

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

ศึกษาความเหมาะสมของโทษและการลงโทษ
ของศาลในคดีความผิดฐานขับรถขณะมึนเมา
สุรา

โดย

พีรพล ศรีสิงห์

ตุลาคม 2553

รายงานฉบับสมบูรณ์ (FINAL REPORT)

โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง

ความเหมาะสมของโทษและการลงโทษของศาล

ในคดีความผิดฐานขับรถขณะมึนเมาสุรา

สนับสนุนโดย

ศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน(ศวปถ.)

มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ(มสช.)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.)

สารบัญ

บทคัดย่อ

บททั่วไป

๑.๑ เกี่ยวกับโครงการ

๑.๑.๑ ที่มาและเหตุผลของโครงการ	๙
๑.๑.๒ วัตถุประสงค์.....	๑๔
๑.๑.๓ แผนงานและขั้นตอน.....	๑๔
๑.๑.๔ ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	๑๕
๑.๑.๕ ตัวชี้วัดความสำเร็จโครงการ.....	๑๕
๑.๑.๖ ระยะเวลาดำเนินงาน.....	๑๖
๑.๑.๗ ตารางแสดงแผนการและขั้นตอนการดำเนินงาน.....	๑๖/๑

๑.๒ เกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ดำเนินการตามโครงการ

๑.๒.๑ การรวบรวมคำพิพากษาของศาล.....	๑๗
๑.๒.๒ การแสวงหาข้อมูลจากบุคคลด้อยการสัมภาษณ์.....	๑๗
๑.๒.๓ การแสวงหาข้อมูลจากเอกสาร.....	๑๗
๑.๒.๔ การประชุมร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง.....	๒๐
๑.๒.๕ การจัดทำบทสังเคราะห์เบื้องต้น.....	๒๐

๑.๓ ตารางแสดงรายละเอียด

๑.๓.๑ ตารางแสดงสถิติการจับกุม จำนวน ๓ แผ่น.....	๒๒
๑.๓.๒ ตารางแสดงสถิติการส่งฟ้องคดี จำนวน ๓ แผ่น.....	๒๖
๑.๓.๓ ตารางแสดงสถิติการคุมประพฤติ จำนวน ๓ แผ่น	๒๙

บทที่ ๑

ความเบื้องต้น.....	๓๒

บทที่ ๒

โทษ ความหมายของการลงโทษและวัตถุประสงค์ของการลงโทษ

๒.๑ โทษ.....	๓๘
๒.๒ ความหมายของการลงโทษ.....	๔๒
๒.๓ วัตถุประสงค์ของการลงโทษ.....	๔๓

บทที่ ๓

ความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราในสถานะปกติฐานของสังคม(Social Norms)

๓.๑ เครื่องมือทางสังคมของกฎหมายจราจรทางบก.....	๔๙
๓.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายรถยนต์กับกฎหมายจราจรทางบก.....	๕๕
๓.๓ แนวความคิดเกี่ยวกับโทษและวัตถุประสงค์ของการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราในประเทศไทย.....	๕๙
ตารางเปรียบเทียบการลงโทษของศาล จำนวน ๖ แผ่น	๖๙/๑

บทที่ ๔

ปัญหาบางประการเกี่ยวกับโทษและการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขั้บรณขณะมีนเมาสุรา

๔.๑ ศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี.....๗๐

๔.๒ ข้อพิจารณาเกี่ยวกับความเป็นผู้เสียหายในคดีความผิดฐานขั้บรณขณะมีนเมาสุรา.....๗๖

๔.๓ ข้อพิจารณาเกี่ยวกับประวัติของผู้กระทำความผิด.....๘๕

๔.๔ ข้อพิจารณาเบื้องต้นเกี่ยวกับคดีความผิดฐานขั้บรณขณะมีนเมาสุรากับรากฐานของแนวความคิดในเรื่องของการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ (Public Prosecution).....๙๕

๔.๕ ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการให้เหตุผลในคำพิพากษา.....๙๙

๔.๖ การดื่มสุราไม่เป็นการกระทำความผิด ในลักษณะของความผิดที่เป็นการเริ่มต้น (Inchoate Crimes) ของการกระทำความผิดตามกฎหมายจราจร.....๑๐๖

๔.๗ ข้อพิจารณาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความมีนเมา.....๑๑๑

๔.๘ ความแตกต่างระหว่างแนวความคิดที่กำหนดให้ความผิดฐานขั้บรณขณะมีนเมาสุราและก่อให้เกิดผลเสียหายต่อผู้อื่นถือเป็นความผิดกรรมเดียวกับเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท.....๑๑๖

๔.๙ ข้อพิจารณาเกี่ยวกับบัญญัติระวางโทษ (บัญญัติอัตราโทษ, ยี่ตอก).....๑๒๑

๔.๑๐ ข้อพิจารณาเกี่ยวกับความแตกต่างของการใช้ดุลพินิจในการลงโทษในแต่ละชั้นศาล.....๑๓๕

๔.๑๑ กรณีปัญหาของมาตรการคุมประพฤติ.....๑๓๖

บทที่ ๕

บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....๑๔๓

บรรณานุกรม.....๑๕๒

ภาคผนวก เล่มที่ ๑ เล่มที่ ๒ (แยกจากรายงาน เพื่อความเหมาะสมในการจัดทำรูปเล่ม)

.....

บทคัดย่อ

รายงานการศึกษาวิจัยฉบับนี้ เป็นรายงานการศึกษาที่มีลักษณะผสมผสานกันระหว่าง การศึกษาเชิงเอกสารและการศึกษาจากผู้มีหน้าที่ปฏิบัติในกระบวนการยุติธรรมองค์กรต่างๆที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรา เพื่อมุ่งประสงค์ที่จะแสวงหาองค์ความรู้ที่ เกี่ยวข้องกับโทษและการลงโทษของศาลว่ามีสภาพเป็นอย่างไร คำพิพากษาของศาลตลอดจนบัญชี อัตราโทษที่ศาลใช้เป็นแนวในการกำหนดการลงโทษนั้น มีความสอดคล้องกับความเรียกร้องต้องการ ของสังคมหรือไม่ และเนื่องจากว่าการกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรานั้นมีได้ในสองลักษณะ คดี คือ ๑. ขับรถขณะมีนเมาสุราโดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น และ ๒. ขับรถขณะมีนเมาสุรา แล้วก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้อื่น การกระทำความผิดทั้งสองลักษณะ แม้ว่าจะเป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดต่อปทัสฐาน (Norms) ของสังคมเหมือนกัน เป็นการกระทำที่ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงในสังคมเช่นเดียวกัน แต่ก็มี ความแตกต่างกันในเรื่องของปริมาณ การกระทำความผิด ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อความรู้สึกของสังคมแตกต่างกัน มีผลต่อการบังคับใช้ กฎหมายแตกต่างกัน รวมตลอดจนทั้งมีผลต่อความเรียกร้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยการลด น้อยลงซึ่งการกระทำความผิดแตกต่างกัน กล่าวคือ

ในเรื่องของปริมาณการกระทำความผิดนั้น ความผิดในลักษณะประการแรก จะมีปรากฏ มากกว่าประการที่สอง ขณะที่การกระทำความผิดในลักษณะประการที่สองแม้จะมีจำนวนคดีที่น้อยกว่า แต่กลับก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมได้มากกว่า เพราะมีผลทำให้เกิดความเสียหายต่อ จิตใจ ชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้เป็นเหยื่ออยู่เนื่อง ๆ มากน้อยแล้วแต่กรณี

การกระทำความผิดในแต่ละลักษณะจะมีผลต่อการดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรมของไทยที่ แตกต่างกัน ทั้งในเรื่องของทัศนคติของผู้มีหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมแต่ละส่วนที่มีต่อการตีมูลค่า และการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นจากการดื่มสุราแล้วขับรถ และในเรื่องของการดำเนินการเกี่ยวกับคดี อาทิ

เช่น การรวบรวมพยานหลักฐานการกระทำความผิดของเจ้าพนักงานตำรวจ การสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการและเขตอำนาจศาลและวิธีพิจารณาคดีของศาล ระยะเวลาของการพิจารณาคดี อัตราโทษที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับตามบทบัญญัติของกฎหมาย รวมตลอดจนถึงส่งผลต่อดุลพินิจของศาลที่จะใช้ในการพิจารณากำหนดโทษและกำหนดมาตรการคุมประพฤติอันเป็นมาตรการเสริมการลงโทษเพื่อมุ่งแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดโดยตรง

กล่าวในส่วนของทัศนคติของบุคลากรแล้ว เห็นได้ว่า การกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมามาสุราที่ไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น หรือที่เรียกว่า เมาอย่างเดียวแล้วขับรถนั้น จะปรากฏผลที่ชัดเจนต่อบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมโดยรวมในเรื่องของการมีความเข้าใจต่อความร้ายแรงของการกระทำ ซึ่งแม้ยังไม่เกิดความเสียหายขึ้น แต่เป็นกรณีของการจงใจละเมิดกติกาของสังคมอย่างแท้จริง เพราะผู้กระทำความผิดกระทำไปโดยที่รู้รู้ว่าเป็นความผิด แต่ยังคงกระทำ เนื่องจากได้ชั่งน้ำหนักของเหตุผลระหว่างความต้องการดื่มสุรากับโอกาสที่จะถูกดำเนินคดีรวมทั้งโอกาสที่จะได้รับโทษแล้ว เห็นว่าการดื่มสุราจะก่อให้เกิดความสุขที่สามารถสนองความต้องการได้ ในขณะที่กระบวนการได้รับโทษยังอยู่ในสภาวะที่หลีกเลี่ยงได้ ซึ่งโดยเหตุที่เป็นการละเมิดต่อกติกาของสังคม แต่ยังมีได้ละเมิดต่อปัจเจกบุคคลของการกระทำลักษณะนี้ จึงส่งผลให้บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทุกส่วนเห็นว่าเป็นความผิดที่เล็กน้อย เนื่องจากการดื่มสุราเป็นการกระทำที่สังคมมิได้ห้ามและเป็นพฤติกรรมที่ผูกพันกับสังคมมาอย่างยาวนาน การใช้ดุลพินิจเพื่อให้โอกาสกับผู้กระทำความผิด เนื่องจากเป็นเยาวชน หรือเป็นข้าราชการหรือบุคคลที่กระทำความผิดเป็นครั้งแรก จึงปรากฏในการดำเนินงานภายใต้กระบวนการยุติธรรมในแต่ละส่วนอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามในกรณีของผู้กระทำความผิดที่มีหน้าที่ขับรถสาธารณะนั้น กลับปรากฏว่าผู้ที่มีหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมกลับปฏิเสธที่จะใช้ทัศนคติข้างต้นที่มีต่อการดื่มสุรา มาพิจารณาเพื่อให้โอกาสกับผู้กระทำความผิด เนื่องจากถือว่าภายใต้ภาระหน้าที่เพื่อสาธารณะนั้น การดื่มสุราแล้วขับรถถือเป็นการต้องห้ามอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันการสร้างโอกาสในการกระทำความผิดที่จะมีขนาดความเสียหายจำนวนมาก

ขณะที่ในส่วนของการกระทำความผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อจิตใจ ชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้อื่นนั้น โดยเหตุที่ผลของการกระทำตามบทบัญญัติของกฎหมายมีโทษที่มากกว่า ดังนั้นจึงมีผลทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษที่รุนแรงกว่า แม้ว่าทัศนคติต่อการดื่มสุราจะยังคงดำรงอยู่ในบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมดังเช่นกรณีแรกก็ตาม

แม้ว่าบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมแต่ละส่วนจะมีทัศนคติต่อการตีมูลค่ารวมทั้งมีความตระหนักในภัยจากการตีมูลค่าแล้วช่วงแตกต่างกันก็ตาม ผลจากการศึกษาพบว่าทุกส่วนล้วนต่างเห็นชอบด้วยกับการบัญญัติให้การตีมูลค่าแล้วช่วงเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย แม้ว่าจะไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ใดก็ตาม อีกทั้งโทษที่พระราชบัญญัติจราจรทางบก ฯ บัญญัติไว้ตามมาตรา ๑๖๐ ตรี นั้นก็ถือว่ามีความเหมาะสมกับลักษณะของการกระทำความผิดแล้ว มีความรุนแรงที่เพียงพอต่อความเชื่อว่าจะเป็นที่เกรงกลัวต่อการกระทำความผิดและไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำอีกต่อไปสำหรับผู้ที่เคยต้องโทษมาแล้ว

แต่หากกล่าวในเรื่องของการลงโทษแล้ว ผลการศึกษาพบว่านักกฎหมายไทยรวมทั้งผู้พิพากษาด้วย มีแนวความคิดในเรื่องของการลงโทษที่แตกต่างกันอยู่ในรายละเอียด กล่าวคือ นักกฎหมายไทยทั้งหมดล้วนต่างมีความเชื่อตามทฤษฎีนิติศาสตร์ในศตวรรษที่ ๒๐ ที่ยึดถือว่า “ การลงโทษนั้น จะต้องเหมาะสมกับผู้กระทำความผิด มิใช่เหมาะสมกับความผิด ” เหตุนี้ การลงโทษจึงต้องเป็นการสร้างโอกาสให้เกิดการแก้ไขปรับปรุงตัวของผู้กระทำความผิดให้เกิดสำนึกใหม่ ยุติการกระทำที่จะเป็นความผิดต่อไป เหตุนี้ วัตถุประสงค์ของการลงโทษจึงเป็นเรื่องของการมุ่งแก้ไขฟื้นฟูเยียวยาจิตใจที่ชั่วร้ายของผู้กระทำความผิดให้เปลี่ยนแปลง ตามทฤษฎีการลงโทษแบบ Reformative Theory การลงโทษจึงไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้แค้นหรือทดแทนการกระทำความผิด (Retributive Theory) รวมทั้งเป็นการป้องกันการกระทำความผิด (Preventive Theory) ซึ่งเคยเป็นรากฐานความคิดในการลงโทษในศตวรรษก่อนหน้า เป้าหมายของการลงโทษจึงเป็นไปเพื่อสร้างบุคลิกภาพที่ดีของสมาชิกในสังคมที่กระทำความผิด แล้วสังคมจะเกิดการเปลี่ยนแปลง และเข้ามาแทนที่เป้าหมายในการสร้างความเจ็บปวด (Painful) ให้กับผู้กระทำความผิด ให้สาสมตามสัดส่วนของการกระทำความผิด เพื่อให้สังคมสงบสุขโดยเร็ว

ผลจากรากฐานความคิดทางนิติศาสตร์ดังกล่าว จึงมีผลทำให้บทบัญญัติของกฎหมายอาญามีลักษณะที่เอื้อต่อการที่ศาลจะใช้ดุลพินิจในการลงโทษผู้กระทำความผิด โดยคำนึงถึงโอกาสในการแก้ไขปรับปรุงตนเองและสภาพการณ์พิเศษของผู้กระทำความผิด รวมตลอดจนทั้งในเรื่องของการคุมประพฤติอีกด้วย

แม้นักกฎหมายส่วนใหญ่จะยึดถือแนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำความผิดดังกล่าวข้างต้น แต่มีนักกฎหมายอีกบางส่วนที่เห็นว่า การลงโทษที่จะเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดและให้ได้ผลอย่างแท้จริงนั้น จะต้องเป็นการลงโทษที่มีน้ำหนักและมีความรุนแรงเพียงพอที่จะสร้างความเจ็บปวดให้กับผู้กระทำความผิดในจิตใจของแต่ละคนในปริมาณและด้วยคุณภาพแห่งการให้เหตุผลที่มากเพียงพอในการที่จะทำให้ผู้กระทำความผิด “ผุดบังเกิด” (emergence) ซึ่งองค์ความรู้ใหม่ในจิตใจ เกี่ยวกับพฤติกรรมร้ายของตนและละเว้นการกระทำที่จะเป็นความผิดในอนาคตอีกอย่างเด็ดขาด ซึ่งหากทำได้เช่นนี้การลงโทษจึงจะมีความหมายต่อสังคมอย่างแท้จริง และบรรลุซึ่งหน้าที่ของกฎหมาย ที่จะเป็นทั้งการยุติความขัดแย้ง ควบคุมสังคมและการลงโทษจะเป็นวิศวกรรมสังคมอีกด้วย

ทั้งนี้การที่จะบรรลุผลเช่นนี้ นักกฎหมายส่วนนี้จึงเห็นว่า แม้ว่าโทษที่บัญญัติไว้จะเหมาะสมแล้ว แต่จำเป็นที่จะต้องแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้เหมาะสมกับการที่ศาลจะสามารถใช้ดุลพินิจในการลงโทษที่รุนแรง(ในความรู้สึกของสังคม)ยิ่งขึ้น รวมตลอดจนทั้งการใช้บทบัญญัติกฎหมายอาญา และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่มีอยู่ให้มีลักษณะ “รุก” เพื่อการตอบโต้การกระทำความผิดให้มากยิ่งขึ้น เช่น ชะลอการพิพากษา เพื่อให้ผู้กระทำความผิดอยู่ในกระบวนการยุติธรรมที่นานขึ้น สั่งกักขังและคุมประพฤติด้วยระยะเวลาที่ยาวนานขึ้น รวมตลอดจนทั้งควรที่ศาลจะต้องกำหนดบัญชีอัตราโทษ (ยี่ต็อก) ที่สอดคล้องกับความเรียกร้องต้องการของสังคมให้มากขึ้น ความเป็น “องค์กรปลายน้ำ” ของศาลจึงไม่เป็นอุปสรรคในการที่จะ “แสดงบทบาทเชิงรุก” ได้เพื่อประสิทธิผลของการสร้างความยุติธรรม สร้างความเป็นธรรมและสงบสุขของสังคม.

บททั่วไป

๑.๑ เกี่ยวกับโครงการ

๑.๑.๑ ที่มาและเหตุผลของโครงการ

ความปลอดภัยทางสังคมถือเป็นสิทธิประการหนึ่งของผู้คนทั้งหลายซึ่งอาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกันจะพึงได้รับ ทั้งนี้เพราะความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินนั้นถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่บุคคลทั้งหลายพึงมีเนื่องจากเป็นสิทธิโดยธรรมชาติ (Natural Right) ของมนุษย์ การเป็นสิทธิโดยธรรมชาตินั้น ย่อมแสดงโดยชัดแจ้งจากการที่มนุษย์มีสัญชาตญาณในการปกป้องชีวิต ร่างกายและหวงกันทรัพย์สินของตนให้พ้นจากการทำร้าย ทำลายหรือแย่งชิงจากผู้อื่น โดยที่ไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายใดของสังคมกำหนดรับรองเอาไว้ก่อนหน้าที่มนุษย์จะแสดงสัญชาตญาณเหล่านี้

ความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินจึงถือเป็นคุณธรรมของสังคมอันแสดงถึงการยอมรับคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์อันพึงมีในการดำรงชีวิตและยึดถือทรัพย์สินอยู่ในสังคมของตน และเป็นปทัฏฐาน (norms) ที่สำคัญประการหนึ่งในการแบ่งแยกความเจริญทางอารยธรรมของสังคมแต่ละแห่ง

การรับรองสิทธิโดยธรรมชาติดังกล่าวนี้ของรัฐทั้งหลายอาจมีแตกต่างกันออกไปตามรากฐานความคิดทางการเมือง ศาสนา วัฒนธรรม นโยบายของรัฐ ระบบของกฎหมายตลอดจนทั้งทฤษฎีการพิจารณาวินิจฉัยการกระทำความผิดที่รัฐนั้นๆยึดถือ ด้วยเหตุนี้ การกระทำความผิดต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของบุคคลในรัฐหนึ่ง ผู้กระทำความผิดจึงอาจได้รับการพิจารณาจากองค์กรผู้มี

อำนาจหน้าที่รักษาความสงบสุขของสังคมด้วยทัศนคติที่แตกต่างกันและอาจได้รับการลงโทษที่แตกต่างกันทั้งในด้านความหนักเบาและในเรื่องของวิธีการลงโทษอีกด้วย

การประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินที่เกิดขึ้นบนท้องถนนด้วยเหตุของอุบัติเหตุนั้นสามารถมีได้ในทุกหนแห่งที่เทคโนโลยีรถยนต์แพร่เข้าไปถึง ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ตกเป็นเหยื่อเป็นอย่างมาก จนเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ค.ศ. ๒๐๐๕ องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้เดือนพฤศจิกายน ของทุกปีเป็น “World Day of Remembrance for Road Traffic Victims” (วันเหยื่อปัญหาอุบัติเหตุจราจร)

“กรณีเมาไม่ขับ” นับเป็นกรณีศึกษาที่ดีกรณีหนึ่ง ในการพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับการการให้ความสำคัญกับภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ด้วยกันที่เสพเครื่องดื่มอันเป็นผลผลิตของปัญญาที่มีแอลกอฮอล์ แล้วมีผลเป็นการก่อให้เกิดความเสียหาย ต่อสิทธิในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของผู้อื่น อันสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกสังคม และเกิดขึ้นจนเป็นปกติวิสัยเช่นเดียวกันกับการกระทำความผิดทางอาญาชนิดอื่นๆ แต่กลับได้รับการตระหนักหรือระแวงระวังภัยน้อยกว่าภัยความเสียหายหมู่ที่เกิดจากการเหตุกระทำของธรรมชาติซึ่งเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว และยิ่งน้อยลงไปกว่าการให้ความสำคัญและตื่นกลัวต่อโรคภัยไข้เจ็บที่เกิดจากสิ่งมีชีวิตชนิดเล็กจนถึงที่ชนิดมองด้วยตาเปล่าไม่เห็น ซึ่งสามารถสะท้อนความรู้ได้ว่าพฤติกรรมที่เป็นการกระทำร้ายต่อสังคมของมนุษย์ด้วยกันนั้นสามารถควบคุมได้ และมีความน่าหวาดกลัวน้อยกว่า

กรณีศึกษานี้ยังเป็นกรณีที่ดีอีกในแง่ของการพิจารณาที่ว่าแนวคิด นโยบายและการปฏิบัติของรัฐไทยในการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของบุคคล ที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เกินปริมาณที่กำหนด(เกินกว่า ๕๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์) และทำการขับรถหรือยานพาหนะจนก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดต่อร่างกาย ชีวิตหรือทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของตนเอง ในขณะที่พิจารณาจากการประพาศเชิงวัฒนธรรมแล้ว การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ถือเป็นการประพาศปฏิบัติที่เกิดขึ้นมายาวนานในสังคมไทยทุกระดับ ไม่ถือเป็นเรื่องต้องห้ามตามกฎหมาย เด็กไทยเห็นผู้ใหญ่ดื่มหรือถูกผู้ใหญ่ใช้ให้ซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ตั้งแต่เล็กๆ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จึงไม่ถือเป็นเรื่องที่แปลกหรือขัดต่อมาตรฐานของสังคม หากแต่กลายเป็นเครื่องหมายแสดงอุปนิสัยของบุคคลที่มีความเป็นผู้ชายที่แท้จริงหรือมีความเป็นผู้ที่กระทำอะไรก็ตามจริง ขณะที่รัฐให้การสนับสนุนให้มีการผลิตและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลากหลายประเภทโดยบางประเภทบางยี่ห้อนำเข้าจากต่างประเทศจนกลายเป็นสินค้าที่ทำรายได้ให้แก่ระบบการค้าระหว่างประเทศ การผลิตและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลายเป็นการสร้างรายได้ในรูปของการเก็บภาษี

สรรพสามิตอันเป็นภาษีทางตรงให้แก่แผ่นดินเป็นจำนวนมาก ขณะที่อัตราของอุปัติเหตุจากกรณีการเมาแล้วขับมีเพิ่มสูงขึ้นในแต่ละปี

นอกจากนี้แล้วการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ยังก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมเป็นจำนวนมากในแต่ละปี นับตั้งแต่ในเรื่องของการใช้จ่ายเงินที่ไม่เป็นการจำเป็นแก่การเลี้ยงชีพเพียงเพื่อซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มาดื่ม, ปัญหาครอบครัว, การทะเลาะวิวาทจนถึงระดับการก่ออาชญากรรม รวมทั้งการเมาแล้วขับจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของผู้คนในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเฉพาะกรณีกฎหมายของสังคมที่ใช้กำกับการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ผสมและทำการขับขี่ยานพาหนะแล้ว เห็นว่าในขณะที่รัฐไทยยังไม่มียุทธศาสตร์ระดับกรณีเมาแล้วขับให้เป็นประเด็นสาธารณะร่วมของสังคม และยังไม่ถือว่าเป็นการกระทำผิดอาชญากรรมโดยตัวเอง อีกทั้งรัฐไทยได้มีการบัญญัติกฎหมายเอาไว้ทั้งกฎหมายระดับพระราชบัญญัติและกฎหมายลำดับรองในเนื้อหาสาระเพื่อใช้บังคับกับการลงโทษและเยียวยาความเสียหายให้กับผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิด รวมทั้งเริ่มมีความตระหนักและกำหนดนโยบายเชิงป้องกันล่วงหน้าเกี่ยวกับการขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ในบางช่วงแห่งเทศกาลแล้วก็ตาม แต่หากพิจารณาที่การบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement) แล้ว ระดับของการยอมรับในประสิทธิภาพขององค์กรที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายยังมีในลักษณะที่ไม่เป็นไปในทำนองเดียวกัน

ความแตกต่างในระดับของการยอมรับดังกล่าว มีพื้นฐานมาจากการมีทัศนคติหรือการมองคุณค่าของความยุติธรรม คุณค่าของชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ความสงบสุขของสังคม การตระหนักถึงภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์และทัศนคติเพื่อลงโทษอันเป็นการตอบโต้ต่อผู้กระทำความผิด “กรณีเมาแล้วขับ” การคำนึงถึงความเสียหายของปัจเจกชนและสังคมต่ออุปัติเหตุจรรยาที่ไม่ว่ากว่า ๑ แสนล้านบาทต่อปี อันเป็นความเสียหายที่ไม่ได้กลับคืน การซั่งน้ำหนักรของสิทธิในทางเลือกของบุคคลรวมทั้งความสามารถในการจำแนกที่สมบูรณระหว่างที่ไม่สามารถกระทำผิดได้โดยตนเองอย่างแน่แท้ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีทั้งคุณและโทษกับการกระทำผิดภายใต้พิษภัยแอลกอฮอล์ของผู้ดื่ม ของบรรดาองค์กรและบุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมายและของปัจเจกชนผู้ตื่นตัวกับปัญหาที่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาจากระบบยุติธรรมของไทยแล้ว กรณีของ **ความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรา** ได้รับ “การรับรอง”(established) ว่าเป็นการกระทำที่เป็นความผิด(fault) ที่มีโทษทางอาญา และเป็นฐานความผิดซึ่งเป็นข้อกล่าวหา(offence)ที่เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่สามารถดำเนินการเพื่อให้มีการลงโทษผู้กระทำความผิดได้ โดยปรากฏอยู่ในทั้งประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายเฉพาะคือโดยพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขบทบัญญัติของ

พระราชบัญญัติ จราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ และมีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ.๒๕๕๐ โดยกำหนดให้ความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุรา มีโทษที่เพิ่มขึ้นจากเดิมซึ่งเป็นเพียงโทษปรับ แต่เพิ่มขึ้นเป็นโทษจำคุกด้วยนั้น แสดงให้เห็นว่ารัฐตระหนักว่าภัยอันตรายจากเหตุของการขับรถขณะมีเมาสุราซึ่งมีอยู่เป็นอย่างมากนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการมาตรการเพื่อการบังคับใช้ทางกฎหมายในการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่เข้มงวดและมากยิ่งขึ้น ควบคู่กันไปกับการรณรงค์ทางด้านนโยบายและจัดระบบทางวิศวกรรมจราจรที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการรณรงค์ทางการศึกษาหรือด้านอื่นในสังคม

เมื่อพิจารณาลึกลงไปที่โทษและการกำหนดโทษซึ่งศาลแต่ละแห่งได้ใช้เพื่อเป็นการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุรา รวมทั้งมาตรการเสริมการลงโทษจำคุก เช่น การคุมประพฤติแล้ว จะพบว่าในระยะแรกๆ(เมื่อประมาณ ๒-๓ ปี นับถอยหลังลงไป) แต่ละศาลจะมีบัญชีอัตราเพื่อการลงโทษ(ยึดถือ) ที่เป็นของตนเอง และจะกำหนดโทษที่แตกต่างกันออกไป แต่ภายหลังต่อมานับจากการที่ภาคเอกชนและรัฐได้ร่วมกันรณรงค์ให้มีการตระหนักถึงภัยร้ายแรงจากการขับรถขณะมีเมาสุราอย่างต่อเนื่องมาแล้ว บัญชีอัตราเพื่อการลงโทษ(ยึดถือ)ของศาลจะมีลักษณะที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันมากขึ้น โดยมีลักษณะของการมุ่งลงโทษเพื่อให้มีผลต่อการกระทำความผิดที่น้อยลง ทั้งในกรุงเทพมหานคร เขตปริมณฑลและต่างจังหวัด เห็นได้จากการมีการลงโทษในลักษณะที่รุนแรงขึ้น มีการคุมประพฤติที่เข้มงวดขึ้น

ลักษณะดังกล่าว จึงแสดงให้เห็นได้ว่าการกระทำความผิดด้วยการขับรถขณะมีเมาสุรา นั้นบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ได้มีการตระหนักถึงความเสียหายและถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาที่ปริมาณความผิดปรากฏในแต่ละปีแล้ว ยังมีอัตราที่สูงอยู่มาก จึงมีปัญหาคือจะต้องพิจารณาว่า มาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดของศาลดังกล่าวข้างต้นนั้น มีผลโดยตรงต่อการระงับหรือยับยั้งการกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุราให้ลดน้อยลงได้จริงหรือไม่ หรือสร้างผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดได้มากน้อยเพียงไร ศาลจะเพิ่มการลงโทษให้สูงหรือรุนแรงยิ่งขึ้นได้หรือไม่ การเพิ่มโทษที่สูงหรือรุนแรงยิ่งขึ้นนั้นจะช่วยให้การสร้างกระแสให้สังคมยอมรับว่าการแก้ไขปัญหาคือมาตรการในการระงับยับยั้งความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุราด้วยการมุ่งไปที่การบังคับใช้กฎหมาย(Law Enforcement) โดยศาล ถือเป็นแนวทางที่ถูกต้องสำหรับการแก้ไขปัญหาความสูญเสียจากเหตุขับรถขณะมีเมาสุราหรือไม่

การศึกษาวิจัยในโครงการนี้จะเป็นการมุ่งไปที่การแสวงหาความเข้าใจที่นำไปสู่การมีแนวทางเพื่อหาข้อยุติของข้อโต้แย้งหรือวาทกรรมทางกฎหมาย(Legal discourse) เกี่ยวกับการพิจารณาความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุรา โดยวาทกรรมดังกล่าวนี้ยังมีความแตกต่างกันอยู่เป็น ๒ ส่วน กล่าวคือ

ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าความผิดฐานขั้บรตขณะมีนเมาสุรานั้น สมควรที่จะต้องได้รับการพิจารณา ยอมรับจากหน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ว่าเป็นความผิดที่มีลักษณะร้ายแรงโดยตัวเอง เพราะ จะมีผลกระทบต่อผู้อื่นในลักษณะที่คาดหมายไม่ได้ ลักษณะเช่นนี้เองจึงทำให้การกระทำผิดฐานนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาและให้ความสำคัญในเรื่องของการ “ป้องปราม” มิให้เกิดการกระทำ จึง มิได้เป็นการกระทำที่มุ่งบังคับโดยคำนึงถึงการกระทำและผลของการกระทำอันเป็นองค์ประกอบของ ความผิดอาญาฐานอื่นเท่านั้น ลักษณะดังกล่าวนี้จึงคล้ายกันกับความผิดฐานกระทำการอันเป็นขบถ ซึ่ง แม้ว่าผลสำเร็จของการกระทำ จะอยู่เพียงแค่เตรียมการหรือพยายามก็ตาม แต่โทษที่กำหนดไว้ถูก คำนึงถึงความมั่นคงของสังคมเป็นสำคัญ มิใช่คำนึงถึงเพียงแค่เรื่องของสิทธิเสรีภาพ ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของปัจเจกบุคคลเท่านั้น

ขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งยังเห็นว่า ความผิดฐานขั้บรตขณะมีนเมาสุรา เป็นความผิดที่มีลักษณะเป็น เช่นเดียวกับกับความผิดทางอาญาฐานอื่นที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ ชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของ ผู้อื่น การกระทำผิดจึงมีผลกระทบต่อสังคมโดยอ้อมเท่านั้น สังคมมิได้รับความเสียหายโดยตรง จากการกระทำ การลงโทษจึงมิได้มีลักษณะที่มุ่งเป็นการ “ป้องปราม” แต่เป็นการ “เยียวยาให้กับผู้ที่ ได้รับผลการกระทำ” เสียมากกว่า โทษและการลงโทษจึงจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงการกระทำและผลของ การกระทำเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้การกระทำผิดฐานนี้ครั้งหนึ่งๆของบุคคลที่แตกต่างกัน แม้จะมี ข้อเท็จจริงในเรื่องของการดื่มสุราในปริมาณที่เท่ากันก็ตาม อาจจะส่งผลให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่ แตกต่างกัน

ทัศนะของทั้งสองฝ่ายข้างต้น มีความแตกต่างกันที่รากฐานความคิดที่ใช้กำกับการกำหนดโทษ และการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานนี้ “การป้องปราม” เป็นการมุ่งให้ความสำคัญกับสังคมในลักษณะ ของการมุ่งสร้างสภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัยในอนาคต มีลักษณะของการใช้กฎหมายแบบวิศวกรรมสังคม (Social Engineering) ขณะที่ทัศนะของฝ่ายหลังมุ่งที่การลงโทษผู้กระทำเป็นรายกรณี ด้วยเหตุนี้โทษสูง ต่ำเพียงใด จึงอาจไม่สำคัญกว่าการพิจารณากำหนดบทลงโทษตามข้อเท็จจริงของผู้กระทำความผิด ลักษณะของการใช้กฎหมายแบบนี้ จึงเป็นคล้ายกับการรักษาโรค (Treatment) ที่ต้องดูตามอาการเป็น สำคัญ

ดังนั้น โจทย์สำคัญของปัญหาที่จะศึกษาจึงอยู่ที่การพิจารณาเกี่ยวกับโทษ(Punishment) และ การลงโทษ (Penalty) ผู้กระทำความผิดฐานขั้บรตขณะมีนเมาสุรา

๑.๑.๒ วัตถุประสงค์

๑. เพื่อทำการรวบรวมคำพิพากษาของศาลจากคดีความผิดฐาน “ขบถขณะมีเมมาสุรา” ในเรื่องของการพิจารณาวินิจฉัยการกระทำความผิด การใช้ดุลพินิจในการลงโทษ ตลอดจนมาตรการเพื่อสร้างความมั่นคงทางสังคมภายใต้ภาระหน้าที่ของศาล และทำการสังเคราะห์เพื่อเป็นฐานองค์ความรู้และการเผยแพร่ให้กับศาลและหน่วยงานด้านความยุติธรรมต่างๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประโยชน์

๒. เพื่อศึกษาทัศนคติและมุมมองของผู้พิพากษาต่อการบังคับใช้กฎหมาย “เมาแล้วขับ” พร้อมทั้งนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนเพื่อสร้างการรับรู้ และแนวทางปฏิบัติในการกำหนดโทษและการลงโทษ ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

๓. เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ มาทำการพิจารณาและสังเคราะห์เข้ากับหลักทฤษฎีการกระทำความผิดทางอาญาและการลงโทษผู้กระทำความผิด รวมทั้งหลักการดำเนินคดีอาญาและวิธีพิจารณาคดีอาญาในชั้นศาล อันจะเป็นการตรวจสอบว่าคดี “ความผิดฐานขบถขณะมีเมมาสุรา” ควรที่จะมีการกำหนดโทษและกำหนดวิธีการดำเนินคดีรวมทั้งวิธีการพิจารณาคดีอย่างไรจึงจะเหมาะสมและสามารถสร้างนิติสมภาวะที่เป็นที่ยอมรับในจิตใจของผู้ที่มีเงื่อนไขที่จะกระทำความผิด

๑.๑.๓ แผนงานและขั้นตอนการศึกษา

การศึกษาวิจัยโครงการนี้ คณะผู้วิจัยมีแผนงานและขั้นตอนในการศึกษา ดังปรากฏรายละเอียดในตารางข้างท้าย

๑. ทำการศึกษา รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลด้านคำพิพากษาของศาลชั้นต้นในเขตศาลภาค ๑ ภาค ๒ และ ภาค ๖ และคำพิพากษาของศาลฎีกา

๒. สัมภาษณ์รายบุคคลและเก็บข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากพนักงานอัยการในเขตศาลภาค ๑ จำนวน ๕ ศาล ตามที่กำหนดในขอบเขตการศึกษา

๓. จัดประชุมเชิงสัมมนาและเก็บข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงสัมมนากับผู้พิพากษาของศาลในเขตภาค ๑ จำนวน ๕ ศาล ในเขตศาลภาค ๒ และในเขตศาลภาค ๖ , แยกจากเหตุเมาแล้วขับจากส่วนกลาง เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานคุมประพฤติ และพนักงานอัยการ ในเขตศาลภาค ๑ จำนวน ๕ ศาล ภาค ๒ และ ภาค ๖

๔. จัดประชุมเวทีแลกเปลี่ยนผลการศึกษาวาดด้วยประสิทธิผลของกฎหมาย”เมาแล้วขับ”ในญี่ปุ่น และในประเทศไทย

๕. จัดรวบรวม สังเคราะห์ข้อมูลและเรียบเรียงเพื่อจัดทำรายงานเพื่อเสนอผลงานด้านการวิจัย

๑.๑.๔ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ได้องค์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการลงโทษและวิธีพิจารณาคดีรวมทั้งการใช้ดุลพินิจตัดสินคดีและกำหนดโทษของศาล ในคดีความผิดฐาน “ดื่มสุราขณะขับรถ”

๒. เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทศนคติมุมมองของผู้พิพากษาในเขตพื้นที่การศึกษาต่อการบังคับใช้กฎหมายคดีความผิดฐาน “ดื่มสุราขณะขับรถ” และเป็นเงื่อนไขในการผลักดันให้เกิดการแลกเปลี่ยนทัศนคติมุมมองของผู้พิพากษาในพื้นที่อื่นๆในลักษณะที่ขยายวงยิ่งขึ้นต่อไป

๓. ก่อให้เกิดเครือข่ายผู้พิพากษา และองค์ความรู้เรื่องความเหมาะสมของโทษการลงโทษและวิธีพิจารณาคดีของศาลในคดีความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุรา รวมตลอดจนทั้งก่อให้เกิดแรงจูงใจให้มีการบังคับใช้กฎหมายโดยการศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศต่อไป

๑.๑.๕ ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านคำพิพากษาของศาลอย่างทั่วถึง

๒. การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องและเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมและเหยื่อจากกรณีขับรถขณะมีเมาสุรา

๓. การจัดประชุมบุคคลที่เกี่ยวข้องและเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่การศึกษา และในระดับชาติ

๔. การจัดทำรายงานผลสรุปที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย

๑.๑.๖ ระยะเวลาในการดำเนินงาน

ตั้งแต่เดือน ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓

๑.๒ เกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ดำเนินการตามโครงการ

ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้บรรลุซึ่งความสำเร็จของโครงการนั้น คณะผู้วิจัยได้ยึดกุมแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินโครงการอย่างเคร่งครัด จนสามารถดำเนินกิจกรรมที่กำหนดได้ครบถ้วน โดยในการรวบรวมข้อมูลของการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง “ความเหมาะสมของโทษและมาตรการลงโทษของศาลในคดีความผิดเกี่ยวกับการข่มขืนยานพาหนะขณะมีนเมาสุรา” เพื่อนำมาสู่การจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) นั้น คณะผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการกำหนดกิจกรรมเพื่อนำมาสู่การรวบรวมข้อมูล โดยยึดถือขอบเขตของการศึกษา และสามารถแบ่งกิจกรรมออกเป็นประเภทได้ ๕ ประเภท ด้วยกัน ดังนี้คือ

๑.๒.๑ การรวบรวมคำพิพากษาของศาล ประกอบด้วย

๑.๒.๑.๑ คำพิพากษาของศาลฎีกา ย้อนหลังไป ๑๐ ปี สามารถรวบรวมได้ทั้งสิ้น ๖ คดี

๑.๒.๑.๒ คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ในภาค ๑ ศาลอุทธรณ์ในภาค ๒ และศาลอุทธรณ์ในภาค ๖ ย้อนหลัง ๕ ปี

ปรากฏว่า ในส่วนของศาลอุทธรณ์ในภาค ๖ นั้น ไม่พบว่ามีการยื่นอุทธรณ์คดีความผิดฐานที่ทำการศึกษาแต่อย่างใด แต่ในส่วนของศาลอุทธรณ์ในภาค ๑ และภาค ๒ นั้น ได้รับแจ้งจากอธิบดีศาลอุทธรณ์ของทั้งสองภาค ว่าไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลให้ได้ คณะผู้วิจัยจึงใช้วิธีการติดต่อกับศาลชั้นต้นในเขตของศาลอุทธรณ์ในภาค ๑ และภาค ๒ เพื่อขอตรวจสอบคดีที่มีการอุทธรณ์และขึ้นสู่การพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค ๑ และภาค ๒ จึงสามารถรวบรวมได้จำนวน ๑๔ คดี เป็นของศาลอุทธรณ์ในภาค ๑ จำนวน ๑๒ คดี ของศาลอุทธรณ์ในภาค ๒ จำนวน ๒ คดี

หมายเหตุ คดีที่ขอคัดสำเนาคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ที่ได้มานี้ ไม่ได้แสดงถึงข้อมูลเป็นปริมาณคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค ๑ และภาค ๒ ในระยะเวลา ๕ ปี

๑.๒.๑.๓ คำพิพากษาของศาลชั้นต้น ของศาลจำนวน ๓ เขตพื้นที่ อันประกอบด้วยภาค ๑ จำนวน ๑ จังหวัด รวม ๕ ศาล ภาค ๒ จำนวน ๔ จังหวัด รวม ๓ ศาล และภาค ๖ จำนวน ๓ จังหวัด รวม ๕ ศาล

โดยแบ่งศาลออกเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. ศาลจังหวัด(ในกรณีที่จังหวัดนั้นไม่มีศาลแขวง) รวม ๕ ศาล ประกอบด้วยศาล

- ศาลจังหวัดมีนบุรี
- ศาลจังหวัดตลิ่งชัน
- ศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา
- ศาลจังหวัดตราด
- ศาลจังหวัดกำแพงเพชร

๒. ศาลแขวง รวม ๕ ศาล ประกอบด้วย

- ศาลแขวงพระนครเหนือ
- ศาลแขวงพระนครใต้
- ศาลแขวงนนทบุรี
- ศาลแขวงนครสวรรค์
- ศาลแขวงพิษณุโลก

๓. ศาลคดีเยาวชนและครอบครัว รวม ๓ ศาล ประกอบด้วย

- ศาลจังหวัดชลบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
- ศาลจังหวัดนครสวรรค์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
- ศาลจังหวัดพิษณุโลกแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

หมายเหตุ

เดิมตามขอบเขตการศึกษากำหนดให้ศึกษาคำพิพากษาจากศาลทั้ง ๓ ภาค ภาคละ ๓ จังหวัด รวมทั้งสิ้น ๑๑ ศาล แต่คณะผู้วิจัยเห็นว่าอาจจะได้ข้อมูลไม่รอบด้านเพียงพอ จึงขยายปริมาณของศาลเพิ่มเติมอีกจำนวน ๑๔ ศาล

๑.๒.๒. การแสวงหาข้อมูลจากบุคคลด้วยการสัมภาษณ์

คณะผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์บุคคล โดยแบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม ประกอบด้วย

กลุ่มที่ ๑ ผู้พิพากษา สามารถทำการสัมภาษณ์ได้ จำนวน ๔ คน เป็นผู้พิพากษาศาลชั้นต้นในภาค ๑ จำนวน ๑ คน ภาค ๒ จำนวน ๑ คน และภาค ๖ จำนวน ๒ คน

กลุ่มที่ ๒ พนักงานอัยการ สามารถทำการสัมภาษณ์ได้ จำนวน ๑๒ คน เป็นพนักงานอัยการเขต ๑ จำนวน ๕ คน เขต ๒ จำนวน ๔ คน และเขต ๖ จำนวน ๓ คน

กลุ่มที่ ๓ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สามารถทำการสัมภาษณ์ได้ จำนวน ๑๓ คน เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจภาค ๑ จำนวน ๖ คน ภาค ๒ จำนวน ๔ คน และภาค ๖ จำนวน ๓ คน

กลุ่มที่ ๔ เจ้าพนักงานคุมประพฤติ คณะผู้วิจัยได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมคุมประพฤติให้เก็บข้อมูลและทำการสัมภาษณ์ สามารถเก็บข้อมูลได้จากสำนักงานคุมประพฤติทั้งสิ้น ๑๑ แห่ง และสัมภาษณ์เจ้าพนักงานคุมประพฤติได้จำนวน ๑๑ คน เก็บรวบรวมสถิติคดีที่ศาลสั่งคุมประพฤติได้รวมทั้งสิ้น ๔๐,๘๖๙ คดี

กลุ่มที่ ๕ เหยื่อ สามารถจัดประชุมเชิงสัมภาษณ์เหยื่อได้จำนวน ๑๐ คน

๑.๒.๓. การแสวงหาข้อมูลจากเอกสาร

คณะผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ

๓.๑ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสิ้น ๑๕ ฉบับ

๓.๒ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสิ้น ๗ เรื่อง

๓.๓ เอกสารเบ็ดเตล็ด รวม ๑๙ ฉบับ

๑.๒.๔. การประชุมร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัยได้เข้าร่วมการประชุมกับองค์กรที่มีภารกิจเกี่ยวข้องในวาระโอกาสต่างๆ รวมทั้งสิ้น ๒๓ ครั้ง ดังนี้

๑. ประชุมร่วมกับศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน(ศวปถ.)และภาคนักวิจัยของศวปถ. (บางส่วน) จำนวน ๑๕ ครั้ง
๒. ประชุมร่วมกับผู้พิพากษาศาลยุติธรรมในภาค ๑ ศาลยุติธรรมในภาค ๒ และศาลยุติธรรมในภาค ๖ รวม ๓ ครั้ง
๓. ประชุมเหยื่อจากเหตุความผิดฐานขับรถขณะมีเมมาสุรา จำนวน ๑ ครั้ง
๔. ประชุมร่วมกับมูลนิธิเมาไม่ขับ (โครงการนำร่องจังหวัดพระนครศรีอยุธยา) จำนวน ๑ ครั้ง
๕. ประชุมเชิงสัมภาษณ์นายแพทย์แท้จริง ศิริพานิช(เลขาธิการมูลนิธิเมาไม่ขับ) จำนวน ๓ ครั้ง

๑.๒.๕. การจัดทำบทสังเคราะห์เบื้องต้น

คณะผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากสถิติคดี คำพิพากษา เอกสารและงานวิจัยอื่นๆ รวมทั้งทำการสัมภาษณ์บุคคลได้ครบตามที่กำหนด จนสามารถจัดตั้งเป็นบทสังเคราะห์เบื้องต้นขึ้นมาได้ ๑ ฉบับ และใช้เป็นเอกสารหลักในการดำเนินการประชุมร่วมกับผู้พิพากษาศาลยุติธรรมในภาค ๖ ภาค ๒ และภาค ๑ รวม ๓ ครั้ง ในวันที่ ๑๗ และ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๓ และวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ ตามลำดับ โดยมีผู้พิพากษาเข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น ๕๒ คน (รายละเอียดของบทสังเคราะห์เบื้องต้นและรายชื่อของผู้พิพากษาที่เข้าประชุม ประชุมปรากฏตามภาคผนวกเล่ม ๑ ลำดับที่ ๗)

ในการประชุมร่วมกับผู้พิพากษาทั้ง ๓ คราว นั้น คณะผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นปัญหาเพื่อให้ผู้พิพากษาทั้งหลายได้ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อบทสังเคราะห์และให้ความเห็นต่อแนวทางในการกำหนดโทษและมาตรการลงโทษของศาลในคดีความผิดฐานมีเมมาสุรา ทั้งนี้ความเห็นและข้อเสนอแนะจากที่ประชุมระหว่างผู้พิพากษากับคณะนักวิจัยนั้น ได้ถูกนำมาเพิ่มเติมเข้าไปในราย

งานวิจัยฉบับนี้แล้วตามที่คณะผู้วิจัยเห็นสมควร (รายละเอียดของประเด็นปัญหาที่ใช้ประชุมร่วมกับผู้พิพากษา ปรากฏใน ภาคผนวกเล่ม ๑ ลำดับที่ ๖)

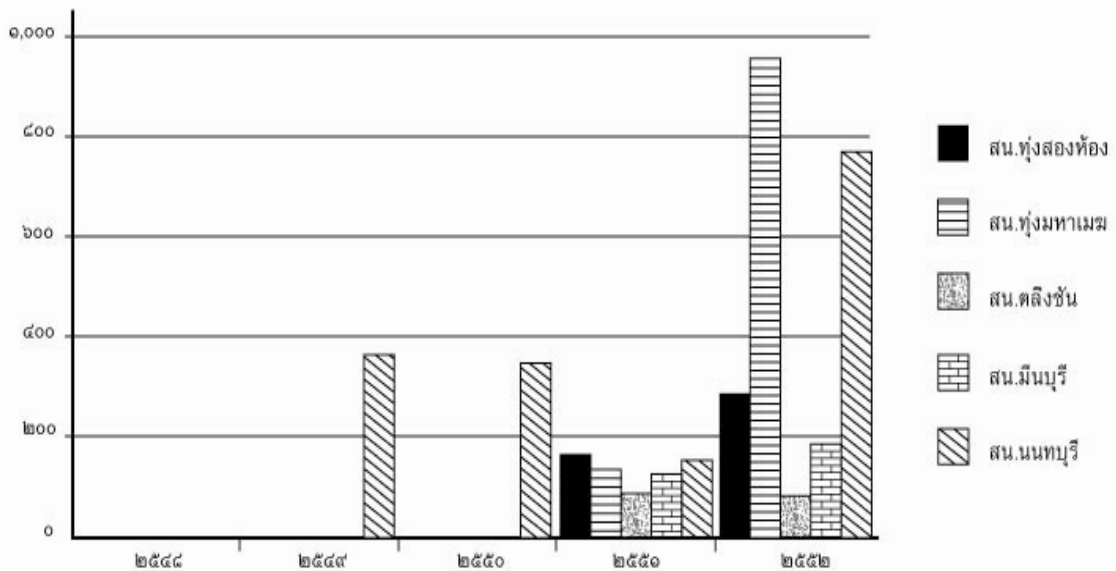
นอกจากนี้แล้ว คณะผู้วิจัยได้ทำการเรียบเรียงบันทึกการประชุมระหว่างคณะผู้วิจัยกับผู้พิพากษาทั้ง ๓ คราวเอาไว้ด้วย และได้จัดส่งให้กับเลขานุการของศาลยุติธรรมประจำภาค ๒ และ ภาค ๖ รับทราบด้วย (รายละเอียดของบันทึกการประชุม ปรากฏตามภาคผนวกเล่ม ๑ ลำดับที่ ๗)

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสารและการประชุม การสัมภาษณ์และศึกษาข้อมูลที่ได้มา คณะผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ว่า ได้ดำเนินการครบตามดัชนีชี้วัดความสำเร็จของโครงการแล้ว แม้ว่าดัชนีชี้วัดความสำเร็จของโครงการในประการที่ ๓ จะมีได้กระทำก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากว่าศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน เห็นสมควรที่จะแยกกิจกรรมนี้ออกจากงบประมาณสนับสนุนโครงการนี้ จึงทำให้สถานะของดัชนีชี้วัดความสำเร็จของโครงการต้องเปลี่ยนแปลงไปตามความจำเป็นและตามความเป็นจริง

๑.๓ ตารางแสดงรายละเอียด

แผนภูมิแท่งแสดงสถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดคดีเมาไม่ขับของสถานีตำรวจนครบาลและภูธรในเขต ภาค ๑ จำนวน ๕ แห่ง					
ปี พ.ศ.	สน.ทุ่งสองห้อง	สน.ทุ่งมหาเมฆ	สน.ตลิ่งชัน	สน.มีนบุรี	สภ.นนทบุรี
๒๕๔๘	-	-	-	-	-
๒๕๔๙	-	-	-	-	๓๗๙
๒๕๕๐	-	-	-	-	๓๔๘
๒๕๕๑	๑๗๔	๑๕๘	๙๘	๑๔๒	๑๕๗
๒๕๕๒	๒๒๔	๙๕๕	๗๖	๑๘๗	๗๘๔

ตาราง

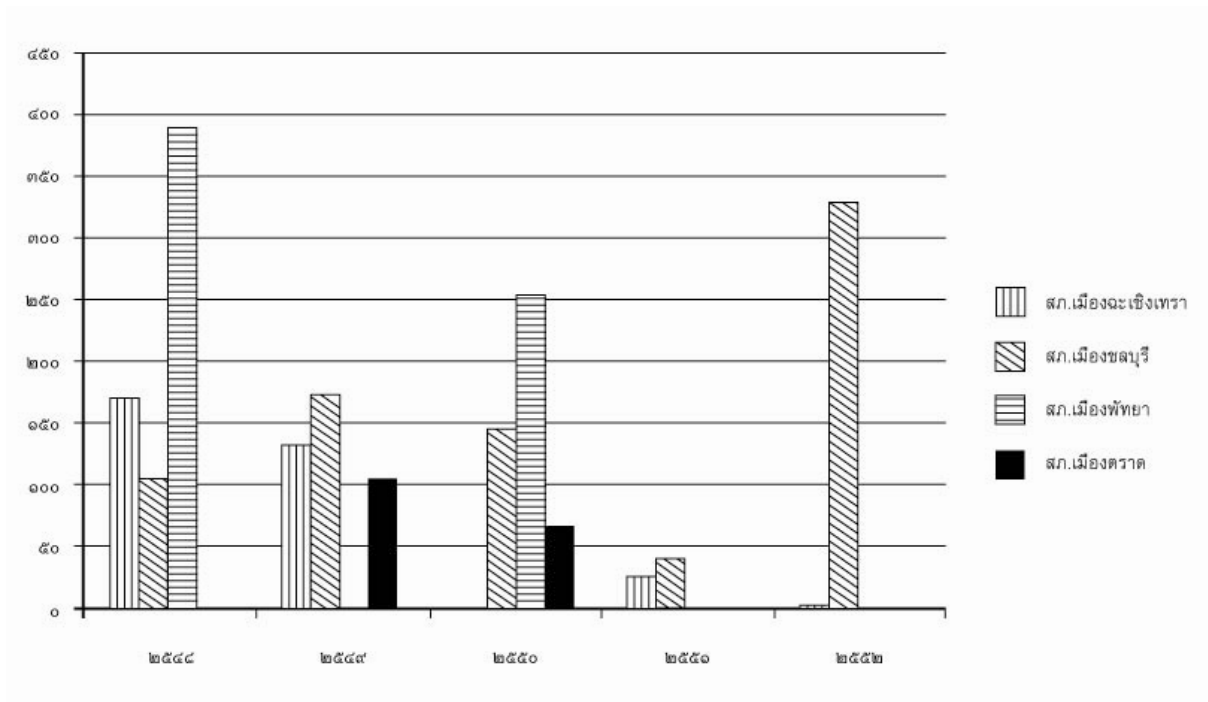
: แผนภูมิแท่งแสดงสถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดคดีเมาไม่ขับของสถานีตำรวจนครบาลและภูธรในเขต ภาค ๑

หมายเหตุ : สถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานขบถขณะมีนเมาสุรา ทั้งในเขตภาค ๑ ภาค ๒ และภาค ๖ ซึ่งบางปีที่ไม่ปรากฏปริมาณคดีนั้น เนื่องจากว่า ทางคณะผู้วิจัยฯ ได้ขอความอนุเคราะห์ด้านข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณคดีในความผิดฐานขบถขณะมีนเมาสุรากับทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติแล้ว แต่ผลที่ได้คือ ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติมิได้จัดทำ ด้วยเหตุนี้ แผนภูมิแสดงข้อมูลการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานขบถขณะมีนเมาสุราจึงไม่สามารถที่จะนำเสนอเป็นภาพรวมที่แน่ชัดได้ว่า สถานี่ตำรวจนครบาลแห่งไหนหรือสถานี่ตำรวจภูธรในเขตใดที่มีปริมาณคดีการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานขบถขณะมีนเมาสุราได้มากที่สุดน้อยกว่ากัน ในแต่ละปี

ตาราง

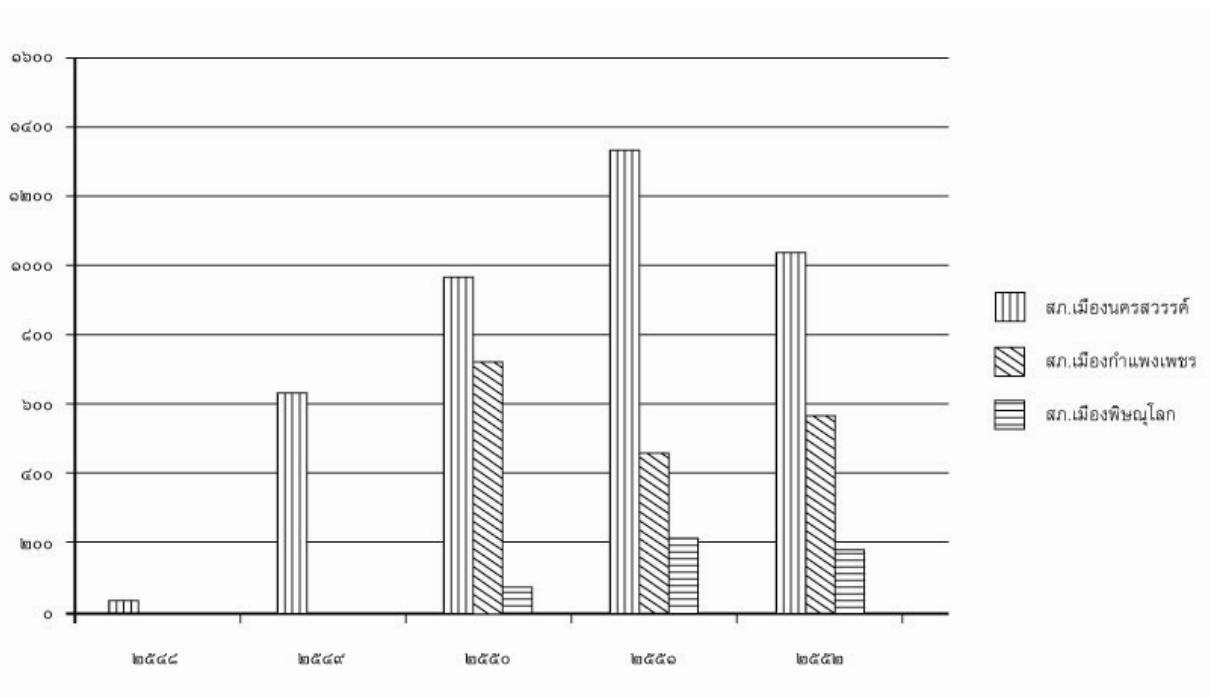
แผนภูมิแท่งแสดงสถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดคดีเมาไม่ขับของสถานีตำรวจภูธรในเขต ภาค ๒ จำนวน ๔ แห่ง				
ปี พ.ศ.	สภ.เมืองฉะเชิงเทรา	สภ.เมืองชลบุรี	สภ.เมืองพัทยา	สภ.เมืองตราด
๒๕๔๘	๑๗๔	๑๐๙	๓๙๓	-
๒๕๔๙	๑๓๕	๑๗๗	-	๑๐๘
๒๕๕๐	-	๑๔๘	๒๕๘	๗๐
๒๕๕๑	๒๙	๔๓	-	-
๒๕๕๒	๗	๓๓๓	-	-

: แผนภูมิแท่งแสดงสถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดคดีเมาไม่ขับของสถานีตำรวจภูธรในเขต ภาค ๒

ตาราง

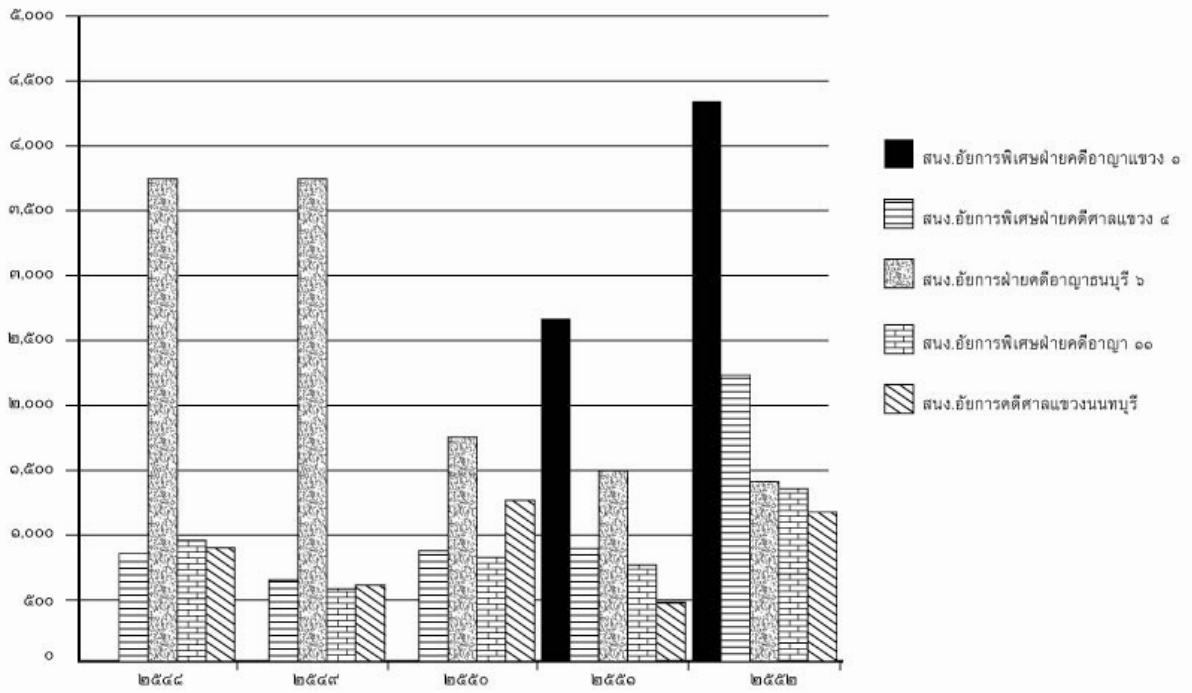
แผนภูมิแท่งแสดงสถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดคดีเมาไม่ขับของสถานีตำรวจภูธรในเขต ภาค ๖ จำนวน ๓ แห่ง			
ปี พ.ศ.	สภ.เมืองนครสวรรค์	สภ.เมืองกำแพงเพชร	สภ.เมืองพิษณุโลก
๒๕๔๘	๔๔	-	-
๒๕๔๙	๖๔๒	-	-
๒๕๕๐	๙๗๓	๗๓๔	๘๖
๒๕๕๑	๑๓๔๔	๔๗๙	๒๓๐
๒๕๕๒	๑๐๔๗	๕๗๘	๑๙๔

: แผนภูมิแท่งแสดงสถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดคดีเมาไม่ขับของสถานีตำรวจภูธรในเขต ภาค ๖

ตาราง

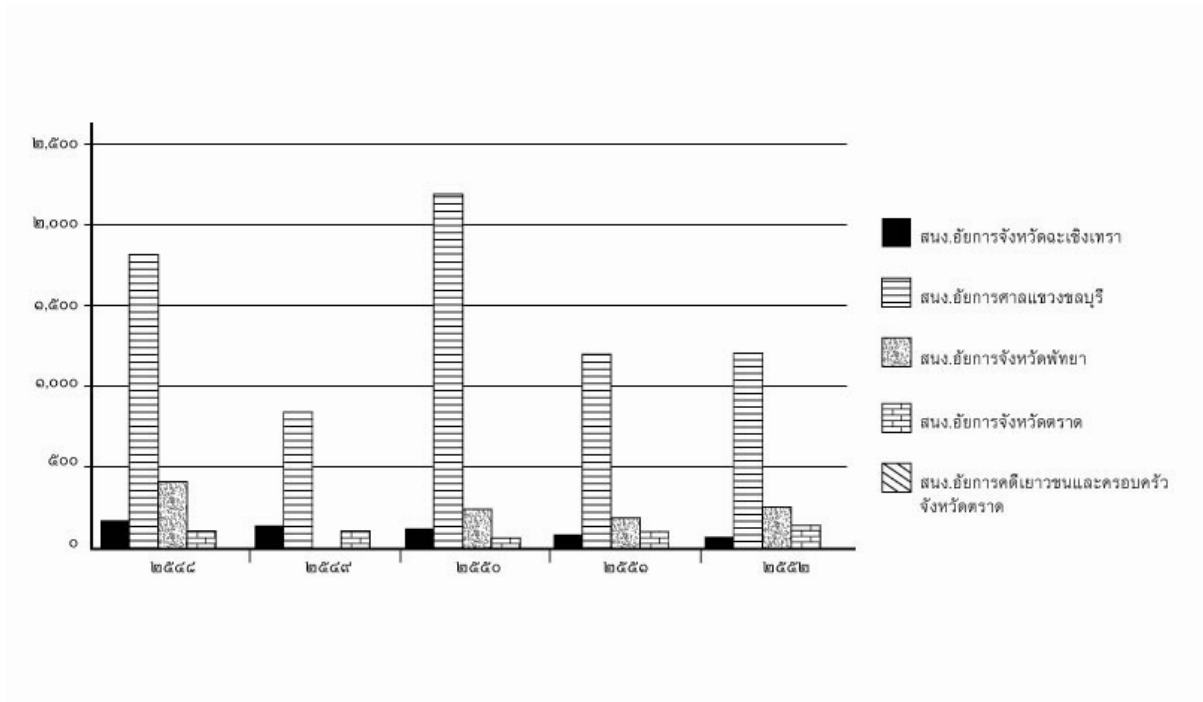
แผนภูมิแท่งแสดงสถิติการส่งฟ้องคดีเมาไม่ขับของสำนักงานอัยการในเขต ภาค ๑ จำนวน ๕ แห่ง					
ปี พ.ศ.	สนง.อัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญาแขวง ๑	สนง.อัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลแขวง ๔	สนง.อัยการฝ่ายคดีอาญานบุรี ๖	สนง.อัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญา ๑๑	สนง.อัยการคดีศาลแขวงนนทบุรี
๒๕๔๘	-	๘๓๙	๓,๗๒๙	๙๘๐	๘๘๕
๒๕๔๙	-	๗๑๒	๓,๗๓๕	๕๘๕	๖๕๒
๒๕๕๐	-	๘๖๖	๑,๗๗๒	๘๒๗	๑,๒๙๖
๒๕๕๑	๒,๖๘๖	๘๘๔	๑,๕๐๔	๗๗๓	๔๖๘
๒๕๕๒	๔,๓๓๗	๒,๒๒๒	๑,๔๐๔	๑,๓๖๗	๑,๑๙๗

: แผนภูมิแท่งแสดงสถิติการส่งฟ้องคดีเมาไม่ขับของสำนักงานอัยการในเขต ภาค ๑

ตาราง

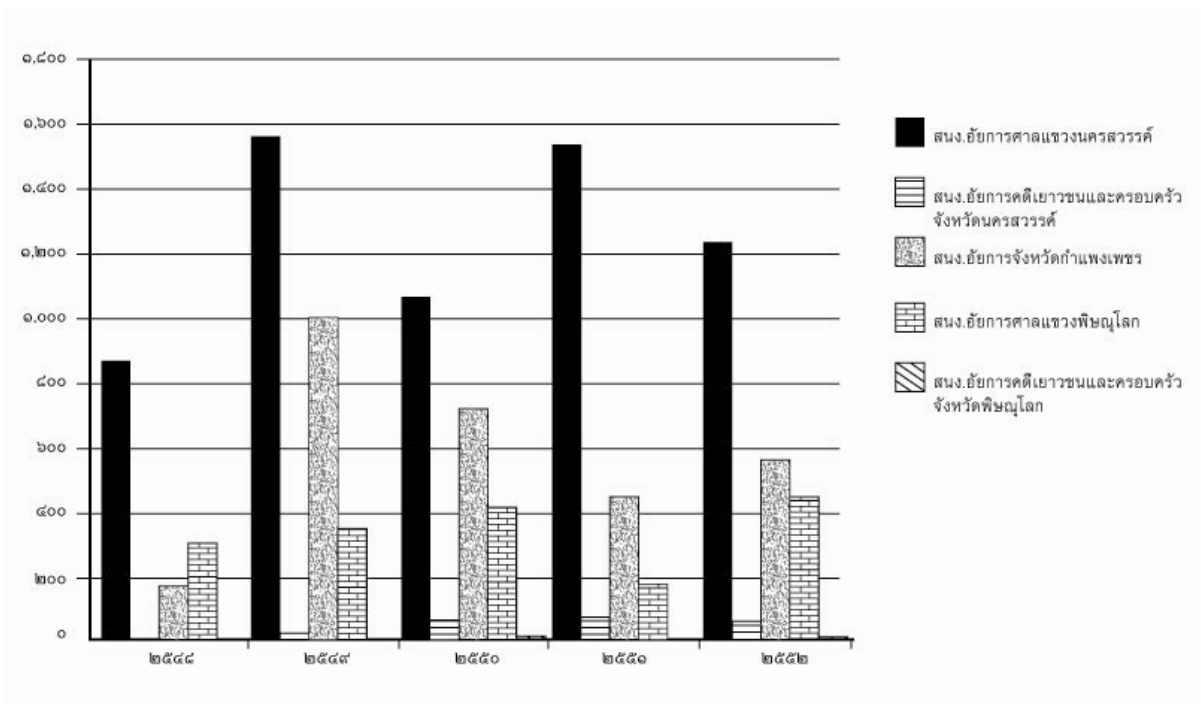
แผนภูมิแท่งแสดงสถิติการส่งฟ้องคดีเมาไม่ขับของสำนักงานอัยการในเขต ภาค ๒ จำนวน ๕ แห่ง					
ปี พ.ศ.	สนง.อัยการจังหวัด ฉะเชิงเทรา	สนง.อัยการศาล แขวงชลบุรี	สนง.อัยการ จังหวัดพัทธยา	สนง.อัยการ จังหวัดตราด	สนง.อัยการคดีเยาวชน และครอบครัวจังหวัด ตราด
๒๕๔๘	๑๗๔	๑,๘๒๖	๓๙๓	๑๐๗	๓
๒๕๔๙	๑๓๕	๘๕๓	-	๑๐๘	๑
๒๕๕๐	๑๒๐	๒,๒๑๑	๒๕๘	๗๐	๒
๒๕๕๑	๗๗	๑,๒๒๒	๒๐๐	๙๑	๑
๒๕๕๒	๕๑	๑,๒๓๐	๒๗๘	๑๒๓	-

: แผนภูมิแท่งแสดงสถิติการส่งฟ้องคดีเมาไม่ขับของสำนักงานอัยการในเขต ภาค ๒

ตาราง

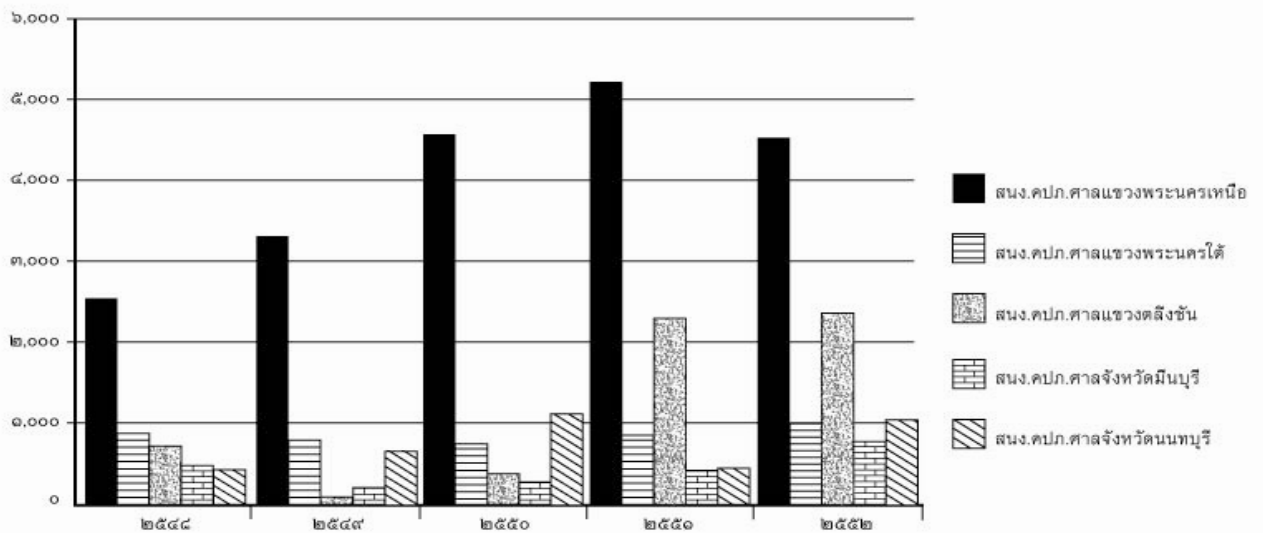
แผนภูมิแท่งแสดงสถิติการส่งฟ้องคดีเมาไม่ขับของสำนักงานอัยการในเขต ภาค ๖ จำนวน ๕ แห่ง					
ปี พ.ศ.	สนง.อัยการศาลแขวงนครสวรรค์	สนง.อัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครสวรรค์	สนง.อัยการจังหวัดกำแพงเพชร	สนง.อัยการศาลแขวงพิษณุโลก	สนง.อัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดพิษณุโลก
๒๕๔๘	๘๗๖	๒	๑๘๐	๓๒๑	๒
๒๕๔๙	๑,๕๖๗	๒๔	๑,๐๑๖	๓๔๗	๒
๒๕๕๐	๑,๐๘๖	๕๙	๗๓๔	๔๒๗	๑๕
๒๕๕๑	๑,๕๔๐	๖๔	๔๗๙	๑๗๙	๑๐
๒๕๕๒	๑,๒๓๔	๔๐	๕๗๘	๔๗๓	๑๑

: แผนภูมิแท่งแสดงสถิติการส่งฟ้องคดีเมาไม่ขับของสำนักงานอัยการในเขต ภาค ๖

ตาราง

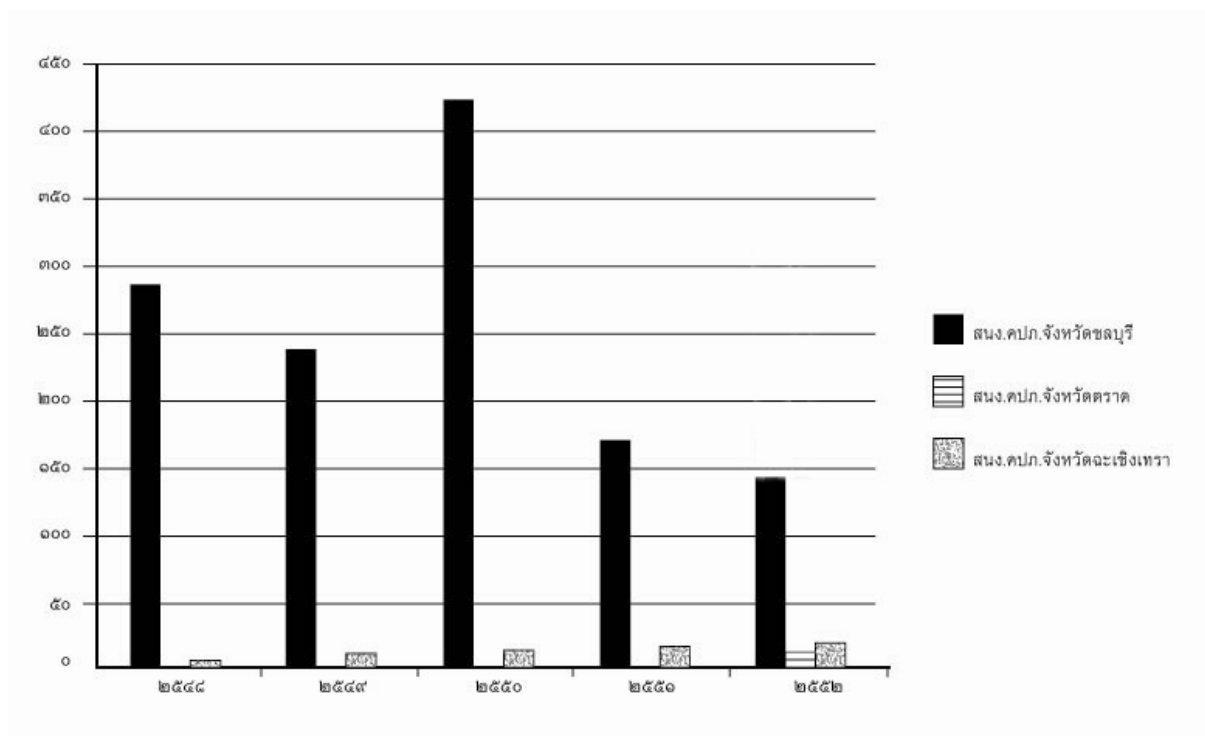
แผนภูมิแท่งแสดงสถิติการคุมประพฤติคดีเมาไม่ขับของสำนักงานคุมประพฤติในเขต ภาค ๑ จำนวน ๕ แห่ง					
ปี พ.ศ.	สนง.คปก.ศาลแขวง พระนครเหนือ	สนง.คปก.ศาล แขวงพระนครใต้	สนง.คปก.ศาล แขวงตลิ่งชัน	สนง.คปก.ศาล จังหวัดมณฑบุรี	สนง.คปก.ศาล จังหวัดนนทบุรี
๒๕๔๘	๒,๕๕๓	๙๐๔	๗๑๐	๔๒๖	๓๗๓
๒๕๔๙	๓,๓๕๒	๘๔๕	๑๐๖	๒๓๒	๖๓๘
๒๕๕๐	๔,๕๗๗	๘๒๘	๓๘๖	๒๕๙	๑,๑๓๒
๒๕๕๑	๕,๑๘๒	๘๖๐	๒,๒๙๗	๔๒๙	๔๓๙
๒๕๕๒	๔,๕๔๔	๑,๐๑๕	๒,๓๘๔	๗๗๙	๑,๐๙๒

: แผนภูมิแท่งแสดงสถิติการคุมประพฤติคดีเมาไม่ขับของสำนักงานคุมประพฤติในเขตศาล ภาค ๑

ตาราง

แผนภูมิแท่งแสดงสถิติการคุมประพฤติคดีเมาไม่ขับของสำนักงานคุมประพฤติในเขตศาล ภาค ๒ จำนวน ๓ แห่ง			
ปี พ.ศ.	สนง.คปก.จังหวัดชลบุรี	สนง.คปก.จังหวัดตราด	สนง.คปก.จังหวัดระยอง
๒๕๔๘	๒๘๗	-	๘
๒๕๔๙	๒๓๘	-	๑๒
๒๕๕๐	๔๒๖	-	๑๔
๒๕๕๑	๑๗๖	๓	๒๒
๒๕๕๒	๑๔๙	๑๒	๒๔

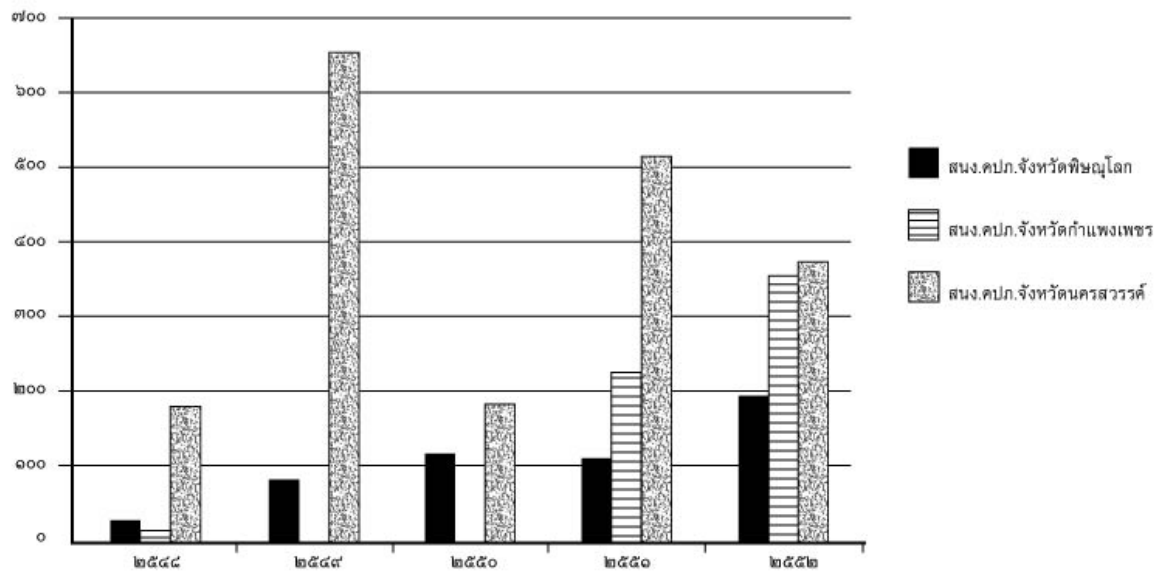

: แผนภูมิแท่งแสดงสถิติการคุมประพฤติคดีเมาไม่ขับของสำนักงานคุมประพฤติในเขตศาล ภาค ๒

ตาราง

แผนภูมิแท่งแสดงสถิติการคุมประพฤติคดีเมาไม่ขับของสำนักงานคุมประพฤติในเขตศาล ภาค ๖ จำนวน ๓ แห่ง			
ปี พ.ศ.	สนง.คปภ.จังหวัดพิษณุโลก	สนง.คปภ.จังหวัดกำแพงเพชร	สนง.คปภ.จังหวัดนครสวรรค์
๒๕๔๘	๓๖	๑๔	๑๖๘
๒๕๔๙	๗๘	๕	๖๕๔
๒๕๕๐	๑๒๐	๓	๑๘๓
๒๕๕๑	๑๑๘	๒๓๔	๕๑๓
๒๕๕๒	๑๙๖	๓๕๘	๓๗๖

: แผนภูมิแท่งแสดงสถิติการคุมประพฤติคดีเมาไม่ขับของสำนักงานคุมประพฤติในเขตศาล ภาค ๖

บทที่ ๑

ความเบื้องต้น

พฤติกรรมที่สังคมกำหนดเป็นการกระทำความผิดทางอาญาหรืออาชญากรรมนั้นไม่มีคำตอบที่เป็นหนึ่งเดียวกันในแต่ละสังคม เนื่องจากสภาพพื้นฐานของแต่ละสังคมที่แตกต่างกันทั้งในแง่ของประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม ความเชื่อ ฯลฯ

กฎหมายอาญามีความเกี่ยวพันต่อสังคม ในฐานะเครื่องมือควบคุมสังคมประเภทหนึ่ง ดังสุภาษิตละตินที่ว่า “ที่ใดมีสังคม ที่นั่นมีกฎหมาย” (*Ubi Societas, Ibi Jus*)¹ แต่กฎหมายเองก็ย่อมมีข้อจำกัดในการใช้เครื่องมือเช่นเดียวกันกับเครื่องมือควบคุมสังคมชนิดอื่น ทั้งนี้เพราะกฎหมายเกิดจากแนวความคิดและประสบการณ์ของสังคมในห้วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เกิดจากชัยชนะที่ก่อให้เกิดอำนาจนำในทางความคิดต่อสังคมของผู้คนกลุ่มหนึ่ง ขณะที่สังคมเองผันแปรตลอดเวลาเช่นเดียวกัน เหตุนี้กฎหมายในแต่ละสังคมจึงอาจมีความแตกต่างกันออกไปทั้งโดยเนื้อหาสาระและโดยวิธีการบังคับใช้

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าความแตกต่างจะเป็นรากฐานในการนำมาซึ่งการกำหนดบทกฎหมาย แต่สำหรับในปริมณฑลของการกำหนดการกระทำที่เป็นความรับผิดชอบที่ต้องมีโทษในทางอาญาแล้ว (Criminal Liability) แต่ละสังคมในโลกมนุษย์จะมีการแสดงออกซึ่งสติปัญญาในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ทั้งในลักษณะของการปกป้องกฎเกณฑ์ของสังคมและปกป้องผู้เสียหาย (เหยื่อ) จากการกระทำความผิด และในลักษณะของการกระทำที่จะเป็นการแสดงออกซึ่งการลงโทษ ตอบโต้ ต่อผู้กระทำความผิด

---

¹ แสวง บุญเฉลิมวิภาส, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย (The Thai Legal History) , กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๓, หน้า ๒๑.

ด้วยเหตุนี้กล่าวในแง่ของการกำหนดรูปแบบของการกระทำใดที่เป็นความผิดทางอาญาแล้ว อาจะยึดถือปัจจัย ๓ ประการต่อไปนี้เป็นข้อพิจารณาได้ คือ

๑. ความเสียหายหรือผลกระทบของการกระทำนั้นๆ
๒. ลักษณะความรุนแรงหรือความก้าวร้าวของการกระทำ
๓. ปฏิกริยาตอบสนองหรือความหวาดกลัวของคนส่วนใหญ่ในสังคม

ในฐานะเครื่องมือของสังคม หน้าที่ของกฎหมายได้รับการยอมรับโดยทั่วไปว่ามีอยู่ ๓ ประการด้วยกัน คือ ²

๑. ควบคุมสังคม(Social control)
๒. ยุติความขัดแย้ง(Dispute settlement)
๓. วิศวกรรมสังคม(Social engineering หรือ Social change)

การแสดงบทบาทของกฎหมายในสังคมได้นั้น ในแง่หนึ่งก็เนื่องจากปทัฏฐาน (Norms) ของสังคมกำหนดบทบาทให้ แต่ในอีกแง่หนึ่งนั้นก็เนื่องจากปทัฏฐาน (Norms) ของสังคมเองนั้นที่กำหนดให้สมาชิกของสังคมแต่ละคนมีสิทธิ(Right) ที่จะสามารถกระทำการหรืองดเว้นกระทำการหรือได้รับการปกป้องจากการกระทำอันมิชอบด้วยกติกาของสังคมอีกด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่า “ **ที่ใดมีสิทธิ ที่นั้นย่อมมีการเยียวยา**” (Where there is a right, there is a remedy : *Ubi jus, ibi remedium*) ³ นอกจากนี้แล้ว หาก “ **การกระทำใดไม่ก่อให้เกิดเป็นสิทธิของบุคคลอย่างแน่นอนแล้ว ก็ย่อมที่จะไม่ก่อให้เกิดสิทธิ**” แก่ผู้นั้นเช่นกัน (Where the right is uncertain, there is no right : *Ubi Jus incertum, ibi jus nullem*) ⁴

² Steven Vago, Law & Society, 6th Edition, (New Jersey : Prentice Hall, 2000), pp.17-19 อ้างในสกล นิสารัตน์, กฎหมายอาญาและการลงโทษที่เหมาะสม : แนวความคิดทางด้านปรัชญาและความยุติธรรมทางสังคม, วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทระดับบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.๒๕๔๕, หน้า ๘๐

³ Black's Law Dictionary Eighth Edition, Thomson & West Printed in A.D.1999, P.1761.

⁴ เพิ่งอ้าง

เนื่องจากสังคมจำเป็นต้องมีการรักษาระเบียบแบบแผนและรูปลักษณะของตน การกระทำที่เบี่ยงเบนในจากปทัฏฐฐาน (Norms) จึงจำเป็นต้องมีกติกากำหนด เพื่อเป็นเครื่องหมายแสดงคุณค่าหรือโทษของการกระทำนั้นๆ ซึ่งอาจได้รับผลตอบแทนในรูปแบบที่ดีหรือเป็นการลงโทษก็ได้

ด้วยเหตุนี้กล่าวในแง่ของการกระทำที่เบี่ยงเบนและก่อผลร้ายแล้ว การกระทำนั้นต้องถูกประเมินค่าและถูกลงโทษ ดังนั้น การลงโทษจึงเป็นความผูกพันของสังคมที่จะต้องกระทำการใดบางอย่างเพื่อเป็นสัญลักษณ์อันที่จะก่อให้เกิดสิ่งที่สังคมเชื่อว่าถูกต้อง และกระทำโต้ตอบต่อผู้ที่กระทำความผิด เพื่อให้ผู้นั้นต้องประสบกับภาวะความเจ็บปวดเป็นการตอบแทน ซึ่งแม้ว่าสังคมทุกสังคมจะมีมาตรการทางอาญาเพื่อทำการลงโทษผู้กระทำความผิด แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า มาตรการทางอาญาทั้งหลายที่กำหนดเป็นโทษของการกระทำความผิดซึ่งแตกต่างจากปทัฏฐฐาน จะสามารถใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้อย่างแท้จริง เพราะบางครั้งการใช้มาตรการชนิดหนึ่งกลับก่อให้เกิดผลกระทบที่ร้ายแรงต่อผู้ถูกลงโทษ ญาติมิตรและผู้เกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคม รวมทั้งมีผลกระทบต่อสังคมอีกหลายประการเพิ่มขึ้นได้โดยไม่คาดหมายล่วงหน้า

ดังนั้น ความไร้ประสิทธิภาพหรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ความไม่เหมาะสมของการกำหนดโทษ รวมทั้งมาตรการลงโทษทางอาญานั้น อาจเกิดจากปัญหาการขาดความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของการลงโทษทางอาญา ว่าการลงโทษนั้นมีลักษณะเป็นสัญลักษณ์อย่างไรต่อสังคม โดยการกำหนดโทษและการลงโทษทางอาญาจะสามารถทำงานได้อย่างจริงต่อเมื่อการกำหนดโทษและการลงโทษนั้นสอดคล้องกับรูปแบบของการกระทำความผิดและมีระดับที่เหมาะสมอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ ความไม่เหมาะสมของการลงโทษจะเกี่ยวพันอยู่กับปัจจัย ๒ ประการ คือ

๑. ประเภทของการลงโทษ

๒. ระดับของการลงโทษ

ทั้งสองประการนี้ トラาจนกระทั่งศตวรรษที่ ๒๑ แล้ว มนุษย์ก็ยังไม่สามารถค้นพบ หรือแสวงหา รวมทั้งทำการออกแบบให้มีความสอดคล้องกับรูปแบบและระดับของการกระทำความผิดได้อย่างสมบูรณ์ เป็นไปตามความพอใจของสังคมโดยรวมอย่างแท้จริง และอย่างแนบแน่น เพราะสังคมมนุษย์มิได้ดำรงอย่างหยุดนิ่ง (Static) หากแต่มีภาวะของความเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่เป็นพลวัต (Dynamic) ตลอดเวลา

ดังนั้นโทษและมาตรการลงโทษจะสามารถทำงานได้อย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อโทษและการลงโทษนั้นสอดคล้องกับคุณค่าในเชิงความหมายและมีประสิทธิภาพต่อความต้องการของสังคมในภาวะที่มีพลวัต

(Dynamic) โดยโทษและกระบวนการพิจารณาเพื่อกำหนดมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดจะต้องอยู่ในสภาพที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับสังคม ไม่อาจแยกตัว (Isolate) อย่างโดดเดี่ยวได้

การลงโทษผู้กระทำความผิดในแต่ละคราวจะต้องสามารถบรรลุซึ่งมาตรการในการควบคุมสังคม สามารถจัดการแก้ไขความขัดแย้งของสังคม รวมทั้งเป็นการกระทำที่สร้างสรรค์สังคมให้ดำรงสภาพที่เหมาะสมกับภาวะการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหาได้อย่างจริงจัง

กล่าวในเรื่องของความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุรา (Drunk Drive Offense) ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ ๑. ขับรถขณะมีเมาสุราโดยไม่ได้ก่อความเสียหายต่อผู้อื่น และ ๒. ขับรถขณะมีเมาสุราและก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่นแล้ว การที่สังคมในโลกนี้รวมทั้งประเทศไทยด้วย กำหนดว่าเป็นฐานความผิดซึ่งผู้กระทำความผิดต้องรับโทษทางอาญาด้วยนั้น แสดงให้เห็นว่าความรู้สึกของสังคมทั้งหลายนั้น มีในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือให้ความสำคัญหรือตระหนักในภัยอันตรายบนท้องถนนที่เกิดขึ้นจากการขับรถขณะมีเมาสุรา และถือว่าเป็นการกระทำที่มีผลกระทบต่อความสงบสุขหรือความสงบเรียบร้อยของสังคมที่จำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายอาญาบังคับเอาไว้ (Criminal Sanction) มิใช่เป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดส่วนบุคคลที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับผิดชอบ (Civil Liability) แต่อย่างใด

กล่าวในแง่ของการศึกษาวิจัยเชิงกฎหมายเพื่อแสวงหาองค์ความรู้เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement) ในคดีความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุราแล้ว อาจมีแนวทางในการศึกษาได้ ๒ แนวทางใหญ่ๆด้วยกัน คือ

๑. แนวทางการศึกษาโดยเน้นที่นิติปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย (Legal Practices Approach) และ

๒. แนวทางการศึกษาโดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสังคม (Social Approach)

แนวทางการศึกษาในประการแรกนั้น จะเป็นการศึกษาเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ด้วยการพิจารณาจากปัญหาและอุปสรรคของการบังคับใช้กฎหมาย โดยยึดถือตัวบทกฎหมาย (Positive Law) ที่บังคับใช้อยู่ รวมตลอดจนถึงศึกษากระบวนการบังคับใช้กฎหมาย (Legal Process) เป็นสำคัญ ประธานของการศึกษาจึงจะอยู่ที่ “บทบาทขององค์กรต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมซึ่งจะแสดงออกตามอำนาจหน้าที่ที่ตนเองได้รับ”

ขณะที่แนวทางการศึกษาในประการที่สองนั้น จะเน้นที่การนำเอาตัวบทกฎหมาย (Positive Law) และกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งถูกค้นพบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย มาพิจารณาประกอบกับจิตสำนึก ความเรียกร้องต้องการ อันประกอบเป็นเจตจำนงของสังคม(will of social) ที่มีต่อการกระทำที่ถูกกำหนดว่าเป็นความผิดต่อมาตรฐานความประพฤติของสังคมซึ่งสังคมจะต้องทำการตอบโต้ (sanction) ด้วยการลงโทษ (punishment) ด้วยเหตุนี้แนวความคิดในการกำหนดโทษและมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดจึงมีความสัมพันธ์กับสภาพการณ์ภายนอกองค์กรในกระบวนการยุติธรรม ทั้งในแง่ของที่มาของกฎหมาย (source of law) และในแง่ของความประสงค์ของสังคมที่เห็นว่าเป็นความผิดและเป้าหมายที่ผู้กระทำความผิดต้องได้รับจากการโทษ (social rational) การศึกษาในแนวทางนี้ จะส่งผลให้ประธานของการศึกษาอยู่ที่ “สังคม” ว่ามีความเรียกร้องต้องการหรือคิดเห็นเช่นใดต่อกรณีปัญหาและพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายขององค์กรต่าง ๆ ภายใต้กระบวนการยุติธรรมแล้วหรือไม่

ในการศึกษาวิจัยโครงการนี้ คณะผู้วิจัยมี**ฐานคิด (Fundamental of Thought)** อยู่ที่ว่าเหตุแห่งการศึกษาเกิดขึ้นจากความประสงค์ขององค์กรภาคสังคมที่ให้ความสนใจเพราะมองเห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดฐานข่มขืนมีนเมาสุราที่จะมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปีตามเหตุแห่งความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมและเทคโนโลยียานยนต์ ซึ่งแม้ว่าองค์กรเหล่านี้จะได้ให้การรณรงค์กับปัญหามาเป็นเวลานานกว่า ๑๐ ปีแล้ว และเชื่อว่าความรู้ของสังคมเกี่ยวกับความร้ายแรงของปัญหาขยายวงกว้างมากแล้วก็ตาม โดยมีความสำเร็จที่เห็นเป็นรูปธรรมสำคัญประการหนึ่งคือความเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายของรัฐ ด้วยการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่มากยิ่งขึ้น แต่องค์กรภาคเอกชนเหล่านี้ยังเห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายขององค์กรต่าง ๆ ภายใต้โครงสร้างของกระบวนการยุติธรรมของไทยยังอาจมี**ปัญหาในเชิงของประสิทธิภาพของการปฏิบัติ (efficiency) เพื่อให้เกิดประสิทธิผล (effectiveness) หรือ out put productivity** มิฉะนั้นแล้วการกระทำความผิดควรที่จะต้องลดน้อยลงในเชิงหลักการ และเกิดการเปลี่ยนแปลงจิตวิญญาณของสังคม (social spirit) ทั้งในด้านการกระทำและเรียกร้องให้ผู้อื่นละเว้นการกระทำอันเป็นความผิด

ความประสงค์และความต้องการของศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน(ศวปถ.)จึงมีความสัมพันธ์กับความต้องการของสังคมอย่างใกล้ชิด ขณะเดียวกันสังคมยังไม่มีฐานข้อมูลที่ชัดเจนทางวิชาการที่ได้ข้อสรุปว่า เกิดข้อบกพร่องหรือปัญหาประการหนึ่งประการใดในองค์กรภายใต้โครงสร้างของกระบวนการยุติธรรม จากการบังคับใช้กฎหมายเพื่อบังคับกับการกระทำความผิดฐานข่มขืนมีนเมาสุรา

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่า แนวทางในการศึกษาวิจัยเพื่อเข้าถึงปัญหาของหัวข้อศึกษา
โครงการนี้ จึงไม่อาจที่จะกำหนดเลือกแนวทางใดแนวทางหนึ่ง อันหมายถึงการละเว้นการใช้วิธีการ
พิจารณาปัญหาของอีกแนวทางหนึ่งได้ จึงใช้ทั้งสองแนวทางร่วมกัน การใช้แนวทางที่ ๑ ทำการศึกษา
อาจจะมีความเหมาะสมกับผู้ศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ภายในโครงสร้างขององค์กรในกระบวนการยุติธรรม
เพราะจะมีประสบการณ์ต่อปัญหาที่ดีเป็นพื้นฐาน อันจะนำไปสู่ผลของการศึกษาที่สามารถปรับปรุง
เพิ่มเติมประสิทธิผลของการบังคับใช้กฎหมายได้ แต่จะมีจุดอ่อนที่แนวทางนี้จะกำหนดให้องค์กรใน
กระบวนการยุติธรรมมีสถานะที่หยุดนิ่งและแยกต่างหากจากสังคม เพราะเป้าหมายมีได้อยู่ที่สังคมแต่จะ
อยู่ “ นิตินิติวิธีและเทคนิค”(Legal Method & Technique)

ดังนั้น การพิจารณาความเหมาะสมของโทษและการลงโทษของศาลในคดีความผิดฐานขบถ
ขณะมีนเมาสุรา ตามโครงการวิจัยนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาข้อกำหนดของกฎหมาย
และมาตรการลงโทษของศาลรวมทั้งการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ
กระบวนการยุติธรรม โดยจะถือเอาความเรียกร้องต้องการ (desire) และจิตสำนึกของสังคม (social
consciousness) ที่นำโดยพลเมืองส่วนที่ก้าวหน้าเป็นการนำเข้าสู่ของปัญหา (Input Materials) โดย
พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายกับสังคม (Law & Society) ในลักษณะที่ไม่อาจแยกขาดจากกัน

บทที่ ๒

โทษ ความหมายของการลงโทษ และวัตถุประสงค์ของการลงโทษ

๒.๑ โทษ

นักนิติศาสตร์ทั้งหลายมีความเข้าใจต่อโทษที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและใกล้เคียงกัน โดยมีความหมายว่า “ ผลร้ายที่ผู้กระทำได้รับเนื่องจากผลร้ายที่เขาได้ก่อให้เกิดขึ้น” หรือ *Malum Passionis quod infligitur ob malum actionis*⁵ ซึ่งจากคำจำกัดความดังกล่าวนี้ Sir Water Moberly ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ ๕ ประการ ดังนี้⁶

๑. ผลร้ายที่ผู้กระทำได้รับจะต้องเป็นสิ่งที่ไม่พึงพอใจ (unpleasant)
๒. ต้องเป็นผลจากการกระทำของเขาที่ผ่านมาแล้ว และผู้มีอำนาจลงโทษไม่อนุญาตให้กระทำ
๓. จะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างโทษกับการทำความผิด อย่างน้อยที่สุดผลร้ายที่ผู้ต้องโทษได้รับจากการถูกลงโทษจะต้องเป็นการสนองตอบการที่ผู้ต้องโทษก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้เสียหายหรือต่อสังคม

⁵ Grotius, De Jure Belli ac Pacis. ch.xx, de Poenis, Vol.ii, p.240 อ้างใน Sir Water Moberly, **The Ethics of Punishment** (London: Faber and Faber, 1968), p.35. อ้างโดย เศรษฐราชัย อันสมศรี, **ดุลพินิจในการกำหนดโทษจำคุก**, วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.๒๕๔๗, หน้า ๔

⁶ เพิ่งอ้าง

๔. โทษเป็นการตอบแทนการกระทำโดยสมัครใจที่ต้องการฝ่าฝืนกฎหมาย

๕. การลงโทษต้องกระทำแก่ผู้กระทำผิดหรือแก่บุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของผู้กระทำ ความผิดนั้น

จากเหตุผลข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของโทษนั้นพึงมีอยู่ ๔ ประการคือ

๑. โทษต้องเป็นไปตามกฎหมาย
๒. โทษต้องเป็นไปโดยเสมอภาค
๓. โทษต้องเป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้กระทำความผิด
๔. โทษต้องเหมาะสมกับระดับของการกระทำความผิด
๕. โทษต้องมีระดับที่สังคมยอมรับ

ด้วยเหตุนี้ โทษ จึงเป็นเสมือนสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายของสังคมที่แสดงออกให้ปรากฏชัดแจ้งว่า สังคมปฏิเสธการกระทำบางประการของสมาชิกหรือบุคคลใดก็ตามที่กระทำการหรืองดเว้นการกระทำประการหนึ่งประการใดในสิ่งที่ผิดต่อบทฐานะของสังคม (Norms) โทษจึงเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างปทัฏฐานของสังคมกับการกระทำที่ผิดต่อบทฐานะของสังคม ดังนั้น โทษที่ดีจึงแสดงถึงกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นให้มีสภาพที่มีผลบังคับใช้ได้โดยทันทีเมื่อมีการกระทำที่ผิดต่อบทฐานะของสังคม และมีลักษณะที่สังคมให้การยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ควรแก่การตอบโต้ (sanction) ต่อการกระทำที่ผิด รวมทั้งสามารถเยียวยา (Remedies) หรือชดเชยความเสียหายให้กับสังคมรวมทั้งผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดนั้นๆ

เมื่อพิจารณาที่บทบัญญัติของพระราชบัญญัติจรรยาบรรณ พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓ (๒) อันเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การขับรถขณะมีนเมาสุราหรือของมีนเมาอย่างอื่นเป็นความผิดหรือเป็นการกระทำที่เป็นความผิดต่อกฎหมาย บทบัญญัติดังกล่าวนี้จึงเป็นเครื่องหมายที่แสดงว่าปทัฏฐานของสังคมไทยปฏิเสธการกระทำดังกล่าว โดยเหตุที่ปฏิเสธการกระทำดังกล่าวนี้ก็เนื่องจากการขับรถมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ความระมัดระวัง ผู้ขับซึ่งจึงต้องมีความพร้อมทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ มิฉะนั้นแล้วอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่นได้ การกำหนดให้การขับรถขณะมีนเมาสุราเป็นฐานความผิด และมีโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๐ ตรี ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน จึงเป็นการแสดงว่าสังคมต้องการให้การขับรถจะต้องเป็นการกระทำที่ต้องมี “คุณธรรม” ด้วย มิใช่ผู้ขับที่ได้จะสามารถกระทำการใดๆก็ได้ทั้งสิ้น การห้ามมิให้ขับรถขณะมีนเมาสุราจึงเป็น “เจตจำนง” ของสังคมที่ต้องการที่

จะรักษาความสงบสุข รักษาชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้ขับขี่และผู้คนที่อยู่ระหว่างการใช้ทางหรือ อยู่ในที่ใช้ทาง และต้องการให้การใช้ “ ทาง ” เป็นการดำเนินชีวิตที่ปราศจากภยันตรายที่อาจเกิดจากความมีนเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น เหตุนี้ “ คุณธรรม ” ของผู้ขับรถที่จะต้องไม่เมาสุราหรือของเมาอย่างอื่นในขณะที่ตนเองขับรถ จึงเป็นคุณสมบัติประการสำคัญในการขับรถ และเป็นสิ่งที่ “ กำกับ ” การกระทำของผู้ทำหน้าที่ขับรถ

ด้วยพื้นฐานและความเรียกร้องต้องการหรือเจตจำนงของสังคมมีลักษณะเช่นนี้ การลงโทษผู้ฝ่าฝืนกติกาสังคมด้วยการขับรถขณะมีนเมาสุราจำเป็นต้องกำหนดขึ้น เพื่อที่จะทำให้โทษที่กำหนดไว้มีผลในการ “ ตอบแทน ” หรือ “ ลงโทษ ” หรือ “ แก้ไขฟื้นฟู ” ต่อผู้กระทำความผิดโดยตรง หรือ “ ยุติ ” หรือ “ ห้ามมิให้กระทำซ้ำอีกซึ่งการกระทำนั้นๆ ” อีกต่อไป หรือ “ แก้ไขเยียวยา ” หรือ “ แก้ไขเยียวยาให้ผู้กระทำความผิดได้สำนึกผิด ”

ดังนั้น การกำหนด “ โทษ ” สำหรับการกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจความต้องการหรือความประสงค์ของสังคมให้จริงจังกว่ กำหนดขึ้นโดยสอดคล้องกับความต้องการหรือไม่ กำหนดโดยเหมาะสมกับระดับของการกระทำความผิดหรือไม่ นอกจากนี้แล้วโทษที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดในแต่ละกรณีไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดฐานใด ๆ ก็ตาม ก็ยังต้องคำนึงถึง ความเหมาะสมกับการกระทำความผิด เหมาะสมกับระดับของการกระทำความผิด หรือที่เรียกว่า “ **Just Desert** ” รวมทั้งจะต้องเหมาะสมกับคุณลักษณะเฉพาะตัวของผู้กระทำความผิดอีกด้วย⁷

แต่กระนั้นก็ตาม ในการที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราหรือความผิดที่มีโทษทางอาญานอื่น ๆ ให้บรรลุผลซึ่งความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริงนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาที่ “ ความหมายของการลงโทษ ” ด้วยเช่นกัน ว่าเหตุใดสังคมจึงกำหนดกติกาสังคมของการขับรถขณะมีนเมาสุราว่าเป็นการกระทำที่เป็นความผิด และเหตุใดจึงกำหนดว่าเป็นการกระทำที่ผู้กระทำจะต้องได้รับ “ โทษ ” และการลงโทษจะบรรลุผลได้นั้นจะต้องมีความหมายอย่างไร

ทั้งนี้ ในระหว่างการศึกษาโครงการนี้ในขั้นตอนของการรวบรวมข้อมูลจากคำสัมภาษณ์นั้น คณะผู้วิจัยได้รับการยืนยันความเห็นจากบุคคลในกระบวนการยุติธรรมทุกส่วนและเป็นส่วนใหญ่ทั้งจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ ผู้พิพากษาและเจ้าพนักงานคุมประพฤติว่า โทษที่บัญญัติเอาไว้

⁷ ผู้ที่มีความเห็นว่าวัตถุประสงค์ของการลงโทษ เป็นการมุ่งที่การแก้ไขฟื้นฟูและปรับปรุงตัวผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ จะให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญในการลงโทษ ทำให้ในเวลาต่อมากการลงโทษกับโทษดูเหมือนจะไม่เป็นไปในจุดมุ่งหมายเดียวกัน

สำหรับการกระทำความผิดฐานขั้บรตขณะมีนเมาสุราตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ ในมาตรา ๑๖๐ ตรี นั้น ถือว่าเป็นบทบัญญัติกฎหมายที่มีความเหมาะสมกับลักษณะและระดับของการกระทำความผิด เพียงพอตามความต้องการของสังคมแล้ว และถือว่าสูงแล้ว⁸ ในขณะที่พนักงานอัยการบางคนมีความเห็นเพิ่มเติมในรายละเอียดว่า โทษกำหนดไว้สูงแล้วก็จริง แต่มีปัญหาในเรื่องของการลงโทษ จึงทำให้โทษที่กำหนดไว้ต่ำลงโดยการปฏิบัติ⁹

อย่างไรก็ตาม มีผู้พิพากษาบางคนที่มีความเห็นแตกต่างออกไปบ้าง กล่าวคือเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมโทษในคดีความผิดฐานขั้บรตขณะมีนเมาสุราให้สูงขึ้นอีก โดยกำหนดเป็นบทบัญญัติที่จำกัดให้ศาลต้องปฏิบัติโดยใช้ดุลพินิจได้น้อยลง เพื่อให้โทษที่แท้จริงที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับไม่ถูกลดทอนโดยเหตุผลในการพิจารณาทั้งเหตุจากข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย จนส่งผลให้โทษที่ได้รับจริงน้อยหรือต่ำกว่าโทษที่บัญญัติไว้จนการลงโทษไม่อาจที่จะบรรลุซึ่งความหมายของโทษที่แท้จริง

เหตุนี้ ในกรณีของการกระทำความผิดที่เมื่อใช้ดุลพินิจแล้ว ศาลเห็นสมควรที่จะต้องหลีกเลี่ยงการจำคุกกระยะสั้น การใช้การ “กักขัง” แทนโทษจำคุกกระยะสั้น ควรที่จะถูกบังคับอย่างจริงจัง การแก้ไขกฎหมายโดยจำกัดดุลพินิจของศาลเพื่อความต้องการให้โทษที่กำหนดไว้มีความศักดิ์สิทธิ์อย่างแท้จริง จึงเป็นทางเลือกที่สมควรพิจารณา มิใช่ถือเอาการกักขังเป็นเพียงทางเลือกของการลงโทษหรือเป็นขั้นตอนหนึ่งในการลดโทษของผู้กระทำความผิดดังที่ปรากฏในปัจจุบันนี้¹⁰

ความเห็นของผู้พิพากษาท่านนี้รวมทั้งพนักงานอัยการที่กล่าวถึงข้างต้น จึงเป็นเรื่องที่ว่า “โทษเหมาะสม แต่การลงโทษยังไม่เหมาะสม” แสดงให้เห็นปัญหาที่ว่า โทษที่บัญญัติไว้ ยังไม่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับการลงโทษของศาล เพราะในท้ายที่สุดแล้วโทษที่สังคมกำหนดเอาไว้และเป็นไปตามความเห็นของสังคมอาจจะถูกปฏิเสธด้วยการลดน้อยลงซึ่งความเจ็บปวดของผู้กระทำความผิด ภายใต้สายตาของตุลาการที่เห็นว่ากระบวนการยุติธรรมมีความจำเป็นที่จะต้องให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดด้วย

คณะผู้วิจัยจึงมีข้อสังเกตว่า ความเห็นดังกล่าวนี้เป็นความเห็นที่อิงกับปัจจัยสัมพัทธ์ (relative) เพราะอาศัยการบังคับใช้กฎหมายเป็นคำตอบของปัญหาจึงมิใช่เป็นความเห็นที่อยู่บนพื้นฐานของคำถาม

⁸ สัมภาษณ์นายแพทย์แท้จริง ศิริพานิช เลขาธิการมูลนิธิเมาไม่ขับ วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๒

⁹ สัมภาษณ์พนักงานอัยการท่านหนึ่งในเขต ๒ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒

¹⁰ สัมภาษณ์ผู้พิพากษาศาลอาญาท่านหนึ่งที่มีความสนใจและเอาใจจริงเอาใจกับการบังคับใช้กฎหมายในคดีความผิดฐานขั้บรตขณะมีนเมาสุราอย่างต่อเนื่องจนปัจจุบันนี้

ที่ว่า โทษที่กฎหมายกำหนดนั้น เหมาะสมแล้วหรือไม่ ทั้ง ๆ ที่โดยแท้จริงแล้วความเหมาะสมอันจะเป็นคำตอบของคำถามนี้จะต้องดำรงอยู่โดยตนเองตามการยอมรับของสังคมโดยรวม ที่มองเห็นแล้วว่าสามารถสร้างความเจ็บปวดได้อย่างแท้จริงให้แก่ผู้กระทำความผิดแล้วหรือไม่ สังคมมีความพอใจอย่างแท้จริงแล้วหรือไม่ ขณะที่การบังคับใช้กฎหมายของตุลาการนั้นอาจมีผลลัพธ์ที่แตกต่างกันได้

๒.๒ ความหมายของการลงโทษ

เมื่อ การกำหนดปฏิญญาของสังคมว่าการขบถขณะมีเมมาสุราเป็นความผิด และถือว่าเป็นการกระทำที่จะต้องมิโทษ ที่สามารถบังคับให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับการลงโทษแล้ว ประการต่อมา ยังมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาต่อไปอีกว่า การลงโทษมีความหมายประการใด

ความหมายของการลงโทษต่อผู้กระทำความผิดฐานขบถขณะมีเมมาสุรา จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดต่อการกำหนดรูปแบบของโทษ นอกเหนือไปจากจะมีความสัมพันธ์อย่างแยกไม่ได้กับวัตถุประสงค์ของการลงโทษแล้ว หากทั้งสามสิ่งนี้ไม่สามารถที่จะอธิบายหรือปฏิบัติที่เป็นไปในทางที่สอดคล้องต้องกันแล้ว การกำหนดโทษที่จะใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดอาจจะไม่บังเกิดผลหรือเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างจริงจัง และจะส่งผลไปถึงปฏิญญา (norms) ที่สังคมกำหนดขึ้นเกี่ยวกับการกระทำที่ไม่เป็นความถูกต้อง

สำหรับความหมายของการลงโทษนั้น อาจมีผู้ให้ความหมายที่แตกต่างกันบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความประสงค์ที่ต้องการจะเห็นในท้ายที่สุด ซึ่งกฎหมายพึงลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากความหมายของโทษในการกระทำความผิดฐานขบถขณะมีเมมาสุราแล้ว อาจกล่าวได้ว่า ความมุ่งหมายของการลงโทษแท้จริงนั้นอยู่ที่ การมุ่งสร้างความเจ็บปวดให้เกิดแก่ผู้กระทำความผิดในผลจากการกระทำของตน โดยให้ต้องอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบากและสังคมไม่พึงปรารถนา และการลงโทษหรือการสร้าง ความเจ็บปวดให้บังเกิดแก่ผู้ที่กระทำความผิดนั้นอาจมีได้ทั้งความเจ็บปวดช่วงสั้นและการสร้างความเจ็บปวดระยะยาว โดยมุ่งให้เกิดความทรมาณต่อผู้กระทำความผิดทางร่างกาย ทางจิตใจ ทางสังคมและทางเศรษฐกิจได้อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง

เหตุที่การมุ่งสร้างความเจ็บปวด (Painful) ให้เกิดขึ้นกับผู้กระทำความผิดเป็นความมุ่งหมายของการลงโทษ ก็เนื่องจากว่า ความรู้สึกหรือความต้องการหรือจิตสำนึกของสังคมนั้นต้องการปฏิเสธการกระทำของผู้กระทำความผิดนั่นเอง และด้วยเหตุที่การปฏิเสธการกระทำมิได้เป็นการปฏิเสธเฉย ๆ แต่

เป็นการปฏิเสธที่กำหนดบทลงโทษด้วย อันหมายถึงการกระทำดังกล่าวเป็นการก่อความร้ายแรงของสังคมโดยชัดแจ้ง ด้วยเหตุนี้การกำหนดโทษและมาตรการลงโทษจึงจำเป็นต้องไปบรรลุที่การสร้างควมเจ็บปวดให้บังเกิดแก่ผู้กระทำความผิดให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางจิตใจหรือเป็นเรื่องทางกายหรือต้องเสียทรัพย์สินเป็นการตอบแทนก็ตาม

หากโทษและมาตรการลงโทษไม่สามารถสร้างความเจ็บปวดที่เป็นรูปธรรมและสุดบังเกิด(emergence) ซึ่งความรู้สึกสำนึกผิดได้กับการกระทำของตนอย่างแท้จริง เป็นได้แต่เพียงการกระทำตามกระบวนการเพื่อให้สังคมรับรู้ว่ามีโทษผู้กระทำความผิดเท่านั้น โดยที่มิได้มุ่งเน้นที่ความแตกต่างทางความคิดระหว่างการนำเข้า (input) กับการส่งออก (output) จากกระบวนการยุติธรรมของผู้กระทำความผิดแล้ว การลงโทษก็จะไม่สามารถบรรลุซึ่งความหมายของการลงโทษได้เลย

หากนำเอาทัศนะของผู้พิพากษาหรือนักกฎหมายอื่นๆที่อาจมีความเห็นตรงกันและแตกต่างไปจากนักกฎหมายส่วนใหญ่ดังกล่าวข้างต้นมาพิจารณาในประเด็นนี้แล้ว มาตรการบังคับใช้กฎหมายหรือกล่าวให้แคบลงเป็นการเฉพาะอีกนัยหนึ่งก็คือในเรื่องของการกำหนดมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมมาสุรา ที่มีผลลัพธ์ในเรื่องของการลงโทษที่น้อยลงไปกว่าที่บทบัญญัติกฎหมายกำหนด จนอาจมีปัญหว่าเป็นการลงโทษที่ได้ตามความหมายของการลงโทษหรือไม่แล้ว ความเห็นของผู้พิพากษาและนักกฎหมายส่วนนี้อาจถูกต้องได้ในแง่ที่ว่า มาตรการลงโทษที่ดำเนินถึงหรือเป็นไปเพื่อทำการฟื้นฟูตัวผู้กระทำความผิด แต่ไม่อาจที่จะมีมาตรการที่พิสูจน์ได้ว่าการลงโทษก่อให้เกิดการ “สุดบังเกิด” (Emergence) สำนึกที่ดีที่เป็นความเสียใจต่อการกระทำ อันจะเป็นเงื่อนไขในการที่จะไม่กระทำความผิดซ้ำอีกอย่างแท้จริงแล้ว โทษที่กำหนดไว้อาจน้อยเกินไปก็ได้ เพราะถ้ากำหนดให้สูงเอาไว้มากพอให้เกิดเป็นข้อจำกัดต่อการใช้ดุลพินิจลดโทษของศาลแล้ว อย่างไรก็ตามโทษที่ลดลงก็ต้องมีมากกว่าเดิม อันหมายความว่าผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับความเจ็บปวดโดยแท้จริงที่มากขึ้นแน่นอน

๒.๓ วัตถุประสงค์ของการลงโทษ

มีความไม่ชัดเจนปรากฏอยู่เสมอว่าการลงโทษแบบใดจึงจะสร้างความเจ็บปวดและก่อความไม่พอใจให้แก่ผู้กระทำความผิดได้ดีที่สุด อันจะส่งผลให้ผู้กระทำความผิดได้อยู่ภายใต้มาตรการตอบโต้

(sanction) ของสังคมที่เหมาะสม การแสวงหาคำตอบดังกล่าวได้ชัดเจน จะต้องพิจารณาจาก แนวความคิดหรือวัตถุประสงค์ในการลงโทษเป็นสำคัญ ซึ่งพอที่จะสรุปได้ ๓ ทฤษฎีใหญ่ๆ¹¹ คือ

๑. การลงโทษเพื่อมุ่งทดแทนความผิด หรือการลงโทษเพื่อให้สาสม (Retributive Theory)

การลงโทษตามทฤษฎีนี้ มีหลักอยู่ที่ว่า ผู้ซึ่งกระทำความผิดเท่านั้นที่จะต้องได้รับโทษ โดยยึดหลักความเท่าเทียม (Principle of Equality) เพื่อแก้แค้น(vengeance) ชดเชยความผิดหรือล้างบาป (expiation) มิให้มีการได้ประโยชน์จากความผิดที่ทำ (desert) ตำหนิ ตีเตี๋ยน (censure or denunciation) จำนวนโทษต้องเหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำไป การกระทำความผิดต่อผู้อื่นก็เท่ากับให้ร้ายต่อตนเอง สัตส่วนของ การลงโทษจึงต้องนำหลักการทดแทน(Principle of Retaliation) ซึ่งหมายความว่าทำอย่างไรก็จะได้รับการทดแทนอย่างนั้น (like as like) การลงโทษตามทฤษฎีนี้มีปัญหาว่า เป็นการมุ่งไปที่อดีตของการกระทำความผิด และแสวงหารูปแบบของการลงโทษ มากกว่าคำนึงถึงระดับความเหมาะสมของการลงโทษที่คำนึงถึงผลที่ผู้ต้องโทษจะมีโอกาสกลับคืนสู่สังคมได้อีกหรือไม่ หรือสังคมจะได้รับประโยชน์อย่างไร

๒. การลงโทษเพื่อป้องกัน (Preventive Theory)

การลงโทษตามทฤษฎีนี้ มีหลักอยู่ที่ว่า เมื่อมีการกระทำความผิดขึ้นมาแล้ว ความเสียหายในอดีตย่อมไม่สามารถเยียวยาได้ดั้งเดิม แต่สังคมสามารถที่จะอาศัยประโยชน์จากการลงโทษมาใช้ในการป้องกันสังคมไม่ให้เกิดการกระทำความผิดนั้นได้อีก การตัดโอกาสการกระทำความผิดซ้ำอีกด้วยการแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการลงโทษและป้องกันหรือข่มขู่ของสังคม (deterrence) วัตถุประสงค์ของการลงโทษตามทฤษฎีนี้จึงมีอยู่ ๒ ประการคือ

๑. เพื่อให้มีผลต่อตัวผู้กระทำความผิดเองและ

๒. เพื่อเป็นตัวอย่างแก่บุคคลทั่วไป

¹¹ รายละเอียดของแนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษในแต่ละแนวนั้น โปรดดูจากสหรณ รัตนไพจิตร, ความประสงค์ของการลงโทษ : ศึกษาเฉพาะประเทศไทยสมัยใช้กฎหมายลักษณะอาญาและประมวลกฎหมายอาญา, วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พ.ศ.๒๕๒๗

แนวความคิดในการลงโทษตามทฤษฎีนี้จึงไม่ได้คำนึงถึงผลเพียงอย่างเดียวที่จะเกิดกับตัวผู้กระทำความผิด ดังนั้นแม้ว่าถ้าพิจารณาในแง่ของผู้กระทำความผิดแล้วอาจไม่จำเป็นต้องลงโทษ เพราะถึงไม่ลงโทษเขาก็อาจจะไม่กระทำความผิดอีก แต่เมื่อคำนึงถึงสังคมแล้ว การลงโทษจะเป็นการป้องกันก็จำเป็นต้องมีการลงโทษ ซึ่งจะมีวิธีการ ๓ ประการ คือ ๑. ให้มีปริมาณที่เหมาะสม ๒. มีความแน่นอนและรวดเร็ว ๓. การลงโทษต้องเป็นเครื่องมือให้บุคคลอื่นเกรงกลัวโทษ

๓. การลงโทษเพื่อเป็นการดัดแปลง (Reformative Theory)

ทฤษฎีนี้ยึดถือว่าการที่มนุษย์กระทำความผิดนั้น ย่อมเนื่องมาจากอุปนิสัยของผู้กระทำความผิด และพฤติการณ์ภายนอก การกระทำความผิดจึงเป็นผลมาจากลักษณะและพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดประกอบเหตุการณณ์ภายนอกเป็นรายไป การตัดความสามารถในการกระทำความผิด (incapacitation) และฟื้นฟู (rehabilitation) ผู้กระทำความผิดโดยตรงจึงเป็นเป้าหมายของการลงโทษ ด้วยเหตุนี้การลงโทษจึงพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำความผิดประสบกับสิ่งที่จะทำลายคุณลักษณะชีวิตของเขา หลีกเลี่ยงการแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคมภายนอก หลีกเลี่ยงการจำคุกระยะสั้น เน้นการลงโทษที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล เมื่อผู้กระทำความผิดแก้ไขตนเองได้แล้วก็หยุดการลงโทษ รวมทั้งให้มีการปรับปรุงผู้ต้องโทษในระหว่างถูกคุมขัง

ทฤษฎีนี้ถือว่าเป็นแนวความคิดที่นักนิติศาสตร์ในปัจจุบันยึดถือเป็นกระแสหลักในเรื่องของแนวความคิดในการลงโทษ และมีความแตกต่างไปจากรากฐานความคิดเดิมของการลงโทษในอดีตซึ่งเคยได้รับการยอมรับก่อนศตวรรษที่ ๒๐ เป็นอย่างมาก กล่าวคือ แนวความคิดนี้พัฒนาการและเติบโตมาจากเหตุของการยอมรับหลักการสิทธิมนุษยชนที่มากขึ้นในโลกตะวันตก พร้อมทั้งไปกับปัญหาของการจัดการกระบวนการยุติธรรมหลังจากคำพิพากษา (Post Court Proceeding) ที่มีปัญหาของนักโทษล้นคุก ซึ่งเกิดจากแนวคิดการลงโทษโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้แค้นและป้องกันนั่นเอง เหตุนี้ในปัจจุบันกระแสความคิดของนักนิติศาสตร์ส่วนใหญ่ทั้งไทยและสากลล้วนต่างให้ความสำคัญกับการกำหนดแนวความคิดในการลงโทษ โดยหลักที่ว่า “ Punishment should be fit to the Criminal not should be fit to the Crime” ซึ่งหมายความว่า “ การลงโทษจะต้องเหมาะสมกับผู้กระทำความผิด ไม่ใช่เหมาะสมกับการกระทำความผิด” เหตุนี้เมื่อการลงโทษมีหลักการดังกล่าวนี้ วัตถุประสงค์ของการลงโทษในประการที่ ๓ นี้จึงเป็นที่ยอมรับและยึดถือในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดข้อถกเถียงทางวิชาการในอย่างต่อเนื่องในกรณีที่มีเหตุการณ์กระทำความผิดที่มีลักษณะเป็น

กลุ่มใหญ่หรือ มีการลอกเลียนเพื่อเอาตามอย่างการกระทำความผิด (Mass Crime) ว่า ศาลควรที่ลงโทษอย่างไร จึงจะมีผลทำให้สังคม “หยุด” ซึ่งการกระทำความผิดชนิดนั้นๆได้

หากจะเปรียบเทียบกับกรณีปัญหาของการสาธารณสุขแล้ว เราจะเห็นว่า ในกรณีของการระบาดของโรคอย่างใดอย่างหนึ่ง จนมีแนวโน้มว่าจะก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อสังคมอย่างร้ายแรงแล้ว มาตรการที่รุนแรงมีผลในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลจะถูกนำมาใช้บังคับโดยไม่อาจรอช้าได้ จะไม่เป็นที่ปฏิเสธของสังคมภายใต้แนวความคิดที่เห็นถึงความสงบสุขและปราศจากภัยร่วมกันในอนาคต

เมื่อพิจารณาที่การปฏิบัติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมองค์กรต่างๆแล้ว จะเห็นว่าความเข้าใจต่อความร้ายแรงของกรณีปัญหาเหตุจาก “เมาแล้วขับ” อาจจะไม่เป็นไปดังที่เปรียบเทียบกับกรณีของโรคภัยไข้เจ็บ เนื่องจาก “การตระหนักรู้” ในภัยอันตรายมีความแตกต่างกันตาม “ทัศนคติ” ที่มีต่อการตีความแอลกอฮอล์ รวมทั้ง “เหตุผล” ที่ใช้ในการตัดสินใจในเรื่องของอุบัติเหตุจากเมาแล้วขับว่าเป็นเหตุที่มีความใกล้เคียงกับตนได้มากน้อยเพียงไร อย่างไรก็ตามผู้พิพากษาบางคนแสดงความคิดเห็นที่เป็นจุดยืนในการให้ความสำคัญกับปัญหาความผิดฐานขับรถยนต์มีเมมาสุราของตนอย่างชัดเจนว่า การลงโทษความผิดฐานขับรถยนต์มีเมมาสุรา สามารถลงโทษที่รุนแรงได้ หากมีความจำเป็นที่จะต้อง “หยุด” การกระทำความผิดลง การลงโทษของศาลบางแห่งที่รุนแรงและต่อเนื่องสามารถให้ผลลัพธ์เชิงบวกต่อการลดน้อยลงซึ่งคดีความผิดฐานนี้ได้เป็นอย่างมาก¹² ทั้งนี้ มีข้อที่น่าคิดว่า คดีขับรถซึ่งหรือเด็กแว้นนั้น ศาลทุกแห่งดูจะให้ความสำคัญกับการกระทำความผิดเป็นเช่นเดียวกัน และมองว่าผู้กระทำความผิดกระทำการอันเป็นการก่อกวนความสงบสุขของสังคม ทำให้สังคมได้รับความเดือดร้อน คำพิพากษาที่ลงโทษผู้กระทำความผิดจึงมีความรุนแรงกว่าการลงโทษคดีขับรถยนต์มีเมมาสุรา นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการดำเนินการเพื่อยุติปัญหาอย่างจริงจังเช่นเดียวกัน เช่นที่จังหวัดจันทบุรี มีการจัดโครงการรณรงค์ ๓ ซ จนสามารถลดลงซึ่งการกระทำความผิดของเด็กแว้นได้¹³ ขณะที่ศาลจังหวัดพัทธยา ดำเนินการเชิงรุกด้วยการ “ชะลอการพิพากษาคดี” ผู้กระทำความผิดจากขับรถซึ่งหรือเด็กแว้น จนทำให้ต้องมารายงานตัวบ่อยๆ อยู่ในสายตาของกระบวนการยุติธรรมให้นานวันขึ้น¹⁴

¹² ประชุมผู้พิพากษาศาลยุติธรรมในภาค ๑ วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ โดยได้มีการยกกรณีของศาลจังหวัดนนทบุรีและศาลจังหวัดกำแพงเพชร รวมทั้งศาลแขวงพระนครเหนือ ในคราวที่ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลให้ความสำคัญกับปัญหา ด้วยการลงโทษที่รุนแรงขึ้น ทำให้คดีลดลงอย่างชัดเจน

¹³ การให้ความเห็นของผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดแห่งหนึ่ง ในการประชุมผู้พิพากษาศาลยุติธรรมในภาค ๒ วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๓

¹⁴ การให้ข้อมูลของหัวหน้าศาลจังหวัดแห่งหนึ่ง ในการประชุมครั้งเดียวกัน

เหตุนี้ แม้ว่าแนวความคิดในการลงโทษจะมีลักษณะที่แตกต่างกันในเชิงหลักการที่มุ่งกระทำต่อผู้กระทำความผิดโดยตรง เพื่อหวังให้สังคมได้รับการชดใช้หรือตอบแทนหรือมุ่งหวังว่าผู้กระทำความผิด จะทำการแก้ไขปรับปรุงตัวให้เป็นพลเมืองดีของสังคมและไม่กระทำความผิดซ้ำอีกต่อไป ซึ่งแต่ละ แนวความคิดจะแตกต่างกันในเชิงรูปแบบหรือวิธีการในการลงโทษก็ตามแนวความคิดในการลงโทษใน แต่ละทฤษฎีนั้นก็ตาม แนวความคิดในการลงโทษ ควรที่จะต้องเหมือนกันตรงที่ว่าต้องสามารถนำไปสู่ เป้าหมายพื้นฐาน ดังนี้

๑. เพื่อคุ้มครองผู้กระทำความผิดและผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด มิให้ถูกแก้แค้นจากสังคม หรือจากผู้เสียหายเป็นส่วนตัว

๒. เพื่อระงับยับยั้งการกระทำความผิดที่กฎหมายห้าม หรือยับยั้งผู้กระทำความผิดมิให้กระทำ ความผิดอีก

๓. ระบบการลงโทษควรก่อให้เกิดความทุกข์น้อยที่สุด ทั้งต่อผู้กระทำความผิดและต่อผู้เสียหาย ตามหลักมนุษยธรรม (humanitarianism)

๔. ระบบการลงโทษควรที่จะดำเนินการเพื่อให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกผิดโดยได้รับความทุกข์ จากการกระทำของตน

๕. การลงโทษจะต้องทำให้เห็นว่าสังคมรังเกียจการกระทำความผิดนั้นๆ

ด้วยเหตุนี้มาตรการลงโทษทางอาญาที่เหมาะสมจึงต้องสอดคล้องกับหน้าที่ของกฎหมายใน สังคมซึ่งมีอยู่ ๓ ประการคือ ๑.ความคุมสังคม ๒.ยุติความขัดแย้ง และ๓.วิศวกรรมสังคม ดังกล่าวมา ข้างต้นนั่นเอง

ทั้งนี้ ในการที่จะไปบรรลุซึ่งจุดมุ่งหมายในการลงโทษได้นั้น จำเป็นต้องพิจารณารูปแบบและ วิธีการของการลงโทษประกอบด้วย รูปแบบและวิธีการลงโทษจึงมีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการ ลงโทษอย่างแยกจากกันไม่ได้ โดยรูปแบบและวิธีการของการลงโทษที่เหมาะสมนั้นควรที่จะต้องมีดังนี้

๑. ต้องสามารถก่อให้เกิดความเจ็บปวดช่วงสั้นทางร่างกายกับผู้กระทำความผิด ในกรณี ความผิดที่ไม่ร้ายแรง

๒. ต้องสามารถจำกัดหรือป้องกันผู้กระทำความผิดมิให้เกิดอันตรายต่อสังคม

๓. ต้องสามารถแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคมได้แน่นอนและเป็นเวลานานเพียงพอในกรณีความผิดร้ายแรง อันจะสร้างความเจ็บปวดให้กับผู้กระทำความผิด

เหตุนี้ การกำหนดโทษ และวัตถุประสงค์ของการลงโทษจึงจะต้องสามารถดำเนินการไปแล้วก่อให้เกิดความหมายที่แท้จริงของการลงโทษที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับ จะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปไม่ได้

บทที่ ๓

ความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุรา

ในสถานะปกติฐานของสังคม

(Social Norms)

๓.๑ เครื่องมือทางสังคมของกฎหมายจราจรทางบก

จากการศึกษาพบว่าประเทศต่าง ๆ ในโลกนี้ล้วนต่างมีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับรถยนต์และการจราจรเพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมความประพฤติของสมาชิกในสังคมในการขับขี่ยานพาหนะบนท้องถนนหรือสถานที่สาธารณะ เพื่อหวังให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการจราจร ป้องกันภัยอันตรายที่อาจมีต่อชีวิต ร่างกายหรือแม้กระทั่งทรัพย์สินของผู้ที่อยู่ในเส้นทางหรืออาจได้รับผลกระทบจากการใช้เส้นทางจราจร

กล่าวสำหรับประเทศไทยแล้ว ประเทศไทยได้ประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับรถยนต์ (Automobile Law) ก่อนหน้าที่จะประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับการจราจร (Traffic Law) โดยกฎหมายรถยนต์ฉบับแรกถูกบัญญัติขึ้นชื่อว่า “พระราชบัญญัติรถยนต์ รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘” ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๓) เป็นวันที่ ๑๕๐๑๑ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ โดยมีเหตุผลในการใช้กฎหมายฉบับนี้ว่า “ทุกวันนี้มีผู้ใช้รถยนต์ที่เรียกกันว่า”โอโตโมบิล”(Automobile) ขับไปมาอยู่ตามถนนหลวงมากขึ้น สมควรจะมีพระราชบัญญัติสำหรับการเดินรถและขับรถขึ้นไว้เพื่อป้องกันเหตุการณ์อันตรายต่าง ๆ” กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับเฉพาะในมณฑลกรุงเทพฯ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘ เป็นต้นไป (มาตรา ๒)

ต่อมารัชกาลที่ ๖ ได้ออกประกาศแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติรถยนต์ ร.ศ.๑๒๘ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๔๖๐ เพื่อกำหนดให้ผู้ขับรถยนต์เดินรับจ้างบรรทุกคนโดยสารและสิ่งของประจำในถนนใด หรือจากที่ตำบลใดไปถึงตำบลใดเป็นเนื่องนิจ จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานโดยเฉพาะ(ดู ข้อ ๒ ของประกาศฉบับดังกล่าว)¹⁵ หลังจากนั้นแล้ว พระราชบัญญัติรถยนต์ ฉบับ ร.ศ.๑๒๘ ได้ถูกยกเลิกและมีการประกาศใช้ฉบับใหม่ขึ้นในปี พ.ศ.๒๔๗๓¹⁶ และมีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกหลายคราว จนกระทั่งได้มีการใช้บังคับพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.๒๕๒๒ จนถึงปัจจุบัน¹⁷

แต่สำหรับในส่วนของกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรแล้ว ประเทศไทยเริ่มประกาศใช้กฎหมายการจราจรทางบกฉบับแรก ในปีพ.ศ.๒๔๗๗ ชื่อว่า “พระราชบัญญัติจราจรทางบก พุทธศักราช ๒๔๗๗”¹⁸ ซึ่งมีผลใช้บังคับครั้งแรกในวันที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ.๒๔๗๘ โดยกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราเอาไว้ด้วย ดังนี้

“มาตรา ๒๙ ห้ามมิให้ผู้ใดขับรถในกรณีดังต่อไปนี้

.....

(๒) ในเมื่อได้เสพสุราหรือของเมาอย่างอื่น จนหย่อนความสามารถในอันที่จะขับ หรือ”

และกำหนดบทลงโทษไว้ในมาตรา ๖๖ ว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือฝ่าฝืนต่อกฎข้อบังคับ หรือคำสั่งอันพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้ออกตามพระราชบัญญัตินี้ประการใด นอกจากที่ได้ระบุไว้ในมาตรา ๓๐ และส่วนที่ ๔ ส่วนที่ ๖ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ท่านว่ามีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท และให้ศาลมีอำนาจถอนใบอนุญาตหรือถ้าเป็นความผิดไม่ร้ายแรง ให้นายทะเบียนยึดใบอนุญาตขับไว้ไม่เกินกว่าหนึ่งเดือนก็ได้”

ต่อมาความผิดตามมาตรานี้ได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๐๘ มาตรา ๗¹⁹ ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ดังปรากฏความว่า

¹⁵ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๔ วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๔๖๐

¹⁶ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๘ ตอน ๒๒ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๔๗๓

¹⁷ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๖ ตอนที่ ๗๗ ฉบับพิเศษ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๒

¹⁸ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๑ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๔๗๗

¹⁹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๕๓ วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๐๘

“ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พุทธศักราช ๒๕๗๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา ๒๙ ห้ามมิให้ผู้ใดขับรถ

.....

(๒) ในเมื่อเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น”

และมาตรา ๑๓ ได้แก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องของโทษตามความเดิมโดยให้ใช้ความใหม่แทน เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๖ ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือฝ่าฝืนกฎกระทรวง ข้อบังคับหรือคำสั่งที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้ออกตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐ มาตรา ๕๔ ถึงมาตรา ๖๑ และมาตรา ๖๓ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาทและให้ศาลมีอำนาจถอนใบอนุญาตขับรถ หรือให้นายทะเบียนยึดใบอนุญาตขับรถไว้ไม่เกินหนึ่งปีก็ได้”

ในปีพ.ศ.๒๕๑๕ คณะปฏิวัติได้ทำการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๗๗ อีกครั้งหนึ่ง ²⁰

โดยมีเหตุผลในการแก้ไขว่า “ กฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบกฉบับปัจจุบันได้ใช้บังคับมากกว่าสามสิบปี บทบัญญัติบางมาตราไม่เหมาะสมกับสภาพการจราจรและจำนวนยานพาหนะที่เพิ่มขึ้น ทำให้อุบัติเหตุทวีจำนวนมากขึ้น..” มาตราที่สำคัญที่จะกล่าวในบทสังเคราะห์ฉบับนี้คือ มาตรา ๖๖ ซึ่งมีความว่า

“มาตรา ๖๖ ผู้ใดฝ่าฝืนบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือฝ่าฝืนกฎกระทรวง ข้อบังคับ ประกาศหรือคำสั่งที่เจ้าพนักงานจราจรได้ออกตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐ มาตรา ๕๔ ถึงมาตรา ๖๑ และมาตรา ๖๓ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท และให้ศาลมีอำนาจถอนใบอนุญาตขับรถ หรือให้นายทะเบียนยึดใบอนุญาตขับรถไว้ไม่เกินหนึ่งปีก็ได้

ในกรณีที่นายทะเบียนยึดใบอนุญาตขับรถ ผู้ถูกยึดใบอนุญาตขับรถจะอุทธรณ์ไปยังอธิบดีกรมตำรวจภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่นายทะเบียนสั่งยึดก็ได้ คำวินิจฉัยของอธิบดีกรมตำรวจให้เป็นที่สุด”

²⁰ ดูประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๕๙ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๙ ตอนที่ ๑๕ วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๑๕

ในปี พ.ศ.๒๕๒๒ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พุทธศักราช ๒๕๑๗ ถูกยกเลิกทั้งฉบับและ
ประกาศใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พุทธศักราช ๒๕๒๒ แทน ²¹

ความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรากลูกบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๓ ดังนี้

“ห้ามมิให้ผู้ใดขับรถ

.....

(๒) ในขณะที่มีนเมาสุราหรือของมีนเมาอย่างอื่น “

โดยกำหนดโทษเอาไว้ในมาตรา ๑๕๗ ว่า ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษปรับตั้ง
แต่สี่ร้อยบาทถึงหนึ่งพันบาท

ในปี พ.ศ.๒๕๕๐ ความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรา ยังคงบัญญัติไว้ตามเดิม แต่ในเรื่องของ
โทษนั้น ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ (มาตรา ๔๓(๒)) (ฉบับ
ที่ ๗) พ.ศ.๒๕๕๐ ²² มาตรา ๑๑ โดยกำหนดแยกโทษตามฐานความผิดนี้ออกมาไว้ต่างหาก และ
บัญญัติเป็นมาตราริเริ่มใหม่ ว่าผู้ใดฝ่าฝืนต้องลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสอง
หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหกเดือน
หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

“มาตรา ๑๖๐ ตี

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๓(๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับตั้งแต่ห้าพันถึงสองหมื่น
บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือ
เพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำ
ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท และให้ศาลสั่งพัก
ใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหนึ่งปี หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

²¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๖ ตอน ๘๖ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๒๒

²² ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๑๐๑ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๐

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงหกปีและปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสองหมื่นบาท และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าสองปี หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่”

ทั้งนี้ปรากฏเหตุผลในการแก้ไขพระราชบัญญัติครั้งนี้ ดังนี้

“ โดยที่ในปัจจุบันการโดยสารรถจักรยานยนต์เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย และจำนวนอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากรถจักรยานยนต์เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการเกิดอุบัติเหตุทางถนนอันเนื่องมาจากการขับรถในขณะที่มีเมาสูราหรือของเมาอย่างอื่น หรือยาเสพติดให้โทษ หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทได้เพิ่มสูงขึ้นด้วย .....และกำหนดให้ความผิดของผู้ขับขี่ที่ได้ขับรถในขณะที่มีเมาสูราหรือของเมาอย่างอื่นเป็นความผิดที่ไม่อาจกล่าวตักเตือนหรือทำการเปรียบเทียบได้ รวมทั้งปรับปรุงบทกำหนดโทษสำหรับความผิดฐานขับรถในขณะที่มีเมาสูราหรือของเมาอย่างอื่น หรือเสพยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท.....จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

กล่าวโดยสรุปแล้วความผิดฐานขับขี่ยานพาหนะขณะมีเมาสูรา ได้รับการบัญญัติไว้ในกฎหมายจราจรทางบกตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๗๗ และต่อมาได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสูรา รวมทั้งสิ้น ๔ ครั้ง จนกระทั่งปัจจุบันนี้โดยการตรากฎหมายและการแก้ไขในแต่ละครั้งจะมีความสัมพันธ์กันระหว่างเนื้อหาอันเป็นสาระบัญญัติของการกระทำความผิดและโทษ โดยมีรากฐานความเป็นมาจากการเรียกร้องต้องการของสังคมอย่างแท้จริง และนับตั้งแต่วันที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นต้นมา สถานะของพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ ถือเป็นกฎหมายพิเศษ (specific law) ที่มุ่งใช้บังคับกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการจราจร และส่งผลให้การดำเนินคดีความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสูราในศาลไทยจะต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ของโทษที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๖๐ ตรีของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

การดำรงอยู่ตราฉบับปัจจุบันนี้ของกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรทางบก จึงแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ต่อสังคมอย่างใกล้ชิดที่กฎหมายฉบับนี้ได้แสดงหน้าที่ในฐานะเครื่องมือ

ประการหนึ่งของสังคมในการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสงบสุข ความปลอดภัยของสังคม

การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ จึงมีความเกี่ยวพันถึงความมั่นคงในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน รวมทั้งสิทธิในการใช้เส้นทางของสมาชิกสังคม ทุกคน

กล่าวในแง่มุมมองหนึ่ง กฎหมายจราจรทางบกเป็นกฎหมายที่ "ก้าวหน้า"(Active Law) ฉบับหนึ่งเพราะเป็นกฎหมายที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อหาโดยขบวนการความคิดของบรรดาคณะกรที่มีบทบาทเชิงก้าวหน้าในการขับเคลื่อนความคิดเพื่อให้เกิดการดำเนินการเพื่อให้ลดน้อยลงซึ่งการกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมาน์สูรา อันจะเป็นการจำกัดโอกาสให้ความเสี่ยงภัยจากการใช้ถนนลดน้อยลงซึ่งจากอุบัติเหตุจากการเมาสูราแล้วขับรถ การรณรงค์ของบรรดาคณะกรที่ก้าวหน้าในเรื่องนี้ เช่น มูลนิธิเมาไม่ขับ มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ หรือแม้กระทั่ง ศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน (ศวปถ.)เองก็ตาม จึงเป็นการกระทำเพื่อสร้างกติกาของสังคมให้มีปทัฏฐาน (norms) ที่สูงยิ่งขึ้น และไม่เป็นที่แปลกใจที่การดำเนินการ จะได้รับการยอมรับและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง²³ ซึ่งหลายคราวมูลนิธิจะได้รับการประสานจากพนักงานคุมประพฤติของศาลบางแห่งในเขตกรุงเทพมหานครเพื่อให้คำแนะนำหรือเสนอความเห็นเกี่ยวกับวิธีการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดที่จะให้ได้รับผลดียิ่งขึ้น²⁴

องค์กรที่มีบทบาทที่ก้าวหน้าเช่นนี้ จึงมีบทบาทเป็นเสียงสะท้อนซึ่งข้อเท็จจริงและปัญหาของการบังคับใช้กฎหมายในความผิดฐานขับรถขณะมีเมาน์สูรา การปฏิบัติงานขององค์กรเหล่านี้จึงเป็นการเชื่อมโยงระหว่างความเรียกร้องต้องการของสังคมกับกระบวนการยุติธรรมทั้งหมด รวมทั้งเชื่อมโยงกับกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ(Public policy) ของรัฐด้านการสร้างความมั่นคงทางสังคม(Social Safety) ด้วยการสร้างความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของสมาชิกในสังคมอย่างจริงจัง จึงเป็นเสียงสะท้อนที่ที่กระบวนการยุติธรรมสมควรจะรับฟังเป็นอย่างยิ่ง

²³ สัมภาษณ์นายแพทย์แท้จริง ศิริพานิช วันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๒

²⁴ คำกล่าวของนายสุรสิทธิ์ ศิลปงาม ผู้จัดการมูลนิธิเมาไม่ขับในที่ประชุมร่วมของศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน(ศวปถ.) กับมูลนิธิเมาไม่ขับและคณะผู้วิจัย ซึ่งประชุมไปเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๒

๓.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายรถยนต์กับกฎหมายจราจรทางบก

เมื่อ พิจารณาจากรายละเอียดของการบังคับใช้กฎหมายรถยนต์และกฎหมายจราจรทางบก โดยเฉพาะในเรื่องของความผิดฐานขับรถขณะมีเมามาสุราแล้ว จะเห็นได้ว่า

๑. กฎหมายรถยนต์และกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบกเป็นกฎหมายที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพัฒนาการของสังคมไทย โดยเฉพาะพัฒนาการความเป็นเมือง(อันหมายถึงกรุงเทพมหานครในขณะนั้น) ที่จำเป็นต้องมีถนนหนทางเพื่อใช้ในการจราจรที่มากขึ้น มีการจัดระเบียบการใช้นานพาหนะที่มีความหลากหลายประเภท มียานพาหนะที่ใช้เทคโนโลยียานยนต์เพิ่มสูงขึ้น กฎหมายรถยนต์และกฎหมายจราจรทางบก จึงเป็นกฎหมายที่เกิดขึ้นจากการที่รัฐ (ในความหมายของพระมหากษัตริย์ในสมัยการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์) และฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ(ในความหมายอย่างกว้างในปัจจุบัน) เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีเครื่องมือของสังคมในการรักษาความปลอดภัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการใช้นานพาหนะและการจราจรทางถนน โดยในขณะที่กฎหมายจราจรทางบกฉบับแรกได้ถูกบัญญัติขึ้นในปี พ.ศ.๒๔๗๗ นั้น ประเทศไทยยังมีการใช้นานพาหนะที่เป็นรถที่ใช้เครื่องยนต์น้อยมาก และมีเฉพาะชนชั้นนำในสังคมหรือผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจเท่านั้น แม้ว่าพระราชบัญญัติรถยนต์ ร.ศ.๑๒๘ จะบังคับใช้มาก่อนหน้าเป็นเวลาถึง ๒๔ ปี

๒. ลักษณะของความผิดตามพระราชบัญญัติรถยนต์และความผิดฐานขับรถขณะมีเมามาสุราตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ถือว่าเป็นความผิดที่กฎหมายกำหนดว่าเป็นความผิดต่อหลักเกณฑ์ของสังคม (*Malum Prohibitum*) มิใช่เป็นความผิดต่อศีลธรรมที่เกิดขึ้นเนื่องจากมุ่งกระทำต่อชีวิตหรือร่างกายของมนุษย์โดยตรง (*Malum Inse*) กฎหมายทั้งสองฉบับนี้จึงเป็นกฎหมายที่มนุษย์กำหนดขึ้นเองเพื่อควบคุมสังคม (positive law) มิใช่เป็นกฎหมายธรรมชาติ (natural law) หรือ spiritual law ที่ถ่ายทอดสู่จิตวิญญาณมนุษย์ อันเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายธรรมชาติ ด้วยเหตุนี้ความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายจึงย่อมอยู่ที่การกำหนดข้อบัญญัติทางสังคมเพื่อให้เป็นการกระทำความผิดและกำหนดรูปแบบวิธีการเพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมามาสุรา(drunk drive case) โดยต้องกำหนดและในลักษณะที่สามารถแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพความเดือดร้อนของสังคมในแต่ละระยะอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทั้งส่วนของโทษและมาตรการลงโทษนั้น จะต้องได้สัดส่วนกันและเป็นไปตามความรู้สึกร่วมกันของสังคมอย่างแท้จริง

๓. รัฐไทยยอมรับว่าการมีเหมาสุราในขณะขับขี่ยานพาหนะถือว่าการกระทำที่ไม่ถูกต้อง และเป็นการกระทำที่ผิดต่อบทบัญญัติของกฎหมายทั้งกฎหมายรถยนต์และกฎหมายจราจรทางบก มิใช่ มีระดับเพียงเป็นการกระทำที่ผิดต่อศีลธรรมเท่านั้น

โดยกฎหมายจราจรทางบกนั้น จะเป็นไปตาม มาตรา ๔๓(๒) ซึ่งผู้กระทำความผิดต้องมีโทษ ตามมาตรา ๑๖๐ ตี วรรคแรก อันถือเป็นโทษขั้นแรก กล่าวคือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือ ปรับตั้งแต่ห้าพันถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมี กำหนดไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

สำหรับ ในกรณีของพระราชบัญญัติรถยนต์นั้น ผู้ขับรถยนต์สาธารณะหรือรถจักรยานยนต์ สาธารณะ จะต้องไม่เสพหรือเมาสุราหรือของมีเมาอย่างอื่น (ดูพ.ร.บ.รถยนต์ฯ มาตรา ๕๗ ฉ (๓)) มิฉะนั้นจะต้องได้รับโทษ จำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ(มาตรา ๖๖/๓) นอกจากนี้แล้วคุณสมบัติของผู้ที่จะขอใบอนุญาตขับขี่รถยนต์สาธารณะประการ สำคัญประการหนึ่งคือ จะต้อง

“ (๓) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษหรือถูกเจ้าพนักงานเปรียบเทียบปรับตั้งแต่สอง ครั้งขึ้นไป สำหรับความผิดเกี่ยวกับการขับรถอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ เว้นแต่จะพ้นโทษครั้งสุดท้าย ไม่น้อยกว่าหกเดือนแล้ว

.....

(ข) ในขณะมีเหมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น”²⁵

บทบัญญัติข้างต้น แสดงให้เห็นว่ากฎหมายให้ความสำคัญกับกรณีของผู้ขับขี่รถยนต์สาธารณะ เป็นอย่างมาก ซึ่งก็ถือว่าเป็นคุณธรรมของกฎหมายที่กำหนดขึ้นตามหน้าที่ต่อสังคมของผู้ที่มีหน้าที่ ให้บริการที่จะต้องรับผิดชอบต่อการบริการของตนอย่างจริงจัง รวมทั้งการคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ว่า การใช้ ยานพาหนะที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์จะมีความเร็ว ความแรง อันเป็นพลังงานของรถมาเกี่ยวข้องซึ่ง หากเกิดความเสียหายแล้ว ผลกระทบต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของบุคคลหรือสังคมจะมีมากกว่า การขับขี่ด้วยยานพาหนะที่ขับเคลื่อนด้วยแรงคนหรือสัตว์

²⁵ ดูพ.ร.บ.รถยนต์ฯ มาตรา ๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติรถยนต์ (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ.๒๕๔๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๗๐ ก ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า

๑. ความผิดตามมาตรา ๖๖/๓ ของผู้ขับขี่รถยนต์สาธารณะจะนำมาใช้กับยานพาหนะที่มีมิได้เดินหรือขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์มิได้ แม้ว่าพาหนะนั้นจะเป็นรถก็ตาม แต่กฎหมายให้ใช้บังคับกับรถยนต์เท่านั้น ด้วยเหตุนี้ผู้ให้บริการสาธารณะที่ใช้ รถ ที่มีใช้รถยนต์ แม้จะเมาสุรา ก็ไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายรถยนต์ แต่จะต้องรับผิดตามกฎหมายจราจรทางบกฯ มาตรา ๔๓(๒) เท่านั้น หากความผิดเกิดขึ้นในขณะที่ใช้ “ทาง” ซึ่งหมายความว่า “ทางเดินรถ ช่องเดินรถ ช่องเดินรถประจำทาง ไหล่ทาง ทางเท้า ทางข้าม ทางร่วมทางแยก ทางลาด ทางโค้ง สะพาน และสถานที่ประชาชนใช้ในการจราจร และให้หมายความรวมถึงทางส่วนบุคคลที่เจ้าของยินยอมให้ประชาชนใช้ในการจราจรหรือที่เจ้าพนักงานได้ประกาศให้เป็นทางตามพระราชบัญญัตินี้ด้วยแต่ไม่รวมถึงทางรถไฟ” (พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔)

หมายเหตุ

ก. พ.ร.บ.จราจรทางบก ฯ มาตรา ๔๓(๒) มิได้กำหนดว่าการขับรถในขณะที่มีเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่นนั้นจะต้องเกิดขึ้นขณะที่ผู้กระทำความผิดใช้ “ทาง” กล่าวคือ “ทาง” มิใช่เป็นองค์ประกอบหรือเงื่อนไขของการกระทำความผิด ซึ่งหากพิจารณาที่ถ้อยคำของกฎหมายแล้ว การขับรถจะเป็นความผิดเกิดขึ้นตามฐานความผิดตามมาตรา ๔๓(๒) นั้น เกิดขึ้นโดยทันทีที่ผู้ขับรถอยู่ในสภาพที่เมาสุราแม้ว่าจะอยู่ที่หน้าบ้านหรือในบริเวณบ้านของตนเองก็ตาม

กรณีปัญหาความผิดฐานนี้ที่เกิดขึ้นทั้งหมดตามหมายเลขคดีที่ตรวจค้นจากการพิจารณาของศาลในแต่ละแห่งนั้น ปรากฏว่าสถานที่เกิดการกระทำความผิดเกิดขึ้นในการใช้ทางสาธารณะทั้งสิ้น ทั้งนี้ก็อาจจะเนื่องมาจาก การกำหนดสถานที่ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าพนักงานขนส่งเป็นสำคัญ รวมทั้งแนวทางในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ สำหรับการกระทำความผิด “ซึ่งหน้า” (ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๐) และการตรวจค้นในที่รโหฐานที่จะต้องมีความหมายของศาล (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๒)

ข. โอกาสของการเกิดคดีความผิดตามมาตรา ๔๓(๒) ในบริเวณบ้านหรือสถานที่ส่วนตัวของผู้ขับขี่รถที่เกิดจากการเมาสุราและที่เกิดจากการมีเมายาเสพติดจะแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะการตรวจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อวัตถุประสงค์การแสวงหาพยานหลักฐานในคดีเสพหรือจำหน่ายยาเสพติดยังสถานที่ส่วนตัว และความร้ายแรงของการเสพยาเสพติดที่กฎหมายถือว่าเป็นความผิดในตัวเองอยู่แล้ว จะมีผลต่อสภาพการกล้าต่อสู้อคติของผู้ต้องหาในเรื่องของการกระทำความผิด “ซึ่งหน้า” ได้น้อยกว่ากรณีของการขับรถขณะมีเมาสุรา ซึ่งกฎหมายมิได้กำหนดให้การดื่มสุราเป็นความผิดโดยตัวเอง

๒. ความรับผิดชอบของผู้ขับขีรถยนต์สาธารณะตามมาตรา ๕๗ จ(๓) ของพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ นั้น ซึ่งมีโทษตามมาตรา ๖๖/๓ ที่กำหนดว่า “ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” อันเป็นบทบัญญัติเฉพาะกับบุคคลที่ขับขีรถยนต์สาธารณะ และเป็นโทษที่มีอัตราโทษต่ำกว่าความผิดตามมาตรา ๔๓(๒) ของพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ซึ่งใช้บังคับโดยทั่วไปแก่บุคคลใดก็ได้ที่กระทำความผิด ถือเป็นโทษตามพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ ที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสมแล้วหรือไม่ ทั้งนี้เพราะมุ่งบังคับเป็นการเฉพาะกับผู้ขับขีรถยนต์สาธารณะซึ่งโอกาสที่จะเกิดการกระทำความผิดอันเกิดผลกระทบต่อบุคคล และทรัพย์สินของผู้โดยสารและบุคคลอื่น ๆ โดยทั่วไปแล้วจะมีมากกว่าผู้ขับขีรถยนต์ส่วนตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีของยานพาหนะที่มีได้ขับเคลื่อนด้วยรถยนต์แล้วยังมีโอกาสที่จะก่อความเสียหายได้ในอัตราที่น้อยลงมากยิ่งขึ้น ดังนั้นคุณธรรมทางกฎหมายที่จะบังคับหรือกำหนดลงโทษไว้กับผู้ขับขีรถยนต์สาธารณะจึงจำเป็นที่จะต้องสูงกว่ากรณีทั่วไปจึงจะเป็นการถูกต้อง สมควรที่จะต้องพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายรถยนต์ในส่วนของความรับผิดชอบตามมาตรา ๖๖/๓ กรณีของผู้ขับขีรถยนต์สาธารณะให้สูงขึ้น

๓. ในกรณีที่ผู้ขับขีรถยนต์สาธารณะกระทำความผิดตามมาตรา ๕๗ จ(๓) นั้น จะถือว่าเป็นการกระทำความผิดธรรมดาแต่ผิดกฎหมายหลายบทซึ่งกฎหมายจะต้องลงโทษตามบทที่หนักกว่า (ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐) กล่าวคือ มีความรับผิดชอบมาตรา ๖๖/๓ ของพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ และมาตรา ๑๖๐ ตรี (แล้วแต่กรณีความร้ายแรงของความผิด) และศาลจะต้องลงโทษตามมาตรา ๑๖๐ ตรี ของพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ เท่านั้น เพราะไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่างกรรมต่างวาระกัน ซึ่งศาลจะต้องลงโทษเรียงกระทงตามความผิดไป (ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑)

๔. กรณีอาจมีข้อพิจารณาได้ว่า เมื่อเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทเช่นนี้ หากเป็นความบกพร่องในชั้นการฟ้องคดี ที่เจ้าหน้าที่ฟ้องผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นผู้ขับขีรถยนต์สาธารณะ โดยอ้างฐานความผิดตามพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ เท่านั้น มิได้อ้างฐานความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ(มาตรา ๔๓(๒))เอาไว้ด้วย ศาลจะสั่งในคำพิพากษาให้เพิกถอนใบอนุญาตขับขีรถยนต์สาธารณะได้หรือไม่ เพราะมาตรา ๖๖/๓ ตามพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ มิได้ให้อำนาจของศาลเอาไว้ ถ้าศาลสั่งไม่ได้ นายทะเบียนตามพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ จะสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขีรถนั้นๆ ได้ด้วยตนเองหรือไม่ (มาตรา ๕๓) และนายทะเบียนจะทราบได้อย่างไรว่า บุคคลดังกล่าวต้องคำพิพากษาของศาล หรือศาลจะสามารถออกหมายแจ้งโทษของตนเองด้วยตนเองไปยังนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ เพื่อให้ทำการพิจารณาใช้อำนาจตามมาตรา ๕๓ เพื่อเพิกถอนหรือดำเนินการได้หรือไม่

๕. นายทะเบียน (ตามพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ) มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๕๓ วรรคสองเรียกผู้ได้รับใบอนุญาตขับขีรถมาตรวจสอบคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามได้ หากมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ได้รับ

ใบอนุญาตขับรถขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กำหนดไว้สำหรับผู้ขอรับใบอนุญาตขับรถประเภทนั้น แต่ในความเป็นจริงนั้นนายทะเบียนจะไม่มีโอกาสรับทราบหากเจ้าหน้าที่ขนส่งมิได้เป็นผู้ตรวจค้นหรือจับกุมผู้ขับขี่รถสาธารณะโดยตรง การใช้อำนาจของนายทะเบียน(ตามพระราชบัญญัติรถยนต์)

๖. มีข้อที่น่าพิจารณาว่านายทะเบียนซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาตขับขี่รถยนต์ จะทราบได้อย่างไรว่าผู้ขอรับใบอนุญาต มีคุณสมบัติที่ไม่ต้องห้ามตามมาตรา ๔๗(๓)(ข) ข้อสังเกตนี้จึงแสดงให้เห็นว่า การบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรา จำเป็นต้องพิจารณาในขั้นตอนของการออกใบอนุญาตขับขี่ด้วย กล่าวคือหากสามารถที่จะเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างศาลกับกรมการขนส่งทางบกได้แล้ว อาจเป็นประโยชน์ในการพิจารณาออกใบอนุญาตขับขี่รถยนต์ให้กับบุคคลที่ไม่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมได้มากยิ่งขึ้น

คณะผู้วิจัย จึงมีข้อเสนอเบื้องต้นว่า สมควรที่จะต้องมีการทบทวนว่ากรมการขนส่งทางบก และหน่วยงานอื่น(ถ้ามี) จะสามารถใช้มาตรการทางปกครองในอำนาจหน้าที่ของตนเพิ่มขึ้นได้อย่างไร เพื่อเป็นมาตรการเชิง “ป้องกัน” การกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรา โดยไม่จำเป็นต้องรอคำพิพากษาของศาล ทั้งนี้เพราะกรมการขนส่งทางบกเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการคัดกรองผู้ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมในการขับขี่รถยนต์โดยตรง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ขับขี่รถยนต์กับกรมการขนส่งทางบก น่าที่จะมีมากกว่าการขออนุญาตรับใบขับขี่และการเสียภาษีรถยนต์ประจำปีหรือการทำนิติกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องับรถยนต์เท่านั้น

๓.๓ แนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษและวัตถุประสงค์ของการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราในประเทศไทย

เมื่อพิจารณาที่แนวความคิดเกี่ยวกับการกำหนดโทษและวัตถุประสงค์ของการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราในประเทศไทยแล้ว จะพบว่ามียุ่ ๒ กระแสความคิดหลักด้วยกัน กล่าวคือ

กระแสที่ ๑

ผู้ที่เห็นด้วยกับแนวคิดกระแสนี้จะเห็นว่าความผิดฐานนี้เป็นอาชญากรรมชนิดหนึ่งและมีลักษณะที่มีความรุนแรงแฝงอยู่ภายใน ซึ่งอาจที่จะแสดงออกอย่างรุนแรงได้หากอยู่ในเวลาและโอกาสรวมทั้งสถานที่ที่ต้องตรงกัน ผู้ดื่มสุราและขับรถจึงมีลักษณะของการ “บรรทุกระเบิดเวลา” ไว้กับตัวเอง ซึ่งอาจจะเกิดกับผู้ใดก็ได้ ดังนั้นการกำหนดโทษจึงจำเป็นต้องกำหนดให้เหมาะสมกับความรุนแรง โดยเฉพาะในส่วนของมาตรการลงโทษนั้นสมควรที่ศาลจะต้องลงโทษในอัตราที่หนักขึ้นกว่าคือควรลงโทษในลักษณะของการกักขัง อันจะทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความเจ็บปวดทรมานร่างกายและจิตใจในระยะสั้น มีผลสะท้อนต่อสังคม และตัดโอกาสมิให้ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดอีก อันเป็นจุดมุ่งหมายของทฤษฎีการลงโทษที่เป็นไปเพื่อเป็นการป้องกัน (Preventive Theory)

การลงโทษปรับซึ่งเป็นการสร้างความเจ็บปวดให้กับผู้กระทำความผิดด้วยการชดใช้ทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเพื่อเยียวยาแก่สังคมยังไม่มีความเหมาะสม เพราะไม่สามารถสร้างความเจ็บปวดได้จริงหรือสามารถวัดปริมาณผลสำเร็จของการลงโทษได้ยาก อีกทั้งไม่มีความเสมอภาคในการได้รับโทษอย่างแท้จริงเพราะผู้กระทำความผิดจะมีฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน

ผู้สนับสนุนแนวคิดนี้เชื่อว่าการลงโทษด้วยมาตรการกักขังอันเป็นการจำกัดเสรีภาพระยะสั้นของผู้กระทำความผิด ทำให้ผู้กระทำความผิดได้มีเวลาสงบนิ่งเพื่อตระหนักในสิ่งที่ตนเองกระทำ และไม่เป็นการตัดโอกาสหรือทำลายชื่อเสียงจนทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถกลับคืนสู่สังคมได้ น่าจะเป็นแนวทางการลงโทษผู้กระทำความผิดที่เหมาะสมกว่าที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้แล้วกลุ่มนี้ยังคิดอีกว่ามาตรการหรือวิธีการในการคุมประพฤติที่เจ้าหน้าที่ได้ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ ยังไม่สามารถที่จะกระทำให้สังคมได้รับประโยชน์ที่สามารถประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรมได้ชัดเจนว่า ผู้กระทำความผิดจะไม่หวนคืนกลับมากระทำความผิดอีก รวมทั้งยังไม่มีผลสะท้อนอย่างรุนแรงต่อสังคมในเชิงหลักการของการปฏิบัติ เพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดรายใหม่เข้ามากระทำความผิด

ผู้ที่มิชอบพาท่าในการเสนอแนวคิดนี้จะเป็นองค์กรภาคเอกชนที่มีภารกิจในการรณรงค์ยุติปัญหาคดีเมาแล้วขับ ซึ่งประกอบด้วยมูลนิธิเมาไม่ขับ และกลุ่มนักกฎหมายสาขาต่างๆ รวมทั้งผู้พิพากษาส่วนที่เห็นด้วยกับการดำเนินการของมูลนิธิเมาไม่ขับ

ทั้งนี้ ผู้ที่เห็นด้วยกับแนวคิดกระแสนี้ จะมีความเชื่อว่า การลดทอนซึ่งปัญหาของการกระทำความผิดฐานขับขี่ยานพาหนะขณะมีเมาสุราลงได้นั้น สามารถที่จะแก้ไขปัญหานี้อย่างแท้จริงก็โดยมุ่ง

แก่ที่ปริมณฑลของการบังคับใช้กฎหมาย(Law enforcement) เท่านั้น และเนื่องจากว่า การดื่มสุราเป็นเหตุสำคัญในการกระทำความผิด การแก้ไขปัญหาก็สมควรจึงจำเป็นต้องพิจารณาที่การดำเนินการทางกฎหมายด้วยมาตรการที่มากยิ่งขึ้นกับการจำหน่ายสุรา ทั้งในเรื่องของสถานที่ เวลา และอายุของผู้ดื่มอีกด้วย

กระแสที่ ๒

ผู้ที่อยู่ในกระแสความคิดนี้ จะมีความเห็นว่า การดื่มสุราถือเป็นเรื่องปกติของคนไทย การขับรถในขณะที่มีเมาสุราถือเป็นความผิดก็เพราะกฎหมายกำหนดให้เป็นความผิด (*malum prohibitum*) ด้วยเหตุนี้การกระทำความผิดตามกฎหมายจราจรแม้จะเป็นความรับผิดชอบที่มีโทษทางอาญา (penal sanction) ก็ไม่ควรถือว่าผู้กระทำความผิดได้กระทำอาชญากรรม เพราะกฎหมายจราจรเป็นกฎหมายที่มุ่งในการดูแลรักษาความสงบและเป็นระเบียบเรียบร้อยในการจราจร การกำหนดให้การขับรถขณะมีเมาสุราเป็นโทษทางอาญาก็เพื่อมาตรการที่มีผลในเชิงบังคับที่เข้มงวดขึ้นในเรื่องการจราจรเท่านั้น

ผู้ที่อยู่ในแนวคิดนี้เห็นว่าการดื่มสุราหรือการทำให้ตนเองมีเมาสุราแล้วไปกระทำความผิดไม่ถือว่าการดื่มสุราเป็นขั้นตอนหนึ่งในการกระทำความผิด หรือเป็นความผิดในตัวเอง อันถือเป็นฐานความผิดหนึ่ง ดังเช่นประเทศที่ยึดถือหลักกฎหมายแบบคอมมอน ลอว์(common law) เช่นประเทศอังกฤษยึดถืออยู่ นอกจากนี้แล้ว การขับขี่ยานพาหนะก็มีใช้เป็นการต้องห้าม(นอกเหนือไปจากการห้ามในเรื่องคุณสมบัติของผู้ขับขี่และคุณลักษณะของรถ) การที่กฎหมายกำหนดให้การขับขี่ยานพาหนะขณะมีเมาสุราเป็นความผิด จึงมิใช่ด้วยเหตุที่ผู้ขับขี่มีเจตนาชั่วร้าย(*mens rea*) กฎหมายจึงมุ่งหมายที่จะลงโทษการกระทำที่จะทำให้สังคมถูกละเมิด ไม่มีความสงบเรียบร้อยและไม่มีความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของสมาชิกในสังคม การกระทำความผิดสำเร็จก็เนื่องมาจากผู้ขับขี่อยู่ภายใต้อิทธิพลของสารพิษแอลกอฮอล์ที่เข้าสู่ร่างกาย และทำลายระบบการควบคุมตนเองตามปกติของมนุษย์

มาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดจึงสมควรที่จะพิจารณาข้อเท็จจริงและด้วยวิธีการที่ไม่ถือว่าผู้กระทำความผิดเป็นอาชญากร ควรใช้ฐานคิดเช่นเดียวกับการกระทำโดยประมาทซึ่งจะเปิดโอกาสให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการลงโทษผู้กระทำความผิดได้มากยิ่งขึ้น

ผู้ที่เห็นด้วยกับมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดตามกระแสความคิดนี้ทั้งหมดจึงมีความเห็นในลักษณะที่เหมือนกัน คือ ใช้มาตรการลงโทษปรับ(ลงโทษทางทรัพย์สิน)อันเป็นแนวคิดทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายแก่สังคมเป็นหลัก หลีกเลี่ยงการจำคุกกระยะสั้นรวมทั้งการกักขัง โดยที่ผู้เห็นด้วยบางส่วนก็เห็นควรให้ใช้มาตรการคุมประพฤติมาเสริม เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้สำนึก

ด้วยการทำงานชดใช้สังคม ทั้งนี้วันแต่จะเป็นกรณีของการกระทำความผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของผู้อื่นอย่างร้ายแรง การลงโทษด้วยการกักขังย่อมไม่สอดคล้องกับประโยชน์ที่สังคมจะได้รับ แต่หากผู้กระทำความผิดที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของสังคมสำนึกได้และยินยอมที่จะทำงานรับใช้สังคมทดแทน ก็สามารถเยียวยาความเสียหายของสังคมได้

ทั้งสองกระแสความคิดดังกล่าวข้างต้น มีความเห็นที่เหมือนกันอยู่ ๓ ประการคือ

ประการแรก

ในเรื่องของการยอมรับว่าความผิดฐานขบถขณะมีนเมาสุราเป็นความผิดที่สังคมจำเป็นต้องเอาจริงจังในการบังคับใช้กฎหมาย และมุ่งลงโทษโดยไม่คำนึงถึงการแก้แค้น(retribution) แต่เน้นที่การป้องกันการกระทำความผิดซ้ำทั้งโดยผู้กระทำความผิดนั้นๆและโดยสมาชิกคนอื่นของสังคม และ

ประการที่สอง

เห็นว่าโทษที่กำหนดในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๑๖๐ ตรินั้นมีความเหมาะสมแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีของโทษปรับเพราะถือว่าเป็นจำนวนที่สูงพอสมควรและมากเพียงพอต่อการที่สังคมจะมีความหวาดกลัวหากตนเองจะต้องได้รับ เมื่อตกเป็นผู้กระทำความผิด

แนวความคิดนี้ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาของไทยให้ความสำคัญกับการลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นอย่างมาก เนื่องจากศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาซึ่งถือว่าเป็นศาลสูงเห็นว่าเป็นการลงโทษที่เหมาะสมกว่าการที่จะจำกัดอิสระภาพด้วยการจำคุกกระยะสั้นหรือทำการกักขังซึ่งอาจจะทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความเสื่อมเสียประวัติหรือมีภาระที่ต้องรับผิดชอบเกินกว่าความผิดที่กระทำ เฉพาะอย่างยิ่งกรณีขบถขณะเมาสุราโดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ใด²⁶ นอกจากนี้แล้วอีกเหตุผลหนึ่งก็คือศาลอุทธรณ์อาจจะคิดว่า การลงโทษหนักไม่จำเป็นอีกต่อไปเพราะคดีที่ขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์นั้นไม่อยู่ในกระแสของสังคมแล้ว การลงโทษจึงมีผลต่อผู้ต้องคำพิพากษาเท่านั้น สังคมไม่ได้ประโยชน์อันใด แตกต่างไปจากการตัดสินคดีของศาลชั้นต้นซึ่งสมควรที่จะต้องตัดสินให้แรง เพราะอยู่ในกระแสความรับรู้หรือเป็นที่สนใจของสังคมอยู่²⁷ อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่า การลงโทษทางทรัพย์สินนั้น สามารถสร้างความเจ็บปวดให้กับผู้กระทำความผิดได้จริงหรือไม่เฉพาะอย่างยิ่งกรณีของผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ

²⁶ ความเห็นของผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คนหนึ่ง ในการประชุมผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ในภาค ๑ เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม

๒๕๕๓

²⁷ เฟิงอ้าง

ดี ย่อมสามารถจ่ายค่าปรับโดยไม่ลำบาก²⁸ อีกทั้งยังสามารถอาศัยกระบวนการยุติธรรมในการอุทธรณ์คำพิพากษาได้เสมอ แม้ว่าจะต้องโทษโดยศาลชั้นต้นที่รุนแรงก็ตาม เพราะคนเหล่านี้จะรู้ว่ากระบวนการยุติธรรมในระดับที่สูงขึ้นมีแนวโน้มที่จะลงโทษเบากว่าศาลชั้นต้น²⁹ นอกจากนี้แล้ว อาจเป็นไปได้ว่าผู้พิพากษาที่อาวุโสมากอาจจะให้ความสนใจกับกรรมมามาก ความเมตตากรุณาจึงเป็นมูลเหตุจูงใจให้ทำการลงโทษที่รุนแรงน้อยกว่าที่ศาลชั้นต้นลงโทษ จนมีลักษณะที่ห่างไกลจากความเรียกร้องต้องการของสังคมมากยิ่งขึ้น³⁰

หมายเหตุ คำพิพากษาของศาลหลายแห่งโดยเฉพาะศาลอุทธรณ์จะเน้นที่มาตรการลงโทษทางทรัพย์สิน และทำการปรับเป็นจำนวนที่สุภาพสมควร โดยเฉพาะกรณีของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นเหตุจากการเมาแล้วขับโดยก่อให้เกิดความเสียหายแก่ร่างกาย ชีวิตหรือทรัพย์สินของผู้อื่นหรือไม่ก็ตาม

ประการที่สาม

ในการบังคับใช้กฎหมายนั้น ต้องเน้นที่การป้องกันหรือจำกัดการกระทำความผิดล่วงหน้า ด้วยมาตรการทางปกครอง เช่นเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องตั้งด่านตรวจที่ถี่กระชั้นขึ้น ไม่จำกัดอยู่เฉพาะเทศกาล และต้องกำหนดสถานที่ที่ใกล้ชิดกับแหล่งจำหน่ายสุราหรือสถานบันเทิง อันเป็นการแสวงหาพยานหลักฐานที่ใกล้ชิดระหว่างสถานที่กระทำความผิดกับการกระทำความผิด

อย่างไรก็ตาม กระแสความคิดแรกซึ่งเป็นกระแสความคิดของผู้มีบทบาทเชิงก้าวหน้า(active) ในการบังคับใช้กฎหมายความผิดฐานนี้ ได้เสนอแนวคิดโดยยึดถือเอาประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของตนมาเป็นธงนำทางความคิด โดยเชื่อว่าหากองค์กรในกระบวนการยุติธรรมทั้งหมดรวมทั้งศาลด้วยความสำคัญกับกรณีปัญหาการกระทำความผิดฐานนี้ด้วยการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และศาลทำการลงโทษอย่างเด็ดขาดด้วยมาตรการที่รุนแรงขึ้นด้วยการกักขัง จะทำให้สังคมมีความตื่นและตระหนักในภัยที่ตนเองจะได้รับหากเป็นผู้กระทำความผิด และตัดขาดในทางความเชื่อมโยงทางความคิดระหว่างความต้องการเสพสุรากับการที่จะต้องเป็นผู้ขับขี่ยานพาหนะด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะมีผลในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำหรือตัดโอกาสในการที่จะกระทำความผิดได้มากยิ่งขึ้น การมุ่งรักษาไข้ของสังคมตามอาการ(Social Ill Treatment) หรือการมุ่งแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ

²⁸ ความเห็นของผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์อีกคนหนึ่ง ในการประชุมผู้พิพากษาศาลยุติธรรมในภาค ๑ เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๓

²⁹ เฟิงอ๋าง

³⁰ เฟิงอ๋าง

จะทำให้บทบาทของกฎหมายและศาลไม่มีลักษณะเชิงก้าวหน้า แต่มีลักษณะเป็นการตั้งรับ (Passive) กับปัญหา รอให้ปัญหาเกิดแล้วแก้ไขเป็นรายกรณีไป

การลงโทษด้วยแนวคิดเช่นนี้จึงมิใช่เป็นการให้วัคซีน (vaccine) เพื่อคุ้มกันสังคม ซึ่งจะมุ่งที่การกำหนดให้สังคมเป็นเป้าหมายของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมในแต่ละคราว เพราะถือว่าการเจ็บป่วยของคนไข้แต่ละรายเป็นเพียงอาการหรือข้อบกพร่องของสังคมที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าจะต้องรักษา หากแต่ยาหรือวิธีการรักษาจะต้องบรรลุที่การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสังคมด้วย มิใช่ทำให้ผู้ป่วยหายจากอาการเท่านั้น นอกจากนี้แล้วผู้ที่เห็นด้วยกับกระแสความคิดประการแรก ยังมีความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า แนวความคิดกระแสที่สองนั้นไม่สามารถทำให้กฎหมายได้ทำหน้าที่ที่ครบถ้วนสมบูรณ์ในสังคมในประการที่ว่า เป็นวิศวกรสังคม (social engineering หรือ social change) การรักษาอาการไข้เนื่องจาก การเจ็บป่วยด้วยโรคละเมิดต่อข้อกำหนดของสังคมเช่นนี้ จึงได้แต่เพียงเพื่อให้หน้าที่ของกฎหมายสามารถทำหน้าที่ในเรื่องของควบคุมสังคมและระงับข้อขัดแย้งเท่านั้น เหตุนี้ผู้พิพากษาที่มีความเชื่อมั่น ต่อการให้ความยุติธรรมและเห็นถึงภัยร้ายแรงของเหตุที่จะเกิดจากการกระทำความผิดฐานขั้บรถขณะ มีนเมาสุรา มีความจำเป็นที่จะต้องมีความกล้าที่จะต้องได้รับความเจ็บปวดจากการตัดสินใจของคนที่อาจ ถูกกลับหรือปฏิเสธโดยศาลสูง อันจะทำให้ถูกพิจารณาว่า ทำการพิจารณาพิพากษาที่ไม่มีมาตรฐานและ อาจทำให้มีผลต่อความก้าวหน้าได้³¹ ขณะที่ผู้พิพากษาอีกคนหนึ่งซึ่งมีความเห็นว่าจะต้องกล้าลงโทษ แม้ว่าจะขัดกับแนวบรรทัดฐานของศาลสูงก็ตาม แต่ก็เชื่อมั่นว่าระบบของตุลาการไม่อาจจะกลั่นแกล้ง ด้วยเหตุผลส่วนตัวได้ ความเห็นที่แตกต่างในเรื่องของการใช้ดุลพินิจไม่เป็นเหตุขัดขวางการเลื่อนชั้น ราชการตุลาการ³²

เหตุนี้ เมื่อพิจารณาจากสถิติคดีของศาลยุติธรรมแห่งหนึ่งในเขต ๒ ซึ่งปรากฏว่าปริมาณคดีที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดฐานนี้ในปีพ.ศ.๒๕๕๒ เกิดจากการกระทำความผิดของผู้กระทำผิด “ราย ใหม่” แทบทั้งสิ้น ตุลาการบางคนจึงมีความเห็นว่า มาตรการในการลงโทษที่ศาลได้กระทำไป (ปรับหรือ โทษจำคุกเปลี่ยนเป็นรอการลงโทษ รวมทั้งบางรายใช้มาตรการคุมประพฤติเสริมด้วยนั้น) มีสภาพบังคับ ที่รุนแรงพอที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวไม่กระทำความผิดขึ้นอีก

แต่หากพิจารณาอีกด้านหนึ่ง (โดยเฉพาะกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในศาลแห่งหนึ่งในภาค ๑ ซึ่ง หลังจากเปลี่ยนแปลงแนวในการลงโทษจากเดิมที่มีการสั่งกักขัง มาเป็นการปรับและ/หรือคุมประพฤติด้วยใน

31 ความเห็นของผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ทั้งสองคนที่เข้าร่วมประชุมผู้พิพากษาศาลยุติธรรมในภาค ๑ วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๓

32 ความเห็นของผู้พิพากษาศาลอาญาคณหนึ่ง ที่เข้าร่วมประชุมผู้พิพากษาศาลยุติธรรมในภาค ๑ ในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๓

ลักษณะที่เบาลงในความรู้สึกของคนทั่วไป) ก็อาจจะเห็นได้ว่า มีผู้กระทำความผิดหน้าใหม่หรือรายใหม่ เข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมของศาลทั้งสองแห่งนี้ในปริมาณที่มากอยู่

นอกเหนือไปจากปัจจัยนำเข้า(input) ด้านอื่นๆที่ก่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น อาทิเช่น การตรวจจับที่มากยิ่งขึ้น หรือการนำผู้ต้องหาส่งฟ้องที่มากยิ่งขึ้นด้วยข้อหาที่ครบถ้วนสมบูรณ์ขึ้น ฯลฯ แล้ว กรณีนี้อาจเป็นการสะท้อนให้เห็นข้อจำกัดของมาตรการลงโทษในลักษณะเป็นมาตรการที่มีผลในทำนองแคบมุ่งแต่เฉพาะตัวผู้กระทำความผิดเท่านั้น อันเป็นไปตามแนวคิดหรือทฤษฎีในการลงโทษแบบฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitation) ที่มุ่งที่การแก้ไขเปลี่ยนแปลงผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ (Reformative Theory) ได้หรือไม่ เพราะการเข้ามาเป็นผู้ต้องหาใหม่ ย่อมเป็นการแสดงว่าผลสะท้อนต่อสังคมในคำตัดสินของศาลยังอยู่ในปริมาณที่น้อยได้หรือไม่

ถ้าข้อสันนิษฐานนี้เป็นความจริง อาจมีความเหมาะสมที่จะตั้งคำถามว่า จะทำให้มาตรการลงโทษของศาลหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือจะทำให้คำพิพากษาของศาลที่มุ่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงตัวผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ สามารถมีผลสะท้อนต่อสังคมในเชิงป้องกันที่มากยิ่งขึ้นได้อย่างไร เราจะมีวิถีทางอย่างไรเป็นรูปธรรมใดที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดและสามารถก่อผลสะท้อนต่อสังคมได้ เพราะเราคงจะปฏิเสธไม่ได้ว่าแม้ว่าเราจะมุ่งที่การปกป้องสังคมจากการกระทำละเมิดของผู้กระทำความผิด แต่กระบวนการยุติธรรมก็ต้องลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างเป็นธรรมเมื่อเปรียบเทียบกับ การกระทำของเขา เราจะกำหนดให้กระบวนการยุติธรรมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนของศาลเป็น “ ต้นธาร ” ที่สามารถแก้ไขปัญหามาจากระดับชั้นหรือขั้นตอนของตนเองได้หรือไม่

ขณะที่กระแสแนวคิดที่สองเป็นแนวคิดเชิงตั้งรับ(passive) แต่ถือเป็นกระแสหลักและส่วนใหญ่ของผู้ที่อยู่ในกระแสแนวคิดนี้จะเป็นผู้กำหนดระดับและขั้นของการลงโทษในขณะนี้กลับเห็นว่า หลักประการสำคัญของความรับผิดชอบทางอาญาคือผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนา ซึ่งแม้ว่าผู้กระทำความผิดฐานนี้จะไม่สามารถอ้างความมึนเมาเป็นเหตุยกเว้นความรับผิดชอบได้ก็ตาม(ดูประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๖๖) แต่การกระทำความผิดภายใต้อิทธิพลของแอลกอฮอล์นั้น ปัจจัยด้านแอลกอฮอล์ถือเป็นเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำความผิด มิใช่ด้วยเจตนาชั่วร้ายในตัวเองที่ต้องการละเมิดกฎหมายของบ้านเมือง ยกเว้นผู้ที่กระทำความผิดฐานนี้ยังเป็นอาจรณ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาคความผิดฐานนี้จึงต้องพิจารณาแก้ไขในเรื่องของการมีเสรีภาพในการดื่มสุรา เสรีภาพในการจำหน่ายสุรา และการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดฐานนี้บรรณขณะมีเมามสุรา จะต้องไม่ยึดถือเอาศาลเป็น “ ต้นธาร ” ในการแก้ไข

ปัญหา เพราะเหตุที่การลงโทษจะเป็นไปเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญนั่นเองโดยสังคมจะได้รับผลทางอ้อม ศาลจึงเป็น “ปลายธาร” ที่จะต้องร่วมในกระบวนการของปัญหาที่เกิดขึ้น³³

เกี่ยวกับประเด็นนี้ คณะผู้วิจัยมีความเห็นเบื้องต้นว่า สมควรที่หน่วยงานผู้มีภารกิจเกี่ยวข้องจะต้องทำการศึกษาให้ลึกซึ้งต่อไปในสองกรณีซึ่งเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อดำเนินการกับผู้กระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุรา ดังนี้

๑. ควรที่จะมุ่งที่การดำเนินการในขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม หรือควรที่จะมุ่งเน้นที่มาตรการอื่นนอกกระบวนการยุติธรรม อันเป็นการแสวงหาความยุติธรรมในความหมายอย่างกว้าง เช่น การใช้มาตรการทางปกครองของหน่วยงานทางปกครองที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น กรมการขนส่งทางบก รวมทั้งเน้นที่การกำหนดให้เป็นภาระหน้าที่ร่วมของผู้ผลิตและจำหน่ายสุราและเป็นเหตุให้เกิดการกระทำความผิดต่อสังคม ให้ปฏิบัติหน้าที่เชิงรุก (active) หรือมีหน้าที่ร่วมรับผิดชอบ อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อป้องกันปัญหามิให้เกิดให้มากยิ่งขึ้น และ

๒. ภายใต้กระบวนการยุติธรรมของไทย(ในความหมายอย่างแคบ) มีปัจจัยใดบ้างที่ก่อให้เกิดอุปสรรคและปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย องค์กรในกระบวนการยุติธรรมแต่ละองค์กรจะมีสถานะเป็น”ต้นธาร”ของการแก้ไขปัญหาได้อย่างไร

นอกจากนี้แล้วคณะผู้วิจัยได้ตั้งประเด็น เพื่อใช้ในการประชุมกับผู้พิพากษา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการมีบทบาทเชิงรุกเอาไว้ด้วย มีรายละเอียดดังนี้

“ ๖.องค์กรศาลสามารถที่จะแสดงบทบาทภายใต้อำนาจหน้าที่ของตน เป็น “ต้นธาร” ในการแก้ไขปัญหาการเพิ่มขึ้นของปริมาณการกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุรา ด้วยการกำหนดบทบาทเชิงรุก (Judicial Active Roles) ภายใต้หลักของการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ (Public Prosecutor) เพื่อสร้างประสิทธิผลในการจัดการความยุติธรรมได้หรือไม่ อย่างไร ในกรณีดังต่อไปนี้

๖.๑ การใช้หลัก *Inchoate Crimes* ตีความการกระทำในขั้นตอนของการกระทำก่อนความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุราสำเร็จ ในเรื่องของ

³³ ส่วนใหญ่ของผู้พิพากษาที่ได้เข้าร่วมประชุมกับคณะผู้วิจัยรวมทั้งให้สัมภาษณ์ด้วย จะมีความเห็นเป็นไปในทำนองเดียวกันว่า ศาลมีสถานะเป็น”ปลายน้ำ” ของการแก้ปัญหา การแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีป้องกันจะต้องเริ่มต้นที่องค์กรยุติธรรมอื่นที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องก่อนหน้าที่ดีจะมาถึงศาล ขณะที่ผู้พิพากษาน้อยกลับมีความเห็นว่า แม้ว่าจะอยู่ที่ปลายธารของกระบวนการยุติธรรม แต่ศาลสามารถที่จะแสดงบทบาทเชิงรุกของตนเองได้ คำพิพากษาที่ดีจะสามารถสร้างบรรทัดฐานและลดการกระทำความผิดด้วย

๖.๑.๑ การพยายามกระทำความผิด

๖.๑.๒ การใช้หรือการสนับสนุนหรือจ้างวานให้กระทำความผิด ของผู้หนึ่งมาในรถด้วยหรือมิได้หนึ่ง แต่มีข้อเท็จจริงปรากฏในสำนวนคดีว่าเป็นเช่นนั้น

๖.๒ การใช้โทษ “กักขัง” เป็นโทษหลักในการลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๑๖๐ ตีรวรรคแรก

๖.๓ การใช้หลักฐานของการตรวจพิสูจน์ปริมาณแอลกอฮอล์(Breathing Test) เป็นเหตุปฏิเสธการบรรเทาโทษในกรณีผู้กระทำความผิดให้การรับสารภาพ

๖.๔ การใช้บทบัญญัติมาตรา ๒๒๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วยตนเองของศาล เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดและประวัติการกระทำความผิด ในกรณีที่ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงในคำฟ้อง

๖.๕ การใช้มาตรการสืบเสาะก่อนมีคำพิพากษา และปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดโดยไม่มีประกันในระหว่างสืบเสาะ

๖.๖ การสร้างหรือใช้ฐานข้อมูลของศาลเกี่ยวกับประวัติการกระทำความผิดเป็นข้อเท็จจริงในการใช้ดุลพินิจลงโทษผู้กระทำความผิด แม้ว่าจะไม่ปรากฏในคำขอท้ายฟ้อง

๖.๗ การลงโทษผู้กระทำความผิดโดยไม่คำนึงถึงการใช้ปริมาณแอลกอฮอล์เป็นเกณฑ์กำหนดโทษ แต่คำนึงถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลรวมถึงประวัติของการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ โดยพิจารณาที่ความสามารถในการสร้างความเจ็บปวดให้กับผู้กระทำความผิดได้อย่างแท้จริง และทำให้ผู้กระทำความผิดผุดบังเกิด(emergence) ซึ่งความคิดใหม่ที่ปฏิเสธการกระทำความผิดอย่างจริงจัง

๖.๘ เข้มงวดกับการกำหนดวิธีการคุมประพฤติที่เป็นรูปธรรมโดยศาล ในกรณีที่ใช้มาตรการคุมประพฤติเสริมการลงโทษด้วยการปรับหรือรอการลงโทษ

๖.๙ กำหนดบัญญัติอัตราโทษ โดยยึดโยงกับความเรียกร้องต้องการของสังคมส่วนที่ก้าวหน้า (Active Citizen) ในการบังคับใช้กฎหมายที่มากยิ่งขึ้น

๖.๑๐ การตีความการกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุราที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตร่างกายหรือจิตใจของผู้หนึ่งว่าเป็นความผิดหลายบทหลายกระทง มิใช่เป็นความผิดกรรมเดียว

๖.๑๑ สร้างแนวทางการพิจารณาคดีในขั้นตอนของการกำหนดโทษที่เปิดโอกาสให้สังคมหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการพิจารณามาตรการลงโทษผู้กระทำความผิด ด้วยการให้ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ”³⁴

อนึ่ง ในการพิจารณาเรื่องบทบาทของศาลในการตัดสินคดีความผิดฐานขั้บรณณะมีนเมาสุราที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่นนั้น คณะผู้วิจัยพบว่า มีนักวิชาการด้านกฎหมายอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งนำโดยพิเชษฐ เมลาลานนท์ ซึ่งได้สนใจศึกษาปัญหากฎหมายกับสังคมมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยเฉพาะในกรณีของประเทศญี่ปุ่นนั้น มีความเห็นภายใต้ต้องค้ความรู้ที่เกิดจากการค้นคว้าวิจัยแล้วว่า ญี่ปุ่นใช้นโยบาย “แก้มบัทสี-ชะ” หรือ นโยบาย “โทษหนัก-บังคับเข้ม” ภายใต้การบูรณาการของการยุติธรรม เพื่อให้มีการบรรลุปัญหาอย่างแท้จริงโดย นิติบัญญัติเขียนโทษหนัก ดำรวจคุมทะเบียน-ตรวจเข้มอัยการฟ้องบทหนัก ศาลลงบทหนัก ทำให้ญี่ปุ่นสามารถลดการตายจากเหตุเมาไม่ขับลงได้ทุกปีตั้งแต่ปี ค.ศ.๑๙๙๙ – ๒๐๐๙ เหลือตายเพียง ๒๙๒ ราย

ทั้งนี้ พิเชษฐ เมลาลานนท์เชื่อว่า ศาลสามารถมีบทบาทในการเป็น “ต้นธาร” ของกระบวนการยุติธรรมได้ ด้วยการลงโทษบทหนักอย่างจริงจัง³⁵ จะทำให้คดีลดลงได้ ศาลอุทธรณ์ของญี่ปุ่นเป็นศาลที่ดี เป็นศาลที่ทบทวนการตัดสินของศาลชั้นต้นอย่างแท้จริง และมีลักษณะที่แตกต่างกับกรณีของไทย โดยศาลอุทธรณ์ของญี่ปุ่นจะลงโทษที่หนักขึ้นมีผลทำให้ศาลชั้นต้นมีความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตนยิ่งขึ้น ขณะที่ศาลสูงสุดนั้น ยังมีปัญหาในเรื่องของการมีที่มาจากแต่งตั้งจากสภา จึงไม่มีความต่อเนื่องในชีวิตการทำงาน แตกต่างกับศาลของไทยที่ไ้ระดับสูงขึ้นเรื่อย ๆ³⁶

ปัญหาเรื่องการลงโทษหนักแล้วคดีจะลดลงนั้น ยังมีข้อกังขาอยู่กับผู้พิพากษาอีกจำนวนไม่น้อยที่เกรงว่า จะทำให้คดีถูกทำให้ยุติในขั้นตอนขององค์การยุติธรรมอื่นก่อนที่จะถึงศาล และในที่สุดก็จะมีปัญหาว่าผู้กระทำความผิดไม่ได้เกิดความสำนึกอย่างแท้จริง³⁷ แต่ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรเอกชนกลับไม่

34 รายละเอียดของประเด็นปัญหาที่คณะผู้วิจัยกำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะของศาลมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๑ ประการ รายละเอียดปรากฏในภาคผนวกเล่ม ๑ ลำดับที่ ๖

35 เมาแล้วขับกับศาล เอกสารเผยแพร่ของ สปรย. วันอังคารที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๓

36 สนทนาทางโทรศัพท์กับพิเชษฐ เมลาลานนท์ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๓

37 ประชุมผู้พิพากษาศาลยุติธรรมในภาค ๖ และภาค ๒ จะมีผู้พิพากษาจำนวนมากที่เห็นไปในการทำงานเดียวกัน

เชื่อว่าถึงที่สุดแล้วสังคมจะไม่เลือกกระทำโดยวิธีที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากเชื่อว่าการจ่ายเงินเพื่อซื้อความผิดหากต้องจ่ายมากขึ้นเรื่อยๆถึงที่สุดแล้วก็จะไม่มีใครจ่ายได้ **38**

---

38 ความเห็นของนายแพทย์แท้จริง ศิริพานิชเลขาธิการมูลนิธิเมาไม่ขับ ซึ่งเข้าร่วมประชุมกับผู้พิพากษาศาลยุติธรรม ในภาค ๒ ด้วย

สรุปภาพรวมการลงโทษของศาลในคดีความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรา

ตารางเปรียบเทียบสถิติคดีที่ศาลลงโทษ									
ศาลในเขต ภาค ๑			ศาลในเขต ภาค ๒			ศาลในเขต ภาค ๖			
ปี พ.ศ.	ปริมาณแอลกอฮอล์/มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์								
	รถจักรยานยนต์								
	๕๐-๑๕๐	๑๕๐-๒๕๐	๒๕๐ ขึ้นไป	๕๐-๑๕๐	๑๕๐-๒๕๐	๒๕๐ ขึ้นไป	๕๐-๑๕๐	๑๕๐-๒๕๐	๒๕๐ ขึ้นไป
๒๕๔๘	รับลงทัณฑ์จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท	รับลงทัณฑ์จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท	ไม่แน่ชัด	รับลงทัณฑ์จำคุก ๑๕ วัน เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน ๑๕ วัน	รับลงทัณฑ์จำคุก ๑๕ วัน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๒,๘๐๐ บาท	ไม่แน่ชัด	รับลงทัณฑ์จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๕,๐๐๐ บาท ค.ม.ฯ ๑ ปี	รับลงทัณฑ์จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท ค.ม.ฯ ๑ ปี	รับลงทัณฑ์จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๑๐,๐๐๐ บาท ค.ม.ฯ ๑ ปี
๒๕๔๙	รับลงทัณฑ์จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท	รับลงทัณฑ์จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท ค.ม.ฯ ๑ ปี	รับลงทัณฑ์จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท ค.ม.ฯ ๑ ปี	รับลงทัณฑ์จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๒,๘๐๐ บาท	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	รับลงทัณฑ์จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท	รับลงทัณฑ์จำคุก ๑ เดือน ๑๕ วัน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๔,๐๐๐ บาท ค.ม.ฯ ๑ ปี	ไม่แน่ชัด
๒๕๕๐	รับลงทัณฑ์จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท ค.ม.ฯ ๑ ปี	รับลงทัณฑ์จำคุก ๑ เดือน ๒ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท ค.ม.ฯ ๑ ปี	ไม่แน่ชัด	รับลงทัณฑ์จำคุก ๕ วัน เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน ๕ วัน	รับลงทัณฑ์จำคุก ๑๐ วัน เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน ๑๐ วัน	ไม่แน่ชัด	รับไม่ลงทัณฑ์จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด

* หมายเหตุ : ตารางเปรียบเทียบดังกล่าวนี้ เป็นเพียงข้อมูลบางส่วนที่ทางคณะผู้วิจัยได้จัดทำในลักษณะภาพกว้างๆเท่านั้นและคัดเลือกเฉพาะคำพิพากษาที่มีการตัดสินบ่อยในแต่ละปี แต่ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลที่ทางคณะผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้นโดยใช้วิธีการสุ่มจากคำพิพากษาในแต่ละปี ของศาลในเขตภาค ๑ ภาค ๒ และ ภาค ๖ เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๕ ปี จึงยังไม่ถือเป็นข้อมูลที่แน่ชัดได้ทั้งหมด / คำว่า "ไม่แน่ชัด" หมายความว่า ทางคณะผู้วิจัยฯได้ทำการรวบรวมคำพิพากษาศาลชั้นต้นในทั้ง ๓ ภาคแยกปีและแยกประเภทยานพาหนะ ซึ่งบางสำนวนในคำพิพากษาไม่ได้ระบุจำนวนปริมาณแอลกอฮอล์ไว้ ทางคณะผู้วิจัยฯจึงไม่สามารถที่จะนำสำนวนดังกล่าวมาแสดงเพื่อเปรียบเทียบอัตราโทษในแต่ละเขตจำนวน ๓ ภาคที่ศาลพิพากษาลงโทษได้

สรุปภาพรวมการลงโทษของศาลในคดีความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรา

ศาลในเขต ภาค ๑			ศาลในเขต ภาค ๒			ศาลในเขต ภาค ๖			
ปี พ.ศ.	ปริมาณแอลกอฮอล์/มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์								
	รถจักรยานยนต์								
	๕๐-๑๕๐	๑๕๐-๒๕๐	๒๕๐ ขึ้นไป	๕๐-๑๕๐	๑๕๐-๒๕๐	๒๕๐ ขึ้นไป	๕๐-๑๕๐	๑๕๐-๒๕๐	๒๕๐ ขึ้นไป
๒๕๕๑	รับลดกึ่ง จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๖,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี พักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	รับลดกึ่ง จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี พักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	รับลดกึ่ง จำคุก ๗ วัน เปลี่ยนโทษจำเป็นกักขังแทนพักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	ไม่แน่ชัด	รับลดกึ่ง จำคุก ๑๐ วัน เปลี่ยนโทษจำเป็นกักขังแทนและปรับ ๒,๕๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๒,๕๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๔,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	รับไม่ลด จำคุก ๔ เดือน และปรับ ๑๔,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	ไม่แน่ชัด
๒๕๕๒	รับลดกึ่ง จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๕,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	รับลดกึ่ง จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๕,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี พักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	รับลดกึ่ง จำคุก ๗ วัน เปลี่ยนโทษจำเป็นกักขังแทนพักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๔,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๔,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	รับลดกึ่ง จำคุก ๗ วัน เปลี่ยนโทษจำเป็นกักขังแทน คุมฯ ๑ ปี	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๕,๐๐๐ บาท พักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	รับไม่ลด จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๘,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี พักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	รับไม่ลด จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๘,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี

* หมายเหตุ : ตารางเปรียบเทียบดังกล่าวนี้ เป็นเพียงข้อมูลบางส่วนที่ทางคณะผู้วิจัยได้จัดทำในลักษณะภาพกว้างๆเท่านั้นและคัดเลือกเฉพาะคำพิพากษาที่มีการตัดสินบ่อยในแต่ละปี แต่ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลที่ทางคณะผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้นโดยใช้วิธีการสุ่มจากคำพิพากษาในแต่ละปี ของศาลในเขตภาค ๑ ภาค ๒ และ ภาค ๖ เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๕ ปี จึงยังไม่ถือเป็นข้อมูลที่แน่ชัดได้ทั้งหมด / คำว่า "ไม่แน่ชัด" หมายความว่า ทางคณะผู้วิจัยฯได้ทำการรวบรวมคำพิพากษาศาลชั้นต้นในทั้ง ๓ ภาคแยกปีและแยกประเภทยานพาหนะ ซึ่งบางสำนวนในคำพิพากษาไม่ได้รับระบุจำนวนปริมาณแอลกอฮอล์ไว้ ทางคณะผู้วิจัยฯจึงไม่สามารถที่จะนำสำนวนดังกล่าวมาแสดงเพื่อเปรียบเทียบอัตราโทษในแต่ละเขตจำนวน ๓ ภาคที่ศาลพิพากษาลงโทษได้

สรุปภาพรวมการลงโทษของศาลในคดีความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรา

ศาลในเขต ภาค ๑			ศาลในเขต ภาค ๒			ศาลในเขต ภาค ๖			
ปี พ.ศ.	ปริมาณแอลกอฮอล์/มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์								
	รถยนต์								
	๕๐-๑๕๐	๑๕๐-๒๕๐	๒๕๐ ขึ้นไป	๕๐-๑๕๐	๑๕๐-๒๕๐	๒๕๐ ขึ้นไป	๕๐-๑๕๐	๑๕๐-๒๕๐	๒๕๐ ขึ้นไป
๒๕๔๘	รับลด ๑ ใน ๓ จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๔,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	รับลด ๑ ใน ๓ จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๔,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	ไม่แน่ชัด	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๔,๐๐๐ บาท	ไม่แน่ชัด	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	ไม่แน่ชัด
๒๕๔๙	รับไม่ลด จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๕,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน ๑๕ วัน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๕,๐๐๐ บาท	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน
๒๕๕๐	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๕,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	รับลด ๑ ใน ๓ จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๕,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	รับลดกึ่ง จำคุก ๑๕ วัน เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน และปรับ ๓,๕๐๐ บาท	ไม่แน่ชัด	รับลดกึ่ง ปรับ ๓,๐๐๐ บาท	รับลดกึ่ง จำคุก ๑๕ วัน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๕,๐๐๐ บาท	ไม่แน่ชัด

* หมายเหตุ : ตารางเปรียบเทียบดังกล่าวนี้ เป็นเพียงข้อมูลบางส่วนที่ทางคณะผู้วิจัยได้จัดทำในลักษณะภาพกว้างๆเท่านั้นและคัดเลือกเฉพาะคำพิพากษาที่มีการตัดสินบ่อยในแต่ละปี แต่ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลที่ทางคณะผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้นโดยใช้วิธีการสุ่มจากคำพิพากษาในแต่ละปี ของศาลในเขตภาค ๑ ภาค ๒ และ ภาค ๖ เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๕ ปี จึงยังไม่ถือเป็นข้อมูลที่แน่ชัดได้ทั้งหมด / คำว่า "ไม่แน่ชัด" หมายความว่า ทางคณะผู้วิจัยฯได้ทำการรวบรวมคำพิพากษาศาลชั้นต้นในทั้ง ๓ ภาคแยกปีและแยกประเภทยานพาหนะ ซึ่งบางสำนวนในคำพิพากษาไม่ได้ระบุจำนวนปริมาณแอลกอฮอล์ไว้ ทางคณะผู้วิจัยฯจึงไม่สามารถที่จะนำสำนวนดังกล่าวมาแสดงเพื่อเปรียบเทียบอัตราโทษในแต่ละเขตจำนวน ๓ ภาคที่ศาลพิพากษาลงโทษได้

สรุปภาพรวมการลงโทษของศาลในคดีความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรา

ปี พ.ศ.	ศาลในเขต ภาค ๑			ศาลในเขต ภาค ๒			ศาลในเขต ภาค ๖		
	ปริมาณแอลกอฮอล์/มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์								
	รายนต์								
	๕๐-๑๕๐	๑๕๐-๒๕๐	๒๕๐ ขึ้นไป	๕๐-๑๕๐	๑๕๐-๒๕๐	๒๕๐ ขึ้นไป	๕๐-๑๕๐	๑๕๐-๒๕๐	๒๕๐ ขึ้นไป
๒๕๕๑	รับลดกึ่ง จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๘,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี พักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	รับลดกึ่ง จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๘,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี พักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	รับลดกึ่ง จำคุก ๗ วัน เปลี่ยนโทษจำเป็นกักขังแทนพักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	รับไม่ลด จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๘,๐๐๐ บาท พักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	รับไม่ลด โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๑๓,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	ไม่แน่ชัด
๒๕๕๒	รับลดกึ่ง จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๕,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี พักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	รับลดกึ่ง จำคุก ๔ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๑๐,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	รับลดกึ่ง จำคุก ๗ วัน เปลี่ยนโทษจำเป็นกักขังแทน	รับลดกึ่ง จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๕,๐๐๐ บาท พักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๔,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี พักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	รับลดกึ่ง จำคุก ๔ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๖,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี พักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	รับไม่ลด ปรับ ๑๑,๐๐๐ บาท พักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	รับลดกึ่ง จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๑๑,๐๐๐ บาท พักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	ไม่แน่ชัด

* หมายเหตุ : ตารางเปรียบเทียบดังกล่าวนี้ เป็นเพียงข้อมูลบางส่วนที่ทางคณะผู้วิจัยได้จัดทำในลักษณะภาพกว้างๆเท่านั้นและคัดเลือกเฉพาะคำพิพากษาที่มีการตัดสินบ่อยในแต่ละปี แต่ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลที่ทางคณะผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้นโดยใช้วิธีการสุ่มจากคำพิพากษาในแต่ละปี ของศาลในเขตภาค ๑ ภาค ๒ และ ภาค ๖ เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๕ ปี จึงยังไม่ถือเป็นข้อมูลที่แน่ชัดได้ทั้งหมด / คำว่า "ไม่แน่ชัด" หมายความว่า ทางคณะผู้วิจัยฯได้ทำการรวบรวมคำพิพากษาศาลชั้นต้นในทั้ง ๓ ภาคแยกปีและแยกประเภทยานพาหนะ ซึ่งบางสำนวนในคำพิพากษาไม่ได้รับระบุจำนวนปริมาณแอลกอฮอล์ไว้ ทางคณะผู้วิจัยฯจึงไม่สามารถที่จะนำสำนวนดังกล่าวมาแสดงเพื่อเปรียบเทียบอัตราโทษในแต่ละเขตจำนวน ๓ ภาคที่ศาลพิพากษาลงโทษได้

สรุปภาพรวมการลงโทษของศาลในคดีความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรา

ศาลในเขต ภาค ๑			ศาลในเขต ภาค ๒			ศาลในเขต ภาค ๖			
ปี พ.ศ.	ปริมาณแอลกอฮอล์/มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์								
	รศสารณะ								
	๕๐-๑๕๐	๑๕๐-๒๕๐	๒๕๐ ขึ้นไป	๕๐-๑๕๐	๑๕๐-๒๕๐	๒๕๐ ขึ้นไป	๕๐-๑๕๐	๑๕๐-๒๕๐	๒๕๐ ขึ้นไป
๒๕๔๘	ไม่แน่ชัด	รับลดกึ่ง จำคุก ๒ เดือน	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน ๑๕ วัน เปลี่ยนโทษจำเป็น กักขังแทน และ ปรับ ๔,๐๐๐ บาท	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด
๒๕๔๙	ไม่แน่ชัด	รับไม่ลด จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๘,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๖,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด
๒๕๕๐	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๔,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๔,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี	รับลด ๑ ใน ๓ จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๔,๐๐๐ บาท คุมฯ ๒ ปี	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน ๑๕ วัน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๕,๐๐๐ บาท	รับลดกึ่ง จำคุก ๑๕ วัน โทษจำรอ ๑ ปี และปรับ ๑,๕๐๐ บาท	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	รับไม่ลด จำคุก ๑ เดือน	ไม่แน่ชัด

* หมายเหตุ : ตารางเปรียบเทียบดังกล่าวนี้ เป็นเพียงข้อมูลบางส่วนที่ทางคณะผู้วิจัยได้จัดทำในลักษณะภาพกว้างๆเท่านั้นและคัดเลือกเฉพาะคำพิพากษาที่มีการตัดสินบ่อยในแต่ละปี แต่ทั้งนี้เนื่องจาก ข้อมูลที่ทางคณะผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้นโดยใช้วิธีการสุ่มจากคำพิพากษาในแต่ละปี ของศาลในเขตภาค ๑ ภาค ๒ และ ภาค ๖ เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๕ ปี จึงยังไม่ถือเป็นข้อมูลที่แน่ชัด ได้ทั้งหมด / คำว่า "ไม่แน่ชัด" หมายความว่า ทางคณะผู้วิจัยฯได้ทำการรวบรวมคำพิพากษาศาลชั้นต้นในทั้ง ๓ ภาคแยกปีและแยกประเภทยานพาหนะ ซึ่งบางสำนวนในคำพิพากษาไม่ได้รับอนุญาต ปริมาณแอลกอฮอล์ไว้ ทางคณะผู้วิจัยฯจึงไม่สามารถที่จะนำสำนวนดังกล่าวมาแสดงเพื่อเปรียบเทียบอัตราโทษในแต่ละเขตจำนวน ๓ ภาคที่ศาลพิพากษาลงโทษได้

สรุปภาพรวมการลงโทษของศาลในคดีความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรา

ศาลในเขต ภาค ๑			ศาลในเขต ภาค ๒			ศาลในเขต ภาค ๖			
ปี พ.ศ.	ปริมาณแอลกอฮอล์/มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์								
	รถสาธารณะ								
	๕๐-๑๕๐	๑๕๐-๒๕๐	๒๕๐ ขึ้นไป	๕๐-๑๕๐	๑๕๐-๒๕๐	๒๕๐ ขึ้นไป	๕๐-๑๕๐	๑๕๐-๒๕๐	๒๕๐ ขึ้นไป
๒๕๕๑	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด
๒๕๕๒	รับลดกึ่ง จำคุก ๒ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท พักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน คุมฯ ๑ ปี พักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	รับลดกึ่ง จำคุก ๑ เดือน เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน	รับลดกึ่ง จำคุก ๓ เดือน โทษจำรอ ๒ ปี และปรับ ๕,๐๐๐ บาท คุมฯ ๑ ปี พักใช้ใบอนุญาตฯ ๖ เดือน	รับลดกึ่ง จำคุก ๒ เดือน เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด	ไม่แน่ชัด

* หมายเหตุ : ตารางเปรียบเทียบดังกล่าวนี้ เป็นเพียงข้อมูลบางส่วนที่ทางคณะผู้วิจัยได้จัดทำในลักษณะภาพกว้างๆเท่านั้นและคัดเลือกเฉพาะคำพิพากษาที่มีการตัดสินบ่อยในแต่ละปี แต่ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลที่ทางคณะผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้นโดยใช้วิธีการสุ่มจากคำพิพากษาในแต่ละปี ของศาลในเขตภาค ๑ ภาค ๒ และ ภาค ๖ เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๕ ปี จึงยังไม่ถือเป็นข้อมูลที่แน่ชัดได้ทั้งหมด / คำว่า "ไม่แน่ชัด" หมายความว่า ทางคณะผู้วิจัยฯได้ทำการรวบรวมคำพิพากษาศาลชั้นต้นในทั้ง ๓ ภาคแยกปีและแยกประเภทยานพาหนะ ซึ่งบางสำนวนในคำพิพากษาไม่ได้ระบุจำนวนปริมาณแอลกอฮอล์ไว้ ทางคณะผู้วิจัยฯจึงไม่สามารถที่จะนำสำนวนดังกล่าวมาแสดงเพื่อเปรียบเทียบอัตราโทษในแต่ละเขตจำนวน ๓ ภาคที่ศาลพิพากษาลงโทษได้

บทที่ ๔

ปัญหาบางประการเกี่ยวกับโทษและการลงโทษ ผู้กระทำความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรา

๔.๑ ศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี

กฎหมายที่มีบริบทแห่งเนื้อหาที่สามารถนำมาพิจารณาเพื่อหาความเกี่ยวพันถึงโทษของการกระทำความผิดอันเนื่องมาจากการดื่มสุราแล้วขับรถ และศาลที่จะมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของผู้กระทำความผิด จะมีอยู่จำนวนสามฉบับด้วยกัน คือ

๑. พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓³⁹

๒. พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๖๖/๓ กรณีของผู้ขับรถยนต์สาธารณะ

39

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ ๙ มาตรา ๔๓ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถ

- (๑) ในขณะหย่อนความสามารถในอันที่จะขับ
- (๒) ในขณะมีนเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น
- (๓) ในลักษณะกีดขวางจราจร
- (๔) โดยประมาทหรือน่าหวาดเสียว อันอาจเกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน
- (๕) ในลักษณะที่ผิดปกตวิสัยของการขับรถตามธรรมดา หรือไม่อาจแลเห็นทางด้านหน้าหรือ ด้านหลังด้านใด ด้านหนึ่งหรือทั้งสองด้านได้พอแก่ความปลอดภัย
- (๖) คล่อมหรือทับเส้นหรือแนวแบ่งช่องเดินรถ เว้นแต่เมื่อเปลี่ยนช่องเดินรถ เว้นแต่เมื่อเปลี่ยนช่องเดินรถ เลี้ยวรถ หรือกลับรถ
- (๗) บนทางเท้าโดยไม่มีเหตุอันสมควร เว้นแต่รถลากเชิญสำหรับทารก คนป่วย หรือคนพิการ
- (๘) โดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยหรือความเดือดร้อนของผู้อื่น
- (๙) ในขณะใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ เว้นแต่การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่โดยใช้อุปกรณ์เสริมสำหรับการสนทนาโดยผู้ขับขี่ไม่ต้องถือหรือจับโทรศัพท์เคลื่อนที่นั้น”

๓. ประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๓ หลัโทษ มาตรา ๓๗๘⁴⁰

ในส่วนพระราชบัญญัติรถยนต์ ๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๗๘ นั้น ผู้เสียหายคือรัฐเท่านั้น ความเป็นผู้เสียหาย จึงไม่มีปัญหาที่จะต้องพิจารณา จึงขอพิจารณาแต่เพียงเฉพาะในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ เท่านั้น

มาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ เป็นบทบัญญัติของกฎหมายพิเศษ (specific law) ที่กำหนดเป็นข้อห้ามสำหรับผู้ขับรถที่จะต้องกระทำในขณะที่ทำการขับรถ ซึ่งเมื่อพิจารณารายละเอียดของบทบัญญัติมาตรานี้แล้ว จะเห็นได้ว่า การห้ามขับรถในประการหนึ่งประการใดในจำนวน ๙ ประการที่กฎหมายห้ามไว้ นั้น มิได้ห้ามเป็นการเฉพาะกับการดื่มสุราหรือของเมาอย่างอื่นแล้วขับรถ แต่ยังห้ามในกรณีที่ผู้ขับมิได้ดื่มสุราหรือของเมาอย่างอื่นด้วย

ทั้งนี้ เนื่องจากว่า การขับรถนั้น ผู้ขับจะต้องอยู่ในสภาวะของร่างกายที่พร้อมอย่างเพียงพอรวมทั้งจะต้องขับรถตามกติกาที่กฎหมายกำหนดให้อย่างเข้มงวด และทั้ง ๙ ประการที่กฎหมายบัญญัติห้ามเอาไว้ นั้น การดื่มแอลกอฮอล์หรือของมีเมาอาจจะเป็นสาเหตุในการนำมาสู่การปฏิบัติที่เป็นการผิดต่อกฎหมายในขณะที่ขับรถได้ทั้ง ๙ ประการก็ได้ เนื่องจากแอลกอฮอล์มีคุณสมบัติในการทำให้เกิดภาวะที่พิษของสารที่ร่างกายได้รับเข้าไปออกฤทธิ์ต่อร่างกาย โดยเฉพาะออกฤทธิ์โดยตรงต่อสมอง ทำให้เกิดอาการทางจิตขั้นได้ชั่วคราวและถึงขนาดเป็นโรคจิตได้ เมื่อพิษของสารนั้นหมดไปภาวะความมีเมาก็หมดไปด้วย⁴¹ แอลกอฮอล์จึงมีความสามารถในการทำให้สมองของมนุษย์มีสมรรถภาพที่ด้อยลงซึ่งย่อมมีผลต่อการขับรถในระดับใดระดับหนึ่งอย่างแน่นอนเมื่อผู้ที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ในร่างกายได้ทำการขับรถ และอาจส่งผลที่เป็นอันตรายต่อผู้ร่วมใช้เส้นทางจราจรด้วย ทั้งนี้ไม่ว่าปริมาณแอลกอฮอล์หรือของเมานั้นจะอยู่ในระดับที่เป็น "การเมา" แล้วหรือไม่ก็ตาม

มาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ จึงเป็นการห้ามใน ๓ ลักษณะคือ

๑. ห้ามขับรถเนื่องจากเหตุของการมีเมาสุรา ซึ่งจะเป็นไปตามมาตรา ๔๓(๒) โดยตรง
๒. ห้ามขับรถในภาวะที่ร่างกายหรือจิตใจของผู้ขับมีความไม่พร้อม ซึ่งจะเป็นไปตามมาตรา ๔๓(๑) (๔)(๘) และ

⁴⁰ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๗๘ บัญญัติว่า " ผู้ใดเสพสุราหรือของเมาอย่างอื่น จนเป็นเหตุให้ตนเมา ประพฤติวุ่นวายหรือครองสติไม่ได้ขณะอยู่ในถนนสาธารณะ หรือสาธารณสถาน ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท "

⁴¹ วิฑูร อึ้งประพันธ์, นิติเวชศาสตร์, อ่างใน ร้อยตำรวจเอกปิยดิศ ศีตลานนท์, ความมีเมากับความรับผิดชอบทางอาญา, วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พ.ศ.๒๕๓๐, หน้า ๑๐

๓. ห้ามขับรถโดยไม่ปฏิบัติตามข้อห้าม ซึ่งจะเป็นไปตามมาตรา ๔๓(๓)(๕)(๖)(๗)(๘)

นอกจากนี้แล้ว หากพิจารณาที่องค์ประกอบของความผิดว่าจะต้องมีปริมาณของแอลกอฮอล์ในร่างกายของผู้ขับรถเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดแล้ว และถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของการกระทำความผิดแล้ว อาจแบ่งลักษณะของการห้ามขับรถตามมาตรา ๔๓ ออกได้เป็น ๒ กรณีคือ

๑. ห้ามขับรถเนื่องจากเหตุที่เมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น (มาตรา ๔๓(๒))

๒. ห้ามขับรถเนื่องจากเหตุอื่น ๆ (มาตรา ๔๓(๑)(๓)(๔)(๕)(๖)(๗)(๘)(๙))

ทั้งนี้ เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา ๔๓(๒) เป็นบทบัญญัติโดยตรงที่ใช้บังคับกับการกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุรา และถือเป็นบทบัญญัติที่ศาลจะต้องใช้ในการพิจารณาพิพากษา ลงโทษผู้กระทำความผิด เหตุนี้ปริมาณแอลกอฮอล์ที่เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดจึงเป็นสาระสำคัญในการพิจารณาวินิจฉัยการกระทำความผิดของผู้ขับรถ ขณะที่บทบัญญัติตามมาตรา ๔๓(๑)(๓)(๔)(๕)(๖)(๗)(๘)(๙) นั้น ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดื่มสุราและมีปริมาณของแอลกอฮอล์ในร่างกายของผู้ขับเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ มากน้อยเพียงใด จะถือเป็นพฤติการณ์ประกอบในการวินิจฉัยการกระทำความผิดเท่านั้น เพราะการกระทำความผิดตามมาตรา ๔๓(๑)(๓)(๔)(๕)(๖)(๗)(๘)(๙) นั้น ปริมาณของแอลกอฮอล์อาจไม่มีในร่างกายของผู้กระทำความผิดเลยก็ได้

อย่างไรก็ตามหากปรากฏว่าผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๔๓(๑)(๓)(๔)(๕)(๖)(๗)(๘)(๙) ได้มีปริมาณแอลกอฮอล์เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดเอาไว้แล้ว ก็ถือได้ว่าผู้ผู้นั้นมีความผิดต้องด้วยการกระทำ อันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๓(๒) ด้วย

เมื่อพิจารณาที่โทษของการกระทำความผิดตามมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ ๕ ที่กล่าวถึงข้างต้นแล้วจะเห็นว่า การกระทำความผิดในแต่ละประการจะก่อให้เกิดเป็นโทษที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ

ความผิดตามมาตรา ๔๓(๑)(๕)หรือ(๘) ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ⁴²

⁴² พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ ๕ มาตรา ๑๖๐ วรรค ๓

ความผิดตามมาตรา ๔๓(๒) ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตวิชาชีพของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือเพิกถอนใบอนุญาตวิชาชีพ⁴³

ความผิดตามมาตรา ๔๓(๓)(๔)(๖)(๗) หรือ(๙) ผู้ใดฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สี่ร้อยบาทถึงหนึ่งพันบาท⁴⁴

และเมื่อพิจารณาจากอัตราโทษตามที่กฎหมายบัญญัติเอาไว้ทั้งในมาตรา ๑๕๗ มาตรา ๑๖๐ วรรคสาม และ มาตรา ๑๖๐ ตรี ดังกล่าวข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่าศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดในแต่ละประการตามมาตรา ๔๓ ของพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ จะมีอยู่ถึง ๓ ศาลด้วยกัน แล้วแต่กรณี ดังนี้คือ

๑. ศาลแขวง⁴⁵

๒. ศาลอาญาหรือศาลจังหวัดในท้องที่ซึ่งยังไม่มีศาลแขวงเปิดทำการ⁴⁶

๓. ศาลเยาวชนและครอบครัว⁴⁷

โดยศาลแขวงจะมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒^๕ มาตรา ๔๓(๑)(๒)(๓)(๔)(๕)(๖)(๗)(๘)(๙) ศาลอาญาหรือศาลจังหวัดในท้องที่ซึ่งยังไม่มีศาล

⁴³ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ ๕ มาตรา ๑๖๐ ตรี วรรคแรก

⁴⁴ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ ๕ มาตรา ๑๕๗

⁴⁵ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ.๒๕๔๓ มาตรา ๑๗ บัญญัติว่า

“ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี และมีอำนาจทำการไต่สวนหรือมีคำสั่งใดๆซึ่งผู้พิพากษาคณะเดียวมีอำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๔ และ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ”

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า

“ในศาลชั้นต้น ผู้พิพากษาคณะเดียวเป็นองค์คณะมีอำนาจเกี่ยวแก่คดีซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลนั้น ดังต่อไปนี้

.....

(๕) พิจารณาพิพากษาคดีอาญา ซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างสูงไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่จะลงโทษจำคุกเกินหกเดือน หรือปรับเกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งโทษจำคุกหรือปรับอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างเกินอัตราที่กล่าวแล้วไม่ได้”

⁴⁶ พระราชบัญญัติให้นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัด พ.ศ.๒๕๒๐ มาตรา ๓ มาตรา ๔

⁴⁷ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ และมาตรา ๑๑ (๑)

แขวงเปิดทำการ จะมีอำนาจพิจารณาความผิดตามมาตรา ๔๓(๑)-(๙) เช่นเดียวกันกับศาลแขวง ขณะที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจะมีอำนาจพิจารณาการกระทำความผิดตามมาตรา ๔๓(๑)-(๙) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเด็กหรือเยาวชน ⁴⁸

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา ๑๖๐ ตี้อันเป็นบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องของโทษของการกระทำความผิดตามมาตรา ๔๓ ของพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ นั้นได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นใหม่ในปี พ.ศ.๒๕๕๐ ⁴⁹ กำหนดให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๔๓(๒) จะต้องได้รับโทษตามความร้ายแรงอันเป็นพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ กรณีด้วยกัน ดังนี้คือ

กรณีที่ ๑ ขับรถขณะมีนเมาสุรา (มาตรา ๑๖๐ ตี้อวรรคหนึ่ง)

กรณีที่ ๒ ขับรถขณะมีนเมาสุราและเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ (มาตรา ๑๖๐ ตี้อวรรคสอง)

กรณีที่ ๓ ขับรถขณะมีนเมาสุราและเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส (มาตรา ๑๖๐ ตี้อวรรคสาม)

กรณีที่ ๔ ขับรถขณะมีนเมาสุราและเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย (มาตรา ๑๖๐ ตี้อวรรคสี่)

การกระทำตามกรณีที่ ๑ ผู้กระทำความผิดละเมิดปทัสสถาน (Norms) ของสังคมแต่เพียงอย่างเดียว แต่มีได้ก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่ผู้อื่นใด ถือเป็นกรกระทำผิดที่มีโทษในระดับที่ต่ำที่สุด ขณะที่การกระทำตามกรณีที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ นั้นมีลักษณะของความรุนแรงที่มากยิ่งขึ้น เพราะผู้กระทำความผิดได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่นด้วย

เมื่อพิจารณาที่บทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดตามกรณีที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔ อันเป็นความผิดตามมาตรา ๑๖๐ ตี้อวรรคสอง อวรรคสามและอวรรคสี่แล้ว จะเห็นได้ว่า โทษที่กฎหมายกำหนดไว้ซึ่งศาลจะมีอำนาจลงโทษต่อผู้กระทำความผิดนั้นสูงเกินกว่าอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลแขวง ดังนั้นการกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราตามความในมาตรา ๔๓(๒)ซึ่งหากผู้กระทำความผิดได้กระทำการอันเป็นความผิดที่ร้ายแรงยิ่งขึ้นตามมาตรา ๑๖๐ ตี้อวรรคสอง อวรรคสามและอวรรคสี่

48 เพิ่งอ้าง

49 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๑๙

แล้ว ศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีคือศาลจังหวัดหรือศาลอาญาหรือศาลเยาวชนและครอบครัว(แล้วแต่กรณี) ศาลแขวงไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี

การกระทำความผิดตามกรณีที่ ๑ ตามมาตรา ๑๖๐ ตรีวรรคแรก จึงมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่ห้าพันถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจพิจารณาคดีของศาลแขวง⁵⁰ หรือศาลเยาวชนและครอบครัว (ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีอายุไม่ถึง ๑๘ ปี)⁵¹ แล้วแต่กรณี ขณะที่การกระทำความผิดในกรณีที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ นั้น โทษที่กำหนดไว้จะสูงขึ้น คือ จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท(มาตรา ๑๖๐ตรี วรรคสอง) หรือ จำคุกตั้งแต่สองปีถึงหกปีและปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสองหมื่นบาท(มาตรา ๑๖๐ ตรี วรรคสาม) หรือ จำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท (มาตรา ๑๖๐ตรี วรรคสี่) ตามลำดับ ซึ่งมีอัตราโทษที่สูงเกินกว่าอำนาจพิจารณาคดีของศาลแขวง

นอกจากนี้แล้ว เนื่องจากความผิดตามมาตรา ๔๓ (๓)(๔)(๖)(๗)หรือ(๘) นั้นพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๑๕๗ บัญญัติโทษไว้ว่าผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สี่ร้อยถึงหนึ่งพันบาท ซึ่งพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจทำการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจเปรียบเทียบหรือว่ากล่าวตักเตือนได้⁵² และเมื่อผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วคดีอาญาลดลง⁵³

กล่าวโดยสรุปแล้วความผิดตามมาตรา ๔๓(๓)(๔)(๖)(๗)หรือ(๘) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ เป็นความผิดที่อาจมีการดำเนินคดีในชั้นศาลหรือไม่มีการดำเนินคดีในชั้นศาล กล่าวคือ หากเจ้าพนักงานทำการเปรียบเทียบปรับด้วยตนเองคดีก็จะยุติในชั้นเจ้าพนักงานสอบสวน แต่หากผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับหรือปฏิเสธข้อกล่าวหาเจ้าพนักงานก็มีหน้าที่ที่จะต้องนำคดีเข้าสู่การพิจารณาของศาลแขวง ความผิดตามมาตรา ๔๓(๑)(๕)และ(๘)นั้นจะต้องฟ้องที่ศาลแขวงเท่านั้น เจ้าพนักงานไม่มีอำนาจทำการเปรียบเทียบปรับ ขณะที่ความผิดตามมาตรา ๔๓(๒)นั้นศาลแขวงหรือศาล

50 พระราชบัญญัติให้ใช้พระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ.๒๕๔๓ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๒๕(๕)

51 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔

52 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ ๗ มาตรา ๑๔๕

53 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๗,๓๘(๓)

จังหวัดหรือศาลอาญาหรือศาลเยาวชนและครอบครัว(แล้วแต่กรณี) มีอำนาจพิจารณาพิพากษาได้ตาม เหตุลักษณะแห่งคดี ในมาตรา ๑๖๐ ตรี วรรคหนึ่งถึงวรรคสี่

ทั้งนี้ ความผิดตามมาตรา ๔๓ นั้น ฐานความผิดตามอนุมาตรา ๒ มีอัตราโทษสูงที่สุด แสดงให้ เห็นว่าสังคมให้ความสำคัญกับการกระทำความผิดฐานขั้บรถในขณะมีนเมาสุรามากที่สุด เมื่อ เปรียบเทียบกับการกระทำความผิดในเหตุอื่นที่กำหนดในมาตรา ๔๓

ในการศึกษาตามรายงานฉบับนี้ จะทำการศึกษาจากการกระทำความผิดตามมาตรา ๔๓(๒)เป็น สำคัญ

เมื่อได้พิจารณาจากสถิติคดีของศาลในพื้นที่ขอบเขตการศึกษาและที่ได้ทำการศึกษาเพิ่มเติม แล้ว จะพบว่าศาลแขวงเป็นศาลที่มีปริมาณคดีความผิดตามมาตรา ๔๓(๑)(๒)(๕)และ(๘)มากที่สุด ขณะที่ศาลคดีเยาวชนและครอบครัวหรือศาลอาญาหรือศาลจังหวัดจะอยู่ในปริมาณที่ลดหลั่นกันลงไป และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบที่ปริมาณคดีความผิดตามมาตรา ๔๓(๑)(๒)(๕)และ(๘)เข้าด้วยกันแล้ว สถิติคดีของศาลแต่ละแห่งจะแสดงให้เห็นว่าฐานของการกระทำความผิดตามมาตรา ๔๓(๑)(๕)และ(๘)จะ มีมากกว่าฐานความผิดขั้บรถขณะมีนเมาสุราตามมาตรา ๔๓(๒) จึงเป็นการแสดงว่าการกระทำความ ตามกฎหมายจราจรทางบกนั้น ฐานความผิดที่มีผู้กระทำความผิดมากที่สุดเป็นฐานอื่นมิใช่ฐานขั้บรถ ขณะมีนเมาสุรา ซึ่งจะมาจากสาเหตุประการใดนั้น คณะผู้วิจัยมิได้ทำการศึกษาเนื่องจากอยู่นอกขอบเขต ของการศึกษา

๔.๒ ข้อพิจารณาเกี่ยวกับความเป็นผู้เสียหายในคดีความผิดฐานขั้บรถขณะมีนเมาสุรา

ก่อนที่จะมีการแก้ไขพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ โดยพระราชบัญญัติแก้ไข พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ.๒๕๕๐ นั้น ในเรื่องของบทกำหนดโทษของผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๔๓(๒) นั้น จะต้องพิจารณาตามความในมาตรา ๑๖๐⁵⁴

ซึ่งเมื่อพิจารณาที่อัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้จะเห็นได้ว่า การกระทำความผิดตาม พระราชบัญญัติจราจรทางบก ฯ ตามความในมาตรา ๔๓ นั้นถือเป็นการผิดอาญาแผ่นดิน

⁵⁴ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ฯ มาตรา ๑๖๐ บัญญัติว่า

“ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

ถ้าการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗๘ เป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายสาหัสหรือตาย ผู้ไม่ปฏิบัติตามต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

(Crimes against Public) เพราะเป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดต่อปทัฏฐาน (Norms) ของสังคมในเรื่องของการควบคุมเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของสมาชิกในสังคมโดยตรง

ด้วยเหตุนี้จึงถือว่ารัฐ (States) คือเหยื่อ (Victims) ของการกระทำความผิดและเป็น “ผู้เสียหาย (Damaged Person)” ที่จะมีอำนาจในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ “พนักงานอัยการ” เท่านั้นที่จะมีอำนาจในการฟ้องร้องและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษายืนยันว่าความผิดฐานขับรถยนต์มีนเมาสุราเป็นความผิดต่อรัฐเอาไว้หลายคดี เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๔๑/๒๕๓๑

เจ้าของรถที่เสียหายเพราะถูกรถที่จำเลยขับชนมิใช่ผู้ที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดของจำเลยตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกที่โจทก์ฟ้องอันเป็นความผิดเกี่ยวกับรัฐ จึงมิใช่ผู้เสียหายที่มีสิทธิขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๔๙/๒๕๔๓

ความผิดต่อพระราชบัญญัติจราจรทางบกเป็นความผิดเกี่ยวกับการกำหนดหน้าที่ให้ประชาชนปฏิบัติเพื่อความเป็นระเบียบ ความสงบสุขและความปลอดภัยแก่ประชาชนและเป็นความผิดที่ไม่มีผู้ถูกกระทำ ถือว่าเป็นการกระทำต่อรัฐโดยตรง รัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหาย เอกชนมิใช่ผู้เสียหายที่จะฟ้องคดีหรือเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการได้ สำหรับความผิดฐานกระทำความผิดโดยประมาทและการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๙๐ อันเป็นความผิดลหุโทษนั้น ผู้ร้องมิใช่ผู้เสียหายเพราะมิใช่เป็นผู้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจจากการกระทำความผิดฐานนี้ แต่ อ. ผู้เสียหายในความผิดฐานดังกล่าวทั้งตามคำร้องก็ไม่ปรากฏว่าผู้ร้องเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาลของ อ. ซึ่งอยู่ในความดูแลอันจะทำให้ผู้ร้องมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายโดยขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตามที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓(๒)ประกอบด้วยมาตรา ๕(๑)

สถานะของการกระทำความผิดต่อรัฐของความผิดฐานขับรถยนต์มีนเมาสุราตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกจึงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕,๖๖⁵⁵ , ความผิดเกี่ยวกับการทำลายพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายอาญา

⁵⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๓๗/๒๕๔๘

มาตรา ๑๙๙⁵⁶ และความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๗๑ และความผิดต่อพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.๒๕๙๐⁵⁷

ดังนั้น ในกรณีที่การกระทำความผิดฐานขั้บรณขณะมีนเมาสุราอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้อื่นแล้วพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ฯ มิได้กำหนดโทษสำหรับที่จะลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดโดยตรง กรณีจึงเป็นเรื่องที่พนักงานอัยการหรือเอกชนผู้เสียหายจะต้องฟ้องผู้กระทำความผิดโดยอ้างประมวลกฎหมายอาญาประกอบด้วยตามแต่พฤติการณ์ร้ายแรงของการกระทำความผิดครั้งนั้นๆ เหตุดังกล่าวนี้จึงส่งผลให้ความรู้สึกของบุคคลทั่วไปรวมตลอดจนถึงองค์กรภาคเอกชนที่มีบทบาทในการรณรงค์ปัญหาการกระทำความผิดฐานขั้บรณขณะมีนเมาสุราจะมีความเห็นว่า คดีเมมาแล้วขั้บเป็นคดีที่มีโทษน้อย เพราะกฎหมายจราจรทางบกเป็นกฎหมายที่มีไว้เพื่อการกระทำความผิดเล็กน้อยๆ จึงเกิดการละเมิดฝ่าฝืนกฎหมายที่มากยิ่งขึ้น

เมื่อ พิจารณาจากความยากลำบากในการแก้ไขประมวลกฎหมายเพื่อที่จะบัญญัติฐานความผิดต่อกฎหมายจราจรในกรณีที่มีผลกระทบต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้อื่นเอาไว้ในประมวลกฎหมายนี้โดยตรง เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้รุนแรงขึ้น โดยเปรียบเทียบกับ การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ ในเรื่องของการกำหนดโทษให้สูงหรือรุนแรงยิ่งขึ้นซึ่งจะสามารถทำให้ง่ายและสะดวกกว่า รวมทั้งบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและมีชื่อเสียงในวงการกฎหมายไทยท่านหนึ่งตระหนักในความร้ายแรงที่เพิ่มสูงขึ้นของการกระทำความผิดฐานขั้บรณขณะมีนเมาสุรา รวมทั้งเห็นด้วยกับการกำหนดแนวทางแก้ไขกฎหมายด้วยทางเลือกของการแก้ไขพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ จึงทำให้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ ถูกผลักดันและได้รับการแก้ไขในเวลาต่อมาอีกไม่นานนัก⁵⁸

ผลของการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องของบทกำหนดโทษของการกระทำความผิดฐานขั้บรณขณะมีนเมาสุรา ตามมาตรา ๔๓(๒) ของพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ โดยการเพิ่มเติมลักษณะของการกระทำความผิดและแยกตามความร้ายแรงของการกระทำออกเป็น ๔ กรณี ดังกล่าว ในเรื่องเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลข้างต้น แต่กลับไปบัญญัติเอาไว้ในบทมาตราที่กล่าวถึงการลงโทษ

⁵⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๒๐๒/๒๕๓๘ และ ๑๙๑/๒๕๓๑

⁵⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๗๑๓/๒๕๔๑

⁵⁸ การให้ข้อมูลของนายสุรสิทธิ์ ศิลปงาม ผู้จัดการมูลนิธิเมาไม่ขับ

แทนที่จะบัญญัติเอาไว้ในมาตรา ๔๓(๒) หรือเพิ่มเติมขึ้นในส่วนที่เป็นบทมาตราที่กล่าวถึงเนื้อหาของ การกระทำความผิด รวมตลอดจนทั้งบัญญัติกฎหมายในลักษณะของการ “กินแดน” จำกัดบทบัญญัติ กฎหมายทั่วไปของประมวลกฎหมายอาญา และทำให้สถานะภาพของพระราชบัญญัติจราจรทางบก ฯ มีความเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติพิเศษมากยิ่งขึ้น

จึงทำให้เกิดประเด็นทางกฎหมายที่น่าพิจารณาเกี่ยวกับความเป็นผู้เสียหายจากการกระทำ ความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓(๒) ซึ่งเดิมนั้นผู้กระทำความผิดจะ ได้รับโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๐ แต่สำหรับกฎหมายใหม่แล้ว ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับ โทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๐ตรี มิใช่มาตรา ๑๖๐ อีกต่อไป

การกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุราธรรมดา ซึ่งผู้กระทำความผิดมิได้ก่อความเสียหายต่อผู้อื่น ยังถือเป็นความผิดตามกฎหมายจราจรดั้งเดิมที่ “แผ่นดิน หรือรัฐ” เป็นผู้เสียหายและ พนักงานอัยการเท่านั้นที่จะเป็นผู้มีอำนาจนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล แต่การกระทำความผิดที่ ร้ายแรงขึ้นและต้องด้วยโทษตามมาตรา ๑๖๐ตรี วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ อันเป็นความผิดที่ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต หรือร่างกายหรือจิตใจของผู้อื่นด้วยนั้น มีปัญหาว่า เอกชนหรือบุคคล ผู้ได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุรา ทั้งนี้ไม่ว่าจะ เป็นความเสียหายต่อร่างกายหรือจิตใจก็ดีหรือต่อชีวิตก็ดี จะสามารถระทำการฟ้องคดีด้วย ตนเองได้หรือไม่ ดังเช่นคดีอาญาแผ่นดินอื่นอีกเป็นจำนวนมากที่ผู้เสียหายสามารถที่จะฟ้องคดีด้วย ตนเองได้ โดยไม่ต้องรอให้พนักงานอัยการฟ้องคดีเสียก่อน

ประเด็นนี้ นักกฎหมายยังมีความเห็นที่ไม่เป็นไปในทางเดียวกันในขณะนี้ ประกอบกับเมื่อ พิจารณาจากคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลแล้ว ยังไม่ปรากฏว่ามีคดีที่ถูกฟ้องโดยเอกชนผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุรา คดีทุกคดียังคงถูกฟ้องโดย พนักงานอัยการเช่นเดิม โดย นักกฎหมายฝ่ายหนึ่ง⁵⁹ เห็นว่า การบัญญัติกฎหมายในลักษณะ “กินแดน” เช่นนี้ ย่อมทำให้ผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีด้วยตนเองได้หรือร้องเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงาน อัยการได้ เช่นเดียวกันกับคดีอาญาประเภทอื่น คดีจราจรหรือความผิดฐานขับรถในขณะมีเมาสุรา จึง มิใช่เป็นคดีที่รัฐจะเป็นผู้เสียหายได้แต่ฝ่ายเดียวและพนักงานอัยการเท่านั้นที่จะสามารถนำคดีขึ้นสู่การ

⁵⁹ ความเห็นของผู้พิพากษาศาลอาญาท่านหนึ่ง ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๓

พิจารณาพิพากษาของศาลดังเช่นเดิมแล้ว ขณะที่นักกฎหมายอีกฝ่ายหนึ่งยังยืนยันว่าคดีจรรยายังคงเป็นอำนาจของพนักงานอัยการเท่านั้นที่จะเป็นผู้นำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล⁶⁰

ข้อสังเกต

๑. แม้ว่าเอกชนหรือบุคคลที่เป็นผู้เสียหายต่อชีวิตหรือร่างกายอันเนื่องมาจากเหตุคดีขับรถขณะมีนเมาสุราจะสามารถฟ้องผู้กระทำความผิดด้วยตนเองตามประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องของการกระทำโดยประมาทของผู้ขับรถขณะมีนเมาสุราได้ก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถอ้างฐานความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯได้ เพราะความผิดฐานนี้รัฐเท่านั้นที่จะเป็นผู้เสียหาย⁶¹ นอกจากนี้แล้วบุคคลที่ได้รับความเสียหายต่อทรัพย์สินของตนเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราก็ไม่อาจที่จะฟ้องร้องคดีอาญาผู้กระทำความผิดโดยอ้างว่าผู้กระทำความผิดกระทำการโดย “ประมาท” เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของผู้อื่นได้ ทั้งนี้เนื่องจากการประมาททำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของผู้อื่นนั้นไม่มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาว่าเป็นการกระทำที่เป็นความผิดอาญา ผู้ที่ได้รับความเสียหายจึงต้องไปฟ้องร้องเป็นคดีแพ่งต่างหาก⁶² แต่หากผู้ได้รับความเสียหายจะฟ้องผู้กระทำความผิดโดยอ้างว่าทำให้ทรัพย์สินของตนเสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๘⁶³ อันเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินแล้ว ผู้ได้รับความเสียหายก็จะมีปัญหาที่จะต้องพิสูจน์ว่า ความเสียหายของตนเกิดจาก “การกระทำโดยเจตนา” ของผู้กระทำความผิด อันมิใช่เป็นการกระทำโดยประมาท ซึ่งอาจเป็นความยากลำบากการพิสูจน์ของผู้ได้รับความเสียหายต่อทรัพย์สินจากการกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราเป็นอย่างมาก ว่ามีเจตนากระทำความผิดจนทำให้ทรัพย์สินของตนเสียหาย

๒. ความเสียหายที่ผู้อื่นได้รับจากการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๖๐ ตีวรรคสองนั้นจะต้องเกิดกับ “ชีวิตหรือร่างกาย” เท่านั้น ไม่รวมไปถึง “ทรัพย์สิน” ของผู้อื่น ซึ่งเป็นความรับผิดชอบทางแพ่ง

⁶⁰ สัมภาษณ์พนักงานอัยการศาลแขวงชลบุรี ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๓

⁶¹ เฟิงอ้าง

⁶² เฟิงอ้าง

⁶³ มาตรา ๓๕๘ บัญญัติว่า “ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ของผู้กระทำ มิใช่เป็นความรับผิดชอบทางอาญา เช่น เมมาแล้วขับรถชนรถผู้อื่นหรือชนบ้านของผู้อื่น หรือชนวัว ควายหรือสัตว์เลี้ยงของผู้อื่น เป็นต้น

ทั้งนี้ ความเสียหายแก่จิตใจ ตามความในมาตรา ๑๖๐ ตรี วรรคสอง นั้นจะมีความหมายแคบ เฉพาะผลที่มีสาเหตุโดยตรงมาจากการกระทำความผิด เช่น ขับรถชนผู้อื่นบาดเจ็บและมีผลให้มือไม่สามารถใช้งานเขียนหนังสือซึ่งเคยเขียนได้สวยงามเป็นเวลา ๑๐ วัน ทำให้ผู้บาดเจ็บทุกข์ทรมานใจเป็นอย่างมาก จึงมิใช่เป็นปัญหาภาวะของความรู้สึกของแต่ละบุคคลอันเป็นปฏิกริยาที่ปกติจะบังเกิดขึ้นโดยทันทีที่ได้รับรู้ถึงเหตุของการกระทำความผิดที่มีผลกับตน

ขณะที่ความเสียหายต่อร่างกายหรือชีวิตตามความในมาตรา ๑๖๐ ตรี วรรคสาม และวรรคสี่นั้น ก็มิใช่เป็นความเสียหายต่อทรัพย์สินอีกเช่นเดียวกัน

ดังนั้น หากปรากฏการกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุราและเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย ตามมาตรา ๑๖๐ ตรี วรรคสอง ที่กล่าวถึงข้างต้น เช่น เมมาแล้วขับรถชนรถผู้อื่นหรือชนบ้านของผู้อื่น หรือชนวัวควายหรือสัตว์เลี้ยงของผู้อื่นนั้น มีปัญหาว่าผู้กระทำความผิดจะต้องถูกดำเนินคดีอย่างไรทั้งนี้เพราะการทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหายอันเกิดจากการขับรถขณะมีเมาสุรานั้น ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามความในมาตรา ๑๖๐ ตรี วรรคสอง วรรคสาม หรือวรรคสี่

กรณีเช่นนี้ แต่เดิมนั้น ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกดำเนินคดีอาญาตามมาตรา ๑๖๐ ตรี วรรคแรก อันเป็นข้อหาขับรถขณะมีเมาสุราธรรมดา ส่วนความเสียหายนั้นผู้เสียหายจะต้องฟ้องคดีแพ่งเรียกค่าเสียหายเข้ามาเป็นอีกคดีหนึ่ง โดยต้องฟ้องยังศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง แต่ต่อมาพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา(ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ.๒๕๔๘ มาตรา ๓⁶⁴ ได้เพิ่มเติมความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใหม่เป็น มาตรา ๔๔/๑ ทำให้ในคดี

⁶⁴ ราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๑๒๗ ก ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๘ ความว่า

“มาตรา ๔๔/๑ ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพราะเหตุได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือได้รับความเสื่อมเสียต่อเสรีภาพในร่างกาย ชื่อเสียงหรือได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลย ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญาขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนก็ได้

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหายต้องยื่นคำร้องก่อนเริ่มสืบพยาน ในกรณีที่ไม่มีกรสืบพยานให้ยื่นคำร้องก่อนศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดี และให้ถือว่าคำร้องดังกล่าวเป็นคำฟ้องตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและผู้เสียหายอยู่ในฐานะโจทก์ในคดีส่วนแพ่งนั้น ทั้งนี้ คำร้องดังกล่าวต้องแสดงรายละเอียดตามสมควรเกี่ยวกับความเสียหายและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เรียกร้อง หากศาลเห็นว่าคำร้องนั้นยังขาดสาระสำคัญบางเรื่อง ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้ร้องแก้ไขคำร้องให้ชัดเจนก็ได้

คำร้องตามวรรคหนึ่งจะมีค่าขอประการอื่นที่มิใช่ค่าขอบังคับให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลยในคดีอาญามีได้ และต้องไม่ขัดหรือแย้งกับคำฟ้องในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็น

ความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดี ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนได้ทุกประเภท เพราะเหตุได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลยได้ ยกเว้นการขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินที่พนักงานอัยการมีคำขอเรียกให้แล้วตามมาตรา ๔๓ เพราะจะเป็นการซ้ำซ้อนกัน ด้วยการยื่นคำร้องเข้ามาในคดีอาญานั้นเอง โดยไม่จำเป็นต้องแยกฟ้องเป็นคดีแพ่งอีกต่างหาก ⁶⁵

กรณีจึงอาจมีปัญญาได้ว่า ถ้าศาลพิพากษายกคำขอของพนักงานอัยการโจทก์ ผู้เสียหายซึ่งยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๔/๑ โดยมีได้มีคำขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินจะยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาที่ให้ยกคำขอดังกล่าวได้หรือไม่ กรณีนี้ น่าจะถือว่ากรณีที่พนักงานอัยการมีคำขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินตามมาตรา ๔๓ เป็นการทำแทนผู้เสียหาย(ดูคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๓/๒๕๓๘) เมื่อศาลพิพากษายกคำขอดังกล่าวย่อมกระทบสิทธิของผู้เสียหาย ผู้เสียหายจึงมีสิทธิยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาดังกล่าวได้ ⁶⁶

คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๔/๑ นับว่าเป็นการแก้ไขกฎหมายที่เป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมอย่างชัดแจ้ง เพราะผู้เสียหายที่ได้รับผลจากการขับรถขณะมีนเมาสุรานั้น อยู่ในสภาพที่ได้รับความทุกข์ทรมานอยู่ไม่มากนัก ในการกระทำที่ตนเองมิได้เป็นผู้ก่อให้เกิด และหากต้องมีภาระในเรื่องของการฟ้องร้องคดีเรียกค่าเสียหายด้วยตนเอง และต้องออกค่าธรรมเนียมศาลด้วยตนเองอีกด้วยแล้ว ย่อมไม่ถือว่าเป็นการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นธรรมอย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามบทบัญญัติมาตรา ๔๔/๑ เป็นเรื่องใหม่กฎหมายหลายส่วนยังไม่รู้หรือไม่เคยใช้ มาตรานี้จึงยังมีได้ก่อประโยชน์เท่าใดนักในเวลานี้ ⁶⁷ ขณะที่ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คนหนึ่งกลับเห็นว่าปัจจุบัน การใช้บทบัญญัติมาตรา ๔๔/๑ นี้เริ่มแพร่หลายแล้ว ⁶⁸ (รายละเอียดของเจตนารมณ์ของการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๔๔/๑ โปรดดูที่หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ)

๓. มีปัญหาที่ต้องพิจารณาเกี่ยวพันกับเรื่องของผู้เสียหายและเขตอำนาจของศาลในประการต่อไปว่า ในการยื่นคำร้องขอเรียกค่าเสียหายเข้ามาในคดีเดิมนั้นตามความในมาตรา ๔๔/๑ แห่งประมวล

โจทก์ และในกรณีที่พนักงานอัยการได้ดำเนินการตามความในมาตรา ๔๓ แล้ว ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งเพื่อเรียกทรัพย์สินหรือราคาอีกไม่ได้”

⁶⁵ สัมภาษณ์ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดแห่งหนึ่งในเขต ๒ และเขต ๖ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๓ และวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓ ตามลำดับ

⁶⁶ ดู ข้อพิจารณาประกอบพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา(ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๔๘ การดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา สำนักวิชาการ สำนักงานศาลยุติธรรม ,พิมพ์ที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, หน้า ๑๙

⁶⁷ สัมภาษณ์ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดแห่งหนึ่งของศาลยุติธรรมในภาค ๒ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๓

⁶⁸ ประชุมผู้พิพากษาในภาค ๑ วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๓

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น หากปรากฏว่าเดิมเป็นคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวง แต่ปรากฏว่าค่าเสียหายที่เรียกร้องมีจำนวนที่มากเกินกว่า ๓๐๐,๐๐๐ บาทซึ่งเกินกว่าอำนาจที่ศาลแขวงสามารถพิจารณาพิพากษาในคดีของตนได้ ศาลแขวงจะมีอำนาจพิจารณาค่าเสียหายอันเป็นการเรียกร้องทางแพ่งได้แค่ไหน ⁶⁹

ปัญหานี้ในชั้นคณะกรรมการการของสภาผู้แทนราษฎรเห็นกันว่า เจตนารมณ์ของกฎหมายเรื่องการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาที่กำหนดให้รัฐ(โดยพนักงานอัยการโจทก์)และผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีแพ่งรวมไปกับคดีอาญาและให้ศาลที่พิจารณาคดีอาญาพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งไปในคราวเดียวกันก็เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมให้ได้รับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยสะดวกและรวดเร็ว ดังนั้น ถึงแม้ว่า ในบางกรณีเขตอำนาจปกติของศาลที่พิจารณาคดีอาญาไม่อาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญานั้นได้ก็ตาม ต้องถือว่าเป็นกรณีที่กฎหมายประสงค์จะยกเว้นให้ทำได้ และสำหรับการยื่นคำร้องตามมาตรา ๓๕ เมื่อกฎหมายให้สิทธิผู้เสียหายยื่นคำร้องเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนเข้าไปในคำอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม กรณีจึงไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนทุนทรัพย์ที่ผู้เสียหายเรียกร้องว่าจะเกินเขตอำนาจศาลที่พิจารณาคดีอาญาอยู่นั้นหรือไม่ ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเข้าไปในคดีอาญาของศาลแขวงได้แม้ทุนทรัพย์ที่เรียกร้องจะเกินอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวงนั้นก็ตาม และองค์คณะที่พิจารณาพิพากษาคดีอาญาของศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาลดไปถึงคดีส่วนแพ่งได้ด้วย ⁷⁰ แต่ยังมีนักกฎหมาย(พนักงานอัยการ)บางส่วน ยังมีความเห็นว่า ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาค่าเสียหายทางแพ่งในกรณีนี้เพียงเท่าที่อำนาจของตนจะกระทำได้นั้น การเรียกร้องค่าเสียหายส่วนที่เกินกว่า ๓๐๐,๐๐๐ บาท ผู้เสียหายจะต้องฟ้องร้องยังศาลแพ่งหรือศาลจังหวัดเพื่อเรียกค่าเสียหายส่วนที่เหลือต่อไป และไม่ถือว่าเป็นการฟ้องซ้ำ ⁷¹

๔. ยังมีปัญหาที่สำคัญที่จะละเว้นไม่ได้อีกประการหนึ่งคือ มาตรา ๔๔/๑ นั้น จะใช้บังคับกับกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีด้วยตนเองได้หรือไม่ หรือกล่าวในอีกแง่หนึ่งก็คือ ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดที่มีโทษตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ฯ มาตรา ๑๖๐ ตี วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่นั้น จะสามารถใช้สิทธิตามความในมาตรา ๔๔/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธี

69 พระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ.๒๕๔๓ มาตรา ๒๕(๔) บัญญัติว่า “พิจารณาพิพากษาคดีแพ่งซึ่งราคาทรัพย์สินที่พิพาทหรือจำนวนเงินที่ฟ้องไม่เกินสามแสนบาท ราคาทรัพย์สินที่พิพาทหรือจำนวนเงินดังกล่าวอาจขยายได้โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา”

70 อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๖๖

71 ความเห็นของพนักงานอัยการจังหวัดแห่งหนึ่งในภาค ๑ เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๓ ทั้งนี้ นักกฎหมายส่วนนี้อาจเข้าใจตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๑๙/๒๕๒๘ ซึ่งคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้เกิดขึ้นก่อนที่จะมีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๔/๑

พิจารณาความอาญาได้หรือไม่ ในคดีที่ยื่นฟ้องคดีด้วยตนเอง และพนักงานอัยการยังมีได้เป็นโจทก์ฟ้องคดี

ปัญหานี้ นักกฎหมายส่วนใหญ่มีความเห็นว่า “บทบัญญัติมาตรานี้ใช้สำหรับกรณีของคดีที่พนักงานอัยการเป็นผู้ฟ้องคดีเท่านั้น” คดีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีด้วยตนเองนั้น ไม่อาจใช้มาตรานี้บังคับเพื่อเป็นประโยชน์แก่ตนเองได้⁷² ขณะที่นักกฎหมายอีกส่วนหนึ่ง มีความเห็นว่า การตีความว่าจะต้องเป็นคดีที่พนักงานอัยการเป็นผู้ฟ้องคดีเท่านั้น เป็นการตีความที่ไม่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมในการใช้กฎหมาย เพราะไม่มีเหตุผลใดที่กฎหมายจะบัญญัติโดยลำเอียงหรือก่อให้เกิดความสะดกแก่คดีที่พนักงานอัยการเป็นผู้ฟ้องคดีเท่านั้น นอกจากนี้แล้วการที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนี้ก็แสดงว่าคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีด้วยตนเองซึ่งกฎหมายมิได้อ้างถึง ย่อมที่จะสามารถดำเนินการใช้สิทธิได้อยู่แล้ว เพราะถ้าไม่ได้กฎหมายจะต้องห้ามเอาไว้⁷³

กรณีนี้สำนักวิชาการศาลยุติธรรม มีความเห็นว่า “กรณีตามคำพิพากษาฎีกา(หมายถึงคำพิพากษาฎีกาที่ ๔๔๑๙/๒๕๒๘ – เพิ่มโดยคณะผู้วิจัย) เกิดขึ้นก่อนที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๔/๑ และเมื่อเจตนากรมในการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๔/๑ ก็เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย ให้ได้รับการพิจารณาขอใช้ค่าสินไหมทดแทนไปพร้อมกับคดีอาญา จึงไม่น่าจะนำแนวทางการตีความตามคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้มาใช้กับการยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๔/๑ นี้ได้ ”⁷⁴

ในกรณีที่ผู้เสียหายซึ่งยื่นคำร้องไว้ตามมาตรา ๔๔/๑ ตายลงในระหว่างพิจารณา การรับมรดกความต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๔๒ ถึงมาตรา ๔๔ ดังนั้น ถ้ายังไม่ปรากฏตัวผู้ที่เข้ารับมรดกความ ศาลอาจมีคำสั่งให้เลื่อนคดีเฉพาะในส่วนแพ่ง(การสืบพยานเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทน) ออกไปก่อนเพื่อสืบหาบุคคลเข้ารับมรดกความ ส่วนคดีอาญาก็ให้ดำเนินการต่อไปโดยไม่จำเป็นต้องรอดคดีส่วนแพ่ง⁷⁵

72 สัมภาษณ์ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดแห่งหนึ่งในภาค ๖ เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓ ซึ่งมีความเห็นเป็นเช่นเดียวกันกับผู้พิพากษาจำนวนหนึ่งที่เข้าประชุมผู้พิพากษาศาลยุติธรรมในภาค ๖ เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๓

73 สัมภาษณ์ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดแห่งหนึ่งของศาลยุติธรรมในภาค ๒ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๓

74 อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๖๖ หน้า ๒๐

75 เพิ่งอ้าง

๔.๓ ข้อพิจารณาเกี่ยวกับประวัติผู้กระทำความผิด

จากการศึกษาพบว่าปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่มีลักษณะเป็น “ปัญหาร่วม” ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย ซึ่งปรากฏจากการแสดงความเห็นของผู้พิพากษา พนักงานอัยการ และเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือแม้กระทั่ง “นักวิชาการสายสังคม”⁷⁶ ก็คือ ในเรื่องของข้อเท็จจริงที่มีอยู่จริง เกี่ยวกับการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิด แต่ไม่ปรากฏในสำนวนคดี และเป็นเหตุให้ศาลไม่อาจนำมาเป็นเหตุลงโทษจำเลยด้วยการนับโทษต่อหรือเป็นข้อเท็จจริงที่จะทำให้ศาลลงโทษจำเลยให้รุนแรงขึ้นได้⁷⁷ เพราะศาลไม่อาจพิพากษาที่เกินกว่าคำขอ⁷⁸ ต้องพิจารณาวินิจฉัยเพียงข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏเป็นพยานหลักฐานในสำนวนคดี⁷⁹

การกระทำความผิดเป็นข้อเท็จจริง และประวัติของการกระทำความผิดของบุคคลย่อมเป็นข้อเท็จจริงเช่นเดียวกัน ดังนั้นประวัติหรือข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดมาก่อนของจำเลย จึงจำเป็นต้องมีการนำเสนอในสำนวนคดีด้วย

ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการกระทำความผิดของจำเลยในแต่ละคดี จึงถือเป็นดัชนีที่จะชี้ให้เห็นถึงศักยภาพและประสิทธิภาพของการดำเนินคดีความผิดฐานซ้ำรณขณะมีนเมาสุราของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และพนักงานอัยการ แต่การไม่ปรากฏข้อมูลดังกล่าวเป็นจำนวนมากในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด จึงถือเป็นปัญหาที่สมควรแก่การหยิบยกขึ้นมาพิจารณา

กรณีปัญหาที่พบเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญสองประการ

๑. ในกรณีของพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ ที่กำหนดให้ความผิดฐานซ้ำรณขณะมีนเมาสุราซึ่งเป็นการกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดตามมาตรา ๔๓(๒) ในกรณีธรรมดา (ไม่ก่อให้เกิด

⁷⁶ คำว่า “นักวิชาการสายสังคม” นี้ อาจารย์พิเชษฐ์ เมลาพันธ์ นักวิชาการด้านกฎหมายที่ให้ความสำคัญกับปัญหาสังคมอย่างจริงจัง จากที่มิวิจัยปัญหาตุลาการณศาสตร์ใช้เรียกนักวิชาการที่มีวัตรปฏิบัติทางการดำรงชีวิตด้วยการให้ความสนใจในปัญหาของสังคมอยู่เป็นประจำ

⁷⁷ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๒

⁷⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรคแรก

⁷⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๔ บัญญัติว่า

“ การวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงในคดีใดจะต้องกระทำโดยอาศัยพยานหลักฐานในสำนวนคดีนั้น เว้นแต่

(๑) ข้อเท็จจริงซึ่งรู้กันอยู่ทั่วไป

(๒) ข้อเท็จจริงซึ่งไม่อาจโต้แย้งได้ หรือ

(๓) ข้อเท็จจริงซึ่งคู่ความรับหรือถือว่ารับกันแล้วในศาล”

ความเสียหายต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้อื่น) ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษตามมาตรา ๑๖๐ ตี ๑ วรรคหนึ่ง อยู่ในอำนาจการพิจารณาตัดสินของศาลแขวง หรือศาลจังหวัดในกรณีที่จังหวัดใดไม่มีศาลแขวง(ดูพระราชบัญญัติให้นำวิธีพิจารณาคดีอาญาในศาลแขวงมาใช้ในศาลจังหวัด พ.ศ.๒๕๙๙) ทำให้คดีจราจรนี้อยู่ในอำนาจของผู้พิพากษาคนเดียว และเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องนำตัวผู้ต้องหามาฟ้องคดีที่ศาลภายใน ๔๘ ชั่วโมงนับแต่เวลาที่จับกุมได้⁸⁰

๒. ในกรณีความผิดตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๕๗ ฉ (๓) ซึ่งผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษตามมาตรา ๖๖/๓ เจ้าพนักงานผู้จับกุมผู้กระทำความผิดจะต้องฟ้องคดีผู้ต้องหาที่ศาลแขวงเช่นเดียวกัน

ในขณะที่การกระทำความผิดตามมาตรา ๔๓(๒) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ ๕ ซึ่งจะต้องรับโทษตามความในมาตรา ๑๖๐ ตี ๑ วรรคสอง วรรคสาม หรือวรรคสี่ (แล้วแต่กรณี) นั้น เนื่องจากอัตราโทษสูงเกินกว่าอำนาจของศาลแขวง จึงทำให้คดีต้องถูกนำขึ้นสู่การพิจารณาของศาลจังหวัดหรือศาลอาญาหรือศาลเยาวชนและครอบครัว(แล้วแต่กรณี) ดังที่กล่าวใน ข้อ ๔.๑ ของบทนี้แล้ว นั้น จะไม่ถูกจำกัดด้วยระยะเวลาของการต้องส่งฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลภายใน ๔๘ ชั่วโมง

80 มาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีอาญาในศาลแขวง พ.ศ.๒๕๙๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า

“ในการสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาคดีได้ เมื่อมีการจับตัวผู้ต้องหาแล้ว ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแขวงให้ทันภายในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ต้องหาจากที่จับมายังที่ทำการของพนักงานสอบสวน จากที่ทำการของพนักงานสอบสวน และหรือจากที่ทำการของพนักงานอัยการมาศาล เข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย

ในกรณีที่เกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลให้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าวในวรรคแรก ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปได้อีกคราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามคราว ในการวินิจฉัยคำร้องเช่นว่านี้ ถ้ามีการขอให้ขังผู้ต้องหาด้วย หรือผู้ต้องหาแสดงตัวต่อศาล ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่า จะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ หรือพนักงานอัยการคดีมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานมาเบิกความประกอบก็ได้

เมื่อศาลสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องครบสามคราวแล้ว หากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปอีกโดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะอนุญาตตามขอนั้นได้ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ได้แสดงถึงเหตุจำเป็นและนำพยานมาเบิกความประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาล ถ้ามีการขอให้ขังผู้ต้องหาด้วยหรือผู้ต้องหาแสดงตัวต่อศาล ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่า จะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ ในกรณีเช่นว่านี้ ศาลมีอำนาจสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องต่อไปได้อีกคราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองคราว

ผู้ต้องหาจะแต่งทนายเพื่อแถลงข้อคัดค้าน และซักถามพยานก็ได้”

บทบัญญัติกฎหมายทั้งสองฉบับข้างต้นนี้ ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการรวบรวมข้อเท็จจริงในสำนวนการสอบสวนผู้กระทำความผิดของพนักงานสอบสวนรวมทั้งพนักงานอัยการ จึงก่อให้เกิดข้อเท็จจริงขึ้นที่เป็นปัญหาขึ้นในกระบวนการยุติธรรมได้สี่ประการ คือ

ประการแรก เจ้าหน้าที่ตำรวจให้เหตุผลว่าไม่สามารถส่งฟ้องคดีผู้ต้องหาภายใต้หลักการสืบสวนและสอบสวนคดีอย่างละเอียดภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดได้ ภายใต้ระยะเวลาตามมาตรา ๗ แห่ง พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงฯ ⁸¹

ประการที่สอง เจ้าหน้าที่ตำรวจเห็นว่าความผิดตามกฎหมายจราจรฐานนี้เป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรง เป็นเรื่องข้อบกพร่องของบุคคลที่ไม่คำนึงถึงกฎหมายบ้านเมือง ผู้กระทำความผิดจึงไม่มีเจตนาเป็นอาชญากร จึงไม่จำเป็นต้องรวบรวมสำนวนคดีให้ละเอียดเพื่อที่จะให้ศาลลงโทษผู้กระทำความผิดเยี่ยงบุคคลที่เป็นอาชญากร การรวบรวมสำนวนที่ล่าช้าก็จะสร้างความไม่เป็นธรรมให้แก่ผู้ต้องหา ⁸²

ประการที่สาม บทกำหนดโทษคดีความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรกายใต้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๑๖๐ ตรี วรรคหนึ่ง ส่งผลให้การดำเนินคดีความผิดฐานนี้อยู่ภายใต้อำนาจของศาลแขวงหรือศาลจังหวัดในกรณีที่ยังไม่มีศาลแขวงหรือศาลเยาวชนและครอบครัว(แล้วแต่กรณี) เกิดความแตกต่างในขั้นตอนของการรวบรวมพยานหลักฐานประกอบสำนวนคดีในชั้นสอบสวนรวมตลอดจนถึงเกิดความแตกต่างในชั้นการพิจารณาและพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดด้วย โดยเฉพาะการแสวงหาพยานหลักฐานเข้าสู่สำนวนคดีให้สมบูรณ์ ซึ่งหมายรวมถึงประวัติของผู้กระทำความผิดด้วย

ในกรณีของผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนนั้นอาจจะไม่มีปัญหาเพราะพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๕๐ กำหนดให้เจ้าพนักงานผู้จับกุมดำเนินการในวิธีการและขั้นตอนที่แตกต่างไปจากกรณีของผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ จึงส่งผลให้การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดในคดีขับรถขณะมีนเมาสุรกายของเด็กและเยาวชนมีลักษณะที่ประณีตและพิถีพิถันมากกว่ากรณีของผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่

81 สัมภาษณ์พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลแห่งหนึ่ง ในท้องที่ของศาลแขวงพระนครเหนือ เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๓ ซึ่งจะมีความเห็นและให้ข้อมูลเป็นเช่นเดียวกันกับการให้สัมภาษณ์ของพนักงานสอบสวนจากกองบังคับการตำรวจจราจรกลาง และพนักงานสอบสวนจากกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๑ และภาค ๒

82 เพิ่งอ้าง

ประการที่สี่ สภาพของคดีที่จะต้องดำเนินการที่ศาลแขวงมีผลทำให้

๑. การดำเนินการเพื่อรวบรวมสำนวน ส่งฟ้องและการพิจารณาคดีในศาลแขวงของทั้งสำนักงานอัยการและของศาลจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันประการหนึ่งคือในเรื่องของชนิดของคดีที่หลากหลายที่จะต้องดำเนินการพิจารณาสำนวนเพื่อสั่งฟ้อง ส่งฟ้องและพิจารณาพิพากษาคดีในระยะเวลาที่รวดเร็วตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามธรรมชาติของความผิดที่ถูกกำหนดให้เป็นความผิดเล็กน้อย จึงส่งผลให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่มีความเข้าใจและกำหนดวิธีการดำเนินการของตนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของคดีในศาลแขวง และอาจมีผลต่อการพิจารณารายละเอียดของการกระทำความผิดหรือการพิจารณาถึงประวัติและอุปนิสัยหรือสถานภาพของผู้กระทำความผิดได้ลดน้อยลง⁸³ เฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีการส่งฟ้องคดีในคราวเดียวกันเป็นจำนวนหลายคดี⁸⁴

๒. บทบัญญัติของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง มิได้กำหนดวิธีการพิจารณาที่จะก่อให้เกิดอำนาจดำเนินการเพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณา หรือมีคำสั่งประการหนึ่งประการใดก่อนที่จะมีคำพิพากษาหรือที่เรียกกันสั้นว่า “การชะลอการพิพากษา”⁸⁵ เพื่อกำหนดให้จำเลยมีเวลาอยู่ในสายตาของกระบวนการยุติธรรมก่อนที่ศาลจะพิพากษา ได้นานเช่นที่บทบัญญัติของกฎหมายศาลคดีเยาวชนและครอบครัวให้อำนาจไว้⁸⁶

ข้อเท็จจริงพื้นฐาน ทั้งสี่ประการข้างต้น ส่งผลให้เจ้าพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการไม่มีเวลาที่เพียงพอในการพิจารณาสำนวนคดีหรือทำการเรียกสอบเพิ่มเติม และเป็นเหตุให้พนักงานอัยการ

⁸³ ความเห็นของพนักงานอัยการประจำกรมท่านหนึ่ง ในการประชุมเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ ที่ห้องประชุมของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.)

⁸⁴ สัมภาษณ์ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดท่านหนึ่งในเขต ๒ ซึ่งจะมีความเห็นเป็นไปในทำนองเดียวกันกับผู้พิพากษาท่านอื่นที่ให้ความสนใจในปัญหาการดำเนินคดีความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรา

⁸⁵ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๘๕ ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรจะมีคำพิพากษา ศาลจะมีคำสั่งให้ปล่อยตัวจำเลยชั่วคราวหรือจะส่งตัวจำเลยไปควบคุมไว้ยังสถานพินิจแห่งใดแห่งหนึ่งชั่วคราว หรือจะใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนไปพลางก่อนก็ได้”

⁸⁶ ความเห็นของผู้พิพากษาหัวหน้าศาลคนหนึ่งแสดงในเวทีประชุมการประชุมร่วมซึ่งจัดโดยศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน(ศวปถ.) กับผู้พิพากษาในเขต ๒ ที่จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ เรื่อง ยกระดับมาตรฐานการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาคดีเหตุจากรถ

บางคนมีความเห็นเช่นเดียวกันกับเจ้าพนักงานตำรวจในเรื่องของธรรมชาติของคดีความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราดังกล่าวข้างต้น

ครั้นเมื่อคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลโดยที่ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติของผู้กระทำความผิด(หากมีในส่วนที่เคยกระทำความผิดมาก่อนแล้ว)มาแสดงให้ปรากฏในคำฟ้องได้ ศาลจึงไม่อาจใช้มาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรคแรก⁸⁷ พิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดซ้ำ มาลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อให้ต้องรับโทษในอัตราที่สูงขึ้นหรือทำให้ศาลสามารถใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ประกอบเพื่อปรับปรุงตัวผู้กระทำความผิดอย่างเหมาะสมยิ่งขึ้นได้

กรณีนี้ผู้พิพากษาบางคนมีความเห็นว่าสมควรที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องอยู่กับกระบวนการยุติธรรมเป็นเวลาให้นานยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้รับความยากลำบาก อันเป็นการลงโทษทางอ้อมอย่างหนึ่ง⁸⁸ ซึ่งความเห็นหรือข้อเสนอนี้เน้นว่ามีความขัดแย้งต่อแนวความคิดที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดตามทฤษฎีการฟื้นฟูแก้ไขปรับปรุงตัว ซึ่งส่งผลให้กระบวนการยุติธรรมในแต่ละขั้นตอนจะต้องไม่ล่าช้า ดังนั้นผู้พิพากษาอีกส่วนหนึ่งจึงเห็นว่าเมื่อผู้กระทำความผิดสำนึกผิดและให้การรับสารภาพ ศาลก็ต้องเร่งรีบพิพากษาโดยทันที จะชะลอออกไปไม่ได้ มิฉะนั้นแล้วจะก่อให้เกิดปัญหาต่อกระบวนการพิจารณาคดีในศาลแขวงซึ่งผู้ต้องหาจะถูกส่งฟ้องคดีด้วยวจาจาและไม่มีการไต่สวนมูลฟ้อง หากผู้ต้องหาให้การรับสารภาพแล้วศาลยังไม่มีคำพิพากษาในวันนั้นก็ทำให้ผู้ต้องหาจะต้องถูกควบคุมตัวไปก่อน ก็เท่ากับว่าผู้ต้องหาไม่ได้รับความยุติธรรมเช่นกัน⁸⁹

ข้อสังเกต

ไม่ปรากฏว่าคดีความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรา ซึ่งผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ แต่เจ้าพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการได้อาศัยความในมาตรา ๗ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ มาใช้ในการสอบสวนหรือแสวงหา

⁸⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรคแรก บัญญัติว่า

“ห้ามมิให้พิพากษา หรือสั่ง เกินคำขอหรือที่มีได้กล่าวในฟ้อง

⁸⁸ สัมภาษณ์ผู้พิพากษาศาลอาญา ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๓

⁸⁹ เฟิงอ้าง

พยานหลักฐานเพิ่มเติม โดยเฉพาะประวัติของผู้กระทำความผิด อันมีความจำเป็นจนทำให้ไม่สามารถส่งฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลได้ทันภายใน ๔๘ ชั่วโมง⁹⁰

สาเหตุที่พนักงานสอบสวนไม่ใช้บทบัญญัติมาตรานี้ เพื่อขยายระยะเวลาในการฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ก็เป็นเหตุผลที่มาจาก การเลื่อนส่งตัวผู้ต้องหาให้พนักงานอัยการ ล้วนจะเป็นการเพิ่มงานเพิ่มภาระให้ต้องทำการควบคุมผู้ต้องหาให้อยู่ในอำนาจของตนออกไปอีก ทั้งที่คดีความผิดฐานขับรถขณะมีเมมาสุราเป็นความผิดเล็กน้อย การเพิ่มภาระเพื่อให้เกิดการสร้างโอกาสในการลงโทษผู้ต้องหาที่มากยิ่งขึ้นเป็นประโยชน์ของรัฐเท่านั้น แต่ไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติหน้าที่⁹¹ การให้การรับสารภาพโดยหลักการแล้วก็เท่ากับเป็นการยอมรับของผู้ต้องหาว่าข้อกล่าวหาของเจ้าพนักงานเป็นการกล่าวหาที่ถูกต้องข้อเท็จจริงจึงไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดของผู้ต้องหาอีกต่อไป เป็นไปตามมาตรา ๗ วรรคแรก เนื่องจากผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องส่งฟ้องผู้ต้องหา จะชะลอออกไปไม่ได้⁹² อีกทั้งพนักงานสอบสวนมักจะทราบถึงบัญชีระดับอัตราโทษ(ยึดติด)ที่ผู้ต้องหาจะได้รับ การเพิ่มเติมรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติการกระทำความผิดก็อาจจะไม่ทำให้ศาลลงโทษผู้กระทำความผิดเกินไปกว่าบัญชีอัตราโทษที่กำหนดเอาไว้ นอกจากนี้แล้วยังอาจมีปัญหาในเรื่องของการขอประกันตัวของผู้ต้องหาซึ่งโดยหลักการแล้วคดีที่มีโทษจำคุกอย่างสูงเกิน ๑๐ ปี พนักงานสอบสวนมักจะคัดค้านการประกันตัวหากพยานหลักฐานยังรวบรวมไม่เสร็จ การที่จะให้พนักงานสอบสวนคัดค้านการประกันตัวคดีที่มีการตั้งข้อหาขับรถขณะมีเมมาสุราซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี จึงจะทำให้การดำเนินคดีมีความล่าช้ามากกว่าที่จะทำให้เกิดความยุติธรรมได้ หากมองในอีกมุมหนึ่ง เพราะจะเป็นภาระที่ยุ่งยากเพิ่มมากขึ้น⁹³

นอกจากนี้แล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจบางรายยังมีความเห็นว่า มาตรา ๗ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.๒๕๔๙ นั้น ใช้สำหรับกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ให้การรับสารภาพเท่านั้น เมื่อผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตำรวจต้องส่ง

⁹⁰ สัมภาษณ์พนักงานอัยการฝ่ายคดีอาญา ๑๑ (มีนบุรี) วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๒

⁹¹ ความเห็นของพนักงานสอบสวนประจำสถานีตำรวจภูธรเมืองกำแพงเพชรผู้หนึ่ง ซึ่งให้ข้อมูลเพิ่มเติมกับคณะวิจัยในวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๓

⁹² ความเห็นของพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองแห่งหนึ่ง ในเขต ๖ ซึ่งคล้ายคลึงกับความเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อื่นๆ

⁹³ ความเห็นของพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการศาลแขวงชลบุรี วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๓

ฟ้องภายใน ๔๘ ชั่วโมงตามวรรคแรก ⁹⁴ ขณะที่พนักงานอัยการบางท่านกลับมีความเห็นว่ามาตรา ๗ วรรค ๒ เป็นทั้งกรณีที่ต้องหาให้การรับสารภาพและไม่ให้การรับสารภาพ ถึงผู้ต้องหาจะให้การรับสารภาพแต่ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความสงสัยก็สามารถสอบประวัติเพิ่มเติม โดยทำสำนวนในรูปแบบ”เต็ม” จะทำด้วยวาจาไม่ได้ ด้วยเหตุนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงอาศัยบทบัญญัติ วรรคสอง ของมาตรา ๗ ที่กำหนดให้ต้องผิดฟ้องได้คราวละไม่เกินหกวันแต่ต้องไม่เกิน ๓ คราว(๑๘วัน) เป็นข้อพิจารณาเพื่อเลือกที่จะไม่ดำเนินการในทำนองที่ยุ่งยากมากขึ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงเห็นว่าการขอตรวจสอบประวัติผู้กระทำความผิดนั้นต้องใช้เวลา ๑ เดือน จึงเกินกว่าระยะเวลาขอผิดฟ้องที่กฎหมายให้อำนาจ ขณะที่พนักงานอัยการมีความเห็นว่าความจริงแล้วการขอประวัติสามารถใช้เวลาเพียง ๑๐ วันเท่านั้น และนอกจากนี้ความจริงแล้ว ระยะเวลา ๔๘ ชั่วโมงนั้น ก็เพียงพอที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำสำนวนโดยการพิมพ์ลายนิ้วมือแล้วส่งโทรสาร (FAXIMILE) ไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อขอประวัติ ⁹⁵

รากฐานความเป็นมาของข้อจำกัดของกฎหมาย

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นในข้อ ๔.๓ มีข้อพิจารณาได้ว่ารากฐานแห่งความเป็นมาของการบัญญัติอัตราโทษตามมาตรา ๑๖๐ ตรี ของพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ ส่งผลให้เกิดความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุราต้องอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลแขวงหรือศาลเยาวชนและครอบครัว (แล้วแต่กรณี) เท่านั้น ซึ่งในที่นี้จะขอกล่าวเฉพาะข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีของศาลแขวงเท่านั้น ดังนี้

๑. ความประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำความผิด กับอุปสรรคเนื่องจากลักษณะของวิธีพิจารณาความผิด

การกำหนดให้ความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุราอยู่ในอำนาจการพิจารณาคดีของศาลแขวงแม้ว่าจะก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับการพิจารณาโทษโดยเร็วก็ตาม แต่ก็ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของความสมดุลของโทษกับการพิจารณาคดีต่อผู้กระทำความผิด ว่า

⁹⁴ ความเห็นของพนักงานสอบสวนประจำสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง ของจังหวัดกำแพงเพชรในเขตศาลภาค ๖ ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๓

⁹⁵ ความเห็นของพนักงานอัยการประจำศาลจังหวัดมีนบุรี ในเขต ๑ เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๓

กระบวนการยุติธรรมจะสามารถทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับความเจ็บปวดจากการกระทำของตนได้อย่างเหมาะสมและแท้จริงหรือไม่

การกำหนดโทษกับการทดแทนความเสียหายจากการละเมิดกติกาของสังคมนั้น สามารถพิจารณาได้จากความรู้สึกของบุคคลทั่วไปว่า โทษที่กำหนดนั้นเหมาะสมหรือสร้างความเจ็บปวดให้กับผู้กระทำความผิดอย่างแท้จริงหรือไม่ สังคมหรือผู้เสียหายได้รับการซ่อมแซมความเสียหายจากการละเมิดอย่างเพียงพอหรือไม่

อย่างไรก็ตามความสมดุลข้างต้นไม่อาจที่จะเป็นจริงได้ หากระบบของการพิจารณาความรับผิดชอบทางอาญาไม่มีความสมดุลกับธรรมชาติ (characters) ของคดี โดยพิจารณาจากความร้ายแรงของการกระทำความผิดฐานละเมิดกติกาของสังคม ของความผิด ๒ ฐาน ตามกฎหมายรถยนต์(ในกรณีของผู้ขับขี่รถสาธารณะกับกรณีของความผิดตามพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ และตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ) กำหนดไว้ในลักษณะที่สมดุลกันแล้วหรือไม่ ความสมดุลย่อมแสดงออกโดยพิจารณาได้จาก

๑.๑ การยอมรับถึงระดับของโทษ ว่าสามารถทดแทนการกระทำความผิดได้

๑.๒ การยอมรับถึงมาตรการลงโทษของศาล ว่าสามารถทำให้ผู้ต้องโทษได้รับความเจ็บปวดและมีโอกาสแก้ไขฟื้นฟูปรับปรุงตนเองได้

กรณีตามข้อ ๑.๑ จากการศึกษาหลายฝ่ายต่างเห็นร่วมกันว่า โทษที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก ฯ นั้น มีความเหมาะสมแล้ว

แต่กรณีตามข้อ ๑.๒ นั้นยังมีปัญหา เพราะบุคคลในกระบวนการยุติธรรมยังมีความเห็นที่แตกต่างกันในเชิงหลักการมากพอสมควร โดยแต่ละฝ่ายต่างอ้างข้อจำกัดของกฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญาของศาลแขวง อันทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของตนมีอุปสรรค

จึงมีข้อเสนอร่วมกันเพื่อให้มีการแก้ไขปัญหา โดยกำหนดให้การแก้ไขปัญหาคือต้องเริ่มต้นที่องค์กรตำรวจ ในฐานะเป็นต้นธารของกระบวนการยุติธรรม ว่าสมควรที่จะต้องแก้ไขระบบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับ ข้อมูลประวัติของผู้กระทำความผิด เพื่อที่จะเอื้ออำนวยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถบรรจุข้อเท็จจริงในสำนวนการจับกุมก่อนส่งให้เจ้าพนักงานอัยการดำเนินการฟ้องร้องคดีผู้ต้องหาต่อศาล อันจะทำให้ศาลมีข้อมูลเกี่ยวกับประวัติของผู้กระทำความผิด

และสามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิดได้โดยมีข้อเท็จจริงประกอบอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะกับบุคคลที่มีประวัติการกระทำความผิดซ้ำ⁹⁶

ข้อเสนอดังกล่าวนี้มีความเหมาะสมแล้วหรือไม่ จำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงปัจจัยสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑. ระบบการปฏิบัติงานประจำวันเกี่ยวกับคดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำสถานีตำรวจ (ที่มีใช้กองบังคับการตำรวจจราจรกลาง) มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่สืบสวนที่เพียงพอต่อการแสวงหาข้อมูลประกอบคดีนี้หรือไม่

๒. ทศนคดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับคดีประเภทนี้ว่าจะมีลักษณะการทำสำนวนเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันภัยให้กับสังคมหรือจะทำไปเพื่อให้เสร็จสิ้นเพราะเป็นคดีเล็กน้อยเท่านั้น

๓. ฐานข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับประวัติผู้กระทำความผิดของสำนักงานตำรวจแห่งชาตินั้น เป็นฐานข้อมูลอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในกำกับบังคับบัญชาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แต่ความผิดตามพระราชบัญญัติรถยนต์ ฯ มาตรา ๔๒ และ ๕๗ ฉ ยกเว้นกรณีตาม(๓) (๖) นั้นเจ้าพนักงานขนส่งสามารถที่จะดำเนินคดีเปรียบเทียบปรับหรือว่ากล่าวตักเตือนด้วยตนเอง กรณีเหล่านี้จึงไม่มีประวัติการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะในกรณีของผู้ขับขี่รถยนต์สาธารณะที่จะปรากฏในทะเบียนประวัติผู้กระทำความผิดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ข้อเสนอดังกล่าวข้างต้นนั้น อาจมีบางฝ่ายเห็นว่าเป็นข้อเสนอที่แคบเพราะมุ่งที่จะแก้ไขข้อบกพร่องตำรวจแต่ฝ่ายเดียว กระบวนการยุติธรรมควรที่จะแก้ไขปัญหาเชิงบูรณาการ

๔. วิธีพิจารณาคดีที่จะมีความเหมาะสมในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดและบังเกิดผลที่ดีต่อสังคมอย่างแท้จริง

๒. การกำหนดอัตราโทษความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรากับอำนาจพิจารณาคดีของศาลแขวง

การกำหนดอัตราโทษดังกล่าวข้างต้นมีผลทำให้ธรรมชาติของคดีกลายเป็นคดีในกลุ่มประเภทความผิดเล็กน้อย (petit case) ที่จะต้องเข้าสู่การพิจารณาคดีของศาลแขวง (Small Claim Court ,

⁹⁶ การประชุมร่วมซึ่งจัดโดยศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน(ศวปถ.) กับผู้พิพากษาในเขต ๒ ที่จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ เรื่อง ยกระดับมาตรฐานการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุจราจร

District Court, Municipal Court) การกำหนดเช่นนี้ทำให้ทัศนคติของผู้ที่มีหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทุกลำดับชั้น มีความเห็นคล้ายคลึงกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะธรรมชาติของงานในระบบของศาลแขวงโดยเฉพาะของสำนักงานอัยการและศาลนั้นจะมีลักษณะที่หลากหลาย แต่ทั้งหมดเป็นความผิดที่มีโทษเล็กน้อย จึงต้องทำให้เสร็จโดยรวดเร็วเพื่อมิให้งานคดีค้างคั่ง และโดยเหตุที่คดีมีลักษณะธรรมชาติเช่นนี้ การชำระคดีไว้ให้อยู่ในกระบวนการยุติธรรมเนิ่นนานก็จะกลายเป็นความไม่ยุติธรรมไป

กรณีจึงไม่อาจกล่าวว่าเป็นความผิดพลาดของผู้ที่อยู่ในระบบได้ **แต่ต้องพิจารณาว่าเป็นเรื่องที่เกิดพลาดมาจากในขั้นของการออกแบบกฎหมายแล้ว** ว่าการทำความผิดในฐานนี้สมควรที่จะทำการลงโทษอย่างไรจึงจะทำให้สังคมได้รับการตอบแทนอย่างเหมาะสมและเป็นการป้องกันอย่างแท้จริง จุดมุ่งหมายของการลงโทษที่เหมาะสมและทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความเจ็บปวดอย่างแท้จริงนั้นอยู่ที่ใด การมุ่งกำหนดโทษโดยคำนึงถึงโอกาสในการแก้ไขปรับปรุงตัวผู้กระทำความผิด สมควรที่จะถือเป็นด้านหลักของจุดมุ่งหมายการลงโทษการกระทำความผิดฐานนี้ดังที่ปฏิบัติเช่นทุกวันนี้หรือไม่ จำเป็นที่จะต้องทบทวน

ด้วยเหตุนี้ หากกฎหมายมีความประสงค์จะป้องกันสังคมให้พ้นจากการกระทำความผิดฐานนี้ที่มากยิ่งขึ้น ก็จำเป็นที่จะต้องทบทวนอัตราโทษให้สูงขึ้น โดยจะต้องตั้งสมมุติฐานก่อนว่า ความผิดฐานนี้จำเป็นที่ต้องได้รับการพิจารณาภายในระยะเวลาที่กำหนดในศาลแขวงหรือไม่ เพื่อที่จะทำให้ผู้หน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการไม่ต้องถูกจำกัดด้วยระยะเวลาที่จะต้องส่งตัวผู้กระทำความผิดให้ทันภายใน ๔๘ ชั่วโมง อันจะทำให้เจ้าหน้าที่มีความละเอียดรอบคอบในการทำสำนวนมากขึ้น สร้างความยากลำบาก (ความเจ็บปวด) ให้เกิดแก่ผู้กระทำความผิดที่มากขึ้น จะมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของสังคมมากยิ่งขึ้น ซึ่งกรณีเช่นนี้ อำนาจศาลที่จะพิจารณาพิพากษาคดีก็จะเปลี่ยนแปลงไป และแม้ว่าผลจากการศึกษาจะปรากฏว่า โทษที่กฎหมายกำหนดเอาไว้มีความเหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิดฐานชั่วบทรถขณะมีนเมาสุราแล้วก็ตาม หากโทษที่กำหนดไว้ยังไม่มีความสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับบทบัญญัติการพิจารณาคดีของศาลที่มีอำนาจแล้ว ก็มีความจำเป็นที่ต้องเลือกที่จะต้องกำหนดโทษให้สูงขึ้นหรือกำหนดวิธีพิจารณาคดีที่เหมาะสมกับสภาพของการกระทำความผิดเท่านั้น ในความเห็นของคณะผู้วิจัยแล้ว

อาจจะกล่าวสั้น ๆ ในที่นี้ได้ว่า ประชญาของการกำหนดบทบัญญัติสำหรับการดำเนินคดีกับเยาวชน อาจจะเป็นตัวอย่างที่เหมาะสมที่จะสะท้อนถึงการให้ความจริงจังของกระบวนการยุติธรรมกับการดำเนินการกับผู้กระทำความผิด และสามารถนำมาปรับใช้กับการออกแบบการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานชั่วบทรถขณะมีนเมาสุราได้ในอนาคต

คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตในเบื้องต้นว่า ควรที่จะต้องทำการศึกษาให้ลึกซึ้งต่อไปว่า

๑. โทษที่กำหนดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก ฯ มาตรา ๑๖๐ ตี วรรคแรก นั้น ยัง
ไม่มี ความสอดคล้องกับความต้องการในการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างแท้จริง เพราะการ
กำหนดโทษในระดับนี้ มีผลอันเป็นอุปสรรคหรือข้อจำกัดต่อกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดี

๒. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบเพื่อแสวงหาข้อจำกัด ข้อดีของกฎหมายชนิดต่างๆในการ
ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดระหว่างบุคคลที่เป็นเด็กกับบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่ โดยมีเป้าหมายเพื่อค้นให้
พบว่า แท้จริงแล้ววิธีการพิจารณาคดีความผิดฐานขับรถในขณะมีเมาสุราในกรณีของผู้กระทำความผิด
ที่เป็นผู้ใหญ่ นั้น สมควรที่จะต้องปรับปรุงหรือไม่ อย่างไร

๔.๔ ข้อพิจารณาเบื้องต้นเกี่ยวกับคดีความผิดฐานขับรถขณะ มีเมาสุรากับรากฐานของแนวความคิดในเรื่องของการ ดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ(Public Prosecution)

สภาพพื้นฐานของระบบการดำเนินคดีอาญา

รูปแบบของการดำเนินคดีอาญาที่สำคัญในโลกนี้จะแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ระบบคอม
มอน ลอว์(Common Law) และระบบซีวิล ลอว์ (Civil Law)

⁹⁷ โดยระบบคอมมอน ลอว์นั้น (Common Law System) การดำเนินคดีอาญาจะเป็นระบบของ
การค้นหาคำความจริงแบบต่อสู้คดีหรือระบบคู่ปรปักษ์ (Adversary system or Fight Theory) กล่าวคือ
คู่ความทั้งสองฝ่ายต่างมีฐานะเท่าเทียมกันในศาล การจะได้ความจริงต้องอาศัยการโต้แย้งของคู่ความใน
คดีเพื่อโน้มน้าวจิตใจของคณะลูกขุนซึ่งเป็นผู้พิจารณาข้อเท็จจริงให้คล้อยตาม โดยผู้พิพากษาเป็นเพียง

⁹⁷ เก็บความจาก เกียรติภูมิ แสงศศิธร, กระบวนการกำหนดโทษจำเลยคดีอาญา : เปรียบเทียบของไทยกับ
ต่างประเทศ, วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.

ผู้ควบคุมให้มีการต่อสู้ในเชิงคดีอย่างยุติธรรม ผลของการต่อสู้ความอย่างปรปักษ์นั้นจะนำมาซึ่งข้อเท็จจริงในคดี ในระบบนี้ศาลจะไม่มีบทบาทในการค้นหาความจริงในคดี

การดำเนินคดีอาญาจึงมี ๒ ขั้นตอนที่สำคัญคือ ๑. ขั้นตอนของการวินิจฉัยความผิด (Guilty Stage) และ ๒. ขั้นตอนการกำหนดโทษ (Sentencing Stage)

ทั้งนี้หลังจากที่ผ่านขั้นตอนของการวินิจฉัยความผิดไปแล้ว ศาลยังไม่ลงโทษจำเลยทันที แต่จะเลื่อนการลงโทษออกไป เพื่อให้เจ้าพนักงานคุมประพฤติหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทำการสืบเสาะหาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกวินิจฉัยว่ากระทำความผิด แล้วประมวลข้อเท็จจริงนั้น สรุปรูปเป็นความเห็นเสนอมาตรการลงโทษให้ศาลเพื่อพิจารณา ซึ่งในขั้นนี้จำเลยสามารถที่จะโต้แย้งหรือนำสืบแสดงหลักฐานของตนเพื่อประกอบการลงโทษของศาลได้ การแยกขั้นตอนการกำหนดโทษออกเป็นอิสระ ทำให้ศาลได้รับข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งมีผลช่วยในการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษ และทำให้คู่ความแน่ใจได้ว่าข้อมูลที่น่าไปใช้ในการกำหนดโทษเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง

การกำหนดโทษจะไม่อยู่ในอำนาจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ หากแต่จะดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการ (process) โดยการเปิดโอกาสให้บุคคลหลายฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดโทษจำเลย ไม่ว่าจะเป็นพนักงานอัยการ ทนายความ ผู้เสียหาย(เหยื่อ)

ส่วนประเทศในระบบซีวิล ลอว์นั้น (Civil Law System) การพิจารณาพิพากษาคดีจะกระทำติดต่อกันไป เนื่องจากการพิจารณาคดีอาญาของประเทศในระบบซีวิล ลอว์ ไม่มีลักษณะของการต่อสู้กันระหว่างคู่ความทั้งสองฝ่ายหรือระบบคู่ปรปักษ์ หากแต่เป็นการดำเนินคดีอาญาในลักษณะของการค้นหาความจริงแบบไม่ต่อสู้หรือระบบไต่สวนหาความจริง(Non-adversary systems or Inquisitorial system) กล่าวคือ ศาล อัยการ ทนายความต่างมีหน้าที่ร่วมกันค้นหาความจริง ดังนั้นข้อเท็จจริงทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับตัวจำเลย จึงมีการตีแผ่ในระหว่างการดำเนินคดี ซึ่งมีผลให้คดีดังกล่าว หากศาลตัดสินว่า จำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ศาลสามารถกำหนดโทษจำเลยไปพร้อมกันได้ เพราะศาลได้รับข้อมูลเกี่ยวกับจำเลยมาเพียงพอที่จะนำมาใช้กำหนดโทษจำเลยอย่างเหมาะสมแล้ว

ด้วยเหตุนี้ การดำเนินคดีของประเทศในระบบซีวิล ลอว์ จึงเป็นระบบ “กล่าวหา”(Accusatorial System) ที่มีการแยกหน้าที่สอบสวน ฟ้องร้องและการพิจารณาพิพากษาคดีออกจากกัน โดยให้องค์กรต่างกันเป็นผู้ทำหน้าที่และยกฐานะของผู้ถูกกล่าวหาขึ้นเป็นประธานในคดี ในส่วนของรูปแบบการดำเนินคดีนั้น ได้มีการนำเอาวิธีการค้นหาความจริงแบบไม่ต่อสู้ หรือระบบการไต่สวนหาความจริง (Non-adversary systems or Inquisitorial system) มาใช้ การดำเนินคดีอาญาจึงไม่มีลักษณะของการ

ต่อสู้ระหว่างคู่ความทั้งสองฝ่าย หากแต่ศาล อัยการ ทนายความของผู้ถูกกล่าวหา ต่างมีหน้าที่ร่วมกันในการค้นหาความเป็นจริง

ดังนั้น ลักษณะสำคัญของการดำเนินคดีอาญาของระบบซีวิล ลอว์ คือ การรวมอำนาจพิจารณา และความเฉียบพลันเข้าด้วยกันอย่างเป็นเอกภาพ

เมื่อพิจารณาจากพัฒนาการของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญารวมทั้งการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของไทย ตลอดจนการปฏิบัติขององค์กรในกระบวนการยุติธรรมของไทยแล้วจะเห็นว่า มีปัญหาอันเนื่องมาจากการปฏิบัติที่ไม่ชัดเจนในระบบการดำเนินคดีอาญาแบบซีวิล ลอว์ (Civil Law) และส่งผลถึงการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน การพิจารณาทบทวนรายงานการสอบสวนของพนักงานอัยการและการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลในคดีความผิดฐานขบถขณะมีเมฆาสุรา ดังรายละเอียดที่จะขอตั้งเป็นประเด็นนำเสนอเป็นเบื้องต้น เพื่อการศึกษาต่อไป ดังนี้

๔.๔.๑ การทำหน้าที่ค้นหาความจริงของศาลในคดีภายใต้ระบบกฎหมายซีวิล ลอว์ (Civil Law)

ระบบกฎหมายลักษณะพยานของไทยในปัจจุบันมีลักษณะค่อนข้างไปทางระบบไต่สวน ซึ่งในระบบนี้ศาลจะทำหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริงในคดีด้วยตนเอง (active) มากกว่าที่จะปล่อยให้ทำหน้าที่ของคู่ความตามระบบคอมมอน ลอว์ และถ้าดูที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๘ ซึ่งบัญญัติว่า “ระหว่างพิจารณาโดยพลการหรือคู่ความฝ่ายใดร้องขอศาลมีอำนาจสืบพยานเพิ่มเติม จะสืบเองหรือส่งประเด็นก็ได้ และ” มาตรา ๒๒๙ “ศาลเป็นผู้สืบพยาน จะสืบในศาลหรือนอกศาลก็ได้ แล้วแต่เห็นควรตามลักษณะของพยาน” ก็แสดงว่าความประสงค์ของกฎหมายต้องการให้เป็นไปเช่นนั้น

อย่างไรก็ดีในทางปฏิบัติของศาลไทย ศาลกลับวางตัวเป็นกลาง⁹⁸ ไม่ทำหน้าที่ค้นหาความจริงในคดีด้วยตนเองตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ปล่อยให้ทำหน้าที่ของคู่ความที่จะอาศัยชั้นเชิงเพื่อทำให้ศาลเชื่อถือพยานของตน ทั้งนี้เว้นแต่ในบางคดีหรือบางข้อเท็จจริงที่ศาลบางท่านเห็นว่าคู่ความทั้งสอง

⁹⁸ โปรดดูประมวลจริยธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ทางอรรถคดี พ.ศ.๒๕๒๙ ข้อ ๙ “ผู้พิพากษาพึงระลึกว่าการนำพยานหลักฐานเข้าสืบ และการซักถามพยานควรเป็นหน้าที่ของคู่ความ และทนายความของแต่ละฝ่ายที่จะกระทำ ผู้พิพากษาพึงเรียกพยานหลักฐานหรือซักถามพยานด้วยตนเองก็ต่อเมื่อจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม หรือมีกฎหมายบัญญัติไว้ให้ศาลเป็นผู้กระทำเอง”

ฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยังนำเสนอพยานหลักฐานที่ขาดตกบกพร่องอยู่ ซึ่งศาลอาจจะถามพยานด้วยตนเองก็ได้ แต่กรณีดังกล่าวนี้เป็นกรณีที่เกิดขึ้นน้อยมาก ศาลจะใช้มาตรา ๒๒๙ ด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่งและใช้โดยไม่ให้เกิดความเสียหายกับจำเลย⁹⁹

๔.๔.๒ ความไม่ชัดเจนในบทบาทของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ

เนื่องจากรูปแบบการดำเนินคดีอาญาของไทยนั้นเป็นการดำเนินคดีโดยรัฐ ซึ่งกล่าวมาแล้วว่าผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดต้องร่วมมือกันแสวงหาข้อเท็จจริงให้ปรากฏ มิใช่เป็นการต่อสู้กัน อันเป็นการดำเนินคดีโดยประชาชนหรือคดีแบบแพ่ง แต่ปรากฏอยู่เสมอว่าพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการมักจะรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นผลร้ายต่อจำเลยเพื่อมุ่งหวังให้ศาลลงโทษเท่านั้น พยานหลักฐานของจำเลยรวมทั้งเหตุบรรเทาโทษจึงไม่ปรากฏในสำนวนสอบสวนหรือในสำนวนฟ้องคดีของพนักงานอัยการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิจารณาคดีความผิดฐานขบถขณะมีนเมาสุราซึ่งอยู่ภายใต้บทบัญญัติของวิธีพิจารณาคดีในศาลแขวงซึ่งพนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินคดีโดยเร็วภายใต้เวลาที่จำกัด เหตุบรรเทาโทษจึงมีเพียงคำให้การของจำเลยว่ามีได้กระทำความผิดมาก่อน ซึ่งได้จากปากคำจำเลยเท่านั้น หากพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการมิได้เสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติการกระทำความผิดเข้ามาในสำนวนแล้ว ศาลย่อมไม่อาจแสวงหาด้วยตนเองได้ ทั้งนี้ภายใต้ข้อจำกัดของความเข้าใจต่อระบบการพิจารณาคดีของศาลดังที่กล่าวมาข้างต้น

ข้อสังเกต

ทั้ง ๒ ประการข้างต้นนั้น หากพิจารณาที่ปัญหาในเรื่องของการไม่มีประวัติผู้กระทำความผิดเข้าสู่สำนวนคดีหรือนำเสนอในการพิจารณาของศาลมาพร้อมกับคำฟ้องด้วยนั้น จะเห็นได้ถึงปัญหาของรากฐานของระบบกฎหมายไทยและวิธีพิจารณาคดีอาญาที่กระทำโดยรัฐดังที่พึงจะเป็นของระบบซีวิลลอว์(Civil Law) ซึ่งทั้งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ศาลและจำเลย รวมทั้งผู้เสียหาย(เหยื่อ)ด้วยจะต้องมีหน้าที่ร่วมกันแสวงหาข้อเท็จจริงว่า จำเลยเคยมีประวัติในการกระทำความผิดมาก่อนหรือไม่ พนักงานอัยการย่อมไม่อาจอ้างว่าอำนาจการสอบสวนเป็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตนเองเป็นผู้เจ้าของอำนาจฟ้องคดีเท่านั้น จึงไม่อาจแสวงหาข้อเท็จจริงด้วยตนเองเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงว่าจำเลยเคยมีประวัติการกระทำความผิดก่อนหน้านี้หรือไม่ อย่างไร ขณะเดียวกัน ศาลย่อมสามารถที่จะแสวงหา

⁹⁹ ความเห็นของผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดแห่งหนึ่ง ในการประชุมผู้พิพากษาศาลยุติธรรมในภาค ๖ วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๓

ข้อเท็จจริงด้วยตนเองได้เช่นเดียวกันภายใต้หลักการดำเนินคดีตามระบบกฎหมายแบบซีวิล ลอว์ (Civil Law) ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว โดยศาลสามารถสอบถามข้อเท็จจริงด้วยตนเองหรือสร้างระบบข้อมูลสารสนเทศด้วยตนเอง กรณีนี้สำหรับพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนแล้วก็เป็นเช่นเดียวกัน

ดังนั้น หากทั้งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและศาลต่างมีความเข้าใจในรูปแบบของการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐร่วมกันแล้ว การปฏิเสธหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลยเกี่ยวกับประวัติการกระทำความผิดจึงเป็นหน้าที่ร่วมกันของทุกองค์กรในกระบวนการยุติธรรม

กรณีปัญหานี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่าเป็นปัญหาของระบบกฎหมายและการใช้กฎหมายขององค์กรยุติธรรมของไทยที่เกิดขึ้นมานาน และถ่ายทอดสู่นักกฎหมายรุ่นหลังภายใต้นิติประเพณีของแต่ละองค์กรจนกลายมาเป็นปัญหาที่ฝังอยู่ในระบบ การแก้ไขปัญหานี้ นอกเหนือไปจากที่จะให้ทุกๆ ฝ่ายต้องยอมรับหลักการดำเนินคดีอาญาของระบบซีวิล ลอว์ (Civil Law) อย่างจริงจังแล้ว ยังจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายวิธีพิจารณาความ (Procedure Law) ซึ่งรวมทั้งบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐานให้สอดคล้องต้องกันอย่างแท้จริง

กรณีจึงอาจมีความจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะทำการศึกษาต่อไปว่าระบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐของไทยนั้น เป็นข้อจำกัดอันเป็นอุปสรรคต่อการบังคับใช้กฎหมายจราจรทางบก โดยเฉพาะคดีความผิดฐานขับขี่ยานพาหนะขณะมีนเมาสุราหรือไม่ อย่างไร

๔.๕ ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการให้เหตุผลในคำพิพากษา

¹⁰⁰ โดยปกติ ในการพิพากษาคดีของศาลทุกประเทศ จะให้เหตุผลประกอบคำพิพากษาไว้ด้วย สำหรับประเทศไทยนั้นก็ได้อีกกฎหมายบัญญัติบังคับให้ศาลต้องให้เหตุผลในการพิพากษาคดี ดังจะเห็นได้จาก บทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๖ ซึ่งได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับองค์ประกอบของคำพิพากษาเอาไว้ว่า คำพิพากษาจะต้องประกอบด้วย

๑ วันที่คำพิพากษามีผลบังคับ

¹⁰⁰ คณิต ฐ นกร, “ การพัฒนากฎหมายแรงงาน”, รัฟี่ ๓๓(พ.ศ.๒๕๓๓) น.๓๗) อ้างใน เกียรติภูมิ แสงศศิธร, กระบวนการกำหนดโทษจำเลยคดีอาญา : เปรียบเทียบของไทยกับต่างประเทศ, วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญา มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.๒๕๓๓ , หน้า ๘๗

๒ หัวเรื่องของคำพิพากษา

๓ คำชี้ขาดในคำพิพากษา

๔ เหตุผลในการตัดสิน

๕ ลายมือชื่อผู้ตัดสิน

การที่กฎหมายบังคับให้ศาลจำต้องให้เหตุผลในการพิพากษาคดี ก็ด้วยเหตุผล ๒ ประการ

ประการแรก ตามรัฐธรรมนูญ ศาลหรือผู้พิพากษามีอิสระในการพิพากษาคดี ซึ่งเนื่องจากความอิสระนี้หากกฎหมายมิได้บังคับศาลไว้แล้ว ศาลอาจไม่ให้เหตุผลในการพิพากษาคดีได้ และหากเป็นเช่นนั้นแล้วคำพิพากษาของศาลก็จะเป็นเรื่องทางอัตวิสัยไปและไม่สอดคล้องกับหลักการแห่งระบอบประชาธิปไตยที่บุคคลชอบที่จะได้รับทราบเหตุผลในเรื่องของตนจากองค์กรของรัฐ

ประการที่สอง ในฐานะที่ศาลเป็นผู้ใช้กฎหมายที่สำคัญที่สุด หากศาลไม่ให้เหตุผลในการพิพากษาคดีแล้ว ฝ่ายนิติบัญญัติก็ดีหรือฝ่ายบริหารก็ดีจะทราบได้อย่างไรว่ากฎหมายของรัฐบกพร่องชอบที่จะได้รับการแก้ไขปรับปรุง

นอกจากนี้แล้ว คณะผู้วิจัยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า การไม่ให้เหตุผลในคำพิพากษาจะทำให้ระบบชั้นของศาลไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ผู้ที่ต้องการโต้แย้งคำพิพากษาของศาลในแต่ละชั้นก็จะไม่สามารถรับทราบเหตุผลในคำวินิจฉัยได้ จึงทำการโต้แย้งไม่ได้ ศาลในระดับที่สูงขึ้นก็จะไม่สามารถพิจารณาปัญหาที่มีการยกขึ้นโต้แย้งได้

การให้เหตุผลในคำพิพากษา โดยศึกษาจากคำพิพากษาของศาล

เมื่อ พิจารณาจากคำพิพากษาของศาลที่ได้ตัดสินคดีความผิดฐานขบถขณะมีนเมาสุรา ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ขออนุญาตศาลคัดสำเนามาเป็นจำนวนทั้งสิ้น ๓๑๒ คดี ¹⁰¹ จะปรากฏว่าศาลได้ให้เหตุผลในการลงโทษในคำพิพากษาเพียงบางส่วนเท่านั้น เป็นจำนวน ๑๘๔ คดี นอกจากนั้นแล้วศาลจะ

101 เพื่อให้เป็นไปตามคำอนุญาตของผู้พิพากษาหัวหน้าศาลต่าง ๆ ที่ให้ความกรุณาคณะผู้วิจัยคัดถ่ายสำเนาคำพิพากษาของศาลชั้นต้น โดยที่จะต้องนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเท่านั้นและจะต้องระมัดระวังไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่นด้วย คณะผู้วิจัยจึงขออนุญาตละเว้นเลขคดีแต่ละคดีที่อ้างในรายงานฉบับนี้ โดยจะระบุเพียงปีที่ศาลพิพากษาเท่านั้น

พิพากษาเกี่ยวกับโทษและกำหนดมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดไปเลย โดยไม่ปรากฏเหตุผลชัดแจ้งเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะตัวของผู้กระทำความผิดที่เป็นเหตุในการลงโทษ คำพิพากษาทั้งสองลักษณะนี้ปรากฏดังตัวอย่างคำพิพากษาต่อไปนี้

คดีของศาลจังหวัดดลิ่งชัน หมายเลขแดงที่ ..../๒๕๕๒ ซึ่งศาลพิพากษาว่า “ จำเลยมีความผิดตามฟ้อง ให้เรียงกระทงลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ ฐานขับรถโดยไม่มีใบอนุญาต ปรับ ๑,๐๐๐ บาท ฐานขับรถในขณะที่มีเมาสุรา จำคุก ๒ เดือน และปรับ ๑๐,๐๐๐ บาท รวมจำคุก ๒ เดือนและปรับ ๑๑,๐๐๐ บาท จำเลยให้การรับสารภาพ ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุก ๑ เดือน ปรับ ๕,๕๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙,๓๐ ให้จำเลยรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ ๓ ครั้ง ภายใน ๑ ปี และให้จำเลยทำงานบริการสังคม ตามที่จำเลยและพนักงานคุมประพฤติเห็นสมควร เป็นเวลา ๒๐ ชั่วโมง ภายในกำหนด ๑ ปี”

(คดีนี้ศาลอาศัยบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ มาพิจารณากำหนดดุลพินิจในการลงโทษจำเลย โดยลดโทษกึ่งหนึ่งเฉพาะโทษปรับ ไม่ลดโทษจำคุก แสดงว่ามาตรา ๗๘ ประมวลกฎหมายอาญามีได้บัญญัติในทำนองบังคับเด็ดขาดว่าถ้ามีเหตุบรรเทาโทษแล้วศาลจะลดโทษให้ไม่เกินกึ่งหนึ่งนั้น การลดโทษจะต้องลดเพียงอย่างเดียวหรือต้องลดทั้งสองอย่าง : หมายเหตุผู้วิจัย)

คดีของศาลแขวงนนทบุรี หมายเลขแดงที่ ...../๒๕๕๐ ซึ่งศาลพิพากษาว่า “ จำเลยมีความผิดตามฟ้อง เป็นความผิดหลายกรรมต่างกันให้เรียงกระทงลงโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ ฐาน ขับรถโดยไม่มีใบอนุญาต จำคุก ๖ วัน และฐาน ขับรถขณะมีเมาสุรา จำคุก ๑๔ วัน รวม ๒ กระทง จำคุก ๒๐ วัน จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๑๐ วัน จำเลยผิดหลายข้อหา เมาสุรามีแอลกอฮอล์มากกว่ากฎหมายถึง ๓ เท่า อาจก่อเหตุร้ายต่อสังคมและไม่ยำเกรงกฎหมาย เพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างจึงไม่รอการลงโทษ แต่เปลี่ยนเป็นกักขังแทน ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๓”

คดีของศาลแขวงนนทบุรี หมายเลขแดงที่ ...../๒๕๕๐ ซึ่งศาลพิพากษาว่า “ จำเลยมีความผิดตามฟ้อง การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันให้เรียงกระทงลงโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๙๑ ฐานขับรถในขณะที่มีเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น กับขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหายและผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทให้ลงโทษฐานขับรถในขณะที่มีเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่นซึ่งเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุก ๒ เดือน และฐานขับรถเกิดอุบัติเหตุแล้วไม่หยุดรถแสดงตัวต่อเจ้าพนักงาน จำคุก ๒ เดือน รวม ๒ กระทง จำคุก ๔ เดือน จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์ต่อการ

พิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๒ เดือน พิเคราะห์พฤติการณ์แห่งคดีแล้วเห็นว่าจำเลยขับรถในขณะที่มีเมาสุราและขับรถด้วยความเร็วสูง ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริสุทธิ์ที่ใช้ถนนร่วมกับจำเลยหลายราย ทั้งเมื่อเกิดเหตุแล้วจำเลยยังหลบหนีไม่แจ้งเหตุหรือแสดงตัวต่อเจ้าพนักงานจึงไม่มีเหตุอันควรรอการลงโทษจำคุก” (ปริมาณ แอลกอฮอล์ ๑๙๒ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์)

คดีของศาลจังหวัดตลิ่งชัน หมายเลขแดงที่ ...../๒๕๕๒ ซึ่งศาลพิพากษาว่า “ จำเลยมีความผิด ตามฟ้องรวม ๒ กระทั่ง จำเลยให้การรับสารภาพ ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุก ๒ เดือน ฐานขับรถในขณะที่มีเมาสุรา ปรับ ๕,๐๐๐ บาท ฐานขับรถโดยไม่มีใบอนุญาต ปรับ ๕๐๐ บาท รวมจำคุก ๒ เดือน และ ปรับ ๕,๕๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙,๓๐ ให้จำเลยรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ ๓ ครั้ง ภายในกำหนด ๑ ปี และให้ จำเลยทำงานบริการสังคม ตามที่จำเลยและพนักงานคุมประพฤติเห็นสมควร เป็นเวลา ๒๐ ชั่วโมง ภายในกำหนด ๑ ปี ” (ปริมาณแอลกอฮอล์ ๒๓๓ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์)

(ศาลใช้บทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ เช่นกัน : หมายเหตุผู้วิจัย)

คดีของศาลจังหวัดนครสวรรค์ หมายเลขแดงที่ ...../๒๕๕๒ ซึ่งศาลพิพากษาว่า “ จำเลยมีความผิดตามฟ้อง เป็นความผิดหลายกรรมต่างกันให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๑ ฐานขับรถขณะมีเมาสุรา จำคุก ๒ เดือน ปรับ ๘,๐๐๐ บาท ฐานขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตปรับ ๔๐๐ บาท รวมจำคุก ๒ เดือน ปรับ ๘,๔๐๐ บาท รับสารภาพเพราะจำนนต่อหลักฐาน ไม่ลดโทษให้แต่โทษจำคุกให้รอไว้ ๒ ปี คุมประพฤติไว้ ๑ ปี ให้จำเลยรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ ๓ ครั้ง ทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์มีกำหนด ๒๔ ชั่วโมง ภายในเวลาที่ถูกคุมประพฤติ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙,๓๐” (ปริมาณแอลกอฮอล์ ๒๗๓ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์)

คดีของศาลจังหวัดมีนบุรี หมายเลขแดงที่ ...../.....(เป็นความประสงค์ของศาลที่ไม่อนุญาต ให้เปิดเผยเลขคดี)

ศาลพิพากษาว่า “ จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓ (๒)(๔),๗๘ วรรคหนึ่ง,๑๕๗,๑๖๐ วรรคหนึ่ง,๑๖๐ ตี พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง,๖๔ เป็นการกระทำความผิดหลายกรรมต่างกันให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๑ ฐานขับรถในขณะที่มีเมาสุราจำคุก ๒ เดือน ฐานขับรถโดยประมาท ปรับ ๑,๐๐๐ บาท ฐานไม่หยุดให้ความช่วยเหลือและแสดงตัวแจ้งเหตุต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ จำคุก ๒

เดือน ฐานขั้บรตโดยไม่มีใบอนุญาตขั้บรต ๑,๐๐๐ บาท รวมจำคุก ๔ เดือน และปรับ ๒,๐๐๐ บาท จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กระทงละกึ่งหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๗๘ คงจำคุก ๒ เดือนและปรับ ๑,๐๐๐ บาท พิเคราะห์รายงานการสืบเสาะและพินิจจำเลยแล้ว ขั้บรตขณะมีนเมาสุราไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นที่ร่วมใช้ทางจราจร และเมื่อเกิดเหตุร้ายขึ้นมาจำเลยกลับหลบหนีไม่ให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้ตนเองพ้นจากความรับผิดชอบ แสดงถึงอุปนิสัยเห็นแก่ตัว จึงไม่มีเหตุอันควรรอการลงโทษจำคุก แต่อย่างไรก็ตามคดีนี้ไม่มีโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนและไม่ปรากฏว่าจำเลยเคยรับโทษมาก่อน อาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๓ ให้กักขังจำเลยมีกำหนด ๒ เดือน แทนโทษจำคุกดังกล่าว ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙,๓๐ พักใช้ใบอนุญาตขั้บมีกำหนด ๖ เดือน” ¹⁰²

(ปริมาณแอลกอฮอล์ ๑๐๗ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์)(คดีนี้แสดงให้เห็นได้ว่า แม้ศาลจะเห็นว่าอุปนิสัยของจำเลยไม่ดี ไม่มีเหตุสมควรรอการลงโทษจำคุก แต่ศาลก็ใช้มาตรา ๒๓ ของประมวลกฎหมายอาญา มาเป็นบทบัญญัติที่ให้คุ้กับจำเลยโดยให้กักขังแทน การใช้มาตรา ๒๓ จึงเป็นดุลพินิจของศาลที่ไม่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นนิสัยของจำเลยแต่อย่างใด แนวความคิดในการลงโทษจำเลยในคดีนี้จึงไม่ชัดเจนว่าเป็นไปเพื่อแก้แค้นให้กับสังคมหรือเป็นไปเพื่อป้องกันหรือเป็นไปเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด)

¹⁰³ คดีของศาลแขวงพระนครเหนือ (คดีชูโม) ซึ่งศาลพิพากษาว่า “จำเลยกระทำความผิดหลายกรรมต่างกรรมต่างวาระ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ ลงโทษฐานขั้บรตขณะมีนเมาสุรา จำคุก ๔ เดือน ปรับ ๑๐,๐๐๐ บาท ฐานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงานปรับ ๕๐๐ บาทและฐานต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงาน จำคุก ๒ เดือน ปรับ ๔,๐๐๐ บาท รวม ๓ กระทง แต่เนื่องจากจำเลยรับสารภาพมีเหตุลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๗๘ กึ่งหนึ่ง คงจำคุก ๓ เดือน ปรับ ๗,๒๕๐ บาท โทษจำคุกให้รอลงอาญา ๒ ปี ” และพักใช้ใบอนุญาตขั้บมีกำหนด ๖ เดือน”

¹⁰² ลักษณะของคำพิพากษาในคดีนี้จะแตกต่างไปจากคำพิพากษาของศาลอื่น ๆ กล่าวคือศาลจะเรียงคำพิพากษาโดยไม่มีรูปแบบเช่นเดียวกันกับคดีอื่น ๆ ไม่มีลักษณะของการจัดทำคำพิพากษาในแบบ (form) สำเร็จรูป เพื่อใช้กับคดีที่ต้องการพิจารณาพิพากษาโดยเร็วหรือคดีที่เป็นแบบแผน (pattern) เดียวกัน สำหรับเส้นใต้ข้อความบางตอนนั้นกระทำโดยคณะผู้วิจัย

¹⁰³ คดีนี้คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลได้จาก www.ryt9.com/s/tpd/858715

(คดีนี้ศาลมิได้สั่งคุมประพฤติทั้งคู่กระทำความผิดมีพฤติการณ์ที่ปฏิเสธการตรวจแอลกอฮอล์และละเมิดกฎหมายอย่างชัดเจน โดยแม้จะตรวจแอลกอฮอล์ในภายหลังเกิดเหตุกว่า ๔ ชั่วโมงแล้ว ยังพบปริมาณแอลกอฮอล์ ๙๑ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ แต่การใช้ดุลพินิจศาลได้อาศัยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ มาเป็นแนวในการกำหนดโทษ)

104 คดีของศาลแขวงพระนครเหนือ คดีหมายเลขดำที่ ...../๒๕๕๒ (คดีผู้กำกับการสร้างภาพยนตร์) ซึ่งศาลพิพากษาว่า “ จำเลยให้การรับสารภาพตลอดข้อหา ศาลสั่งสืบเสาะความประพฤติ จำเลยแล้ว พบว่าจำเลยเคยถูกศาลพิพากษาในคดีความผิดเดียวกันเมื่อปี ๒๕๔๖ โดยศาลให้รอลงโทษไว้ ขณะที่คดีนี้ถูกพนักงานสอบสวนเปรียบเทียบปรับจำเลยจนรถแท็กซี่ไปแล้ว จึงเห็นว่าจำเลยทำผิดตามฟ้อง พิพากษาให้จำคุกจำเลยเป็นเวลา ๑๔ วัน ฐานขับรถขณะมีเมมาสุรา ซึ่งคำรับสารภาพเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาคดี เห็นควรลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุกไว้ ๗ วัน โดยศาลเห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับความผิดนี้ เป็นไปเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายต่อผู้ใช้รถใช้ถนน ซึ่งเกิดจากการเมาสุราขณะขับขี่รถ ประกอบกับองค์กรที่เกี่ยวข้องได้รณรงค์เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวและการเมาไม่ขับขี่ที่เกิดอันตรายต่อผู้ใช้รถ แต่จำเลยซึ่งเคยทำผิดมาแล้วยังกระทำความผิดซ้ำอีกแสดงให้เห็นว่าไม่มีจิตสำนึกต่อสังคมโดยรวม เคยก่อเหตุมาแล้วกลับไม่เข็ดหลาบ ดังนั้นจึงไม่สมควรให้รอลงโทษจำเลย แต่ศาลให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษกักขังแทนเป็นเวลา ๗ วัน และให้ยึดใบอนุญาตขับขี่จำเลย เป็นเวลา ๖ เดือน”

หมายเหตุผู้วิจัย

๑. คดีนี้ผู้กระทำความผิดมีปริมาณแอลกอฮอล์ถึง ๓๐๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์
๒. คดีนี้ศาลมิได้ให้เหตุผลในการเปลี่ยนโทษจำคุกมาเป็นกักขังและการกระทำความผิดซ้ำทำไม่ถึงไม่นำมาพิจารณาเป็นการกำหนดเงื่อนไขของการคุมประพฤติ ซึ่งสามารถกระทำได้หลังจากที่การกักขังครบกำหนดเวลาแล้ว

105 คดีของศาลแขวงสุพรรณบุรี (ตัดสินเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๓) (คดีพระครู) ศาลพิพากษาจำคุก ๔ เดือน ปรับ ๘,๐๐๐ บาท จำเลยรับสารภาพลดโทษให้กึ่งหนึ่ง เหลือจำคุก ๒ เดือน ปรับ ๔,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอลงโทษ ๒ ปี

หมายเหตุผู้วิจัย

๑. คดีนี้มีปริมาณแอลกอฮอล์ ๓๖๖ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์
๒. ผู้กระทำความผิดเป็นพระภิกษุ ไม่ปรากฏเหตุผลของศาลในการลงโทษที่เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นรอกการลงอาญาแทน รวมถึงตลอดจนทั้งไม่มีคำสั่งคุมประพฤติ

ข้อสังเกต

๑. จากตัวอย่างคำพิพากษาของศาลข้างต้น กรณีจะเห็นว่าแม้จะมีความแตกต่างในเชิงรูปแบบของการเรียงคำพิพากษาอยู่บ้าง แต่ทั้งหมดก็จะไม่ปรากฏเหตุผลของการคำนึงถึงการลงโทษและกำหนดมาตรการลงโทษในลักษณะที่เป็นเฉพาะตัวของผู้กระทำความผิด (ยกเว้นแต่คดีของผู้กำกับการแสดงภาพยนตร์) เพื่อหวังให้ผู้กระทำความผิดได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงตนเอง ไม่กระทำความผิดซ้ำอีก โทษที่ศาลกำหนดในคำพิพากษาจึงมีลักษณะของการมุ่งตอบแทนกับผู้กระทำความผิดเท่านั้น กรณีจึงเป็นการยากในการศึกษา เพื่อที่จะหาเหตุผลมาอธิบายว่าการลงโทษของศาลในแต่ละคดีนั้น เป็นไปเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ของการลงโทษตามแนวทฤษฎีใด

๒. การไม่ได้คำนึงถึงคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้กระทำความผิด ยังแสดงออกให้เห็นได้จากการที่ศาลในคดีที่กำหนดเงื่อนไขของการคุมประพฤติเอาไว้ด้วยนั้น ศาลก็มีได้มุ่งให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณลักษณะ อุปนิสัยของผู้กระทำความผิด จึงปล่อยให้ผู้กระทำความผิดกำหนดวิธีการคุมประพฤติหรือทำงานรับใช้สังคมภายใต้ความตกลงร่วมกันกับพนักงานคุมประพฤติ ศาลจึงมิได้เป็นผู้กำหนดมาตรการลงโทษด้วยตนเองทั้งหมด

---

105 คดีนี้คณะผู้วิจัยได้ข้อมูลเบื้องต้นจากหนังสือพิมพ์รายวันฉบับหนึ่ง จึงทำการสอบถามกับเจ้าหน้าที่ของศาลโดยตรง ซึ่งต่อมาเมื่อได้แลกเปลี่ยนความเห็นกับผู้พิพากษาท่านหนึ่งที่สนใจปัญหาที่คณะผู้วิจัยดำเนินการอยู่ จึงได้ข้อมูลว่า มาตรการลงโทษในคดีนี้น่าจะเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาล เพราะเดิมศาลจังหวัดสุพรรณบุรีจะมีบัญชีระดับอัตราโทษที่สูงกว่านี้ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีปริมาณแอลกอฮอล์สูงถึง ๓๐๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยยังมีได้ทำการสอบค้นข้อมูลเกี่ยวกับสถิติคำพิพากษาของศาลแห่งนี้ เพื่อวิเคราะห์ถึงเหตุผลของศาลในคำพิพากษา เนื่องจากอยู่นอกขอบเขตการศึกษา

๓. การไม่ได้ให้เหตุผลในคำพิพากษาว่าเหตุใดจึงลงโทษเช่นนั้น ยังอาจพิจารณาต่อไปได้อีกว่า คำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิด อาจจะมีปัญหาว่าการให้เหตุผลในคำพิพากษาว่าเหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิดอย่างแท้จริงหรือไม่ คณะผู้วิจัยเห็นว่า โดยทั้งหมดแล้ว ศาลได้พิพากษากำหนดโทษโดยคำนึงถึงการสอดคล้องกันระหว่างพฤติการณ์ของการกระทำความผิดกับโทษที่สมควรได้รับ แต่คำพิพากษายังไม่ได้แสดงให้เห็นว่า การลงโทษนั้นสอดคล้องกับคุณลักษณะเฉพาะตัวของผู้กระทำความผิดที่จะได้แก้ไขฟื้นฟูตนเองอย่างแท้จริงหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่ศาลสั่งคุมประพฤติผู้กระทำความผิด กรณีนี้เห็นได้จากการที่ศาลมุ่งให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดที่จะต้องได้รับโทษหนัก มาเป็นโทษที่เบากว่า ซึ่งบางคดีพิจารณาจากพฤติการณ์ของการกระทำความผิดแล้วไม่สมควรที่ศาลจะให้โอกาส เพราะหากคำนึงว่าผู้กระทำความผิดมีนิสัยที่ไม่ดีแล้ว(เช่นคดีของผู้กำกับการสร้างภาพยนตร์) ก็ไม่สมควรที่จะต้องให้โอกาสกับผู้กระทำความผิด เนื่องจากการให้โอกาสอาจมีผลทำให้ความศักดิ์สิทธิ์ของโทษลดน้อยลง

ในเรื่องของการให้เหตุผลในคำพิพากษานี้ ผู้พิพากษาจะมีความเห็นไปในทำนองเดียวกันว่า เนื่องจากคดีฟ้องโดยผู้ต้องหารับสารภาพนั้น ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้องจริง ถือเป็น “สำนวนแห้ง” ข้อเท็จจริงจึงมีเฉพาะที่ปรากฏในสำนวนฟ้องด้วยวาจาของพนักงานอัยการเท่านั้น จึงไม่มีเหตุที่จะต้องสืบพยานประกอบคำรับสารภาพ การให้เหตุผลในคำพิพากษาจึงไม่จำเป็นต้องมี จะมีก็ในตอนที่จะพิพากษาเท่านั้น¹⁰⁶

๔.๖ การตีความไม่เป็นการกระทำความผิด ในลักษณะของความผิดที่เป็นการเริ่มต้น (Inchoate Crimes) ของการกระทำความผิดตามกฎหมายจราจร

¹⁰⁷ การกระทำในทางอาญานั้น มีกระบวนการโดยเริ่มมาจาก “การคิด” ที่จะกระทำความผิด ต่อมาจึงเป็นการ “ตัดสินใจ” และ “ลงมือกระทำ” ซึ่งผลของการตัดสินใจตามที่ได้คิด แต่อย่างไรก็ตามแม้

¹⁰⁶ การให้ข้อมูลของผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดแห่งหนึ่ง ในการประชุมผู้พิพากษาศาลยุติธรรมในภาค ๖ วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๓ ซึ่งตรงกันกับการให้ข้อมูลของผู้พิพากษาศาลอาญาที่ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับคณะผู้วิจัย

¹⁰⁷ โปรตุเกส รณกรณ์ บุญมี, ความผิดที่เป็นการเริ่มต้น: ศึกษาแนวความคิดของกฎหมายในระบบคอมมอนลอว์, วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๑, หน้า ๓

การคิดและกระทำจะแสดงออกมาจนครบตามกระบวนการดังกล่าวก็ตาม ก็ยังไม่อาจถือเอาว่าเป็นความผิดตามกฎหมายได้ จนกว่าจะก่อให้เกิดเป็น”ความเสียหาย” แก่สิ่งที่กฎหมายมุ่งประสงค์จะคุ้มครอง

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม และใช้ป้องกันความเสียหาย จึงมีการลงโทษการกระทำในขั้นตอน “ ก่อน” ที่จะเป็นความผิดสำเร็จเพื่อที่จะ ๑)ยับยั้งไม่ให้บุคคลนั้นดำเนินกระบวนการการกระทำความผิดต่อไปจนเกิดความผิดสำเร็จ ๒) เพื่อที่จะได้แก้ไขฟื้นฟูบุคคลที่แสดงออกถึงความเป็นอันตราย กลุ่มความผิดอาญาที่ลงโทษการกระทำในขั้นตอน “ ก่อน” ดังกล่าวเรียกว่า “ ความผิดที่เป็นการเริ่มต้น “ หรือ “ Inchoate crime” ¹⁰⁸ หรือ Partially completed or imperfectly formed ¹⁰⁹

แนวความคิดดังกล่าวนี้ มีรากฐานมาจากประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายในระบบคอมมอน ลอว์ (common law) ซึ่งกำหนดความผิดให้กับการกระทำที่มุ่งหมายให้เกิดความผิดสำเร็จ โดยไม่ต้องรอให้เกิดความเสียหายเกิดขึ้น โดยมีหลักอยู่ ๓ รูปแบบความผิดด้วยกัน คือ ๑. การพยายามกระทำความผิด (attempt) ๒. การใช้ให้บุคคลอื่นกระทำความผิด (incitement) ๓.ความผิดฐานสมคบ (conspiracy) ¹¹⁰

แม้ว่าจะมีกฎหมายที่ใช้ลงโทษการกระทำในขั้นตอนก่อนที่จะเป็นความผิดสำเร็จอยู่แล้ว แต่นักกฎหมายไทยไม่พิจารณากฎหมายในกลุ่มดังกล่าวว่าเป็นความผิดที่เป็นการเริ่มต้น ซึ่งเป็นผลทำให้การตีความและปรับใช้กฎหมายดังกล่าวไม่สมประสงค์ในการป้องกันความเสียหาย

คณะผู้วิจัยหยิบประเด็นนี้มาพิจารณาในระหว่างการศึกษาโครงการนี้ โดยมีความมุ่งหมายว่าการนำแนวความคิดนี้มาใช้ในการตีความกฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานขบชียานพาหะขณะมีนเมาสุรา อาจมีผลให้การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดสามารถดำเนินการเชิงรุกได้มากยิ่งขึ้นได้หรือไม่ อันจะเป็นการตัดโอกาสการกระทำความผิด โดยไม่ต้องรอให้ผู้กระทำความผิดได้ลงมือกระทำความผิดและมีโอกาสสร้างความเสียหายบนท้องถนนแก่ผู้อื่นได้ นอกจากนี้แล้วในการลงโทษผู้กระทำความผิดกฎหมายจราจร กฎหมายจำเป็นที่จะต้องลงโทษเพื่อป้องกันความเสียหาย กับการกระทำใดที่มุ่งหมาย

¹⁰⁸ รศ.ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ แปลว่า “ ความผิดที่มีลักษณะเป็นการเริ่มต้น” ขณะที่ รศ.ดร.เกียรติขจร วัจนะ สวัสดิ์ แปลว่า “ ความผิดที่โดยสภาพยังไม่บรรลุผล” อ่างใน รณกรณ์ บุญมี, ความผิดที่เป็นการเริ่มต้น : ศึกษาแนวความคิดของกฎหมายในระบบคอมมอนลอว์,วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.๒๕๕๑ , หน้า ๒

¹⁰⁹ Black's Law Dictionary Eighth Edition P.776-777

¹¹⁰ Inchoate Offense เฟิ่งอ้าง P. 1111

ให้เกิดความผิดสำเร็จ ซึ่งหากอาศัยแนวความคิดนี้ได้ในการพิจารณาวินิจฉัยการกระทำความผิดฐานขับ
 ปรถขณะมีนเมาสุราแล้ว กระบวนการในการแสวงหาพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่อาจมีความจำเป็นต้อง
 ปรับเปลี่ยนจากที่กระทำอยู่ในปัจจุบันซึ่งมุ่งไปที่การแสวงหาพยานหลักฐานที่แสดงถึงการกระทำ
 ความผิด “ สำเร็จ ” เป็นสำคัญ ไปสู่พยานหลักฐานในขั้นตอน “ ก่อน ” ที่การกระทำความผิดจะสำเร็จ เช่น
 เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจทำการตรวจสอบตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการจอดรถ ทั้งในที่สาธารณะและในที่จอดรถ
 ของสถานบริการ หรือในสถานบริการ เป็นต้น

ในขั้นต้นนี้ คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า แนวความคิดของกฎหมายดังกล่าวข้างต้น หากนำมา
 ศึกษาและวิเคราะห์กับความรับผิดฐานขับที่รถขณะมีนเมาสุราแล้ว จำเป็นที่ต้องพิจารณาในเรื่อง
 ต่างๆ ดังนี้

๑. กฎหมายไทยมิได้บัญญัติให้การดื่มสุราเป็นการกระทำความผิดที่แยกต่างหากไปจากการ
 กระทำความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรา แตกต่างไปจากการกำหนดให้การเสพสารเสพติดเป็น
 ความผิด ดังนั้นการ “ คิด ” ว่าจะดื่มสุรา และแสดงออกซึ่งความคิดของตน (expression of idea) ด้วยการ
 ดื่มสุรา จึงไม่ถือเป็นขั้นตอนของการกระทำความผิดหรือมีเจตนากระทำความผิด

๒. การ “ คิด ” ว่าจะดื่มสุรา จึงเหมือนกับการคิดว่าจะเสพสารเสพติด โดยไม่ถือว่าเป็นความผิด
 เพราะยังไม่มีมือกระทำ แต่แตกต่างกันตรงที่การเสพสารเสพติดแม้ไม่ขับรถก็เป็นความผิดแล้ว
 และหากเสพสารเสพติดแล้วขับรถด้วยก็จะถือว่าเป็นความผิดคนละกระทงความผิดกับการเสพสารเสพ
 ติดอย่างเดียว ผู้เสพจึงต้องรับโทษในแต่ละกระทงความผิด

๓. การดื่มสุราจะกลายเป็นองค์ประกอบความผิดได้ในกรณีที่กฎหมายหรือบทบัญญัติบาง
 เรื่องกำหนดห้ามเอาไว้ เช่น กรณีการดื่มสุราระหว่างปฏิบัติหน้าที่ของราชการหรือพนักงานบางแห่ง และ
 กรณีของความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราเท่านั้น นอกจากนี้แล้วการดื่มสุราจะมีสถานะเป็นเพียง
 ข้อเท็จจริงประกอบในการพิจารณาเจตนาที่จะกระทำความผิดเป็นสำคัญ เช่น มีการกระทำความผิด
 เกิดขึ้น ภายหลังจากการดื่มสุรา และผู้กระทำความผิดมีปริมาณแอลกอฮอล์ในร่างกายสูงถึงระดับที่
 ส่งผลให้ร่างกายมีนเมาจนมีผลเปลี่ยนแปลงสภาพจิตใจให้กระทำความผิด ดังตัวอย่างของการดื่มสุราดื่ม
 สุราแล้วทะเลาะวิวาทหรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น หรือลวนลามหรือบุกรุกเข้าไปในบ้านหรือเคหสถานของ
 ผู้อื่น เป็นต้น

๔. ปริมาณแอลกอฮอล์ในร่างกายที่สูงเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด (๕๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์) จะ
 เป็นเงื่อนไขของการกระทำความผิดก็เฉพาะในกรณีของพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯหรือกรณีตาม
 มาตรา ๕๗ ฉ(๓) ของพระราชบัญญัติรถยนต์ ฯ เท่านั้น การกระทำความผิดอาญฐานอื่น แม้จะมาจาก

เหตุมีนเมาสุรา แต่จะไม่ใช้ปริมาณแอลกอฮอล์ที่กำหนดตามกฎหมายจราจรเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา¹¹¹

อย่างไรก็ตามการดื่มสุราแล้วขับรถ มีลักษณะขององค์ประกอบความผิดที่แตกต่างจากการดื่มสุราแล้วทำร้ายร่างกายผู้อื่น ตรงที่การดื่มสุราแล้วขับรถ มีองค์ประกอบการกระทำที่สำคัญคือ การดื่มสุราและการขับรถ ซึ่งทั้งสองประการไม่เป็นความผิดโดยตัวเอง ยกเว้นแต่กรณีของการขับรถที่ผู้ขับรถไม่มีคุณสมบัติ เช่น อายุไม่ครบเกณฑ์ที่จะรับใบอนุญาต ขับรถโดยไม่มีใบอนุญาต เป็นต้น ขณะที่การดื่มสุราแล้วทำร้ายร่างกายผู้อื่นนั้น สุรามิใช่เป็นองค์ประกอบความผิด เพราะการทำร้ายร่างกายมีองค์ประกอบเพียงในเรื่องของการคิด(เจตนา)และการลงมือกระทำคือทำร้ายผู้อื่น¹¹²

๕. ทั้งการดื่มสุราแล้วขับรถและการดื่มสุราแล้วทำร้ายผู้อื่น กฎหมายต่างไม่ถือว่าการดื่มสุราเป็นขั้นตอนหนึ่งของการกระทำความผิด หรือไม่ถือว่าเป็นการพยายามกระทำความผิดในกรณีที่มีการขับรถยังไม่เกิดขึ้น เพราะมีเหตุใดเหตุหนึ่งเกิดแทรกซ้อนเสียก่อน หรือการทำร้ายร่างกายผู้อื่นยังไม่อาจกระทำไปได้โดยตลอด

ในประเด็นนี้ นักกฎหมายท่านหนึ่งได้ให้ความเห็นกับคณะผู้วิจัยว่าความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราเป็นความผิดที่ต้องการเจตนา เจตนาจึงถือเป็นองค์ประกอบในการกระทำความผิด แต่เนื่องจากว่ากฎหมายบัญญัติว่าการดื่มสุราในปริมาณที่สูงจนมีแอลกอฮอล์ในร่างกายเกินกว่าที่กำหนดเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ ด้วยเหตุนี้หากไม่เกิดอุบัติเหตุใดเลย แม้จะถือว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก มาตรา ๔๓(๒)แล้วก็ตาม ก็ถือว่าเป็นการกระทำความผิดโดยเจตนา แต่จะไม่ถือเป็นความผิดเพราะเหตุประมาท ซึ่งโดยสามัญสำนึกของบุคคลทั่วไปแล้วจะมองว่า การดื่มสุราแล้วขับรถนั้นเป็นการกระทำที่เป็นการประมาทแล้ว แต่หากเกิดอุบัติเหตุขึ้นและก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น ก็จะเป็นความประมาทได้ในกรณีของการกระทำความผิดตาม มาตรา ๔๓(๔)

¹¹¹ คณะผู้วิจัยยังค้นไม่พบว่าในคดีอาญารฐานอื่นที่มีเหตุจากการดื่มสุรานั้น ศาลได้ใช้ปริมาณแอลกอฮอล์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง(ออกตามความในพ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ฯ) ฉบับที่ ๑๖ พ.ศ. ๒๕๓๗ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ มาเทียบเคียงในการวินิจฉัยพฤติการณ์ที่มีนเมาของผู้กระทำความผิด

¹¹² มีข้อที่นำพิจารณาว่า เราจะสามารถใช้ปริมาณแอลกอฮอล์ เพื่อวินิจฉัยความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรา มาพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดอาญารฐานอื่นอยู่ในภาวะของการ “เมา” แล้วได้หรือไม่ เพราะการกำหนดปริมาณแอลกอฮอล์ในร่างกายที่ ๕๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์นั้น ใช้อธิบายความสามารถหรือสภาวะที่สมองมนุษย์จะควบคุมสั่งการเกี่ยวกับการหยุดรถหรือการขับรถ ขณะที่การกระทำความผิดฐานอื่นนั้นยังไม่พบว่าปริมาณแอลกอฮอล์เท่าใดจึงจะส่งผลให้ผู้ดื่มตัดสินใจลงมือกระทำความผิดในแต่ละฐานนั้น

มีปัญหาที่จะต้องพิจารณาอีกว่า ความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรา(มาตรา ๔๓(๒))นั้น มีการกระทำความผิดในชั้นพยายามได้หรือไม่ ทั้งนี้เพราะความผิดฐานนี้ต้องการเจตนาในการกระทำความผิด

นักกฎหมายท่านหนึ่งให้ความเห็นว่า ความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราไม่มีความผิดในชั้นตอนของการพยายามกระทำความผิด¹¹³ ทุกคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลเป็นการกระทำความผิดสำเร็จโดยมีการแสดงเจตนาที่จะขับรถ โดยประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลของการขับรถขณะมีนเมาสุราว่าเป็นการกระทำที่ผิดต่อกฎหมายทั้งสิ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดได้โดยอาศัยการเรียกให้หยุดรถและทำการตรวจเป่าหาปริมาณแอลกอฮอล์

ขณะที่นักกฎหมายบางรายให้ความเห็นว่า การดื่มสุราหรือเสพสารเสพติดแล้วพยายามที่จะขับรถอาจเป็นความผิดในชั้นพยายามได้ เนื่องจากความผิดเกิดจากองค์ประกอบของการดื่มสุราหรือเสพสารเสพติดแล้วเกิดความมีนเมาและทำการขับรถ การดื่มสุราหรือเสพสารเสพติดจึงอาจมีเจตนาพิเศษที่มุ่งที่จะก่อให้เกิดการกล้าที่จะขับรถ ด้วยเหตุนี้การดื่มสุราแล้วมีความพยายามที่จะขับรถ จึงอาจที่จะถือเอาเป็นเจตนาพิเศษของผู้กระทำความผิดเพื่อที่จะขับรถ ดังนั้นการกระทำนี้จึงถือว่าเป็นความพยายามได้ เช่น ดื่มสุราเพื่อย้อมใจให้มีความกล้าที่จะทำการขับรถ แล้วขึ้นคร่อมบนเบาะนั่งรถจักรยานยนต์และพยายามติดเครื่องยนต์ แต่รถล้มเสียก่อนเพราะมีนเมา ซึ่งนักกฎหมายบางคนอาจกล่าวว่าความผิดตามกฎหมายจราจรสำเร็จแล้ว เพราะผู้ขับขี่มีนเมาและลงมือขับรถแล้ว ไม่จำเป็นที่รถจะต้องเคลื่อนที่¹¹⁴

๕. มีข้อที่น่าสนใจว่าหากยอมรับถึงการกระทำในชั้นพยายามเป็นการกระทำความผิดฐานละเมิดกฎหมายจราจรหรือกฎหมายรถยนต์(แล้วแต่กรณี) โดยยึดถือแนวทางการกำหนดเป็นการกระทำความผิดที่เป็นการเริ่มต้น หรือ “ Inchoate Crimes” ดังที่กล่าวมาแล้ว และศาลได้ยึดถือเป็นแนวทางในการตีความกฎหมาย เพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราแล้ว อาจจะมีผลในการลดน้อยลงซึ่งการกระทำความผิดฐานนี้ก็ได้

¹¹³ สัมภาษณ์พนักงานอัยการประจำศาลจังหวัดกำแพงเพชร ในเขต ๖ เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

¹¹⁴ คณะผู้วิจัยมีข้อพิจารณาเบื้องต้นว่า เมื่อกฎหมายกำหนดปริมาณแอลกอฮอล์เอาไว้ ซึ่งมาจากข้อเท็จจริงที่ว่าปริมาณแอลกอฮอล์ดังกล่าวนี้ส่งผลต่อการทำงานของสมองของมนุษย์และมีผลกระทบต่อความปลอดภัยของการควบคุมสั่งการการขับรถแล้ว ด้วยเหตุนี้เมื่อกฎหมายมีสมมติฐานเช่นนี้ก็ย่อมที่จะต้องอนุมานเอาได้ว่า การขับรถในภาวะที่มีปริมาณแอลกอฮอล์เกินกว่าที่กฎหมายกำหนด โดยที่ผู้กระทำความผิดรู้ตัวอยู่แต่ขาดความระมัดระวัง แต่หาใช้ได้เพียงพอไม่อันเป็นการกระทำที่เข้ากับลักษณะของการกระทำโดยประมาทตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๔๙วรรค ๔ แล้ว ซึ่งผู้กระทำการอาจรับโทษตามมาตรา ๓๙๐ หรือ มาตรา ๓๐๐ หรือมาตรา ๒๙๑ ด้วย แล้วแต่กรณี

๖. นอกจากนี้แล้ว คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตเบื้องต้นอีกประการหนึ่งว่า ศาลหรือเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก จะสามารถนำแนวความคิดนี้มาปรับใช้กับบรรดาผู้ที่นั่งในรถคันที่ถูกใช้ในการกระทำความผิด หรือผู้ที่ยุยงให้บรรดาผู้ที่ดื่มสุราจนมึนเมาหรือในอัตราที่เกินกว่าที่กฎหมายกำหนด โดยถือเอาว่าเป็นผู้มีความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดหรือใช้หรือจ้างวานหรือสนับสนุนให้มีการกระทำความผิดได้หรือไม่

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงมีความเห็นเบื้องต้นว่า สมควรที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือมีความสนใจจะพิจารณาศึกษาโดยละเอียดในประการที่กล่าวมาข้างต้นต่อไป

๔.๗ ข้อพิจารณาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความมึนเมา

ความหมายของความมึนเมา (intoxication)

ความมึนเมา คือ ภาวะที่บุคคลไม่มีสภาพทางร่างกายหรือจิตใจเหมือนปกติ เนื่องจากเสพย์สารพิษทำให้ไม่สามารถมีการกระทำเช่นบุคคลอื่นทั้งๆไป และความมีเหตุมีผลเท่ากันในภาวะปกติของเขาตลอดจนการใช้ความระมัดระวังตามปกติ ¹¹⁵

¹¹⁶ คือ ภาวะที่พิษของสารที่ร่างกายได้รับเข้าไปออกฤทธิ์ต่อร่างกาย โดยเฉพาะออกฤทธิ์โดยตรงต่อสมอง ทำให้เกิดอาการทางจิตขึ้นได้ชั่วคราวและถึงขนาดเป็นโรคจิตได้ เมื่อพิษของสารนั้นหมดไปภาวะความมึนเมาก็หมดไปด้วย ความมึนเมาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๖ ก็น่าจะมีความหมายที่หมายถึง ภาวะที่สมองถูกรบกวนโดยสารที่มีฤทธิ์โดยตรงต่อมันสมอง อาจถึงระดับโรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือนในระดับวิกลจริตชั่วคราว(temporary insane) และมีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “drunkenness”

ระดับความมึนเมาทางอาญา

ในอดีตที่ผ่านมายังไม่มีข้อกำหนดระดับของความมึนเมาที่แน่นอนว่าขนาดไหนที่จะเป็นความรับผิดชอบทางอาญา จึงมีการใช้การตรวจพิสูจน์ทั่วไปโดยดูที่ว่า “ *หากู้ที่พาเจ้าของกลับเข้ามาในบ้านได้ แต่*

¹¹⁵ ถอดความจาก Black' Law Dictionary 8th P.841

¹¹⁶ วิฑูร อึ้งประพันธ์, นิติเวชศาสตร์, อ่างใน ร้อยตำรวจเอกปิยติศ ศีตลานนท์ , ความมึนเมากับความรับผิดชอบทางอาญา, วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , พ.ศ.๒๕๓๐, หน้า ๑๐

ขาคู่หนึ่งไม่สามารถพาเจ้าของออกไปนอกบ้านได้อีก”(the same legs which carry him into the house cannot bring him out again) **117**

แนวความคิดในเรื่องความมีนเมากับความรับผิดชอบทางอาญาของประเทศต่างๆ สามารถประมวลได้เป็น ๓ แนวความคิด คือ ๑. ไม่นำความมีนเมามาพิจารณาเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทางอาญาแต่ประการใด เพราะถือว่าบุคคลจะอ้างความมีนเมาให้ตนพ้นจากความรับผิดชอบไม่ได้ ๒. ความมีนเมาเป็นเหตุอันควรเพิ่มโทษให้หนัก ๓. ความมีนเมาเป็นข้อยกเว้นจากความรับผิดชอบทางอาญาทั้งปวง นอกเหนือไปจากความผิดสำหรับความมีนเอนั้นเอง และการกระทำความผิดโดยประมาท

ในกฎหมายไทยนั้นก่อนหน้าปี พ.ศ.๒๕๒๒ ยังไม่มีการกำหนดระดับของความมีนเมาโดยตรง จึงต้องอาศัยประมวลกฎหมายอาญามาเป็นหลักในการพิจารณา โดยมาตรา ๖๖ บัญญัติว่า “ความมีนเมาเพราะเสพสุราหรือสิ่งมีนเมาอย่างอื่นจะยกขึ้นเป็นข้อแก้ตัวตามมาตรา ๖๕ ไม่ได้ เว้นแต่ความมีนเมาได้จะเกิดโดยผู้เสียหายไม่รู้ว่สิ่งนั้นจะทำให้มีนเมา หรือได้เสพโดยถูกขืนใจให้เสพ และได้กระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ ผู้กระทำความผิดจึงจะได้รับการยกเว้นโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ถ้าผู้นั้นยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้”

แสดงว่าระดับของความมีนเมาในสายตาของกฎหมายในอดีตนั้น พิจารณาจากความสามารถรู้ผิดชอบหรือความสามารถบังคับตนเอง ซึ่งสามารถรู้ได้จากอาการที่แสดงปรากฏออกมาให้เห็นอันเนื่องมาจากความมีนเมา ดังนั้น ระดับของความมีนเมา ต่อความรับผิดชอบทางอาญาเป็นเรื่องของการตัดสินว่าผู้กระทำความผิดนั้น ได้กระทำความผิดลงในขณะมีนเมาหรือไม่ หรือประกอบการพิจารณาความรับผิดชอบของผู้กระทำความผิด ไม่ใช่เพื่อกำหนดโทษตามระดับของความมีนเมา

การตรวจหาระดับความมีนเมาในอดีตของผู้กระทำความผิด จึงต้องอาศัยแพทย์ผู้ชำนาญการเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่แสดงถึงความสามารถรู้ผิดชอบและความสามารถบังคับตนเองของผู้กระทำความผิด

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ ได้มีการออกกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๖(พ.ศ.๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการทดสอบว่าผู้ขับขี่เมาสุราหรือไม่ โดยให้กระทำโดยตรวจวัดปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดของผู้ขับขี่ได้ ๓ วิธีตามลำดับ

คือ ๑. ตรวจวัดจากลงหายใจโดยใช้เครื่องเป่าลมหายใจ ๒. ตรวจวัดจากปัสสาวะ ๓. ตรวจวัดจากเลือด และกำหนดว่า ถ้ามีปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดเกินกว่า ๕๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์¹¹⁸

กรณีนับแต่นั้นมา ความมีเมามาจะถูกกำหนดโดยกฎหมาย ไม่ต้องพิสูจน์จากอาการหรือการ แสดงออกของแต่ละบุคคล ดังเช่นในอดีตอีกต่อไป ซึ่งเมื่อพิจารณาจากคำพิพากษาของศาลแล้วจะพบว่า ปริมาณของแอลกอฮอล์ในร่างกายจะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงมาตรการลงโทษของศาลที่จะกำหนดต่อ ผู้กระทำความผิด และมีความสำคัญมากกว่าการพิจารณาถึงลักษณะเฉพาะตัวของผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะกรณีที่มีการฟ้องคดีหลาย ๆ คดีพร้อม ๆ กัน ซึ่งผู้กระทำความผิดแต่ละรายจะได้รับโทษที่เท่า เทียมกัน หากมีปริมาณแอลกอฮอล์ในร่างกายที่เท่ากัน

ทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้ว การมีเมาสุรา ก็คือภาวะของการดื่มสุราแล้วมีปริมาณแอลกอฮอล์ใน ร่างกายที่เกินกว่า ๕๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ก็ถือเป็นความผิดแล้ว การดื่มสุรามากหรือน้อยจึงไม่เป็น องค์ประกอบของการกระทำความผิด ดังนั้นโทษที่จะมากหรือน้อยจึงควรที่จะเป็นเรื่องของการพิจารณา คุณลักษณะเฉพาะตัวของผู้กระทำความผิด เช่น กระทำโดยอาเจียนกระทำโดยไม่เกรงกลัว กระทำและอยู่ใน สภาพของการขับขีที่เป็นอันตรายอย่างมาก ฯลฯ

การพิจารณาความรับผิดอันเกิดจากความมีเมามาตามกฎหมายจราจรทางบก

ใน การพิจารณาความรับผิดของผู้กระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมามาสุรา ตามบทบัญญัติ ของพระราชบัญญัติจราจรทางบกพ.ศ.๒๕๒๒ฯ นั้น มาตรา ๑๔๒ ของพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติให้ เจ้าหน้าที่ทำการทดสอบผู้ขับขี่ว่าเมามาสุราหรือไม่ โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดใน กฎกระทรวง¹¹⁹ ด้วยเหตุนี้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดื่มสุราหรือของมีเมาในขณะขับรถจึงเป็น ข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญของการกระทำความผิด กล่าวคือถ้าปริมาณของสุราที่ตรวจวัดได้จากลม หายใจ(breast testing) มีปริมาณที่เกินกว่า ๕๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์แล้ว กฎหมายถือเอาว่า ผู้ นั้น อยู่ในสภาวะของ “เมามาสุรา”ตามความหมายของพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯมาตรา ๔๓(๒) จึงถือว่า กระทำความผิดต่อกฎหมายแล้วและเข้าเงื่อนไขของการกระทำที่จะต้องถูกลงโทษ

¹¹⁸ ดูกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๖ ออกตามความในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ฯ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๑ ตอนที่ ๕๔ ก.ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๗

¹¹⁹ เพิ่งอ้าง

อย่างไรก็ตามกรณีมีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่าบุคคลที่ขับรถในขณะที่มีเมานเมาสุราจะต้องมีความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก มาตรา ๑๖๐ ตรี ทุกสายหรือไม่ การพิจารณาเรื่องนี้ยังจำเป็นต้องอาศัยบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๙ ซึ่งบัญญัติว่า

“บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาทหรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ่มชัดให้ต้องรับผิดชอบแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา

กระทำโดยเจตนา ได้แก่กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะที่เดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น

ถ้าผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้

กระทำโดยประมาท ได้แก่กระทำด้วยความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้อย่างเพียงพอไม่

การกระทำ ให้หมายความรวมถึงการให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้นโดยงดเว้นในการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย”

มาตรา ๖๕ ซึ่งบัญญัติว่า

“ผู้ใดกระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้เพราะมีจิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือน ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น

แต่ถ้าผู้กระทำความผิดยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้”

และมาตรา ๖๖ ซึ่งบัญญัติว่า

“ความเมินเมาเพราะเสพสุราหรือสิ่งเมินเมาอย่างอื่นจะยกขึ้นเป็นข้อแก้ตัวตามมาตรา ๖๕ ไม่ได้ เว้นแต่ความเมินเมานั้นจะเกิดโดยผู้เสพไม่รู้ว่าสิ่งนั้นจะทำให้เกิดเมินเมา หรือได้เสพโดยถูกขืนใจให้เสพ และได้กระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ ผู้กระทำผิดจึงจะได้รับการยกเว้นโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ถ้าผู้นั้นยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้”

จึงมีข้อสังเกตเบื้องต้นอยู่ ๒ ประการคือ

๑. ในกรณีของการไม่รู้ว่าเป็นการเสพสุรา หรือถูกขืนใจให้เสพสุราและได้กระทำความผิด ในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ ซึ่งหากผู้กระทำความผิดพิสูจน์ได้ก็เป็นเหตุที่ศาลจะยกเว้นโทษให้

ทั้งนี้กรณีนี้จะต้องเป็นเรื่องของการไม่รู้ว่าเป็นสุราหรือของมีนเมา กล่าวคือไม่รู้จักพิษภัยของสิ่งที่ได้เสพเข้าไปเป็นประการหนึ่ง หรือถูกบังคับขืนใจให้เสพจนไม่สามารถรู้ผิดชอบว่าการดื่มสุราแล้ว ขับรถจะเป็นความผิดกฎหมาย รวมทั้งจะต้องถึงขนาดที่อยู่ในภาวะที่ไม่สามารถบังคับตนเองได้และภายหลังจากนั้นได้ขับรถในขณะที่ยังเมาสุราอยู่

๒. ในกรณีของการได้กระทำความผิดในขณะที่ยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้างนั้น ผู้กระทำความผิดจะอ้างความมีนเมาเป็นเหตุให้พ้นผิดไม่ได้(มาตรา ๖๖) ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

กรณีประการแรกนั้นไม่น่าจะมีปัญหาประการใด เพราะสามารถเข้าใจได้โดยหลักของสามัญสำนึกของปุถุชน แต่กรณีที่ ๒ นั้น แม้ว่าผู้ขับขีรถจะถูกบังคับให้เสพหรือถูกขืนใจให้เสพ แต่ยังไม่พอที่จะรู้ผิดชอบ กล่าวคือรู้ว่าขับรถขณะมีนเมานั้นเป็นการต้องห้ามตามกฎหมายแต่ก็ยังจำเป็นต้องขับอยู่เพราะไม่สามารถที่จะกลับบ้านได้เนื่องจากสถานที่ดื่มสุราไม่มีรถสาธารณะกลับหรือกัลดรถหายหรือถูกบังคับให้ต้องขับรถกลับ ก็จะต้องมีความรับผิดชอบตามมาตรา ๑๖๐ ตรี โดยศาลจะลงโทษให้น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

กรณีจึงมีปัญหาว่า “การลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้” หมายความว่าศาลจะลงโทษในอัตราที่ต่ำกว่าโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดได้หรือไม่..

จากการสัมภาษณ์ผู้พิพากษาบางนายได้ให้ความเห็นว่า ความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราเป็นความผิดที่ต้องการเจตนาชั่ว (*mens rea*) ในการกระทำความผิดด้วย เพราะฉะนั้นหากผู้กระทำความผิดรู้ว่าตนเองเมาสุราแล้วยังมีเจตนาที่จะขับรถก็ถือว่าบุคคลนั้นมีเจตนาที่จะละเมิดกฎหมายแล้ว จึงมีความผิดตามกฎหมาย ¹²⁰

¹²⁰ สัมภาษณ์ผู้พิพากษาศาลอาญา ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๓

แต่การลงโทษนั้นในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำเอาไว้ ศาลก็จะลงโทษในอัตราที่ต่ำกว่าที่ศาลกำหนดไม่ได้ ความในตอนที่ท้ายของมาตรา ๖๖ จึงเป็นกรณีที่ศาลจะต้องลงโทษอย่างน้อยก็ต้องเป็นไปตามอัตราโทษขั้นต่ำ แต่เมื่อมีเหตุบรรเทาโทษจึงค่อยลดโทษที่กำหนดไว้ลงมา **ซึ่งในที่สุดก็** จะได้รับโทษในอัตราที่น้อยกว่าโทษขั้นต่ำอยู่นั่นเอง

กรณีทั้งสองประการข้างต้นนี้ ประการแรกความมีนมาของผู้กระทำความผิดจะถือเป็นข้อเท็จจริงในการพิจารณาองค์ประกอบความผิดในด้านจิตใจ โดยถือว่าผู้กระทำความผิดไม่มีเจตนากระทำความผิดและไม่ได้กระทำการโดยประมาท แต่ประการที่สองนั้น ความมีนมายังไม่อาจจะเป็นเหตุแสดงว่าผู้กระทำความผิดกระทำโดยไม่มีเจตนากระทำความผิด

ด้วยเหตุนี้ความรับผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ มาตรา ๔๓(๒) และพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ มาตรา ๔๓(๒) จึงถือเป็นความผิดที่จะต้องกระทำโดยเจตนากระทำความผิด

๔.๘ ความแตกต่างระหว่างแนวความคิดที่กำหนดให้ความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราและก่อให้เกิดผลเสียหายต่อผู้อื่นถือเป็นความผิดกรรมเดียวกับเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท

ในระหว่างศึกษาโครงการนี้ คณะผู้วิจัยพบว่า แม้แต่ในหมู่ของนักกฎหมายเองก็ยังมีความเห็นที่ไม่เป็นไปในแนวเดียวกัน เกี่ยวกับพฤติการณ์ของการกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราและได้ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อชีวิต ร่างกายหรือจิตใจหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ตามองค์ประกอบความผิดที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๓(๒) ของพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ พ.ศ.๒๕๒๒ ว่า พฤติการณ์แห่งคดีดังกล่าวนี้ จะถือเป็นการกระทำความผิดกรรมเดียวแต่ผิดกฎหมายหลายบท ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับการลงโทษในบทหนัก ตามบทบัญญัติของมาตรา ๙๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งบัญญัติว่า

“เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด”

หรือจะถือว่าเป็นการกระทำต่างกรรมต่างวาระกัน ซึ่งผู้กระทำผิดจะต้องได้รับโทษทุกกระทง ตามมาตรา ๙๑ ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งบัญญัติว่า

“เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้กระทำการอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ศาลลงโทษผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป แต่ไม่ว่าจะมีการเพิ่มโทษ ลดโทษหรือลดมาตราส่วนโทษด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อรวมโทษทุกกรรมแล้ว โทษจำคุกทั้งสิ้นต้องไม่เกินกำหนดดังต่อไปนี้

.....”

เมื่อพิจารณาจากคำพิพากษาของศาลจังหวัดมีนบุรีในคดีหนึ่งซึ่งศาลมีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๑ พบว่าศาลชั้นต้นพิจารณาว่าการขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตขับรถ และขับรถขณะมีเมาสุราและเกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชนกับรถยนต์ของผู้อื่นจนก่อให้เกิดความเสียหายต่อร่างกายของผู้อื่นด้วยนั้น ถือเป็นการกระทำความผิดหลายกรรมต่างกันเรียงกระทงลงโทษ จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓(๒),(๔) มาตรา ๑๕๗ มาตรา ๑๖๐ตรี ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๐๐¹²¹ พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๒,๖๔¹²²

ศาลชั้นต้นถือว่าเป็นความผิดหลายกรรมโดยขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตถือเป็นการหนึ่ง(ปรับ ๑,๐๐๐ บาท) และขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสเป็นกรรมเดียวกับขับรถโดยประมาทลงโทษฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส อันเป็นบทหนักสุดตามมาตรา ๓๐๐ (จำคุก ๑ ปี ปรับ ๕,๐๐๐ บาท) และฐานขับรถขณะมีเมาสุราอีกกรรมหนึ่ง(จำคุก ๑ เดือน และปรับ ๓,๐๐๐ บาท) จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งคงจำคุก ๖ เดือน ๑๕ วัน และปรับ ๔,๕๐๐ บาท จำเลยได้พยายามบรรเทาผลร้ายโดยชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย จำนวนพอสมควร รอกการลงโทษจำคุก จำเลยทั้งสองไว้มีกำหนด ๒ ปี หากจำเลยไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙,๓๐

121 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๐ บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

122 พระราชบัญญัติรถยนต์มาตรา ๔๒ บัญญัติว่า

“ผู้ขับรถต้องได้รับใบอนุญาตขับรถและต้องมีใบอนุญาตขับรถและสำเนาภาพถ่ายใบคู่มือจดทะเบียนรถในขณะขับหรือควบคุมผู้ฝึกหัดขับรถเพื่อแสดงต่อเจ้าพนักงานได้ที่ เว้นแต่ผู้ฝึกหัดขับรถตามมาตรา ๕๗

.....”

มาตรา ๖๔ บัญญัติว่า

“ผู้ใดขับรถโดยไม่ได้รับใบอนุญาตขับรถ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

หากยึดแนวคำตัดสินของศาลชั้นต้นแล้ว จะเห็นว่าจำเลยกระทำความผิด ๓ ฐานความผิด จำเลยจะต้องได้รับโทษทุกฐานความผิด เพราะถือเป็นความผิดสามกระทงต่างกรรมต่างวาระกัน กรณีของการขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตนั้นดูจะไม่มีปัญหาในความเห็นของนักกฎหมายว่าเป็นการกระทำความผิดที่แยกต่างหากจากการขับรถโดยประมาทและขับรถในขณะมีนเมาสุรา แต่กรณีของการขับรถขณะมีนเมาสุราและเป็นเหตุให้รถชนกับผู้อื่นจนได้รับอันตรายแก่กายนั้น ความเข้าใจของนักกฎหมายยังแตกต่างกันอยู่ โดยบางฝ่ายเห็นว่าเป็นความผิดต่างกรรมต่างวาระกัน จึงต้องแยกระหว่างขับรถขณะมีนเมาสุราออกจากขับรถโดยประมาท ขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าเป็นความผิดกรรมเดียวกับการประมาทนั้นเกิดจากการขับรถขณะมีนเมาสุราอันเป็นผลต่อเนื่องของการขับรถขณะมีนเมาสุรา ดังนั้นเวลาลงโทษจึงลงโทษบทหนักตามมาตรา ๓๐๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่หากถือว่าเป็นการกระทำต่างกรรมต่างวาระกันแล้วการลงโทษก็จะเป็นไปตามกรรมที่จำเลยกระทำโดยจะมีทั้งหมด ๓ กรรม(๓ กระทงความผิด) แม้ว่าในที่สุดแล้วศาลจะลงโทษบทหนักคือประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๐ โดยไม่ลงโทษตามมาตรา ๑๖๐ ตี วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒

ความเห็นที่แตกต่างกันนี้ ปัจจุบันพบว่านักกฎหมายส่วนใหญ่จะมีความเห็นว่าการขับรถในขณะมีนเมาสุรากับการขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายแก่กายนั้น เป็นความผิดกรรมเดียว ¹²³

ข้อสังเกต

๑. การตีความว่าเป็นความผิดหลายกรรมจะมีผลแตกต่างกับการตีความว่าเป็นความผิดกรรมเดียว โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องสอบสวนและตั้งข้อหาเป็น ๓ ข้อหา แต่หากเป็นเพียงกรรมเดียวหากเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ตั้งข้อหาขับรถโดยประมาท(เช่น ผู้เสียหายตกลงทางแพ่งกับจำเลยได้) คดีจะมีข้อหาสู่การพิจารณาของพนักงานอัยการและศาลเพียง ข้อหาขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตและขับรถขณะมีนเมาสุราเท่านั้น

๒. ความผิดหลายบทจะมีผลต่อดุลพินิจในการกำหนดโทษของจำเลยรวมทั้งมีผลต่อการใช้มาตรการคุมประพฤติกับผู้กระทำความผิด เพราะจะเป็นการแสดงให้เห็นว่าจำเลยกระทำความผิดหลายๆ ประการ

123 สัมภาษณ์พนักงานอัยการคดีศาลแขวง ๑ ของสำนักงานอัยการประจำศาลแขวง เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๓ มีความเห็นเช่นเดียวกับเจ้าพนักงานตำรวจที่ให้สัมภาษณ์

กรณีปัญหานี้มีคดีที่คู่ความโต้แย้งคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์จนคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาหลายคดีด้วยกัน เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๒๕/๒๕๕๑ , ๔๐๖๗/๒๕๕๐ , ๒๕๐๓/๒๕๕๐ , ๑๒๒/๒๕๔๙ , ๘๔๔/๒๕๔๙ , ๗๗/๒๕๔๙ , ๒๗๗๕/๒๕๔๗ , ๘๙๙๒/๒๕๔๓ , ๓๓๑๕/๒๕๔๒ , ๑๕๘๐/๒๕๔๒ , ๔๓๔๘/๒๕๓๖

คำพิพากษาศาลฎีกาที่กล่าวในเรื่องนี้ที่ค่อนข้างชัดเจนและมีผู้แสดงความไม่เห็นด้วย ปรากฏตามหมายเหตุท้ายฎีกาด้วย คือคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๔/๒๕๔๙ ซึ่งคดีนี้ผู้พิพากษาท่านหนึ่งได้ทำหมายเหตุท้ายฎีกาขึ้น อันเป็นประเพณีของการแสดงความคิดเห็นของนักกฎหมายซึ่งส่วนใหญ่แล้วหมายเหตุท้ายฎีกาจะเป็นการแสดงความเห็นแย้งเสียมากกว่า โดยในคดีนี้ผู้ทำหมายเหตุได้แสดงความเห็นเอาไว้ว่า

“เรื่องเมาสุราหรือเสพยาเสพติดให้โทษชักรถยนต์จนเกิดเหตุสลดใจ มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาหลายเรื่อง เช่น ฎีกาที่ ๔๓๔๘/๒๕๓๖ , ๓๓๑๕/๒๕๔๒ วินิจฉัยว่าเป็นเรื่องกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท รวมถึงฎีกาที่ ๘๘๔/๒๕๔๙ นี้ด้วย

ด้วยความเคารพ ข้อหาตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓ ห้ามมิให้ผู้ขับขี่ขับรถ (๒) ในขณะที่มีเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น และในอนุมาตรา (๔) โดยประมาทหรือนำ hazard เสียวอันอาจเกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน

ความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓(๒) และ (๔) มีลักษณะแตกต่างกันอย่างชัดเจน ความผิดฐานเมาสุราขับรถตามมาตรา ๔๓(๒) เพียงแต่เมาสุราแล้วขึ้นไปนั่งที่คนขับติดเครื่องยนต์ขับออกไปในถนนสาธารณะก็เป็นความผิดแล้ว แม้จะขับแบบช้าๆ หรือค่อยๆ เลี้ยวไปก็เป็นความผิดตามมาตรา ๔๓(๒) แล้ว แม้จะถึงจุดหมายปลายทางโดยไม่ได้ก่อให้เกิดอุบัติเหตุในท้องถนน การที่จำเลยคดีนี้ขับรถขณะมีเมาสุราและขับในลักษณะประมาทจนเกิดอันตรายแก่ทรัพย์สิน ของผู้อื่นน่าจะเป็นความผิด ๒ กรรมแล้ว

ทุกวันนี้ทางการก็มีโครงการณรงค์เมาไม่ขับ เนื่องจากเกิดอุบัติเหตุด้วยสาเหตุเมาสุรามากมาย ภาษีตกกฎหมายก็มีว่า *Plures crapula quam gladius* (ความเมาฆ่าคนมากกว่าดาบ) ย่อมไม่อาจปฏิเสธได้ว่าศาลยุติธรรมจะมีบทบาททางอ้อมในการช่วยผดุงสังคมให้เกิดความมีระเบียบและสงบเรียบร้อย (Law and Order) ด้วย นอกเหนือจากการทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาอรรถคดี จึงเป็นเรื่องที่น่าพิจารณาทบทวนหลักกฎหมายในเรื่องนี้เพื่อช่วยระมัดระวังสังคมป้องกันอันตรายต่อสาธารณชน ทุกวันนี้ทางการก็มีโครงการณรงค์เมาไม่ขับ เนื่องจากอุบัติเหตุด้วย

ประทีป อ่าววิจิตรกุล”

คณะผู้วิจัยเห็นว่าสมควรที่หน่วยงานผู้เกี่ยวข้องจะทำการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของศาลในคดีที่มีผลกระทบต่อสังคมให้ชัดเจนยิ่งขึ้นต่อไป แต่ในส่วนของผู้ประเด็นปัญหากฎหมายดังกล่าวข้างต้นนี้ อันมีผลกระทบต่อนโยบายการลดทอนซึ่งการกระทำคามผิดนี้ คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่ามีคามจำเป็นอย่างยิ่งที่ศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน(ศวปถ.)รวมทั้งองค์กรภาคเอกชนที่ทำการกิจกรรมด้านลดการกระทำคามผิดฐานขับรถยนต์มีนเมาสุราจะต้องแสวงหาองค์ความรู้ทางกฎหมายให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นในบริบทของเรื่อง การกระทำคามผิดฐานนี้เป็นเรื่องของ เจตนาหรือ ประมาท เพราะการมีความเข้าใจจะให้ผลลัพธ์ที่แตกต่างกันอันมีผลต่อการมีทัศนคติในการบังคับใช้กฎหมายกับการกระทำคามผิดฐานขับรถยนต์มีนเมาสุราอย่างมาก เนื่องจากหากเข้าใจว่าเป็นเรื่องของความประมาทก็จะคิดว่าผู้กระทำคามผิดไม่มีจิตใจชั่วร้ายในการกระทำคามผิด สมควรที่จะให้อภัยในการกระทำเพราะการเมาแล้วขับทำให้ผู้อื่นเสียหายถือเป็นอุบัติเหตุ แต่ถ้าเข้าใจว่าเป็นเรื่องของการกระทำคามผิดโดยเจตนาแล้ว โดยถือว่าผู้กระทำคามผิดยอมเล็งเห็นผลในการกระทำของตนได้ว่า หากกินเหล้าไปแล้วขับรถอาจจะเกิดความเสียหายต่อตนเองหรือผู้อื่นได้ หรืออย่างน้อยที่สุดผู้กระทำคามผิดต้องรู้ว่าตนเองกำลังที่จะกระทำคามผิดแต่ก็ยังจะขับรถอยู่ รู้ว่าผิดเท่ากับรู้ว่ากำลังละเมิดกติกาของสังคมจึงควรที่จะถือได้ว่าเป็นการกระทำที่มีเจตนากระทำคามผิดแล้ว ¹²⁴

เหตุนี้ การได้ความชัดเจนในองค์ความรู้ทางกฎหมายว่าเป็นการกระทำคามผิดโดยเจตนาหรือเป็นประมาทจะเป็นฐานคิดที่สำคัญในการพิจารณาบังคับใช้กฎหมายในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม

๔.๙ ข้อพิจารณาเกี่ยวกับบัญชีระวางโทษ (บัญชีระดับอัตราโทษ, ยี่ต็อก)

ในการพิจารณาเรื่องความประสงคในการลงโทษนั้น สิ่งที่สำคัญประการหนึ่งที่จะต้องพิจารณาควบคู่กันก็คือเรื่องของบัญชีระวางโทษ(บัญชีอัตราโทษ) หรือที่เรียกกันง่ายๆว่า “ยี่ต็อก” นั้นเอง สาเหตุที่สิ่งนี้มีความสำคัญเพราะเป็นสิ่งที่ศาลของไทยใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดดุลพินิจของแต่ละศาลในการ

¹²⁴ ความเห็นของผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คนหนึ่ง ในการประชุมผู้พิพากษาศาลยุติธรรมในภาค ๑ วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ ซึ่งเห็นด้วยกับการตั้งประเด็นข้อสังเกตของคณะผู้วิจัยในเรื่องการขับรถยนต์มีนเมาสุราไม่ใช้การกระทำโดยประมาทแต่เป็นเรื่องของการกระทำโดยเจตนา

ตัดสินว่าผู้กระทำความผิดควรที่จะได้รับโทษเท่าไร แม้ว่าบัญญัติระวางโทษจะมีไขกฎหมาย ไม่มีผลผูกพันผู้พิพากษาว่าจะต้องปฏิบัติตามอย่างเด็ดขาดก็ตาม แต่ในการปฏิบัติงานของศาลแล้ว การที่มีบัญญัติระวางโทษเช่นนี้แสดงถึงความประสงค์เช่นไรในการลงโทษของศาลในคดีแต่ละประเภท

ความหมายของบัญญัติระวางโทษ(ยี่ต็อก)

บัญญัติระวางโทษ คือ บัญชีระดับอัตราโทษของศาลแต่ละศาลที่ได้กำหนดขึ้นโดยพิจารณาจากอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการลงโทษผู้กระทำความผิด โดยถือหลักว่า ในความผิดฐานเดียวกัน ความร้ายแรงเท่ากัน ผู้กระทำความผิดควรจะได้รับโทษเท่าเทียมกัน ศาลแห่งนั้นๆก็จะใช้อัตราโทษตามบัญญัติระวางโทษนี้มาเป็นแนวในการลงโทษผู้กระทำความผิด

เหตุผลของการมีบัญญัติระวางโทษ(ยี่ต็อก)

การที่มีการกำหนดบัญญัติระวางโทษขึ้นมาเช่นนี้ อาจมีสาเหตุได้ ๔ ประการคือ

๑. เพื่อให้การลงโทษคดีเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน โดยการกระทำความผิดฐานเดียวกัน พฤติการณ์แห่งคดีใกล้เคียงกัน ผู้กระทำความผิดก็สมควรที่จะต้องได้รับโทษเท่าเทียมกัน เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความรู้สึกว่าตนเองได้รับความยุติธรรม

๒. ทำให้ศาลสามารถปฏิบัติงานอรรถคดีได้อย่างรวดเร็ว ไม่จำเป็นต้องปรึกษารื้อกันทุกครั้งไป

๓. ทำให้ศาลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างไม่ผิดพลาด

๔. เป็นการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของศาลให้เป็นไปโดยถูกต้องสุจริตยุติธรรม ไม่ขึ้นอยู่กับอำเภอใจของผู้พิพากษาแต่ละคน

ประเด็นพิจารณาเกี่ยวกับบัญญัติระวางโทษ

๑. บัญชีระวางโทษเป็นเพียงการกำหนดมาตรฐานของการลงโทษในคดีแต่ละประเภทเอาไว้เท่านั้น การลงโทษจริงจะต้องพิจารณาจากพฤติการณ์แห่งคดีในแต่ละคดีเป็นเกณฑ์ เช่นต้องพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดมีความชั่วด้วยการละเมิดกติกาของสังคมมากน้อยเพียงไร

๒. บัญชีระวางโทษ(ยี่ต็อก) จะกำหนดให้สูงหรือต่ำกว่าโทษตามที่กฎหมายกำหนดไม่ได้

๓. บัญชีระวางโทษ(ยี่ตอก)ของศาลอาจเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อคำนึงถึงความเดือดร้อนของสังคมที่ได้รับจากการกระทำความผิด

๔. บัญชีระวางโทษ(ยี่ตอก)เป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายกับสังคมอย่างใกล้ชิด

๕. บัญชีระวางโทษ(ยี่ตอก)ของศาลชั้นต้นอาจแตกต่างไปจากศาลในระดับที่สูงขึ้นไปได้

๖. บัญชีระวางโทษ(ยี่ตอก) เป็นแนวปฏิบัติของศาลมิใช่เป็นกฎหมาย จึงถือเป็นความลับ เพราะอาจเป็นการทำลายความยุติธรรม หากผู้เกี่ยวข้องหรือผู้กระทำความผิดล่วงรู้ก็อาจจะใช้เป็นประโยชน์ในทางทุจริต

๗. แม้ว่าจะถูกกำหนดเป็นความลับ แต่ในการพิจารณาคดีของศาล มักปรากฏข้อเท็จจริงอยู่เนืองๆว่าศาลจะใช้บัญชีระวางโทษ(ยี่ตอก)เป็นเครื่องมือในการอธิบายผลของการที่จะต้องรับผิดของจำเลย เพื่อให้จำเลยได้พิจารณาว่าจะให้การต่อสู้คดีหรือจะรับสารภาพ อันจะทำให้คดีเสร็จโดยเร็ว อันหมายถึงสังคมได้รับการตอบแทนโดยเร็วนั่นเอง

เมื่อพิจารณาจากคำพิพากษาของศาลชั้นต้นแต่ละแห่งหรือแต่ละพื้นที่เขตการปฏิบัติงานของศาลในภาค ๑ ภาค ๒ และภาค ๖ แล้ว จะเห็นว่า การกำหนดบัญชีระวางโทษ(ยี่ตอก)ของคดีความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุรานั้น คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตดังนี้

ข้อสังเกต

๑. ศาลในแต่ละเขตจะกำหนดบัญชีระวางโทษ(ยี่ตอก)โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความชั่วของผู้กระทำความผิดในลักษณะที่ใกล้เคียงกันมาก โดยความชั่วนั้นจะดูจากปริมาณของการดื่มแอลกอฮอล์เป็นประการสำคัญ ประกอบกับเหตุบรรเทาโทษของผู้กระทำความผิดแต่ละราย กล่าวคือ หากปริมาณของแอลกอฮอล์ในร่างกายมีมากก็จะได้รับการลงโทษที่มากยิ่งขึ้น การลงโทษที่มากขึ้นนั้นแสดงออกเช่น กำหนดโทษจำคุกแต่เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน หรือปรับในอัตราที่สูงยิ่งขึ้น หรือถูกคุมประพฤติภายในระยะเวลา ๑ ปี เป็นต้น

กรณีข้างต้นมีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่า การกำหนดโทษที่สูงยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงปริมาณของแอลกอฮอล์เป็นเกณฑ์นั้น ถือเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้วหรือไม่

ทั้งนี้ เพราะความรับผิดชอบเกิดจากเจตนาชั่วที่จะละเมิดกฎหมาย การกระทำความผิดสำเร็จจึงเกิดขึ้นเมื่อผู้กระทำความผิดดื่มสุราและมีปริมาณแอลกอฮอล์ในร่างกายสูงเกินกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดแล้วขับขีรถ **ความผิดสำเร็จจึงไม่เกี่ยวข้องกับปริมาณแอลกอฮอล์มีจำนวนที่เกินไปกว่าที่กฎหมายกำหนดมากนักเพียงไร** การมีปริมาณแอลกอฮอล์สูงกว่าเกณฑ์เพียงเล็กน้อยอาจส่งผลให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษสูงยิ่งขึ้นได้ หากการกระทำนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดมามาตรา ๑๖๐ ตรีวรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ แล้วแต่กรณี จึงไม่จำเป็นว่าการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๖๐ ตรีวรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ แล้วแต่กรณี ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียหายที่มากยิ่งขึ้นนั้นจะต้องเกิดขึ้นได้จากการดื่มสุราและมีปริมาณแอลกอฮอล์มากเกินเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดเป็นปริมาณที่แน่นอน และในระดับที่สูงขึ้นอย่างเป็นขั้นตอน หากกำหนดโทษตามปริมาณแอลกอฮอล์แล้ว อาจเกิดคำถามจากสังคมได้ว่า **“ค่าของความเป็นมนุษย์จะดูที่การมีปริมาณแอลกอฮอล์ในร่างกาย”**

นอกจากนี้แล้ว หากพิจารณาที่ความมึนเมาแล้ว (intoxication) จะเห็นว่าความมึนเมาอันหมายถึงการสูญเสียภาวะควบคุมของสมองนั้นๆ จึงแสดงออกในแต่ละบุคคลอย่างไม่เท่ากัน ด้วยเหตุนี้บางคนจึงสามารถปรับสภาพของการควบคุมร่างกายได้ดีกว่าบุคคลอีกคนหนึ่ง แม้จะดื่มในปริมาณที่เท่าเทียมกัน และสามารถขับรถได้ในลักษณะที่ปลอดภัยได้มากกว่าผู้ที่ดื่มในอัตราที่น้อยกว่า ดังที่ปรากฏเนืองๆว่า ผู้ต้องหาบางรายบอกว่าตนเองยังไม่เมานั้นเอง ดังนั้นเมื่ออยู่ในหลักเกณฑ์ว่าเมาแล้ว การขับขีรถจึงเป็นความผิดทั้งสิ้น โทษและอัตราโทษที่ได้รับจึงควรที่จะมีลักษณะเท่าเทียมกัน แต่เหตุเฉพาะตัวอาจทำให้ได้รับโทษที่แตกต่างกันได้ เช่น หากผู้กระทำความผิดเป็นผู้ขับขีรถสาธารณะหรือแม้จะเป็นรถส่วนบุคคลแต่ผู้ขับขีรถนั้นๆจะต้องรับผิดชอบต่อชีวิตของผู้ที่อ่อนแอ เช่น นักเรียน เป็นต้น

เหตุนี้การกำหนดบัญญัติอัตราโทษโดยพิจารณาจากระดับหรือปริมาณของแอลกอฮอล์ในร่างกายที่สูงขึ้นจึงต้องได้รับโทษที่มากขึ้นนั้น แม้จะมีแนวทางในการอธิบายกับสังคมได้ว่า ดื่มมากก็มีโอกาสสร้างความเสียหายกับสังคมได้มากกว่าดื่มน้อย จึงต้องได้รับโทษที่สูงยิ่งขึ้น อันเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้แค้นหรือตอบแทนแล้วก็ตาม แต่ก็อาจทำให้มาตรฐานของการลงโทษขาดความแน่นอนและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งนี้เพราะความผิดฐานขับขีรถขณะมีเมาสุรานั้นกฎหมายมุ่งหมายที่เป็นการป้องกันการละเมิดต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้ขับขีรถและผู้อื่นด้วย กฎหมายมิได้มุ่งทำการลงโทษเพื่อเป็นการเยี่ยวยาแต่อย่างใด

ดังนั้น จึงสมควรที่จะกำหนดบัญญัติระวางโทษ โดยคำนึงถึงความประสงค์และความเดือดร้อนของสังคมเป็นเกณฑ์ โดยหากต้องการหยุดยั้งความผิดนี้ เนื่องจากมีการกระทำความผิดเพิ่มมากขึ้นหรือกระทำในลักษณะของการเห็นเป็นเรื่องที่ไม่เสื่อมเสีย เพราะผู้กระทำผิดเห็นว่าโทษที่ได้รับไม่ได้สร้าง

ความเจ็บปวดให้กับตนเองอย่างแท้จริงแล้ว การเลือกกำหนดบัญชีระวางโทษให้สูงยิ่งขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าผู้ทำผิดจะตี้มมากหรือตี้มน้อย อาจเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาก็เหมาะสมกับสภาพการณ์มากกว่า

๒. บัญชีระวางโทษเป็นข้อตกลงร่วมกันของศาล ในพื้นที่ที่ผู้พิพากษามีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายตำแหน่งกันในอัตราที่ถี่ขึ้น บัญชีระวางโทษอาจถูกกำกับโดยอธิบดีผู้พิพากษาที่มีอำนาจบังคับบัญชาหรือหัวหน้าศาลแล้วแต่กรณี โดยสถานภาพในการดำรงตำแหน่งจะเป็นตัวกำหนดให้เกิดความชอบด้วยนโยบายในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและการกำหนดบัญชีระวางโทษ ผู้พิพากษาที่โยกย้ายมาใหม่จึงมักจะเดินตามบัญชีระวางโทษที่ถูกกำหนดไว้ก่อนหน้า

การตัดสินใจของผู้พิพากษาที่มาดำรงตำแหน่งใหม่ ๆ จึงมักจะให้ความสำคัญกับบัญชีระวางโทษเป็นอย่างมาก จึงทำให้การพิจารณาพิพากษาโทษโดยคำนึงถึงพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดและจุดประสงค์ในการลงโทษเพื่อให้มีผลอย่างแท้จริงลดน้อยลง

๓. บัญชีระวางโทษที่ถูกให้ความสำคัญจนมีสถานภาพเป็นเสมือนระดับชั้นหรือกำหนดกรอบของการลงโทษ หรือเป็นเสมือนกฎหมายของศาลโดยตรงไปแล้วนั้น อาจจะไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อการอำนวยความสะดวกอย่างแท้จริง เพราะจะลดทอนอำนาจอิสระในการพิจารณาตัดสินคดีของผู้พิพากษาแต่ละคนลงไปมากน้อยแล้วแต่กรณี การใช้ดุลพินิจอิสระของศาลจึงไม่ปรากฏการออกนอกกรอบของบัญชีระวางโทษ แม้ว่าผู้พิพากษาบางคนที่ไม่ตี้มสุราหรือเป็นอิสลามมิกชนหรือเป็นสตรีจะไม่นิยมชมชอบการตี้มสุราเป็นส่วนตัวก็ตาม¹²⁵ นอกจากนี้แล้ว การยึดกรอบของบัญชีระวางโทษอย่างตึงตัว อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายซึ่งเกิดจากความต้องการโดยอิสระของความกระตือรือร้นต่อการแก้ไขปัญหของผู้พิพากษา

๔. แม้ข้อดีประการหนึ่งของการกำหนดบัญชีระวางโทษคือการทำให้การตัดสินคดีและมาตรการลงโทษของผู้พิพากษาในศาลเดียวกันหรือในภาคเดียวกันมีความเท่าเทียมกันหรือใกล้เคียงกัน อันทำให้กระบวนการยุติธรรมได้รับความเชื่อถือในมาตรฐานก็ตาม แต่หากมีการใช้บัญชีระวางโทษอย่างเคร่งครัดหรือตึงตัวจนเกินไปแล้ว อาจจะทำให้เกิดผลในด้านตรงกันข้าม เพราะจะทำให้ผู้พิพากษาที่กระตือรือร้นต่อการแก้ไขปัญหามากกว่าที่จะแสดงบทบาทเชิงก้าวหน้าต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้วยการใช้ดุลยพินิจที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัดเจน (Lack of Active Judicial Behaviour) หากการใช้ดุลพินิจนั้นจะ

¹²⁵ สัมภาษณ์ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดแห่งหนึ่งของศาลยุติธรรมในภาค ๒ ซึ่งนับถือศาสนาอิสลาม วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๓

นำมาซึ่งประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกที่สังคมให้การยอมรับที่มากขึ้น อีกทั้งการกระทำโดยอิสระเฉพาะบุคคลอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้พิพากษารายนั้น ๆ ในความสัมพันธ์ในหน้าที่ราชการหรืออาจถูกกล่าวหาว่าทำให้การตัดสินใจของศาลแห่งนั้น ๆ ไม่เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน ¹²⁶

๕. บัญชีระวางโทษเป็นเสมือนเครื่องมือแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมกับความเรียกร้องต้องการของสังคม ด้วยเหตุนี้บัญชีระวางโทษที่ตีนอกเหนือไปจากสามารถจัดความสมดุลระหว่างการกระทำผิดกับมาตรการลงโทษแล้ว ยังต้องสมดุลระหว่างความเรียกร้องต้องการของสังคมกับความยุติธรรมในระบบที่พึงจะเป็นอีกด้วย

๖. ความเรียกร้องต้องการของสังคมต่อการกำหนดโทษและมาตรการลงโทษมีลักษณะที่เป็นพลวัต (dynamic) เพราะเกิดจากความรู้สึกที่มีอันเนื่องจากการได้รับผลกระทบจากการละเมิดกติกาของสังคมในคดีความผิดฐานขบถขณะมีเมฆาสุราที่อาจจะเพิ่มจำนวนที่สูงมากขึ้น จนทำให้เกิดสภาพที่ไม่ปลอดภัยอย่างแท้จริงในปกติชีวิตประจำวัน ในภาวะการณ์เช่นนี้ความเรียกร้องต้องการของสังคมก็จะเพิ่มสูงขึ้นต่อความต้องการให้กระบวนการยุติธรรมสามารถยุติหรือจำกัดสภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดยเร็วซึ่งหากกระบวนการยุติธรรมสามารถที่จะบังคับใช้กฎหมายตามภารกิจของตนได้อย่างยุติธรรมและเป็นไปตามความเรียกร้องต้องการของสังคมแล้ว กระบวนการยุติธรรมจะได้รับการยอมรับอย่างใกล้ชิด แต่หากทั้งสองประการนี้ขัดแย้งหรือไม่เป็นไปในแนวเดียวกันแล้ว ในฐานะองคาพยพหนึ่งของสังคม กระบวนการยุติธรรมจำเป็นที่จะต้องทำหน้าที่แก้ไขปัญหา มิใช่ให้สังคมมาเป็นผู้แก้ไขหรือทำความเข้าใจปัญหาด้วยตนเอง

ด้วยเหตุนี้ความเรียกร้องต้องการของสังคมกับบัญชีระวางโทษจึงจำเป็นต้องสอดคล้องกัน และถ่ายเทถึงกันอยู่ตลอดเวลา

๗. หากจะสันนิษฐานเอาว่าบัญชีระวางโทษซึ่งถูกกระทำโดยศาลชั้นต้นอันถือว่าเป็นศาลที่ใกล้ชิดกับสังคมและกับสภาพของปัญหามากที่สุด ควรที่จะเป็นบัญชีระวางโทษที่เป็นแนวทางให้เกิดการลงโทษของศาลที่สอดคล้องกับความเรียกร้องต้องการของสังคมมากที่สุด ก็สมควรที่จะต้องเป็นที่ยอมรับของศาลในระดับที่สูงขึ้นไปโดยหลักการ แต่เหตุใดจึงมักจะปรากฏอยู่เนือง ๆ ว่าเมื่อคดีความผิดฐานขบถขณะมีเมฆาสุราขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาลสูงขึ้นแล้ว ศาลมักจะลงโทษผู้กระทำความผิดในอัตราโทษที่น้อยลง หรือเปลี่ยนแปลงสภาพของมาตรการลงโทษไปตามความเห็นของศาลที่สูงขึ้น แต่องค์กรภาคเอกชนอาจเห็นว่า ห่างไกลความเรียกร้องต้องการของสังคม กรณีจึง

¹²⁶ ความเห็นของผู้พิพากษาศาลอาญาที่มีบทบาทในการตัดสินใจคดี “เมาแล้วขับ” ด้วยการลงโทษที่รุนแรงขึ้น ในการประชุม ณ มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ(มสช.) วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เกิดข้อที่นำพิจารณาว่าบัญญัติระวางโทษของศาลสูงในลักษณะเช่นนี้จะสอดคล้องกับความต้องการของสังคมหรือไม่ ถ้าคำตอบเป็นว่า “ไม่” แล้ว สังคมมีแนวทางในการผลักดันให้เกิดการสอดคล้องต้องกันระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลชั้นต้นกับศาลชั้นสูงอย่างไร

ตัวอย่างของการตัดสินคดีของศาลสูงปรากฏตามคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ภาค ๒ และศาลฎีกาที่คัดมาแสดงไว้ในรายงานนี้เป็นบางส่วน จะแสดงให้เห็นว่าศาลสูงมิได้พิจารณาและตัดสินคดีโดยไม่เข้าใจสภาพของปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม ความเห็นที่แตกต่างนั้นศาลสูงอาจมีความเห็นเกี่ยวกับมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดที่แตกต่างออกไป เพราะเชื่อว่าจะเป็นการเหมาะสมกับจำเลยมากกว่า

ซึ่งถึงที่สุดแล้วสภาพของการมองปัญหาแบบใดจะเป็นการมองที่ถูกต้อง จำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นต่อไป

การนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลสูงทำให้เกิดข้อดีในเรื่องของการถ่วงดุลคำตัดสินของศาลชั้นต้น ทั้งในเรื่องของดุลพินิจในการกำหนดโทษและมาตรการลงโทษและในเรื่องของความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้กฎหมายในบางกรณีที่อาจจะคลาดเคลื่อนไปของศาลชั้นต้น ด้วยเหตุนี้คำพิพากษาของศาลสูงที่จะนำมาแสดงต่อไปนี้จึงมีทั้งแสดงให้เห็นถึงแนวความคิดของศาลสูงที่แตกต่างจากศาลชั้นต้น ขณะเดียวกันก็แสดงถึงความรู้ความชำนาญในการใช้กฎหมายด้วย ดังนี้

ตัวอย่างที่ ๑

คดีหมายเลขแดงที่ ...../๒๕๕๒ “ ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว เห็นว่าการที่จำเลยขับรถจักรยานยนต์ในขณะที่มีเมฆามืดตามฟองไม่ปรากฏว่าได้ก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้อื่น พฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดของจำเลยไม่ร้ายแรงนัก ทั้งหลังจากถูกจับจำเลยให้การรับสารภาพมาโดยตลอด นับว่าจำเลยยังรู้สำนึกในความผิดแห่งตน ประกอบกับไม่ปรากฏว่าจำเลยเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน สมควรให้โอกาสจำเลยกลับตัวเป็นพลเมืองดีโดยรอการลงโทษจำคุกแก่จำเลย ที่ศาลชั้นต้นไม่รอการลงโทษให้แก่จำเลยโดยเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษกักขังแทนนั้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลอุทธรณ์ภาค ๑ แต่เพื่อให้จำเลยระมัดระวังเกี่ยวกับเรื่องความประพฤติเห็นสมควรกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของจำเลยและลงโทษปรับเพื่อให้รู้สำนึกถึงการถูกลงโทษด้วยอุทธรณ์ของจำเลยฟังขึ้น

พิพากษาแก่เป็นว่า ไม่เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง ให้ปรับจำเลย ๘,๐๐๐ บาทอีกสถานหนึ่ง เมื่อลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ แล้วคงจำคุก ๗ วัน และปรับ ๔,๐๐๐ บาท

โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๑ ปี ให้คุมความประพฤติของจำเลยโดยให้จำเลยไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติทุก ๔ เดือน ต่อครั้งภายในเวลา ๑ ปี และให้จำเลยกระทำการบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ตามที่จำเลยและพนักงานคุมประพฤติเห็นสมควรเป็นเวลา ๑๒ ชั่วโมง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ หากจำเลยไม่ชำระค่าปรับ ให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ และ ๓๐ นอกจากที่แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น”

หมายเหตุ คดีนี้ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า “ จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓(๒),๑๖๐ ตี (ที่ถูก มาตรา ๑๖๐ ตี วรรคหนึ่งประกอบมาตรา ๔๓(๒) จำคุก ๑๔ วัน จำเลยให้การรับสารภาพ เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๗ วัน แต่ให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง ๗ วัน แทนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๓ และให้พักใช้ใบอนุญาตขับขี่รถจักรยานยนต์ของจำเลยมีกำหนด ๖ เดือน”

สรุปแล้วศาลอุทธรณ์ภาค ๑ เห็นว่าควรลงโทษจำคุกแต่โทษจำคุกให้รอการลงโทษและเห็นว่าควรใช้โทษปรับอันเป็นการลงโทษที่แท้จริงเป็นจำนวนเงินถึง ๔,๐๐๐ บาท มาแทน และเพิ่มการคุมประพฤติ เพื่อให้จำเลยระมัดระวังเกี่ยวกับความประพฤติ

ความแตกต่างในแนวความคิดของศาลอุทธรณ์กับศาลชั้นต้นอยู่ที่ว่า ศาลชั้นต้นมองว่าการกักขังจะเป็นมาตรการในการสร้างความเจ็บปวดและแก้ไขปรับปรุงตัวของผู้กระทำความผิดที่แท้จริงและเพียงพอ จึงไม่จำเป็นต้องลงโทษทางเศรษฐกิจด้วยโทษปรับอีก แต่ศาลอุทธรณ์กลับเห็นว่า การลงโทษจำคุกเหมาะสมแล้ว และเนื่องจากจำเลยให้การรับสารภาพ จึงนับว่าจำเลยรู้สำนึกการกระทำความผิดแล้วรวมทั้งไม่เคยต้องโทษมาก่อน การลงโทษด้วยการจำคุกแต่เปลี่ยนโทษจำเป็นรอการลงโทษนั้นถือว่าเหมาะสมกว่าที่จะกักขัง อย่างไรก็ตามศาลอุทธรณ์ ก็เห็นว่า การรอการลงโทษอาจไม่ใช่เป็นการลงโทษที่แท้จริง จึงจำเป็นต้องลงโทษทางเศรษฐกิจด้วยการปรับเป็นจำนวนเงินที่สูงพอสมควร(ไม่ปรากฏว่าผู้กระทำความผิดมีฐานะอย่างไร) การใช้โทษปรับและคุมประพฤติของศาลอุทธรณ์จึงเป็นแนวทางในการลงโทษที่แตกต่างไปจากศาลชั้นต้น และอาจจะไม่ต้องตรงกันกับความเห็นของบรรดาองค์การที่รณรงค์เกี่ยวกับการเมาแล้วขับที่เห็นว่าโทษกักขังน่าจะมีความศักดิ์สิทธิ์น่าเกรงกลัวหรือหลาบจำมากกว่าโทษปรับ ในรายงานนี้ยังอาจสรุปไม่ได้ว่าระหว่างการลงโทษทั้งสองแนวนี้ อะไรจึงจะเป็นธรรมกับสังคมมากที่สุด นอกเหนือไปจากเป็นธรรมกับจำเลยแล้ว เพราะจำเลยอุทธรณ์ขอให้รอการลงโทษกักขังซึ่งศาลก็เห็นด้วยแล้ว

ตัวอย่างที่ ๒

คดีหมายเลขแดงที่...../๒๕๕๑ “ศาลอุทธรณ์ตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว เห็นว่า ความผิดของจำเลย ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ได้ความจากรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้น ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ ว่า จำเลยได้ชดใช้ค่าเสียหายจำนวน ๓๕,๐๐๐ บาท แก่ผู้เสียหายทั้งสอง แล้ว ผู้เสียหายทั้งสองแถลงให้ลงโทษสถานเบา ประกอบกับตามรายงานการสืบเสาะและพินิจของ พนักงานคุมประพฤติ ไม่ปรากฏว่าจำเลยเคยกระทำความผิดมาก่อน เห็นควรให้โอกาสจำเลยกลับตน เป็นพลเมืองดีสักครั้งโดยรอกการลงโทษจำคุก แต่เพื่อให้จำเลยหลาบจำ เห็นควรระวางโทษปรับและคุม ความประพฤติจำเลยด้วย อุทธรณ์ของจำเลยฟังขึ้น

พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ลงโทษปรับกระหนงละ ๔,๐๐๐ บาท รวม ๓ กระหนงเป็นโทษปรับ ๑๒,๐๐๐ บาท อีกสถานหนึ่ง ลดโทษให้ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๗๘ กึ่งหนึ่งแล้ว คงปรับ ๖,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอกการลงโทษไว้มีกำหนด ๒ ปี ให้จำเลยไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติจำนวน ๔ ครั้ง ตามที่พนักงานคุมประพฤติกำหนดภายในระยะเวลา ๑ ปี กับกระทำการกิจกรรมบริการสังคมหรือ สาธารณประโยชน์ตามที่พนักงานคุมประพฤติและจำเลยเห็นสมควร จำนวน ๒๐ ชั่วโมง ตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙,๓๐ นอกจากนี้แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น”

หมายเหตุ คดีนี้ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า “จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓(๒),๑๖๐ วรรคท้าย ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑,๒๙๕,๓๕๘ ฐานขับรถ ในขณะมีนเมาสุรา จำคุก ๑ เดือน ฐานทำร้ายร่างกาย จำคุก ๒ เดือน ฐานทำให้เสียทรัพย์จำคุก ๑ เดือน รวมจำคุก ๔ เดือน จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษตาม ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๗๘ ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง จำคุก ๒ เดือน เห็นว่าจำเลยขับขีรถยนต์ขณะมีน เมาสุราวัดปริมาณแอลกอฮอล์ได้มากถึง ๑๗๗.๓๔ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ นับว่าเป็นอันตรายต่อบุคคลอื่น ทั้งจำเลยยังมีพฤติกรรมเป็นบุคคลอันตราย เพื่อปกป้องบุคคลอื่น และให้จำเลยเข็ดหลาบจึงไม่รอกการ ลงโทษ”

สรุปแล้ว ศาลอุทธรณ์เห็นว่าควรลงโทษจำเลยด้วยโทษปรับจะเหมาะสมกว่าการลงโทษจำคุก เพราะเห็นว่า จำเลยได้กระทำการชดใช้ค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายเป็นเงินจำนวน ๓๕,๐๐๐ บาทและ ผู้เสียหายไม่ตั้งใจให้ศาลลงโทษสถานหนัก รวมทั้งจำเลยไม่เคยกระทำความผิดมาก่อน จึงให้โอกาส จำเลยโดยให้คุมประพฤติกับทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์เป็นจำนวน ๒๐ ชั่วโมง

ศาลอุทธรณ์เห็นต่างกับศาลชั้นต้นในเรื่องความประสงค์ของการลงโทษเพื่อให้หลายจำ โดยศาลชั้นต้นเห็นว่าโทษจำคุกจะทำให้จำเลยหลายจำมากกว่า ศาลชั้นต้นจึงไม่ใช้โทษปรับ แต่ศาลอุทธรณ์เห็นว่าโทษปรับและการคุมประพฤติจะหลายจำมากกว่า แต่ทั้งสองศาลก็ไม่ได้แสดงว่าความหลายจำอย่างไรที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง

ตัวอย่างที่ ๓

คดีหมายเลขแดงที่...../๒๕๕๑ “ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ตรวจสอบนวนประชุมปรึกษาแล้ว เห็นว่า รถยนต์ที่จำเลยขับในขณะเกิดเหตุเป็นรถยนต์ส่วนบุคคล ไม่ปรากฏว่าบุคคลใดได้รับความเสียหายและจำเลยไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน สมควรให้ออกโอกาสจำเลยกลับตัวเป็นพลเมืองดี ที่ศาลชั้นต้นใช้ดุลพินิจให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทนโดยไม่รอการลงโทษให้จำเลยนั้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลอุทธรณ์ภาค ๒ อุทธรณ์ของจำเลยฟังขึ้น แต่เพื่อให้หลายจำ จึงเห็นสมควรลงโทษปรับและคุมคุมประพฤติของจำเลยไว้ด้วย

พิพากษาแก้เป็นว่า ไม่เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน ให้ลงโทษปรับจำเลย ๘,๐๐๐ บาท อีกสถานหนึ่ง ลดโทษให้กึ่งหนึ่งคงปรับ ๔,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี ให้คุมประพฤติจำเลยมีกำหนด ๑ ปี โดยจำเลยไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติทุก ๓ เดือนต่อครั้ง และให้จำเลยกระทำการกิจกรรมบริการสังคมและสาธารณประโยชน์ตามที่พนักงานคุมประพฤติและจำเลยเห็นสมควรเป็นเวลา ๒๐ ชั่วโมง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙,๓๐ นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น”

หมายเหตุ คดีนี้ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า “จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓(๒),๑๖๐ วรรคสาม จำคุก ๒ เดือน จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๗๘ กึ่งหนึ่ง คงจำคุก ๑ เดือน จำเลยไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน ให้ลงโทษกักขัง ๑ เดือน แทนโทษจำคุก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๓”

ตัวอย่างที่ ๔

คดีหมายเลขแดงที่...../๒๕๕๑ “ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ตรวจสอบนวนประชุมปรึกษาแล้ว ที่โจทก์อุทธรณ์ข้อกฎหมายว่าความผิดฐานขับรถในขณะมีเมาสุราหรือหย่อนความสามารถ กับความผิดฐานขับรถโดยประมาทมีรายละเอียดของการกระทำความผิดและองค์ประกอบความผิดต่างกัน ความผิดในข้อหาฐานขับรถในขณะมีเมาสุราเป็นความผิดในตัวเองทันทีที่ตรวจพบ แม้ยังมีได้กระทำการที่เป็น

ประมาท ส่วนความผิดฐานขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายและทรัพย์สินเสียหาย จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันนั้น เห็นว่า การที่จำเลยขับรถในขณะที่มีเมาสุราอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓(๒),๑๖๐ วรรคสาม กับ การที่จำเลยขับรถด้วยความเร็วสูงล้ำเข้าไปในทางเดินรถที่สวนมาและเฉี่ยวชนรถจักรยานยนต์ หมายเลขทะเบียน กงษ(ตร) .....ได้รับความเสียหาย นาง.....และนางสาว.....ได้รับอันตรายแก่กายอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓(๔)(๘),๑๕๗ มาตรา ๑๖๐ วรรคแรกและวรรคสาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๙๐ เป็นการกระทำที่เกี่ยวเนื่องกันอันเป็นผลให้รถจักรยานยนต์เสียหาย ทั้งผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายจึงเป็นการกระทำอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท แม้ฐานความผิดทั้งสองจะมีองค์ประกอบความผิดแตกต่างกันก็ไม่ทำให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ที่ศาลชั้นต้นเห็นว่า การกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียว เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทศาลอุทธรณ์ภาค ๒ เห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

อนึ่ง ที่ศาลชั้นต้นปรับบทลงโทษจำเลย ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓,๔๗,๗๘,๑๕๗,๑๖๐ โดยไม่ได้ระบุนุมาตราและวรรคสามนั้นไม่ถูกต้อง ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ เห็นสมควรแก้ไขและปรับบทลงโทษให้ถูกต้อง แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์ขึ้นมา เพราะเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย และที่ศาลชั้นต้นวางโทษจำคุก ๑ เดือน แล้วเปลี่ยนเป็นโทษกักขัง ๑๐ วัน แทนนั้น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๓ ให้อำนาจศาลที่จะเปลี่ยนโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนเป็นโทษกักขังไม่เกินสามเดือนแทน ซึ่งหมายความว่าเมื่อศาลกำหนดโทษจำคุกเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมแก่การกระทำความผิดของจำเลยแล้ว ศาลจะเปลี่ยนโทษจำคุกดังกล่าวเป็นโทษกักขังเป็นระยะเวลาเดียวกันก็ได้ มิได้หมายความว่าศาลอาจเปลี่ยนแปลงระยะเวลาที่จะกักขังให้สั้นขึ้นหรือยาวกว่าระยะเวลาจำคุกที่กำหนดไว้เดิมได้ด้วย การปรับเปลี่ยนโทษจำคุก ๑ เดือน เป็นโทษกักขัง ๑๐ วัน แทนจึงไม่ถูกต้อง แต่เนื่องจากโจทก์มิได้อุทธรณ์ในทำนองให้เพิ่มโทษจำเลย ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ จึงไม่อาจเปลี่ยนแปลงระยะเวลาที่กักขังให้ถูกต้องได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๒

พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓ (๒)(๔)(๘),๔๗ วรรคหนึ่ง,๑๕๗,๑๖๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น”

จากตัวอย่างคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ทั้งสี่คดีข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกับความเห็นของศาลชั้นต้นในเชิงการกำหนดมาตรการและวิธีการลงโทษ โดยศาลชั้นต้นมุ่งกำหนดมาตรการลงโทษในลักษณะที่มีแนวโน้มไปในทางป้องกัน โดยคำนึงว่าการกระทำความผิดฐานนี้มีลักษณะของการละเมิดกติกาของสังคมอย่างมาก จึงลงโทษด้วยวิธีการที่รุนแรง โดยหวังว่าจะเป็นการทำ

ให้จำเลยหลายจำด้วยการจำคุกซึ่งแม้จะเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทนก็ตาม ขณะที่ศาลอุทธรณ์มีแนวโน้มที่จะลงโทษจำเลยด้วยแนวทางของการมุ่งแก้ไขฟื้นฟูอันเป็นแนวคิดในการลงโทษที่ได้รับการยอมรับอยู่ในปัจจุบัน โดยให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้กลับตัว โทษที่ใช้ตอบแทนการกระทำความผิดจึงเน้นที่โทษทางเศรษฐกิจด้วยการปรับและใช้วิธีการคุมประพฤติมาเสริม

อนึ่ง ทั้งศาลชั้นต้น(ในบางศาล)ที่เลือกใช้มาตรการคุมประพฤติมาเสริมด้วย รวมทั้งศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา

ตัวอย่างที่ ๕

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๘๘๒/๒๕๔๓ พิพากษาว่า “ การอ้างเหตุแห่งการกระทำความผิดของจำเลยนั้น โดยพิเคราะห์จากรายงานการสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุมประพฤติซึ่งจำเลยรับทราบแล้วไม่คัดค้านแต่อย่างใด ปรากฏข้อเท็จจริงว่าขณะที่จำเลยขับรถมีการเมาสุรา มีคนตัดทานแล้วแต่จำเลยไม่เชื่อ และขับรถในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่ผู้อื่นอันถือว่าเป็นการกระทำโดยประมาทเป็นอย่างมาก ซึ่งตามพฤติการณ์เป็นเรื่องที่ร้ายแรงและแม้จำเลยจะได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ญาติของผู้ตายแล้วก็จริง ในจำนวน ๓๕,๐๐๐ บาท แต่ได้ชดใช้ให้ไม่เท่ากับที่ญาติของผู้ตายเรียกร้อง จำนวน ๘๐,๐๐๐ บาท ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนไม่มาก หากเทียบกับความสูญเสียที่ญาติของผู้ตายได้รับ จำเลยก็ไม่ชดใช้ให้ เห็นว่าที่ศาลล่างทั้งสองไม่รอการลงโทษจำเลยเห็นสมควรแล้ว ไม่มีเหตุที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขเป็นอย่างอื่น(ฎีกาจำเลยฟังไม่ขึ้น)”

ตัวอย่างที่ ๖

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๘๐/๒๕๔๒ “ จำเลยมีความรู้ระดับปริญญาตรีซึ่งควรจรรู้จักผิดชอบเป็นอย่างดี กลับดื่มสุราจนมึนเมาแล้วขับรถยนต์ด้วยความเร็วสูง ด้วยความประมาทและนำหวาดเสียวอันอาจเกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน และไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจจะจับกุม จำเลยก็ขับรถยนต์ฝ่าด่านและใช้เท้าถีบเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งกระทำการตามหน้าที่ จึงไม่สมควรรอการลงโทษจำคุกให้จำเลย แต่ไม่ปรากฏว่าจำเลยได้รับโทษจำคุกมาก่อน จึงเห็นสมควรให้ลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก

การที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาลงโทษจำเลยในความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราตามพ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓(๒) โดยมีได้ระบุบทกำหนดโทษตามมาตรา ๑๖๐ วรรคสามด้วย นั้น เป็นการไม่ถูกต้อง ศาลฎีกาเห็นสมควรแก้ไขให้ถูกต้องและในความผิดดังกล่าวศาลล่างทั้งสอง ลงโทษปรับจำเลย ๕๐๐ บาท แต่ตามมาตรา ๑๖๐ วรรคสาม มีระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือ ปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้น ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษามาจึงเป็นการ ลงโทษปรับจำเลยต่ำกว่าอัตราโทษขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนด แต่เมื่อโจทก์มิได้อุทธรณ์และฎีกาขอให้ ลงโทษจำเลยเพิ่มขึ้น ศาลฎีกาจึงลงโทษปรับจำเลยเพิ่มขึ้นไม่ได้

พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓ (๒) , ๑๖๐ วรรคสาม และให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษกักขัง ๒ เดือน ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๓ นอกจากนี้ก็แก้ไขเป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๑”

ตัวอย่างที่ ๗

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๘๔/๒๕๔๙ “ที่โจทก์ฎีกาข้อกฎหมายว่า ความผิดฐานขับรถขณะมีนเมาสุราเป็นการกระทำที่ผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนาในการกระทำความผิด ส่วนความผิดฐานขับรถ โดยประมาทอันอาจเกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินนั้นเป็นการกระทำที่ไม่ต้องมีเจตนาก็เป็น ความผิด แม้ความผิดทั้งสองฐานจะบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา เดียวกัน แต่ก็ต่างอนุมาตรากันและบทลงโทษก็บัญญัติไว้คนละมาตรา การกระทำความผิดของจำเลยจึง เป็นความผิดหลายกรรมนั้น เห็นว่า การที่จำเลยขับรถขณะมีนเมาสุราอันเป็นความผิดตาม พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓(๒),๑๖๐ วรรคสามกับการที่จำเลยขับรถตามหลัง คันอื่นด้วยความเร็วในระยะกระชั้นชิดจนหยุดรถไม่ทันขณะมีนเมาสุรา ซึ่งเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งของการ กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้รถยนต์ของจำเลยไปชนรถยนต์ หมายเลขทะเบียน ปฉ ๕๑๖๕ กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓(๒) , ๑๕๗ เป็นการกระทำที่เกี่ยวเนื่องกันและเป็นผลโดยตรงให้รถคันดังกล่าวได้รับความเสียหาย จึงเป็นการกระทำอันเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท แม้การกระทำความผิดดังกล่าวจะเป็น การกระทำความผิดที่ต้องมีเจตนาและไม่มีเจตนา กับบทลงโทษบัญญัติไว้คนละมาตราตามที่โจทก์ ฎีกา ก็ไม่ทำให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ที่ศาลอุทธรณ์เห็นว่า การกระทำของ จำเลยเป็นกรรมเดียว เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน”

หมายเหตุ คดีนี้ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า “จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓(๒) , ๑๖๐ จำคุก ๒ เดือน และ มาตรา ๔๓(๔) , ๑๕๗ ปรับ ๑,๐๐๐ บาท รวมจำคุก ๒ เดือนและปรับ ๑,๐๐๐ บาท จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๑ เดือน และปรับ ๕๐๐ บาท ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙,๓๐”

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า “ จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔๓(๒)(๔), ๑๕๗, ๑๖๐ วรรคสาม เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษตามมาตรา ๔๓(๒) , ๑๖๐ วรรคสาม ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีบทหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุก ๒ เดือน และปรับ ๖,๐๐๐ บาท จำเลยให้การรับสารภาพ เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๗๘ คงจำคุก ๑ เดือน และปรับ ๓,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี ระหว่างรอการลงโทษให้คุมความประพฤติจำเลย โดยให้จำเลยไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ ๓ เดือนต่อครั้ง จนกว่าจะครบ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ นอกจากนี้แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น”

สรุปแล้วคดีนี้ ศาลชั้นต้นลงโทษจำคุก ๑ เดือน ปรับ ๕๐๐ บาท ศาลอุทธรณ์เปลี่ยนเป็นลงโทษจำคุก ๑ เดือน แต่ให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท ระหว่างรอการลงโทษให้คุมความประพฤติ ศาลฎีกาเห็นว่าการกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท โทษที่จำเลยได้รับจึงยุติตามคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์

แต่ถ้าหากศาลฎีกาเห็นว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมแล้ว การลงโทษจะเปลี่ยนไป โดยจะต้องลงโทษการกระทำผิดแต่ละกระทงตามมาตรา ๔๓(๒) และ ๔๓(๔) ซึ่งจะทำให้จำเลยได้รับโทษที่หนักยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ ๘

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๒๕/๒๕๕๑ “ การที่จำเลยขับรถในขณะที่มีนเมาสุรอันเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.จราจรทางบกฯ มาตรา ๔๓(๒) , ๑๖๐ วรรคสาม กับการที่จำเลยขับรถตามหลังรถคันอื่นด้วยความเร็วสูงในขณะที่มีนเมาสุราจนหยุดรถไม่ทันเมื่อได้รับสัญญาณไฟจราจรสีแดงในขณะที่ขับรถจะผ่านสี่แยก ซึ่งเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งของการกระทำโดยประมาท เป็นเหตุให้รถยนต์บรรทุกพ่วงของจำเลยชน

รถยนต์กระบะได้รับความเสียหาย และทำให้ พ.กับพวกได้รับอันตรายแก่กายและได้รับอันตรายสาหัส อันเป็นความผิดตามพ.ร.บ.จราจรทางบกยมาตรา ๔๓(๔), ๑๕๗ และป.อ.มาตรา ๓๐๐, ๓๕๐ นั้น เป็นการกระทำที่เกี่ยวเนื่องกันและเป็นผลโดยตรงที่ทำให้รถยนต์กระบะเสียหายและผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ จึงเป็นการกระทำอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท แม้การกระทำดังกล่าวจะเป็นความผิดตามพ.ร.บ.จราจรทางบกย ซึ่งบัญญัติไว้คนละอนุมาตราตามที่โจทก์ฎีกา ก็ไม่ทำให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันและแม้จำเลยจะให้การรับสารภาพตามฟ้องโจทก์ก็เป็นการรับสารภาพว่าได้กระทำการต่าง ๆ ดังที่โจทก์ฟ้อง ส่วนที่ว่าจำเลยจะมีความผิดตามกฎหมายใดหรือไม่ เป็นอำนาจของศาลที่จะพิจารณาวินิจฉัย ดังนั้น ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ พิพากษาว่า การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทนั้นชอบแล้ว ศาลฎีกาเห็นฟ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน ”

หมายเหตุ คดีนี้ศาลชั้นพิพากษาว่า “ จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๐ , ๓๕๐ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔๓(๒)(๔) , ๑๕๗, ๑๖๐ วรรคสาม การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ ฐานขับรถในขณะมีเมามสุรา จำคุก ๓ เดือน ฐานขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กาย ได้รับอันตรายสาหัส และทรัพย์สินเสียหาย เป็นการกระทำกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๐ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีโทษบทหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุก ๒ ปี รวมจำคุก ๒ ปี ๓ เดือน จำเลยให้การรับสารภาพ เป็นประโยชน์แก่การพิจารณามีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๑ ปี ๑ เดือน ๑๕ วัน

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า “ การกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๐ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีโทษหนักที่สุด จำคุก ๒ ปี จำเลยให้การรับสารภาพ ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุก ๑ ปี นอกจากนี้แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น”

สรุปแล้วคดีนี้ ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุก ๑ ปี ๑ เดือน ๑๕ วัน ศาลอุทธรณ์แก้เป็น จำคุก ๑ เดือน ศาลฎีกา เห็นฟ้องด้วยกับศาลอุทธรณ์

ข้อสังเกต

คดีตัวอย่างที่ ๘ มีลักษณะและพฤติการณ์ของการกระทำความผิดใกล้เคียงกันกับคดีตัวอย่างที่ ๗ แต่ก็ไม่ปรากฏว่าศาลอุทธรณ์ภาค ๔ สั่งคุมประพฤติผู้กระทำความผิดด้วยแต่อย่างใด จึงมีความแตกต่างในการใช้ดุลพินิจในระหว่างศาลอุทธรณ์ด้วยกันอยู่

๔.๑๐ ข้อพิจารณาเกี่ยวกับความแตกต่างของการใช้ดุลพินิจในการลงโทษในแต่ละชั้นศาล

ความแตกต่างนี้จะถือเป็นแนวโน้มที่แสดงถึงภาพรวมของแนวความคิดในการลงโทษของศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกาทั้งหมดหรือไม่ ในรายงานฉบับนี้ยังไม่อาจที่จะให้คำตอบได้ เพราะมีข้อจำกัดด้วยขอบเขตของพื้นที่การศึกษา

อย่างไรก็ตามผลของการศึกษาสามารถที่จะให้คำตอบประการหนึ่งได้ว่า แนวความคิดของศาลในการลงโทษและกำหนดมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุรา นั้นแนวความคิดของศาลชั้นต้นจะมีลักษณะที่ใกล้ชิดกับความเรียกร้องต้องการของสังคม (หมายรวมถึงองค์กรภาคเอกชนและของรัฐที่มีภาระหน้าที่ในการขับเคลื่อนสาธารณะเพื่อลดปัญหาของการกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุรา) มากกว่าศาลสูง

นอกจากนี้แล้ว ความแตกต่างนี้ มีความจำเป็นที่จะต้องแสวงหาความชัดเจนเพื่อก่อให้เกิดสภาพของการบังคับใช้กฎหมายที่มีมาตรฐานที่ชัดเจนทั้งระบบต่อไป จึงสมควรที่องค์กรที่มีหน้าที่ในการขับเคลื่อนจะต้องพิจารณาหรือทำการศึกษาหรือแสวงหาองค์ความรู้และนำผลของการศึกษามานำเสนอต่อศาลเพื่อให้เกิดความชัดเจนและได้ประโยชน์ที่มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ภายใต้บรรยากาศที่เปิดกว้างของความคิดร่วมว่า “ กระบวนการยุติธรรมจะต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับสังคม ” เพื่อให้ได้คำตอบใน ๓ ประการคือ

๑. แนวความคิดและมาตรการลงโทษแบบใดที่จะเหมาะสมกับการสร้างความมั่นคงให้กับสังคมให้ปลอดภัยจากภาวะอันตรายจากการกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุราได้มากที่สุด

๒. ความแตกต่างระหว่างศาลในแต่ละลำดับชั้นนี้จะเป็นเหตุผลที่ศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์เองจะถ่ายทอดความรู้สู่กันและกันเพื่อให้เกิดความชัดเจนได้อย่างไร หากศาลชั้นต้นยังยืนยันแนวความคิดใน

การลงโทษตามแนวทางเดิมของตนเอง มาตราการลงโทษของศาลชั้นต้นจะเพียงพอต่อการลดทอนปัญหา การกระทำความผิดฐานนี้หรือไม่ และหากศาลสูงยังคงยืนยันแนวความคิดของตนเองอยู่ต่อไป จะส่งผลกระทบต่อความเด็ดขาดในการลงโทษของศาลชั้นต้นมากน้อยเพียงไร และจะเป็นแนวทางให้กับผู้ ต้องโทษนำคดีขึ้นสู่ศาลสูงเพื่อหวังรับการลงโทษที่น้อยลงหรือไม่ อย่างไร

๓. ศาลชั้นต้นที่เคยมีคำพิพากษาที่แตกต่างไปจากศาลอุทธรณ์นั้น ในวันเวลาที่ตนเองได้เลื่อน ชั้นขึ้นสู่ศาลที่สูงขึ้นแล้ว จะเปลี่ยนแปลงแนวคำวินิจฉัยเป็นเห็นตามบรรทัดฐานหรือบัญญัติระวางโทษที่ ศาลอุทธรณ์หรือศาลสูงกำหนดไว้หรือไม่ หรือว่าตนเองจะยืนยันความเห็นเป็นเช่นเดิมและสร้างบรรทัด ฐานที่เคยเห็นว่าถูกต้องให้มีสภาพบังคับเป็นบรรทัดฐานใหม่ขึ้นมาแทน

๔.๑๑ กรณีปัญหาของมาตรการคุมประพฤติ

บุคคลใดกระทำความผิดฐานขั้บรณณะมีนเมาสุราซึ่งมีโทษจำคุกในความผิดชั้นต่ำที่ ตามมาตรา ๑๖๐ ตี วรรคแรกคือ จำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับตั้งแต่ห้าพันถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือเพิกถอน ใบอนุญาตขับขี่ ซึ่งถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนหรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพและสิ่งแวดล้อม ของผู้นั้น หรือสภาพความผิดหรือเหตุอันควรปรานีแล้วเห็นเป็นการสมควร ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้ แล้วปล่อยตัวไปเพื่อให้ผู้นั้นกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะ ได้กำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้ นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้

เงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดนั้น ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อก็ได้ **๑๒๗**

การคุมประพฤติเป็นมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดด้วยวิธีการไม่ควบคุมตัว โดยการ กำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติเพื่อให้ผู้กระทำความผิดกลับไปใช้ชีวิตในสังคมตามปกติ การคุม ประพฤติจึงเป็นวิธีการที่เปลี่ยนแนวความคิดจากวิธีการลงโทษมาเป็นวิธีการบำบัดฟื้นฟูและจากการ

ลงโทษจำคุกมาเป็นการเลี้ยงโทษจำคุก โดยมีพนักงานคุมประพฤติคอยดูแลช่วยเหลือให้บุคคลดังกล่าวสามารถปรับปรุงนิสัย และความประพฤติของตนภายใต้การช่วยเหลือของชุมชน เฉพาะอย่างยิ่งการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการป้องกันอาชญากรรมและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้สามารถลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติได้อย่างชัดเจน¹²⁸ ซึ่งการที่จะทำให้การแก้ไขฟื้นฟูบรรลุดังกล่าวได้จริงจะต้องประกอบด้วยกระบวนการสืบเสาะหาข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับจำเลย (Social Investigation) และกระบวนการควบคุมและสอดส่อง (Supervision) โดยการนำทรัพยากรในชุมชนเข้ามาช่วยเหลือเรียกว่า “งานกิจกรรมชุมชน (Community Affairs)”¹²⁹

ในการดำเนินการคุมประพฤติผู้ที่ศาลมีคำพิพากษาให้คุมประเวตินั้น เจ้าพนักงานคุมประพฤติ จะกำหนดหลักเกณฑ์ในการจำแนกผู้กระทำความผิดชั่วคราวขณะมีนเมาสุรา เป็น ๒ เกณฑ์ คือ¹³⁰

๑. เกณฑ์ความเสี่ยง หรือแนวโน้มการกระทำความผิดซ้ำ ประเมินได้จากการพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดมีความเสี่ยงตามลักษณะตามลักษณะที่กำหนดในเกณฑ์ความเสี่ยง ๖ ด้าน หรือไม่ประกอบด้วย

ก. การกระทำความผิดกฎหมายแต่ไม่ถูกดำเนินคดี หรือถูกดำเนินคดีแต่ไม่มีโทษจำคุก

ข. ประวัติการกระทำความผิดที่ศาลพิพากษาจำคุก หรือรอการลงโทษจำคุก

ค. การผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ

ง. ประวัติการก่อเหตุรุนแรง มีพฤติกรรมก้าวร้าวหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงการขาดความสำนึก หรือความรับผิดชอบ

จ. การคบค้าสมาคมกับนักเลงอันธพาล หรือกลุ่มอาชญากร หรือผู้ค้าหรือผู้เสพยาเสพติด

ฉ. ปัจจัยอื่นๆที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการกระทำความผิด

๒. เกณฑ์สภาพปัญหาและความต้องการ

128 การกิจกรรมคุมประพฤติ : เอกสารเผยแพร่ หน้า ๗

129 เพิ่งอ้าง หน้า ๘

130 สัมภาษณ์พนักงานคุมประพฤติจังหวัดตราด วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๒

มีการจำแนกสภาพปัญหาและความต้องการของผู้กระทำความผิดเพื่อจัดให้บริการวางแผนและดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้กระทำความผิดแต่ละราย

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้จำเลยถูกคุมประพฤติก่อนและกำหนดให้ทำงานบริการสังคมนั้น ชนิดของการทำงานบริการสังคมนั้นกรมคุมประพฤติจะพิจารณาจากความถนัดและการศึกษาของผู้กระทำความผิดแต่ละราย ซึ่งการทำงานบริการสังคมนั้นจะมีวิธีการต่างๆหลายประการ เช่น จัดหนังสือ ซ่อมหนังสือที่ห้องสมุดของศาลอาญา ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ หรือศาลแขวงพระนครเหนือ, บริจาคโลหิตที่สภากาชาดไทย, อำนวยความสะดวก ดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาลสงฆ์ โรงพยาบาลตำรวจ โรงพยาบาลกลางฯ, อำนวยความสะดวกดูแลผู้ป่วยที่สถานสงเคราะห์เด็กพิการทางสมองและปัญญาฯ, ร่วมรณรงค์โครงการเมาไม่ขับ, พัฒนาทำความสะอาดโรงพยาบาล ศาลอาญา ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ศาลแขวงพระนครเหนือ, เป็น staff ที่สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลแขวงพระนครเหนือ, จัดพิมพ์ดีดที่ศาล, ดูแลเหยื่อจากอุบัติเหตุเมาแล้วขับ, สอนการบ้านที่โรงเรียนสอนคนตาบอดกทม. เป็นต้น ¹³¹

เมื่อ พิจารณาจากคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาแล้ว จะพบสิ่งที่เหมือนกันอยู่ประการสำคัญคือ คำพิพากษาคดีใดที่ศาลกำหนดใช้มาตรการคุมประพฤตินำเสริมกับการลงโทษด้วยนั้น ศาลมักจะไม่กำหนดรายละเอียดหรือวิธีการที่แน่นอนว่าให้คุมประพฤติอย่างไร วิธีใด มีรายละเอียดอย่างไร แต่ศาลจะให้เป็นความตกลงร่วมระหว่างผู้กระทำความผิดกับพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งเป็นไปตามความในบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคสอง(๑) ¹³² ในกรณีนี้คณะผู้วิจัยจึงพบว่า

๑. ภายใต้หลักการเช่นนี้มีผลทำให้มาตรการคุมประพฤติด้วยวิธีการต่างๆที่เป็นรูปธรรมไม่ได้รับการพิจารณาโดยศาล ทั้งๆที่ศาลเป็นผู้พิจารณาและพิพากษาโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งในระหว่างการพิจารณานั้น ศาลจะรับทราบเหตุลักษณะเฉพาะบุคคล (Individual Factors) ของผู้กระทำความผิด จึง

¹³¹ ข้อมูลจากสำนักงานคุมประพฤติประจำศาลแขวงพระนครเหนือ

¹³² ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคสอง(๑) บัญญัติว่า “ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติ และการประกอบอาชีพ หรือจัดให้กระทำการกิจกรรม บริการสังคม หรือสาธารณประโยชน์ตามที่เจ้าพนักงาน และผู้กระทำความผิดเห็นสมควร”

เป็นเหตุให้ศาลมีความจำเป็นต้องลงโทษผู้กระทำความผิดและการลงโทษนั้นจะต้องกระทำอย่างมีจุดมุ่งหมาย มิใช่เพียงแค่ว่าจะต้องลงโทษเมื่อมีการกระทำความผิดเท่านั้น

เนื่องจากกระบวนการพิจารณาดีของศาลไทยใช้ระบบการพิจารณาดีแบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ(Public Prosecution) ดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ดังนั้นในขั้นตอนของการลงโทษ (sentencing stage) นั้น ศาลไทยไม่จำเป็นต้องแยกกระบวนการพิจารณาความผิด (Guilty stage) ออกจากกระบวนการพิจารณาโทษ แต่เมื่อพิจารณาที่วิธีการพิจารณาดีของศาลแล้ว จะพบว่าศาลจะให้น้ำหนักที่การกำหนดโทษเป็นสำคัญ และนอกจากนี้แล้วแม้ว่ามาตรการคุมประพฤติจะมีใช้โทษตามที่กฎหมายกำหนดก็ตาม การที่คดีใดศาลมีคำสั่งให้คุมความประพฤติผู้กระทำความผิดด้วยนั้นแสดงว่าศาลเลือกที่จะลงโทษโดยมุ่งหวังให้เป็นการฟื้นฟูและดัดแปลงตนเองของผู้กระทำความผิด ศาลจึงเลือกที่จะลงโทษในลักษณะที่เบาและใช้มาตรการนี้เสริม

จากการศึกษาพบว่า การใช้มาตรการคุมประพฤติเสริมนั้น ศาลแขวงหรือศาลจังหวัดที่ใช้วิธีพิจารณาดีอาญาในศาลแขวงฯ ยังมิได้ให้ความสำคัญในการพิจารณารูปแบบและวิธีการที่เป็นรูปธรรม ขณะที่วิธีพิจารณาดีอาญาในศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น เอื้อประโยชน์ในการดำเนินความยุติธรรมของศาลในการพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดได้มากกว่า¹³³ เพราะศาลจะมีข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดที่ละเอียดและสามารถกำหนดมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดที่สอดคล้องกับอุปนิสัยหรือความประพฤติได้อย่างมากกว่า

๒. การปรากฏลักษณะเช่นนี้ จึงเป็นสิ่งที่ยืนยันได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้นว่า เป็นปัญหาที่มาจากรากฐานของระบบการพิจารณาดีอาญาโดยรัฐตามระบบซีวิล ลอว์(Civil Law) ของรัฐไทย โดยระบบที่มีอยู่ศาลมิได้ใช้อำนาจหน้าที่ทำการแสวงหาข้อเท็จจริงด้วยตนเองดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังทำให้ระบบการพิจารณาแสวงหาข้อเท็จจริงและการลงโทษซึ่งสามารถทำได้อย่างต่อเนื่อง ไม่แยกขาดจากกันดังระบบของคอมมอนลอว์ (Common Law) เกิดข้อจำกัดที่มิได้แสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติการณ์ส่วนตัว ตลอดจนอุปนิสัยของผู้กระทำความผิด ว่าแท้จริงแล้วควรที่จะกำหนดมาตรการลงโทษแบบใดจึง

¹³³ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๙๔ บัญญัติว่า

“ในกรณีที่ได้มีการสืบเสาะข้อเท็จจริงตามมาตรา ๓๔(๑) ศาลที่มีอำนาจพิจารณาดีเยาวชนและครอบครัวจะพิพากษาลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้ ต่อเมื่อได้รับทราบรายงานและความเห็นจากผู้อำนวยการสถานพินิจตามมาตรา ๕๕(๒) หรือมาตรา ๗๙ และมาตรา ๘๐ แล้ว และถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจขอแถลงการณ์เพิ่มเติมด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือ ก็ให้ศาลรับไว้ประกอบการพิจารณาด้วย”

จะต้องกับอุปนิสัยและมีผลเป็นการเปลี่ยนอุปนิสัยที่ไม่ถูกต้องด้วยการยอมรับโทษจากการกระทำ ความผิดของตนของผู้กระทำความผิด

กรณีจึงอาจเกิดปัญหาขึ้นได้ว่า โทษที่ได้รับก็เบาอยู่แล้ว ผู้กระทำความผิดยังสามารถ เลือกหรือกำหนดวิธีการคุมประพฤติด้วยตนเองอีกด้วย เหตุนี้แล้วการกระทำความผิดของผู้ ต้องโทษ จะได้รับการตอบโต้หรือ **sanction** จากสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับ ความหมายรวมทั้งวัตถุประสงค์ของการลงโทษอย่างไร หากให้ผู้กระทำความผิดสามารถ กำหนดรูปแบบในการรับโทษตนเอง ¹³⁴ จึงควรที่จะแก้ไขกฎหมายให้ศาลมีอำนาจกำหนด วิธีการคุมประพฤติที่ตนเองเห็นว่าเหมาะสมได้มากขึ้น

๓. นอกจากนี้แล้ว ภายใต้การคุมประพฤตินั้นเอง แม้ว่าอาจมีผลทำให้เกิดความยุ่งยากกับ ผู้กระทำความผิดที่ต้องรายงานตัวตามกำหนดเวลาที่ศาลสั่งในคำพิพากษา แต่ก็ปรากฏว่าพนักงานคุม ประพฤติสามารถที่จะยินยอมให้ผู้กระทำความผิดที่มีภูมิลำเนาต่างหากจากสถานที่กระทำความผิด สามารถโอนอำนาจการคุมประพฤติไปยังสำนักงานคุมประพฤติท้องถิ่นที่ตนเองมีภูมิลำเนาได้ ¹³⁵ ทั้งนี้ก็ เพื่อให้มาตรการคุมประพฤติสามารถทำได้อย่างเป็นรูปธรรม การเรียกมารายงานตัวของผู้ถูกคุม ประพฤติมักจะทำเป็นกลุ่ม มิใช่เป็นรายตัว เพราะจัดระดับคนเฝ้าในประเภทการคุมประพฤติที่ไม่ เข้มงวด ประกอบกับคดีที่ต้องคุมประพฤติตามกฎหมายอื่น เช่น สารเสพติดมีมาก กำลังเจ้าหน้าที่ยังไม่ พอ ¹³⁶ รูปแบบและวิธีการคุมประพฤติจึงเป็นเพิ่มทางเลือกเพื่อให้เกิดความสะดวกมากยิ่งขึ้นแก่ผู้กระทำ ความผิด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการคุมประพฤติเป็นสำคัญ แต่ห่างไกลจากความรู้สึกเจ็บปวดที่ ควรจะมีเมื่อบุคคลใดต้องได้รับการลงโทษ และมีลักษณะที่ห่างไกลจากความรู้สึกของจำเลยที่เคยได้รับ ในระหว่างการพิจารณาคดีที่บรรยากาศเป็นเรื่องของการจริงจัง

๔. ภายใต้สภาพปัญหาข้างต้น การกำหนดมาตรการคุมประพฤตินอกคดีความผิดฐานขั้บรถขณะ มีนเมาสุรา ซึ่งถือเป็นคดีที่ผู้กระทำความผิดมุ่งละเมิดกติกาของสังคม จึงควรที่จะต้องทำให้สังคมได้รับ ผลตอบแทนหรือมีส่วนในการกำหนดมาตรการคุมประพฤติด้วยตนเองจากการกระทำความผิดที่มาก ยิ่งขึ้น เพราะสังคมในแต่ละแห่งจะรู้ว่าสังคมของตนเองมีความเสียหายอย่างไรจากการกระทำละเมิดกติกา

¹³⁴ ความเห็นของผู้พิพากษาหัวหน้าศาลบางส่วนในการประชุมผู้พิพากษาศาลยุติธรรมในภาค ๖ วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๓

¹³⁵ คู่มือปฏิบัติงาน สำหรับพนักงานคุมประพฤติ

¹³⁶ สัมภาษณ์เจ้าพนักงานคุมประพฤติประจำศาลแขวงพระนครใต้ วันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๓ ซึ่งให้ข้อมูลใน ทำนองเดียวกันกับเจ้าพนักงานคุมประพฤติในสำนักงานคุมประพฤติแห่งอื่นๆ

ของสังคมเช่นนี้ และสมควรที่จะเยียวยาอย่างไรจึงจะชดเชยได้อย่างเป็นธรรม และแม้ว่ากรมคุมประพฤติจะมีแนวความคิดในการอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของสังคมช่วยในการคุมประพฤติ โดยเห็นได้จากการประสานงานระหว่างสำนักงานคุมประพฤติประจำศาลแขวงพระนครเหนือกับมูลนิธิเมาไม่ขับ เพื่อร่วมกันพิจารณารับทราบเกี่ยวกับวิธีการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุราก็ตาม แต่ก็ยังถือว่าเป็นเพียงส่วนน้อย เพราะแท้จริงแล้วกระบวนการมีส่วนร่วมของสังคมสามารถทำได้ตั้งแต่ให้ความเห็นกับศาลว่าผู้ต้องหาสมควรที่จะได้รับการลงโทษอย่างไร จึงจะเหมาะสม หรือชุมชนที่เกิดเหตุมีปัญหาหรือผลกระทบจากการกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นกลุ่มอย่างไร และมีแนวความคิดในการลงโทษเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างไร เป็นต้น

เหตุนี้หากกระบวนการในการกำหนดเงื่อนไขในการคุมประพฤติหรือแม้กระทั่งการกำหนดมาตรการลงโทษสามารถจะทำให้สังคมมีส่วนร่วมที่มากยิ่งขึ้นแล้ว อาจทำให้มาตรการลงโทษสามารถได้รับการกำหนดและปฏิบัติอย่างมีจุดหมายอย่างแท้จริง และชดเชยการกระทำความผิดอย่างแท้จริงมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ความเห็นของคณะผู้วิจัยได้รับการตัดทอนโดยผู้พิพากษาบางส่วนซึ่งมีความเห็นว่า การที่ประมวลกฎหมายกำหนดให้ วิธีการคุมประพฤติเป็นเรื่องที่พนักงานคุมประพฤติจะตกลงกับผู้ต้องนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้ว เพราะการคุมประพฤติที่ได้ผลคือการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกคุมประพฤติเลือกวิธีที่เหมาะสมกับตนเอง อันจะทำให้เป็นแรงจูงใจให้ผู้ถูกคุมประพฤติเปลี่ยนแปลงตนนิสัยได้ ^{๑๓๗}

นอกจากนี้แล้วศาลเคยสั่งในคำพิพากษาให้ผู้ถูกคุมประพฤติบริการสังคมด้วยการทำงานที่โรงพยาบาล ปรากฏว่าไม่มีโรงพยาบาลไหนยอมรับ จึงคุมประพฤติไม่ได้ การกำหนดให้ศาลสั่งโดยละเอียดถึงวิธีการด้วยจะเป็นความยากลำบากของศาลที่ไม่มีข้อมูลที่เหมาะสม ^{๑๓๘}

การคุมประพฤติเป็นมาตรการเพื่อความยุติธรรมที่ดีที่ศาลบางศาลใช้ได้ผลมาแล้ว เช่น ที่ศาลแขวงพระนครเหนือ โดยจัดให้มีการอบรมผู้ถูกคุมประพฤติเพื่อให้เห็นถึงภัยของการกระทำความผิด จัดให้พบปะกับผู้เป็นเหยื่อ ให้ญาติพี่น้องผู้ทำผิดมาพบปะกับผู้ได้รับความเสียหายนับว่าเป็นการสร้าง

¹³⁷ ความเห็นของผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ในการประชุมผู้พิพากษาศาลยุติธรรมในภาค ๑ วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๓

¹³⁸ การให้ข้อมูลของอธิบดีผู้พิพากษาศาลภาค ๒ ในการประชุมผู้พิพากษาศาลยุติธรรมในภาค ๒ วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๓

ทัศนคติที่ดีให้กับผู้ถูกคุมประพฤติเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะข้าราชการหรือผู้มีฐานะจะเกรงกลัวการถูกคุมประพฤติเป็นอย่างมาก แต่ปัญหาที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการฝึกอบรมได้ต่อไปคือ ไม่มีหน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญกับการจัดงบประมาณมาดำเนินการต่อ **139**

ขณะที่ผู้พิพากษาอีกส่วนหนึ่งเห็นว่าการคุมประพฤติจำเป็นต้องพิจารณาและแสวงหาวิธีการที่เหมาะสมกับลักษณะของการกระทำความผิด นอกเหนือไปจากแสวงหาวิธีการที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแล้วอีกด้วย มิฉะนั้นจะกลายเป็นว่า การคุมประพฤติเป็นเพียงมาตรการหนึ่งในการให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้แก้ไขปรับปรุงตัว โดยละเลยในเรื่องของการที่จะต้องถูกลงโทษอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของตน

เหตุนี้การคุมประพฤติผู้ต้องโทษคดีความผิดฐานขี้บรณขณะมีนเมาสุราจึงสมควรที่จะต้องแสวงหาวิธีการที่จะไปปรับปรุงแก้ไขอุปนิสัยของผู้กระทำความผิดที่สอดคล้องกับการกระทำความผิดมิใช่ใช้วิธีการคุมประพฤติอย่างใดก็ได้โดยไม่มีขอบเขตที่ชัดเจน **140**

139 ความเห็นของผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คนเดิมกล่าวถึงประสบการณ์ในสมัยที่รับราชการที่ศาลแขวงพระนครเหนือ

140 ความเห็นของผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์อีกคนหนึ่ง ในการประชุมผู้พิพากษาศาลยุติธรรมในภาค ๑ วันที่ ๗ ตุลาคม

บทที่ ๕

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยโครงการนี้ คณะผู้วิจัยได้ข้อสรุป ดังนี้

ความผิดฐานขบถขณะมีนเมาสุรานั้น อาจมีได้ทั้งสองลักษณะ คือ

๑. ขบถขณะมีนเมาสุราที่ไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติ จราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ ๙ มาตรา ๑๖๐ ตรี วรรคหนึ่ง ซึ่งอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลแขวงหรือศาลจังหวัดที่ไม่มีศาลแขวง และ

๒. ขบถขณะมีนเมาสุราแล้วก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของจิตใจหรือทรัพย์สิน ร่างกาย หรือ ชีวิต อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติ จราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ ๙ มาตรา ๑๖๐ ตรี วรรค สอง สามและสี่ แล้วแต่กรณี ซึ่งอยู่ในอำนาจการพิจารณาและพิพากษาของศาลแขวง ในกรณีที่การกระทำความผิดก่อให้เกิดความเสียหาย ตามมาตรา ๑๖๐ ตรี วรรคสอง และศาลจังหวัดหรือศาลอาญา ในกรณีที่เกิดความเสียหายตามมาตรา ๑๖๐ ตรี วรรคสามและ/หรือวรรคสี่

การกระทำความผิดทั้งสองลักษณะข้างต้นล้วนได้รับการยอมรับว่าเป็นการกระทำที่มีผลต่อความมั่นคงของรัฐ เพราะเป็นการกระทำที่เป็นการรบกวนความสงบสุขในชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้อื่นโดยชัดแจ้งในกรณีใดกรณีหนึ่ง การกระทำความผิดฐานขบถขณะมีนเมาสุราจึงถือเป็นการกระทำที่ละเมิดกติกาของสังคมอย่างชัดแจ้ง

กล่าวในเรื่องของปริมาณการทำความผิดแล้ว การทำความผิดฐานชั่วบทรณะมีนเมาสุรา ในประการแรกนั้น จะมีปริมาณการทำความผิดทั้งที่เป็นสถิติของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการและศาล เป็นจำนวนที่มากกว่าการทำความผิดในประการที่สองเป็นอย่างมากในแต่ละปี ถือเป็น การกระทำละเมิดต่อบทบัญญัติ(Norms) ของสังคมในวงกว้าง และสร้างโอกาสในการเกิดอันตรายต่อบุคคลอื่น อย่างมากกว่า

แต่การทำความผิดในประการที่สองนั้น โดยเหตุที่ผลแห่งการกระทำจะมีผลกระทบโดย ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นหรือรัฐ และเป็น การทำความผิด ที่มีความรุนแรงมากกว่า จึงได้รับความสนใจจากสาธารณชนและนักกฎหมาย และเรียกร้องให้รัฐให้ ความสำคัญกับการดำเนินการเพื่อลดน้อยลงซึ่งการทำความผิดในลักษณะประการนี้มากกว่า อย่างไรก็ตาม กล่าวสำหรับทัศนคติขององค์กรภาคเอกชนที่กระทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะโดยการรณรงค์ ให้งดการดื่มสุราแล้วชั่วบทรณะนั้น จะมีทัศนคติว่าการทำความผิดประการแรกนั้น แม้จะไม่ได้ก่อให้เกิด ความเสียหายโดยตรงต่อผู้อื่น แต่โดยเหตุที่เป็น การกระทำละเมิดกติกาของสังคมในวงกว้างอีกทั้งยังมี ลักษณะของการสร้างโอกาสให้เกิดความเสียหายจากอุบัติเหตุได้มากเช่นนี้ มีลักษณะเป็นอาชญากรรม แฝง ซึ่งจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของรัฐและสมาชิกของสังคม อัน จะนำไปสู่ความไม่มั่นคงทางสังคม การละเว้นการให้ความสำคัญ โดยเหตุว่ายังไม่เกิดความเสียหาย จึง อาจไม่เป็นการถูกต้องตามหลักการแก้ไขปัญหามันในเชิงป้องกัน

หากพิจารณา ในทัศนคติของบุคลากรส่วนใหญ่ในกระบวนการยุติธรรมแล้ว จะให้ความสำคัญกับ การทำความผิดในประการที่สองมากกว่า เพราะเป็นการทำความผิดที่มีผลทางอาญาโดยแท้ ขณะที่การทำความผิดในประการแรกนั้นเป็นความผิดอาญาเพราะกฎหมายกำหนดให้เป็น(Malum Prohibitum) เท่านั้น การให้ความสำคัญกับปัญหาความผิดฐานชั่วบทรณะมีนเมาสุราของบุคลากรส่วนนี้ ยังคงให้ความสำคัญกับกรณีที่ต้องมีผลกระทบต่อผู้อื่น เพราะจะเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความผิดทาง อาญาโดยแท้

โดยเหตุที่กฎหมายกำหนดให้การดื่มสุราแล้วชั่วบทรณะ (โดยยังไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อ ผู้อื่น) เป็นการกระทำที่เป็นความผิดทางอาญา เหตุนี้การพิจารณาเพื่อบังคับใช้กฎหมายและลงโทษแก่ ผู้ทำความผิดในชั้นตอนต่าง ๆ จึงต้องใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยตรง ในขณะที่ผู้มีหน้าที่ ในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายต้องผูกพันอยู่กับทัศนคติของตนรวมทั้งคำนึงถึงทัศนคติของบุคคลทั่วไป ที่เกี่ยวกับการดื่มสุรา และวัฒนธรรมการดื่มสุราโดยไม่คำนึงถึงระเบียบของกฎหมายอย่างหลีกเลี่ยง ไม่ได้

แนวความคิดเกี่ยวกับโทษและการลงโทษ

โทษ

ผล การศึกษาพบว่าแนวความคิดเกี่ยวกับการกำหนดโทษและลงโทษในสังคมไทยของบุคคลต่าง ๆ ทั้งที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในองค์กรตามกระบวนการยุติธรรมและที่อยู่นอกกระบวนการยุติธรรมนั้น ล้วนต่างมีความเข้าใจเป็นไปในทำนองเดียวกันว่า การดื่มสุราแล้วขับรถถือเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง จึงถูกกำหนดให้เป็นความผิด (Guilty) และต้องถูกลงโทษโดยกฎหมาย **โดยโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้** ในขณะนี้ ถือว่ามีความเหมาะสมกับลักษณะของการกระทำความผิดแล้ว มีความรุนแรงเพียงพอแล้ว

กรณีปัญหาการบังคับใช้กฎหมายความผิดฐานขับรถขณะมีเมามาสุรา จึงเป็นกรณีของการมีความคิดริเริ่มของพลเมืองส่วนที่ก้าวหน้าของสังคมที่ตระหนักถึงภัยอันตรายอันเกิดจากการดื่มสุราแล้วขับรถ ที่ต้องการจะยกระดับ(Shift) คุณภาพของสังคมให้มีความปลอดภัยจากการใช้ท้องถนนที่มากขึ้น โดยอาศัยการยกระดับและเพิ่มเติมเรื่องวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความมั่นคงของสังคมภายใต้กระบวนการยุติธรรมของไทย ซึ่งพลเมืองส่วนที่ก้าวหน้านี้เห็นว่า การขับเคลื่อนปัญหาการบังคับใช้กฎหมายมิใช่เป็นไปเพื่อแก้ไขปัญหาคัดแย้งของสังคม เพราะไม่ปรากฏว่า “คู่ขัดแย้ง” ของกรณีปัญหาเป็นผู้ใด เนื่องจากต่างล้วนที่จะเห็นสังคมมีความมั่นคงปลอดภัยจากเหตุเมาแล้วขับกันทั้งสิ้น

เหตุนี้ หากจะมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ความขัดแย้งจะเป็นในเรื่องของ “ความคิด” “ความรู้” “ความเข้าใจ” และอุดมการณ์เรื่องความปลอดภัยของสังคม” เท่านั้น ที่จะเป็นปัญหาให้ต้องมาพิจารณาถกเถียงกัน ความขัดแย้งในลักษณะแบ่งฝ่ายจึงไม่มี มีแต่คู่ขัดแย้งทางความคิดเท่านั้น โดยมีความชอบหรือไม่ชอบสุรารวมทั้งการเห็นถึงภัยร้ายของสุราหรือไม่เท่านั้นที่จะเป็นปัจจัยในการต่อสู้เชิงความคิดกันระหว่างพลเมืองส่วนที่ก้าวหน้ากับบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ที่ยังคงมีกรอบในการพิจารณาปัญหาที่ถูกจำกัดโดยทฤษฎีทางนิติศาสตร์และวิธีคิด วิธีการให้เหตุผลทางกฎหมาย(Legal Reasoning) ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

ดังนั้น ภาระในการดำเนินการเพื่อยกระดับสังคมให้มีคุณภาพที่สูงขึ้น ในกรณีความปลอดภัยจากเหตุเมาแล้วขับนี้ จึงเป็นภาระในการขับเคลื่อนความคิดส่วนที่ก้าวหน้าให้บังเกิดผลเพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีคิด วิธีการมองปัญหา ไปสู่การมีความเข้าใจปัญหาของการบังคับใช้กฎหมาย ก่อเกิดทัศนคติเชิงบวก อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความคิดและการกระทำต่อไป

การลงโทษ

ในส่วนของการลงโทษนั้น คณะผู้วิจัยค้นพบว่า การลงโทษ (Punishment) ถือเป็นปทัสฐาน (Norms) ของสังคม ที่มุ่งตอบโต้ (Sanction) กับการกระทำความผิด โดยถือว่าเป็นการละเมิดกติกาของสังคม ผู้กระทำความผิดสมควรที่จะได้รับการตอบโต้ด้วยโทษที่กำหนดไว้ โดยจุดมุ่งหมายของการลงโทษนั้นจะมีหลักการสำคัญอยู่ที่ มุ่งทำให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับความเจ็บปวด (Painful) ในผลจากการกระทำของตน โดยให้ต้องอยู่ในสถานะการณ์ที่ยากลำบากและสังคมไม่พึงปรารถนา เพื่อที่จักได้ไม่กระทำความผิดอีก เหตุนี้การกำหนดโทษและการลงโทษผู้กระทำความผิด จึงต้องกระทำไปโดยอาศัย บทบัญญัติของกฎหมาย ที่เมื่อทำการลงโทษไปแล้วกฎหมายนั้น ๆ จะสามารถบรรลุการทำหน้าที่ของตนในสังคมได้อย่างแท้จริง โดยหน้าที่ของกฎหมายนั้นจะมีอยู่ ๓ ประการสำคัญ คือ

๑.ควบคุมสังคม (Social Control)

๒.ยุติความขัดแย้ง (Dispute Settlement)

๓.วิศวกรรมสังคม (Social Engineering หรือ Social Change)

ทั้งนี้ หน้าที่ของกฎหมายทั้งสามประการนี้ เมื่อกล่าวถึงแนวความคิดการลงโทษแล้ว คณะผู้วิจัยมีข้อค้นพบที่สมควรที่จะบันทึกเอาไว้ในรายงานฉบับนี้คือ แม้สังคมจะยอมรับว่าการขบถขณะมีเมมาสุราเป็นความผิด เมื่อคำนึงถึงความปลอดภัยในร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลที่สัญจรในท้องถิ่น ซึ่งในแต่ละปีการกระทำความผิดนี้จะก่อให้เกิดผลเสียหายที่มีมูลค่าคำนวณเป็นเงินได้จำนวนนับแสนล้านบาท อันถือเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความไม่สงบทางสังคมประการใหญ่ประการหนึ่งก็ตาม แต่ความเข้าใจของสังคมในแต่ละกลุ่มซึ่งรวมทั้งบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมเองด้วย จะมีฐานคิดที่แตกต่างกันทั้งในการมองเห็นความสำคัญของปัญหาและการกำหนดแนวทางและวิธีการในการแก้ไขปัญหา อันส่งผลให้เกิดข้อพิจารณาว่าการลงโทษแบบใดจึงจะเป็นการกระทำไปแล้วสามารถบรรลุซึ่งการทำหน้าที่ของกฎหมายได้อย่างสมบูรณ์

ความเห็นของพลเมืองที่ก้าวหน้า (หมายถึงพลเมืองและองค์กรภาคเอกชนที่ไม่พึงพอใจกับสภาวะการบังคับใช้กฎหมายและต้องการให้องค์กรในกระบวนการยุติธรรมแสวงหาบทบาทเชิงรุกในการดำเนินการเพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่มากขึ้น ด้วยการลดน้อยลงซึ่งการกระทำทำความฐานขบถขณะมีเมมาสุราของทั้งสองลักษณะ) จะมองว่า การดื่มสุราเป็นการกระทำที่เป็นมูลเหตุให้เกิดความผิดฐานนี้ การแก้ไขปัญหาจึงจำเป็นต้องพิจารณาอย่างองค์รวมจากเหตุปัจจัยของสุราด้วย มิใช่พิจารณาจากปลายเหตุ

ที่เกิดเป็นการกระทำความผิดแล้ว ซึ่งเหตุปัจจัยด้านสุรานั้นควรที่จะได้รับการดูแลจากรัฐ (ซึ่งรวมถึงกระบวนการยุติธรรมด้วย) อย่างจริงจัง ทั้งในเรื่องของการผลิต จำหน่าย และข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราในกาลเทศะต่างๆ พลเมืองส่วนนี้จะมีแนวโน้มที่เห็นว่า เหตุปัจจัยด้านสุรามีผลต่อแนวความคิดในการบังคับใช้กฎหมายความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุราในทุกๆ องค์การกระบวนการยุติธรรม นอกเหนือไปจากทัศนะเกี่ยวกับการดื่มสุราแล้ว ซึ่งแม้ว่าโทษจากความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุราจะเหมาะสม (หมายถึงรุนแรงเพียงพอ) แล้วก็ตาม แต่ปัญหาของการบังคับใช้ยังจะต้องแก้ไขมิฉะนั้นแล้ว จะมีผลต่อการกำหนดการลงโทษจนทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับประโยชน์ด้วยการได้รับโทษที่น้อยลงไปกว่าโทษจริงตามที่กฎหมายกำหนด อันจะส่งผลให้กฎหมายจะไม่สามารถทำหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ได้

เหตุนี้พลเมืองส่วนนี้จึงมองว่า การลงโทษผู้กระทำความผิดจึงต้องเป็นการลงโทษที่มุ่งไปสู่การละเว้นการกระทำความผิดต่อไป และจะต้องสามารถส่งผลสะท้อนต่อสังคมให้รับรู้เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำความผิดในอนาคต

ส่วนความเห็นของพลเมืองทั่วไปนั้น เห็นแต่เพียงว่า เมื่อดื่มสุราแล้วขับรถก็สมควรที่จะถือเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมาย การลงโทษที่เหมาะสมกับการกระทำความผิดเท่านั้น ความเห็นของพลเมืองทั่วไปเช่นนี้ จึงไม่มีความเห็นหรือมีรูปการณ์ของความเห็นที่เกิดการแสดงออกที่ชัดเจนเกี่ยวกับทัศนะของตนหรือมีการก่อรูปรวมกันเป็นองค์กรหรือขบวนการเพื่อต่อต้านแนวคิดของพลเมืองส่วนที่ก้าวหน้าในการมีบทบาทข้างต้น ความเห็นพลเมืองทั่วไปจึงไม่อาจนำมาพิจารณาคัดค้านแนวความคิดของพลเมืองส่วนที่ก้าวหน้าได้

ขณะที่ความเห็นอีกส่วนหนึ่งและถือเป็นการเห็นที่สำคัญเพราะเป็นความเห็นของบุคคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่มีทั้งอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายและเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการใช้กฎหมายและแนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกฎหมาย แนวความคิดเกี่ยวกับการกำหนดโทษและการลงโทษผู้กระทำความผิดนั้น ไม่อาจที่ปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงการนำมาพิจารณาประกอบในการทำความเข้าใจต่อปัญหาการศึกษาโครงการนี้ได้

ผลจากการศึกษาวิจัยโครงการนี้จะพบว่าบุคคลากรในกระบวนการยุติธรรมจะมีทัศนะหรือความเห็นต่อแนวความคิดในการลงโทษอันจะนำไปสู่การทำหน้าที่ของกฎหมายแตกต่างกัน และปรากฏเด่นชัด ซึ่งแม้ว่า บุคคลากรในกระบวนการยุติธรรมแทบทั้งหมดจะเห็นด้วยกับการกำหนดให้มีความผิดจากเหตุของการดื่มสุราแล้วขับรถ และเห็นว่าโทษที่กำหนดไว้นั้นมีความเหมาะสม

แล้ว อีกทั้ง ไม่ปฏิเสธเหตุผลของกฎหมายในการกำหนดปริมาณของแอลกอฮอล์ที่จำนวน ๕๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ก็ตาม

ความแตกต่างที่สำคัญนี้จะปรากฏอย่างชัดเจนในเรื่องของการกำหนดโทษต่อผู้กระทำ ความผิด ทั้ๆที่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทั้งหมด ล้วนต่างมีรากฐานของความรู้ ความเข้าใจทาง วิชานิติศาสตร์ตามแนวความคิดอันเป็นทฤษฎีทางอาชญาวิทยาซึ่งยึดถือกันเป็นทฤษฎีหลักในศตวรรษ ที่ ๒๐ ที่มีต่อการทำหน้าที่ของกฎหมายเพื่อดำเนินการตอบโต้เมื่อมีการกระทำผิดต่อปทัสฐาน(Norms) ในลักษณะที่เป็นแนวเดียวกันว่า “การลงโทษนั้นจะต้องเหมาะสมกับผู้กระทำ ความผิด มิใช่ เหมาะสมกับความผิด” (Punishment should be fit to the criminal not should be fit to the crime) ซึ่งทฤษฎีทางอาชญาวิทยานี้มีอิทธิพลแทนที่ทฤษฎีเดิม ที่เชื่อว่า “ การลงโทษจะต้องเหมาะสมกับ การกระทำ ความผิด” (Punishment should be fit to the crime) อันเป็นแนวความคิดที่รองรับการ ลงโทษภายใต้ทฤษฎีการลงโทษที่เห็นว่าวัตถุประสงค์ของการลงโทษนั้นจะต้องเพื่อเป็นการแก้แค้นหรือ ลงโทษเพื่อให้สาสม (Retributive Theory) และทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการป้องกัน (Preventive Theory) ที่เคยได้รับการเชื่อถือมาในศตวรรษก่อนหน้า กล่าวคือ

นักกฎหมายส่วนใหญ่จะเห็นว่า การลงโทษจะต้องเป็นไปเพื่อให้โอกาสกับผู้กระทำ ความผิดในการฟื้นฟูปรับปรุงตัวและแก้ไขพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการกระทำ ความผิด ทั้ๆนี้เป็นไป ตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการดัดแปลง(Reformative Theory) อันเป็นทฤษฎีที่ได้รับความเชื่อถือ ของนักนิติศาสตร์ในปัจจุบัน ดังนั้นในความเห็นของนักกฎหมายส่วนนี้ จึงเห็นว่าการกำหนดมาตรการ ลงโทษผู้กระทำ ความผิดฐานขั้บรณขณะมีนเมาสุรา จึงควรที่จะพิจารณาอยู่บนพื้นฐานของความสำนึกใน การกระทำและโอกาสที่ผู้กระทำ ความผิดจะแก้ไขปรับปรุงตัวเองได้ แนวความคิดดังกล่าวจึงพิจารณา หรือมีเป้าหมายที่ตัวผู้กระทำ ความผิด โดยไม่ได้พิจารณาไปถึงสังคมว่าจะได้รับผลสะท้อนจากคำ พิพากษาหรือการลงโทษอย่างไร

นักกฎหมายส่วนนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้พิพากษาจะเห็นว่าหน้าที่อำนาจความยุติธรรมคือการ แสวงหาความถูกต้องเมื่อพิจารณาจากข้อกล่าวหาและการต่อสู้คดีของผู้กระทำ ความผิด มิใช่การสร้าง สภาวะแวดล้อมของสังคมที่ดีภายใต้อิทธิพลของคำตัดสินของศาล หน้าที่ในการป้องกันหรือป้องปราม การกระทำ ความผิดรวมทั้งการกระทำ ความผิดซ้ำและการลงโทษที่หนักยิ่งขึ้นในกรณีของการกระทำ ความผิดซ้ำ จะขึ้นอยู่กับบทบาทของบุคลากรในองค์กรยุติธรรมอื่น ศาลเป็นองค์กรยุติธรรมในขั้นตอน ของ “ปลายน้ำ” เท่านั้น เหตุนี้การหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกกระยะสั้น และใช้มาตรการลงโทษทาง

ทรัพย์สิน ผนวกกับการใช้มาตรการคุมประพฤติระยะสั้น จึงเป็นความยุติธรรมที่ศาลพึงมอบให้แก่ผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะความผิดฐานขบถขณะมีเมาสุราโดยที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น

แต่นักกฎหมายอีกส่วนหนึ่งนั้นจะมองแตกต่างกันในรายละเอียดลึกลงไป โดยมองว่า การลงโทษที่จะเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดและให้ได้ผลอย่างแท้จริงนั้น จะต้องเป็นการลงโทษที่มีน้ำหนักและมีความรุนแรงเพียงพอที่จะสร้างความเจ็บปวดให้กับผู้กระทำความผิดในจิตใจของแต่ละคนในปริมาณและด้วยคุณภาพแห่งการให้เหตุผลที่มากเพียงพอในการที่จะทำให้ผู้กระทำความผิด “ผุดบังเกิด” (emergence) ซึ่งองค์ความรู้ใหม่ในจิตใจ เกี่ยวกับพฤติกรรมร้ายของตนและละเว้นการกระทำที่จะเป็นความผิดในอนาคตอีกอย่างเด็ดขาด ซึ่งหากทำได้เช่นนี้ การลงโทษจึงจะมีความหมายต่อสังคมอย่างแท้จริง และบรรลุซึ่งหน้าที่ของกฎหมาย ที่จะป้ันทั้งการยุติความขัดแย้ง ควบคุมสังคมและการลงโทษจะเป็นนิศวรรรมสังคมอีกด้วย

ทั้งนี้การที่จะบรรลุผลเช่นนี้ นักกฎหมายส่วนนี้จึงเห็นว่า แม้ว่าโทษที่บัญญัติไว้จะเหมาะสมแล้ว แต่จำเป็นที่จะต้องแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้เหมาะสมกับการที่ศาลจะสามารถใช้ดุลพินิจในการลงโทษที่รุนแรง(ในความรู้สึกของสังคม)ยิ่งขึ้น รวมตลอดจนทั้งการใช้บทบัญญัติกฎหมายอาญา และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่มีอยู่ให้มีลักษณะ “รุก” เพื่อการตอบโต้การกระทำความผิดให้มากยิ่งขึ้น เช่น ชะลอการพิพากษา เพื่อให้ผู้กระทำความผิดอยู่ในกระบวนการยุติธรรมที่นานขึ้น สังกักขังและคุมประพฤติด้วยระยะเวลาที่ยาวนานขึ้น รวมตลอดจนทั้งควรที่ศาลจะต้องกำหนดบัญชีอัตราโทษ (ยึดถือ) ที่สอดคล้องกับความเรียกร้องต้องการของสังคมให้มากขึ้น เหตุนี้แม้ว่านักกฎหมายส่วนนี้ซึ่งเป็นส่วนน้อย แต่ก็เป็นส่วนที่มีทัศนคติในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคมที่สูงกว่านักกฎหมายที่มีวิถีชีวิตปกติทั่วไป ความเป็น “องค์กรปลายน้ำ” ของศาลจึงไม่เป็นอุปสรรคในการที่จะ “แสดงบทบาทเชิงรุก” ได้เพื่อประสิทธิผลของการสร้างความยุติธรรม สร้างความเป็นธรรมและสงบสุขของสังคม

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าแนวความคิดในเรื่องของการลงโทษของศาลจะเป็นเช่นไร นักกฎหมายทั้งสองส่วนก็ยังมีภาระทางความคิดที่จะต้องยึดถือปฏิบัติ เนื่องจากหลักการทั่วไปของกฎหมาย ในเรื่องของการให้ความยุติธรรมกำหนดไว้ให้ต้องยึดถือปฏิบัติ เช่น ความมีเมตตากรุณาของศาล การสำนึกได้ว่ากระทำความผิด การกระทำความผิดเป็นครั้งแรก อายุของผู้กระทำความผิดยังเป็นเยาวชน หน้าที่การงานและคุณความดีที่ผู้กระทำความผิดเคยกระทำต่อสังคม ภาระความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ตลอดจนการแก้ไขเยียวยาการกระทำความผิด ฯลฯ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ศาลพึงจะต้องพิจารณาเสมอไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะกระทำความผิดที่ร้ายแรงเพียงไร โดยศาลจะลดโทษให้ จึงทำให้แนวโน้มของการลงโทษของ

ศาลตามทฤษฎีการแก้ไขดัดแปลง(Reformative Theory) จะมีผลทำให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสที่จะได้รับโทษที่ไม่สอดคล้องกับการกระทำความผิดหรือไม่สอดคล้องกับปทัสฐาน(Norms)ของสังคมที่เห็นภัยร้ายแรงของการกระทำความผิดฐานขบถขณะมีนเมาสุราและมุ่งสร้างความเจ็บปวดให้กับผู้กระทำความผิด

ด้วยเหตุนี้ ตราบใดที่สังคมส่วนที่มุ่งหมายที่จะยกระดับความมั่นคงทางสังคมให้สังคมปลอดจากภัยของการกระทำความผิดฐานขบถขณะมีนเมาสุรา ยังไม่สามารถที่จะแสดงศักยภาพทางความคิดให้มีความน่าเชื่อถือ จินตวิสัยที่สามารถกอบทบาทนำในการเปลี่ยนแปลงซึ่งการลงโทษผู้กระทำความผิดแล้ว วาทกรรมทางกฎหมาย(Legal Discourse) เกี่ยวกับแนวความคิดในเรื่องของการลงโทษก็ยังคงมีอยู่ และคงจะถกเถียงกันอีกนาน เจกเช่นเดียวกันกับวาทกรรมอื่น ๆ ในเรื่องของการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมที่ได้รับการปฏิเสธจากสังคม เช่น การมีชู้ การทำแท้ง การเลือกใช้ไม้แข็ง-ไม่อ่อนในการแก้ไขความประพฤติของนักเรียนที่ขาดเรียนหรือมีความประพฤติที่ไม่ดี การเลือกรับวัฒนธรรมโดยไม่มีภาระจำแนก เหล่านี้เป็นต้น

นอกจากนี้แล้ว หากทุกฝ่ายยอมรับได้ว่า กระบวนการยุติธรรมก็เป็นผลิตผลของปฏิบัติการทดลองทางสังคม(Social Experiment) ประเภทหนึ่ง ซึ่งอาจตกผลึกในระยะหนึ่งและอาจเปลี่ยนแปลงปรับปรุงแก้ไขได้ หากสภาวะการณ์ทางสังคมเปลี่ยนแปลงไป เฉพาะอย่างยิ่งการยอมรับว่า กระบวนการยุติธรรมไม่เพียงตกอยู่ภายใต้แนวความคิดเรื่องความครอบครองหรือถือกรรมสิทธิ์ของบุคลากรทางกฎหมาย หากแต่เป็นความรับผิดชอบของสมาชิกสังคมที่จะพึงปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นแล้ว การยอมรับว่า ความพยายามที่จะไม่หยุดนิ่งกับกฎเกณฑ์หรือกติกาของสังคมเดิม เพื่อแสวงหาความมั่นคงทางสังคมให้เกิดปลอดจากภัยของการกระทำความผิดฐานขบถขณะมีนเมาสุรา ด้วยการปรับปรุงแนวความคิด ตลอดจนวิธีการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ความยุติธรรมก็ไม่ถือว่าเป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดกติกาของสังคมแต่อย่างใด

กล่าวโดยสรุปแล้วในเรื่องของความเหมาะสมของโทษ จากการกระทำความผิดฐานขบถขณะมีนเมาสุรานั้น นักกฎหมายทั้งหมดและบุคลากรในองค์กรภาคเอกชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อขับเคลื่อนประเด็นสาธารณะเรื่อง เมาไม่ขับ นั้น ล้วนต่างมีความเห็นว่า โทษที่พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๐ ตรีนั้น มีความเหมาะสมกับลักษณะของการกระทำความผิดแล้ว แต่ในเรื่องของการลงโทษนั้น นักกฎหมายโดยเฉพาะผู้พิพากษาจะมีความเห็นที่แตกต่างกันอยู่ ในเรื่องของการใช้กฎหมาย.

ข้อเสนอแนะ

นอกเหนือไปจากที่ถูกกล่าวถึงในเนื้อหาของรายงานฉบับนี้แล้ว คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

๑. ควรที่จะทำการแสวงหาองค์ความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยเจตนา
กับการกระทำโดยประมาท ในบริบทของการกระทำความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุรา ให้ลึกซึ้ง
มีลักษณะที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น เพื่อรวบรวมเป็นองค์ความรู้ทางวิชาการในระดับสูง(Enhance the
Research) อันจะเป็นประโยชน์ต่อการผลักดันของความรู้ไปสู่การขับเคลื่อนองค์กรทางสังคมและองค์กร
ภายใต้กระบวนการยุติธรรม

๒. ควรที่จะทำการศึกษาในภาพรวมของการบังคับใช้กฎหมายความผิดฐานขับรถขณะมีเม
สุราของทุกองค์กรภายใต้กระบวนการยุติธรรม ในลักษณะของการเชื่อมร้อยกระบวนการยุติธรรม
เข้าด้วยกัน (Collaborative Justice Research) โดยนำเอาสมมุติฐานและข้อเสนอแนะที่มีลักษณะ
ก้าวหน้าของผู้พิพากษาและนักกฎหมายส่วนอื่นที่กล่าวถึงในรายงานฉบับนี้หรือที่ปรากฏนอกเหนือจาก
รายงานนี้ มาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา เลือกพื้นที่การศึกษาที่ชัดเจน อันจะนำไปสู่การแสวงหา
คำตอบในภาพรวมเพื่อการสร้างแบบ (Model) ของการขับเคลื่อนจังหวัดต้นแบบ

๓. ควรที่จะทำการศึกษา ด้วยการขยายผล (Boundary expanded of the output) จากองค์
ความรู้ที่ได้จากการศึกษาโครงการนี้ไปยังพื้นที่แห่งอื่น เพื่อการแสวงหาผลลัพธ์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้นให้กับการ
สร้างองค์ความรู้ทางวิชาการ ขณะเดียวกันก็จะเป็นการขับเคลื่อนประเด็นความรู้ไปยังผู้ปฏิบัติงานใน
องค์กรยุติธรรมในพื้นที่อื่น ๆ ให้เกิดการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงต่อไป

๔. ควรที่จะจัดทำ Poll เพื่อทำการสำรวจความคิดเห็นของสังคมเกี่ยวกับปัญหาการบังคับใช้
กฎหมายความผิดฐานขับรถขณะมีเมาสุรา โดยจัดทำเป็นชุดตามที่ประสงค์หรือจะจัดทำเป็นเรื่อง อาทิ
เช่น เรื่องโทษและการลงโทษของศาล เป็นต้น

บรรณานุกรม

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลจริยธรรม

พระธรรมนูญศาลยุติธรรม

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ.๒๕๔๘

พระราชบัญญัติรณนตร์ รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

พระราชบัญญัติรณนตร์ พ.ศ.๒๔๗๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติรณนตร์ พ.ศ.๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๔๗๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติให้ใช้พระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ.๒๕๔๓

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.๒๔๙๙

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๓๙

พระราชบัญญัติให้นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัด พ.ศ.๒๕๒๐

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๓๔

กฎกระทรวง

กฎกระทรวงฉบับที่ ๑๖ ออกตามความในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ฯ พ.ศ.๒๕๓๗

หนังสือ

แสวง บุญเฉลิมวิภาส, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย (The Thai Legal History), กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๓

ข้อพิจารณาประกอบพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา(ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ.๒๕๔๘ การดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา สำนักวิชาการ สำนักงานศาลยุติธรรม, ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ ชวนพิมพ์

Black's Law Dictionary Eighth Edition, Thomson & West Printed in A.D.1999, P.1761.

Black's Law Dictionary Eighth Edition P.776-777

Inchoate Offense

Black' Law Dictionary 8th P.841

ภารกิจกรมคุมประพฤติ : เอกสารเผยแพร่ หน้า ๗

คู่มือปฏิบัติงาน สำหรับพนักงานคุมประพฤติ

วิทยานิพนธ์

สกล นิศารัตน์,กฎหมายอาญาและการลงโทษที่เหมาะสม : แนวความคิดทางด้านปรัชญาและความยุติธรรมทางสังคม, วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.๒๕๔๕

เศรษฐชัย อันสมศรี, ดุลพินิจในการกำหนดโทษจำคุก, วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.๒๕๔๗

สหรณ รัตน์ไพจิตร, ความประสงค์ของการลงโทษ : ศึกษาเฉพาะประเทศไทยสมัยใช้กฎหมาย
ลักษณะอาญาและประมวลกฎหมายอาญา,วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พ.ศ.๒๕๒๗

วิฑูร อึ้งประพันธ์,นิติเวชศาสตร์, อ้างใน ร้อยตำรวจเอกปิยดิศ ศีตลานนท์ , ความมีนเมากับความรับ
ผิดทางอาญา,วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ,
พ.ศ.๒๕๓๐

เกียรติภูมิ แสงศศิธร, กระบวนการกำหนดโทษจำเลยคดีอาญา : เปรียบเทียบของไทยกับ
ต่างประเทศ,วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.๒๕๓๓

เกียรติภูมิ แสงศศิธร, กระบวนการกำหนดโทษจำเลยคดีอาญา : เปรียบเทียบของไทยกับ
ต่างประเทศ,วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.
๒๕๓๓

ธนกธน์ บุญมี,ความผิดที่เป็นการเริ่มต้น: ศึกษาแนวความคิดของกฎหมายในระบบคอมมอน
ลอว์,วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต ,คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.๒๕๕๑

ราชกิจจานุเบกษา

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๔ วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๔๖๐

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๘ ตอน ๒๒ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๔๗๓

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๖ ตอนที่ ๗๗ ฉบับพิเศษ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๒

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๑ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๔๗๗

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๕๓ วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๐๘

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๖ ตอน ๘๗ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๒๒

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๑๐๑ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๐

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๗๐ ก ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

ราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๑๒๗ ก ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๘

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๑ ตอนที่ ๕๔ ก.ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๓๗

ประกาศคณะปฏิวัติ

ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๕๙ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๙ ตอนที่ ๑๕
วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๑๕

เว็บไซต์

www.ryt9.com/s/tpd/858715

[htt : // news.sanook.com/758641-ศาลสั่งขัง-นนทรีย์.html](http://news.sanook.com/758641-ศาลสั่งขัง-นนทรีย์.html)